

Maria Laach

WIMMER ANZELM O. S. M.

ORABO SPIRITU, ORABO MENTE

IMÁDKOZZUNK LÉLEKKEL ÉS ÉRTELEMMEL

LITURGIKUS ELMÉLKEDÉSEK
A RÓMAI MISEKÖNYV ALAPJÁN
AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA

HARMADIK KÖTET

HÚSVÉTTÓL PÜNKÖSDIG

BUDAPEST
A SZOCIÁLIS MISSZIÓTÁRSULAT KIADÁSA
1940

Nihil obstat. *Dr. Nicolaus Töttössy*, censor dioecesanus. Nr. 1875/1940. Imprimatur. Strigonii, die 13. Martii 1940. *Dr. Joannes Drahos*, vicarius generalis.

Tertium volumen operis: «Orabo spiritu», auctore *R. P. A. Wimmer* O. S. M. typis edi potest. Budapestini, die 1. Martii 1940. *Fr. Cyrill M. Marchi* Rect. Provincialis O. S. M.

Stephaneum nyomda Budapest.
Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

ELMÉLKEDÉS-SOROZATUNK

harmadik kötetében a következő anyagot nyujtjuk:

A húsvéti időszak gondolatkörének megfelelően alakítjuk az elmélkedés előtt és után végzendő rövid imádságot, hogy ezáltal is beleilleszkedjünk a húsvéti liturgia szellemébe, és kialakítsuk magunkban a megfelelő, az elmélkedésben végzendő jellemnevelő munkát megkönnyítő hangulatot.

A harmadik kötet bevezető része két fejezetre oszlik: az első fejezetben liguori Szent Alfonz, a lelkiélet híres mestere, és nem kevésbbé elismert és tisztelt egyháztanító jut szóhoz, aki az elmélkedőt az imádság jelentőségéről világosítja fel. A második fejezetben a liturgikus elmélkedésnek a különböző hivatásokra gyakorolt kihatását vázoljuk. E fejezetben a papi, a szerzetesi és a világi ember életkörülményeiről van szó, és ezekkel kap-

csolatosan bebizonyítjuk, hogy senki sem nélkülözheti a liturgikus elmélkedés által közvetített megtermékenyítő és irányító életerőt.

Az elmélkedési anyagot a húsvéti liturgia rövid méltatásával kezdjük meg. Külön bevezetéssel magyarázzuk ezenkívül a keresztjáró napok és az azokra következő áldozócsütörtök (Krisztus mennybemenetele) liturgikus jelentőségét.

A Függelékben Szent József pártfogásának ünnepére és annak nyolcadára nyujtunk megfelelő elmélkedéseket, és ezenkívül azokról a szentekről is megemlékezünk, kiknek egyénisége liturgikus szempontból nagy jelentőséggel bír.

Ismételten kérem, mint szervita, a szentséges Istenanyát, áldja meg munkámat, hogy a harmadik kötet is bőséges gyümölcsöt hozzon és a halhatatlan lelkek üdvösségét mozdítsa elő.

Budapest, 1940 Gyertyaszentelő Boldogasszony napján.

Imádság az elmélkedés előtt.

Isteni Mesterem! A szenvedés éjtszakáján és a sírbatétel elhagyatottságán keresztül Veled egy közösségben jutottam el a feltámadás hajnalhasadásához és a győzelmes Allelúja beteljesüléséhez. Leborulva, mély hittel és izzó szeretettel akarom szemlélni húsvéti fényességtől körüllengett Isten-emberi szépségedet. Veled egy közösségben lépem át a sírüreg küszöbét és kísérlek el azokra az utakra, melyek mennybemeneteled és végső megdicsőülésed ragyogó magaslatára vezetnek. Add, alázatosan kérlek, hogy összpontosított figyelemmel szemléljem a húsvéti eseményeket, bennük részem legyen, és belőlük a termékeny életalakításhoz szükséges természetfeletti bölcseséget merítsem. Vezess, irányíts és nevelj mindennapi elmélkedéseimben, és készíts elő az isteni Lélek — Akit hozzám is elküldesz — méltó befogadására.

Szentséges Anyám! Feltámadott győzelmes Mesterem szeretetreméltó Anyja, Téged is pártfogásodért kérlek. Áldd meg ezen elmélkedésben végzendő komoly munkámat, és adj a megvalósításhoz erőt és kitartást. Ezáltal megtanulok Neked is szolgálni és bebizonyítom, hogy jóakarattal törekvő gyermeked vagyok.

Miatyánk . . .

Üdvözlégy . . .

Imádság az elmélkedés után.

Imádott Megváltóm! Boldogan adok hálát azért a páratlan kegyelemért, hogy lélekben ismét szemtanúja lettem életed egyik szépséges jelenetének, hallgattam enyészetlen igédet, elmélkedhettem tanításod, példaadásod és életemet kormányzó irányításod felett. A liturgia szavai, mint kinyilatkoztatásod és közöttünk folytatott életed visszhangja, ismét új távlatokat nyitottak meg előttem és oly meglátásokban részesítettek, amelyek közelebb hoznak Hozzád, és lényegesen elősegítik bennem a Hoz-

zád való hasonlóság reményteljes kibontakozását. Szemlélődő, húsvéti világosságtól körüllengett elmélkedésemben már éreztem az isteni Lélek fúvását, és az eljövendő pünkösdi nagy beteljesülés sejtelme már érintette lelkemet. Mindezt Neked köszönhetem, isteni Megváltóm!

Szentséges Istenanya, jóságos Anyám! Neked is végtelen hálával tartozom! Elmélkedésem alatt — ó, mennyire éreztem! — megértő anyai kezed lebegett felettem, tartotta távol a zavaró gondolatokat, irányította imádságos munkámat és alakította jó feltételeimet. Mindezt azzal hálálom meg, hogy hű maradok elhatározásaimhoz, komolyan végzem jellemet alakító munkámat, törekszem hasonlóvá válni isteni Fiadhoz, mert tudom, hogy ezáltal szolgállak legjobban.

Miatyánk . . .

Üdvözlégy . . .

Liguori Szent Alfonz tanítása az imádság jelentőségéről.

Szent Ágoston Pelagiusról, aki az imádságot nem tartotta szükségesnek az üdvösséghez, nagyon szellemesen azt mondja, hogy «ő inkább disputál, semhogy imádkozna».

Pelagiusnak, aki tudni sem akart az imádságról, nem volt igaza, mert az imádság Szent Ágoston tanítása szerint is «az egyetlen eszköz, melynek segítségével megtanulhatjuk a szentek tudományát». Ezt Szent Jakab apostol is megerősíti, aki azt mondja, hogy «ha valaki szűkölködik, kérje az Istentől (a kegyelmet), Aki mindenkinek bőven ad és nem hányja fel».

A Szentírás napnál világosabban bizonyítja, hogy szükségünk van az imádságra, ha üdvözülni akarunk. «Mindenkor imádkozni kell, és ebbe bele nem fáradni.» «Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek.» «Kérjetek és adni fognak nektek.» A Szentírásban előforduló szavak: «imádkozzatok», «kérjetek», «szükséges», a teológusok egyöntetű véleménye szerint, Isten parancsát és az imádság mellőzhetetlen szükségességét jelen-

tik. Ezt tanítja egy híres teológus (Leonardus Lessius), aki azt mondja, hogy «az imádságnak az örök üdvösség eléréséhez való szükségessége a hit tanításához tartozik és a Szentírás szavain alapszik. Ennek megindokolása abban áll, hogy az imádság eszköz, melynek alkalmazása nélkül az örök üdvösséghez szükséges segítségben nem részesülhetünk».

Ez világos. A kegyelem segítsége nélkül semmi jóra sem vagyunk képesek: «Nálam nélkül semmit sem tehettek». Krisztus e szavaihoz Szent Ágoston a következő megjegyzést fűzi: «Jézus nem mondja, hogy semmit sem teljesíthettek tökéletesen, hanem azt mondja, hogy semmit sem tehettek». Ezáltal világosan kimondja, hogy Isten kegyelme nélkül a jócselekedetet még el sem tudjuk kezdeni. Az Apostol tovább megy és azt állítja, hogy bennünk a kegyelem megmozdító ereje nélkül még a jócselekedet után való vágyakozás sem fakad fel: «Nem, mintha elegendők volnánk valamit gondolni magunktól . . ., ellenkezőleg, a mi elégséges voltunk az Isten». Ha tehát a jóra még gondolni sem tudunk, annál kevésbbé vagyunk képesek utána vágyakozni. Az Apostol állítását a Szentírás sok más kijelentése támasztja alá. Például: «Ugyanaz az Isten, Aki mindezt mindenkiben cselekszi», továbbá:

«Gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint járjatok és törvényeimet megtartsátok és megcselekedjétek». Első Szent Leó pápának tehát igaza van: «Semmi jót sem cselekszik az ember anélkül, hogy Isten (kegyelme által) erre ne képesítené». Ezen az alapon tanítja a tridenti zsinat: «Ha valaki azt meri állítani, hogy a Szentlélek megelőző ihlete és segítsége nélkül is képesek vagyunk hinni, remélni, szeretni és bűneinket megbánni abban a mértékben, amely a megigazulás kegyelme eléréséhez szükséges, kiközösíttetik a keresztény közösségből».

Egy ismeretlen aszketikus szerző, aki egyik munkájában az állatok életéről értekezik, mondja, hogy «az Úr egyeseket a gyors futás előnyével, másokat karmokkal, ismét másokat tollakkal látott el, hogy ezek segítségével éljék és védelmezzék életüket... Egyedül az ember életét szervezte meg úgy, hogy minden ereje csak Isten legyen.» Ennek következtében képtelen üdvösségét önnön erejéből elérni, mert Isten úgy akarta, hogy bármit kívánjon és bármire legyen szüksége, azt csakis kegyelme segítségével szerezhesse meg.

A kegyelem segítségét Isten — a rendkívüli eseteket természetesen kivéve — csakis az imádkozó lelkeknek adja meg. Gennádius ebben az értelemben mondja: «Senkiről sem hisszük,

hogy eléri az örök üdvösséget, ha az Úr nem hívja, és a meghívottakról sem állítjuk, hogy kiérdemlik az örök üdvösséget, ha az Úr kegyelme nem segíti őket, és senkiről sem mondhatjuk, hogy az Úr segítségét kiérdemli, ha nem imádkozik». Ha tehát megfontoljuk, hogy a kegyelem segítsége nélkül semmire sem vagyunk képesek, továbbá, hogy a kegyelem segítségét Isten — rendkívüli kiváltságoktól eltekintve — csakis az imádkozó lelkeknek adja meg, akkor belátjuk, hogy imádkoznunk kell, ha üdvözülni akarunk.

Itt meg kell jegyezni, és ez összevág Szent Ágoston tanításával, hogy a kiinduló kegyelmet (primae gratiae), amelyben érdemünkön kívül és együttműködésünk nélkül részesülünk, mint például a hitre vagy a bűnbánatra való meghívás, Isten azoknak is megadja, akik nem imádkoznak. Viszont a többi kegyelmet, különösen pedig az állhatatosság ajándékát, csakis az imádság által lehet elnyerni. Világosan mondja Szent Ágoston: «Tudjuk, hogy Isten egyes kegyelmekben olyanokat is részesít, akik nem imádkoznak. Ilyen pl. a hitbe való bevezetés. Ellenben a többi kegyelmet, különösen az állhatatosság ajándékát, csak azok számára tartja fenn, akik az imádság szellemét ápolják».

A teológusok általában Szent Va-

zulra, aranyszájú Szent Jánosra, alexandriai Kelemenre és főleg Szent Ágostonra hivatkoznak és azt tanítják, hogy felnőttek számára az imádság feltétlenül szükséges. Ez elsősorban az Úr külön parancsolatban kifejezett akarata, másodsorban pedig mint eszköz szükséges, mert nem lehet anélkül üdvözülni, hogy az imádságban Istennek ajánlanánk önmagunkat és Tőle kérnők az üdvösséghez szükséges segítséget.

Ugyanezt tanítja aquinói Szent Tamás is: «A keresztség után az embernek bensőséges imádságra van szüksége, hogy a mennybe juthasson. A keresztség szentsége eltörli ugyan a bűnt, de megmarad bennünk a bűnre való hajlam, amely benső küzdelmeket okoz. Számolni kell ezenkívül még a világ befolyásával és a pokol hatalmasságainak incselkedéseivel is». Az angyali mester, aquinói Szent Tamás felfogása szerint, az imádság elkerülhetetlenül szükséges, mert küzdeni és győzni kell, ha üdvözülni akarunk: «Hiszen a versenyző is csak akkor nyer koszorút, ha szabályszerűen versenyzik. Az ellenünk küzdő számtalan ellenség erejét Isten segítsége nélkül nem tudjuk megtörni. Ez pedig csakis az imádkozó lelkeknek adatik meg, tehát igaz az, hogy imádság nélkül nincs üdvösség.»

Az egyetlen út, amely az Úr ajánl-

dékának elnyeréséhez vezet, aquinói Szent Tamás szerint, szintén az imádság. Az angyali mester ezzel kapcsolatban azt mondja, hogy «az Úr mindazon kegyelmekben, amelyeket örök elhatározásának megfelelően hajlandó megadni, csak akkor részesít, ha az imádságban keresünk segítséget».

Szent Gergely is e nézetet vallja: «Az emberek imádság által érdemlik meg, hogy abban részesüljenek, amit Isten öröktől fogva alkotott elhatározása szerint szánt nekik». Szent Tamás folytatja gondolatait és azt mondja, hogy az imádság nem azért szükséges, hogy általa Isten megismerje a mi szükségleteinket, hanem «főleg azért, hogy belássuk, hogy ezekkel kapcsolatosan Isten segítségéhez kell menekülnünk, Aki lelki javaink egyedüli szerzője». Az Úr, Aki úgy rendezte, hogy csak akkor legyen kenyerünk, ha a magot a szántóföldbe vetjük, és csak akkor legyen borunk, ha szőlőtőt ültetünk, azt akarta, hogy a szükséges kegyelmekben is csak akkor részesüljünk, ha imádkozunk. Ezért mondotta: «Kérjetek és adatik nektek, keressetek és találni fogtok».

Mi, emberek, végelemzésben csak szegény koldusok vagyunk és azon javak felett rendelkezünk, amelyeket az Úr adott nekünk. «Én koldus vagyok és szegény». Az Úr kegyelmeit —

mondja Szent Ágoston — széjjel akarja osztani, de csak azok között, akik imádkoznak: «Az Úr adni akar, de csak annak, aki kér». Ő maga mondja: «Kérjetek és adatik nektek». «Tehát — mondja Szent Terézia — aki nem kér, nem kap». A növényeknek szükségük van éltető nedvre, hogy éljenek és el ne száradjanak és nekünk, embereknek — mondja aranyszájú Szent János — «szükségünk van az imádságra, hogy üdvözüljünk». Másutt meg azt mondja, hogy az imádság megóvja a lélek életét: «Miként a test nem képes élni a lélek nélkül, úgy a lélek is halott imádság nélkül». Az imádságot a lélek táplálékának is nevezzük. Szent Ágoston szerint ugyanis a test nem tud meglenni táplálék nélkül, és a lélek sem tudja megóvni életét, ha nem imádkozik: «Miként a testet étellel tápláljuk, úgy tápláljuk a benső életet élő embert imádsággal». A szentatyák tanításából és műveiből idézett hasonlatok élesen rávilágítanak az imádság jelentőségére és meggyőzően bizonyítják annak szükségességét.

Az imádság ezenkívül első helyen áll azon fegyverek között, melyekkel lelkiéletünk ellenségeit győzzük le. Aki nem él e fegyverrel — mondja Szent Tamás — elkárhozik. Ugyanazon egyháztanító még megjegyzi, hogy Ádám csak azért esett bűnbe, mert «a kísértés

pillanatában nem kérte Isten segítségét». Hasonlóképpen nyilatkozik Szent Gelasius a bukott angyalokról: «Hiába fogadták Isten kegyelmét; miután nem imádkoztak, képtelenek voltak az állhatatosságban megmaradni». Erre vonatkozólag nem egy, nagyon értékes gondolatot találunk borromei Szent Károly írásaiban. Milánó híres püspöke egyik pásztorlevelében arra figyelmeztet, hogy az Úr Jézus az Evangéliumban említett kegyelmi eszközök közül a fősúlyt az imádságra fekteti, és Egyházát a szakadár közösségektől azáltal akarja megkülönböztetni, hogy az imádság házává teszi: «Az én házam az imádság házának neveztetik». Szent Károly pásztorlevelét ezen szavakkal fejezi be: «Az imádság kiindulópontja, kibontakozása és beteljesülése az összes erényeknek». A sötétség, a veszély és a kísértés nehéz óráiban valóban csak abban remélhetünk, hogy Istenhez fordulunk és forró imádságban kérjük irgalmassága adományát, az örök üdvösséget. Ezen értelemben mondja a szentéletű Jozafát király: «Mivel pedig nem tudjuk, mit csináljunk, csak az marad hátra számunkra, hogy Hozzád emeljük szemeinket». Üldöztetése közben Dávid sem talált más megoldást, és ellenségeitől csak azáltal szabadult meg, hogy bensőséggel fohászkodott: «Állandóan az Úrra tekint sze-

mem, mert Ő húzza ki lábamat a tőrből».Szorongatott helyzetében így imádkozott: «Tekints reám és irgalmazz nekem, mert elhagyatott és szegény vagyok». «Hozzád kiáltok, szabadíts meg engem; és parancsolataidat teljesítem.»

A kísértésnek ellentállni és Isten parancsolatait megtartani valóban nem volnánk képesek (különösen amióta természetünk az eredeti bűn által megromlott), ha nem állana rendelkezésünkre az imádság, amelyben az Úrtól világosságot és erőt kérünk. Szent Ágoston mondja, hogy az ember fogyatékossága és gyarlósága miatt esetleg még a kegyelem megszokott segítségével sem képes a nehezebb parancsolatokat megtartani. Viszont, ha imádkozik, nagyobb segítségben részesül és annyira megerősödik, hogy a legnehezebb parancsolatokat is megtarthatja: «Isten nem kíván lehetetlent. Parancsolatai által csak felszólít, hogy azt tegyük, amire képesek vagyunk, és annak beteljesülését kérjük, amit önerőnkből nem tudunk elérni. Isten majd megadja, hogy képesek legyünk». Szent Ágoston híres kijelentése annyira igaz, hogy a tridenti zsinat is felvette tanításába és dogmának nyilvánította. Szent Ágoston a mondottakhoz még a következő megjegyzést fűzi: «Lássuk, hogy az ember hogyan tanulta meg azt csele-

kedni, amire önmagától képtelen. Az orvosság (imádság) képesítette arra, amire a bűn tette képtelenné». Ezzel azt akarja mondani, hogy az imádság felfüggeszti gyarlóságunk korlátozó kihatását, mert Isten, ha imádkozunk, azt is lehetővé teszi, ami felülmúlja erőnket. Nem tételezhetjük fel — folytatja Szent Ágoston — hogy Isten, Aki törvényei megtartására kötelez, valamit parancsoljon, amit nem tudunk teljesíteni. Ha tehát azt mondja, hogy nem vagyunk képesek minden parancsolat betartására, ezzel arra figyelmeztet, hogy a könnyebbeket a mindennapi kegyelmek segítségével tarthatjuk meg, míg a nehezebbeket, azon kegyelmekre támaszkodva, amelyekben az imádság által részesülünk: «Ennek következtében — mondja Szent Ágoston — tudjuk, hogy a könnyebb esetekben mit tegyünk és a nehezebbekkel szemben hogyan viselkedjünk». Itt az a kérdés is felmerül, hogy miért parancsol Isten oly dolgokat, amelyeket saját erőnkből nem tudunk megtenni. Szent Ágoston szerint azért, hogy imádság által törekedjünk elnyerni a szükséges segítséget: «Azért parancsol egyes dolgokat, amelyek felülmúlják teljesítőképességünket, hogy ezáltal megtanuljuk, mit kell Tőle kérnünk». Másutt pedig azt olvassuk: «A törvény azért adatott, hogy a kegyelmet kérjük, a

kegyelem pedig, hogy a törvény beteljesüljön». Ismét másutt azt a megjegyzést találjuk: «Jó a törvény, ha célszerűen használjuk. És mit jelent a törvénnyel célszerűen élni? Általa beismerni tökéletlenségünket, és Istentől a tökéletesüléshez szükséges kegyelmet kérni».

Az Úr tehát azért adott oly törvényeket, melyek betartása rendkívül nehézségekbe ütközik, hogy megtanuljunk imádkozni. Ugyanezt hangoztatja Szent Bernát is: «Kik vagyunk és mekkora bennünk az ellenállóképesség, hogy oly nagy kísértésekkel tudunk megküzdeni? Ezt Istennek köszönjük, Aki azt akarta, hogy belássuk gyengeségünket, beismerjük, hogy nincs más megoldás és alázatos imával kérjük irgalmát». Az Úr tudta, hogy ez mennyire hasznos számunkra. Az imádság által ugyanis az igaz alázatosság bontakozik ki bennünk, és megtanulunk, midőn majdnem legyőzhetetlen ellenséggel kell összemérni fegyverünket, az Úr erejében bízni és segítségében reménykedni. Jegyezzük meg, hogy a tisztátalan kísértéseknek senki sem tud ellentállni, ha nem tanul meg imádkozni. Ezen ellenség annyira félelmetes, hogy támadása kezdetén már elfakul minden világosság, elhalványul minden jófeltétel úgy, hogy még az ítélettől való félelem sem hat többé lelkünkre. Minden összeeskü-

szik ellenünk és romlott természetünk bűnös kívánságát pártfogolja. Menthetetlenül elvész, aki e nehéz pillanatban nem Istennél keres segítséget. Nyssai Szent Gergely szerint ilyenkor egyetlen menekvésünk az imádság: «Az imádság a tisztaság védőbástyája» — mondja a Szent. Már jóval előtte Salamon is hasonlóképpen nyilatkozott: «Mivel láttam, hogy nem tudok egyébként önmegtartóztató lenni, mint csak ha az Isten megadja, azért az Úr elé járultam és kértem Őt». Ha a tisztaság megőrzéséhez szükséges erő hiányzik bennünk, ezt csak Isten adhatja nekünk. Ennek előfeltétele azonban az imádság, és aki ezzel a kérelemmel fordul az Úrhoz, az biztos meghallgattatásra talál.

E nehéz törvényt — mondja aquinói Szent Tamás — amely oly nagyon felülmúlja teljesítőképességünket, Isten segítségével mégis megtarthatjuk. «Ne tartsuk igazságtalanságnak, ha valaki ráparancsol a sántára, hogy egyenesen járjon. Az addig nem igazságtalanság — mondja Szent Ágoston — míg a parancsolattal együtt a lehetőséget is megadjuk. Ha ennek ellenére mégis csak sántikál, akkor ez már az ő hibája.» Nagyon is bölcsen parancsolta az Úr, hogy az ember egyenesen járjon, és ha látja, hogy erre nem képes, akkor Tőle kérje a bűn sántasága orvoslását.

Szent Ágoston összefoglalóan azt

mondja, hogy «nem tud helyesen élni, aki nem tud helyesen imádkozni». Soha sem remélhetünk — mondotta assisii Szent Ferenc — említésre méltó lelki gyümölcsöt, ha nem imádkozunk. A bűnösök, akik azt állítják, hogy hiányzik belőlük a kísértés órájában a szükséges ellentálló erő, hiába mentegetik magukat. Szent Jakab Apostol azt veti ugyanis szemünkre, hogy miért nem keresnek segítséget Istennél: «Nincs semmitek azért, mert nem kértek». Kétségen kívül áll, hogy sokkal gyöngébbek vagyunk, semhogy lelki ellenségünk támadásainak ellentállhatnánk, de az is biztos, amit az apostol mond: «Hűséges az Isten, és nem fogja megengedni, hogy erőtökön felül szenvedjetek kisértést, hanem a kísértéssel együtt a kimenekülést is megadja, hogy elviselhessétek». Primásius e szavakat következőképpen magyarázza: «Az isteni kegyelem segítsége ki fogja eszközölni, hogy ellen tudjatok állni a kísértésnek». Igaz, hogy mi gyengék vagyunk, de Isten erős, és részesít, ha kérjük, erejében. Erre hivatkozik az Apostol is: «Mindent meg tudok tenni Abban, Aki nekem erőt ad». Semmiképpen sem mentheti ki magát — mondja aranyszájú Szent János — aki azért esik bűnbe, mert elhanyagolja az imádságot. Imádkozzon és a lélek ellensége nem győzedelmeskedik felette: «Sen-

kit sem lehet kimenteni, aki nem akarta legyőzni ellenfelét és megszűnt imádkozni».

Most pedig arra a kérdésre kell válaszolni, hogy Isten kegyelme elnyeréséhez kell-e a szentek közbenjárását kérni. A tridenti zsinat tanítása szerint nemcsak megengedett, hanem nagyon is ajánlatos dolog a szenteket, mint közbenjárókat arra kérni, hogy Jézus Krisztus érdeme által nekünk azon kegyelmeket eszközöljék ki, amelyeket saját érdemtelenségünk miatt nem vagyunk képesek elnyerni. A híres zsinat szószerint a következőket mondja: «Üdvös és hasznos dolog esedezve kérni a szenteket, hogy az Atyától, Jézus Krisztus, az Ő egyszülött Fia közvetítése által a szükséges kegyelmeket nekünk kieszközöljék . . ., ezenkívül tanácsos imádságukat, támogatásukat és segítségüket kérni». A szentek hathatós közbenjárásáért fohászkodó imádságot sokan, és jogtalanul elvetették. Ha hasznos és üdvösséges a szenteket, amíg közöttünk élnek, segítségül hívni és imádságukat kérni, mint azt Baruk próféta is megtette: «Imádkozzatok érettünk is az Úrhoz, a mi Istenünkhöz», és Szent Pál is természetesnek találta: «Testvérek, imádkozzatok érettünk», továbbá, ha Isten jónak látta Jób barátait felszólítani, hogy imáiba ajánlják magukat és érdemei által része-

süljenek kegyelemben : «Menjetek Jób szolgámhoz... és szolgám, Jób, könyörögjön értetek. Az ő kedvéért teszem, hogy nem tudom be nektek e dőreséget», akkor miért ne lehetne az Istenhez közelálló megdicsőült szenteket segítségül hívni? Ezáltal nemcsak nem kisebbítjük Isten dicsőségét, ellenkezőleg, lényegesen nagyobbítjuk azt, miután a mennyei Királyt nemcsak saját személyében, hanem szolgáiban is tiszteljük. Aquinói Szent Tamás ezenkívül azt tanácsolja, hogy egyszerre több szent segítségét kérjük : «Mert sok esetben több személy imádsága által elnyerhetjük, amit egy személy imádsága nem képes kieszközölni számunkra». Valaki azt mondhatná, hogy nem szükséges a szentek imádságát kérni, mert ők minden különös felszólítás nélkül imádkoznak azokért, akiket arra méltónak tartanak. Szent Tamás erre az ellenvetésre is válaszol, és azt mondja, hogy «nagyon sokan méltatlanok arra, hogy a szentek imádkozzanak érettük, de azáltal, hogy őszinte áhítattal hozzájuk fordulnak, méltókká válnak közbenjárásukra».

Amit a szentek közbenjárásáról és a szentek segítségül hívásának hasznosságáról eddig mondottunk, azt még sokkal fokozottabb értelemben kell a szentséges Szűz, az Istenanya kegyelemközvetítéséről állítanunk. A szent Szűz

imádsága Isten előtt az összes megdicsőült lelkek könyörgésénél értékesebb. Aquinói Szent Tamás mondja, hogy a szentek érdemeik által annyi kegyelmet nyertek, hogy általa sokakat megmenthetnek. Jézus Krisztus és a szentséges Szűzanya életük és szenvedésük által pedig annyi kegyelmet szereztek, hogy az az egész emberiség üdvözülésére elegendő: «Nagy dolog minden egyes szent esetében, hogy az általa kiérdemelt kegyelem gazdagsága elegendő sokak üdvösségére. Annyi kegyelemmel azonban, amennyi mindannyiunk üdvözüléséhez szükséges, csakis Krisztus és a szentséges Szűz rendelkezik». Szent Bernát ezt a következő gondolattal egészíti ki: «Általad, üdvösség Anyja és kegyelem Eszközlője, jutunk el isteni Fiadhoz, és az, Aki Általad adatott nekünk, Teáltalad fogad be minket». A szent ezzel azt akarja mondani, hogy amiként nem tudunk eljutni az Atyához, csak egyszülött Fia által, Aki üdvözülésünket eszközli, úgy a Fiúhoz sem jutunk el, csak az Istenanya által, Aki a kegyelem közvetítője és imádsága által mindazon lelki javakban részesít, amelyeket Jézus Krisztus szerzett számunkra. Ugyanezen ok készteti Szent Bernátot arra a híres mondásra, hogy a szentséges Szűz kétszeresen nyerte el Istentől a kegyelem teljességét: először, ami-

kor Benne megtestesült és általa emberré lett az isteni Ige, másodszor pedig, amidőn mint Istenanya a mi üdvösségünkért imádkozik az Úrhoz, hogy a kegyelem teljessége által mindnyájunkat megmentsen: «A kegyelem teljességét adta Isten a szentséges Szűznek, hogy őbelőle áradjon belénk mindazon reménység, kegyelem és üdvös érték, amely bennünk vagyon». Mindaz, amit Istentől kaptunk, a szentséges Szűz közbenjárására vezethető vissza azért, mert mint Szent Bernát mondja, Isten akarta, hogy így legyen: «Az Ő akarata szerint nekünk mindent a szentséges Szűz kezéből kell kapnunk». E gondolatot Szent Ágoston is alátámasztja: «A szentséges Szűz Krisztus misztikus teste tagjainak anyja, és ezek mi vagyunk. Ő önzetlenül, szeretetből eszközölte ki, hogy a hívek, akik Krisztus testének tagjai, az Egyházban, a tagok összességében kegyelmi életre szülessenek». Miután a szentséges Szűz önzetlen szeretettel működött közre a hívek lelki születésében, Isten úgy akarta, hogy a hívek földi életben való kegyelmi bővelkedését és túlvilági örök megdicsőülését is Ő eszközölje közbenjárásával. Ezért köszönti az Egyház a szent Szűzet e mély jelentőségű szavakkal: «Üdvözlégy, életünk, édességünk és reménységünk».

Szent Bernát is figyelmeztet, hogy mindig a szent Szűzhöz, az Isten Anyjához forduljunk segítségért, mert isteni Fia minden kérését meghallgatja: «Máriához menekülj és ne kételkedj, mert a Fiú mindig meghallgatja az Anya kérését». Ehhez még hozzáfűzi: «Ez korlátlan bizalmam és reménységem legtökéletesebb megindokolása». A szentséges Szűzet még a «bűnösök lépcsőjének» is nevezi. Ennek az az értelme, hogy miként a harmadik lépcsőfokra nem jutunk el anélkül, hogy az elsőre és másodikra ne léptünk volna, úgy az Atyához sem jutunk el Jézus Krisztus segítsége nélkül. Viszont ebben sem részesülünk a szentséges Szűz közbenjárása nélkül. — «Bizalma és reménysége legtökéletesebb megindokolásának», pedig azért nevezi a szent Szűzet, mert bizonyosra veszi, hogy Isten akarata szerint csakis az Istenanya közvetítésével részesülünk kegyelemben. A Szent gondolatai abban csendülnek ki, hogy bármilyen kegyelemre van szükségünk, azt a szentséges Szűz közbenjárása által kell kérnünk, mert csak Ő nyeri el mindazt, amiért könyörög és Isten csak az ő imádságát hallgatja meg mindig. «Imádkozzunk kegyelemért, de csak a szentséges Istenanya közbenjárása által, mert ő mindazt megkapja, amit akar, úgy hogy imája sohasem marad eredmény nél-

kül.» Szent Efrem is hasonlóképpen nyilatkozik: «Nem ismerünk más bizalmat, csak azt, amelyet te fakasztasz bennünk, legőszintébb Szűz». Szent Ildefonz pedig a következőket mondja: «Mindazon javakat, amelyeket Isten örök elhatározása szerint nekünk szánt, a Te kezeidbe ajánlotta. Rád van bízva a bölcseség minden kincse és a kegyelem minden ékessége». Ehhez Szent Germán is hozzászól: «Mi lesz velünk, ha Te elhagysz minket, ó keresztények Élete». Hasonlóképpen nyilatkozik damiáni Szent Péter: «Kezeidbe vannak letéve az isteni irgalom kincsei». Szent Antonin írásaiban pedig a következő kijelentést találjuk: «Aki mennyei vezérünk, az Istenanya nélkül könyörög és imádkozik, az szárny nélkül akar repülni». Szienai Szent Bernardin az Istenanyát «minden kegyelem kiosztójának» nevezi és azt állítja, hogy a szentséges Szűzön keresztül árad belénk minden kegyelem: «A Fejből, Krisztusból a szentséges Szűz közvetítésével árad az éltető kegyelem a misztikus test tagjaiba». Ehhez még hozzáfűzi: «Attól kezdve, amióta a szentséges Istenanya méhében foganta az isteni Igét, hogy úgy mondjam, bizonyos joghatóságot nyert a Szentlélek minden földi megnyilatkozása felett. Ennek következtében a szentséges Szűz beleszólása nélkül soha teremtmény nem

részesül Isten kegyelmében». Gondolatmenetét befejezve, még azt mondja: «Az isteni Lélek minden ajándéka, erénye és kegyelme a szentséges Szűz közbenjárása által árad felénk. Ebben csak azok részesülnek, akiket részesíteni akar, akkor, amikor akarja, és abban a mértékben, amelyben akarja». Szent Bonaventura pedig azt tanítja: «Midőn a megtestesülés pillanatában az egész isteni természet a szentséges Szűz méhében rejtőzött, akkor, merem állítani, a szent Szűz bizonyos joghatóságot nyert a kegyelem minden megmozdulása felett, úgyhogy azóta Belőle, mint az Istenség kiváltságos tengeréből, indul ki a kegyelem áradata».

A teológusok a szentek tanúbizonyságára és tanítására támaszkodnak, midőn joggal állítják, hogy senki sem részesülhet kegyelemben a szentséges Szűz közbenjárása nélkül. Contenson a kereszten függő Krisztusnak Szent Jánoshoz intézett szavait: «Ime a te Anyád» is ebben az értelemben magyarázza: «Mintha (Krisztus) nyiltan kijelentené, hogy senki sem részesülhet a szentséges Vér megváltó kegyelmében, hacsak nem az Istenanya közbenjárása által. A szentséges sebek a kegyelem forrásai, de azoknak élő vize csakis a szent Szűz közvetítésével jut el hozzánk. Mintha azt mondaná a kereszt tövében álló Jánosnak: «János, tanítványom, csak

annyira foglak szeretni, amennyire őt (az Istenanyát) szereted». Annyi bizonyos, hogy az Úr, Aki szívesen veszi, ha a szentek közbenjárását kérjük, még sokkal inkább megkívánja, hogy a szentséges Szűzhöz forduljunk segítségért, Aki érdemei végtelen gazdagságával takarja be fogyatkozásainkat.

Suarez is azt mondja, hogy «ebben az esetben a közbenjáró méltósága helyettesíti tehetetlen szegénységünket». Tehát a szent Szűz közbenjárását kérni, nem jelenti az isteni irgalmat lekicsinylő bizalmatlanságot, hanem csak kifejezése saját méltatlanságunktól való félelmünknek.

Aquinói Szent Tamás végtelennek tartja a szentséges Szűz méltóságát: «Azáltal, hogy Isten Anyja, bizonyos szempontból végtelen méltóságra tett szert». Ennek következtében joggal mondhatjuk, hogy a szent Szűz imádsága többet ér, mint az összes megdicsőült lelkek közbenjárása együttvéve.

Az imádság jelentőségéről és szükségességéről kifejtett gondolatainkat azzal a megjegyzéssel fejezzük be, hogy aki imádkozik, biztosan üdvözül, aki pedig nem, kétségkívül elkárhozik. A mennyben megdicsőültek (kivéve a csecsemőket) csakis az imádság segítségével üdvözültek. Az elkárhozottak pedig örökre elvesztek, mert nem imádkoztak. Ha imádkoztak volna,

nem kerültek volna a kárhozat helyére. Ne feledjük: az elkárhozottak egyik legkeservesebb szenvedése abban áll, hogy megvetették az Isten üdvözítő kegyelmét, amelyet imádság által olyan könnyen elnyerhettek volna. E belátás azonban már késő, és ennek következtében terméketlen, mert saját hibájukból kárhoztak el és így soha többé nem imádkozhatnak.

Az elmélkedő imádság szerepe a különböző hivatáscsoportok életében.

Az isteni Gondviselés zseniális alkotó erejét azzal is bizonyítja, hogy az emberi életet színekben gazdaggá és változatossá tette és a legkülönbözőbb hivatásokat létesítette. Ezeknek sokaságát e rövid fejezetben tüzetesen nem szemlélhetjük és azért a különböző hivatásokat az elmélkedő imádság kihatása szempontjából a következő csoportokba tömörítjük össze: 1. A papi hivatás. 2. A szerzetesi hivatás. 3. A világi ember hivatása. — A jelen fejezetben egész röviden csak arra szeretnék rámutatni, hogy az elmélkedő imádságnak mind a három csoportra nagy befolyása van, és az azokhoz hozzátartozó egyének lelki kibontakozását a rendelkezésére álló gazdag eszközök segítségével mozdítja elő. Nincs olyan hivatás és életpálya, amelyen ne lenne szükségünk az elmélkedő imádságból fakadó kegyelemre, világosságra, a belőle meríthető önmegismerésre és iniciativára. Bármely hivatáscsoporthoz tartozunk is, elmélkednünk kell, ha

egyébként komolyan üdvözülni akarunk, és tökéletes lelki kibontakozásunk által méltóan kívánunk megjelenni az isteni Bíró színe előtt.

A következő három pontban az egyes hivatáscsoportokkal foglalkozunk behatóbban, hogy az elmélkedésnek a lelkiéletet sikerteljesen irányító erejét az élet különböző körülményeinek megfelelően szemléljük és meggyőződjünk az elmélkedő imádság elkerülhetetlen szükségességéről.

1. A papi hivatás.

A különböző hivatáscsoportok között vezető helyen azon emberi közösség áll, amelynek tagjai az apostoli küldetés, az egyházi rend szentsége és a papi életre való hivatás kegyelmében részesültek. Felszentelt papokról, Krisztus szakrális szolgáiról és a kegyelmi élet közvetítőiről lévén szó, magától értetődik, hogy ezekben a lelkekben feltétlenül kibontakozik az eszményi élet, a tökéletes kötelességteljesítés és a szent hivatásnak megfelelő külső és belső erkölcsi magatartás után való őszinte vágyakozás. Ennek Krisztus szolgája, a felszentelt pap, természetesen csak akkor felel meg, ha Isten szándékainak és a liturgia törvényeinek megfelelően alakítja *a)* szakrális életét, *b)* lelki kibontakozását és *c)* apostoli teljesítményeit.

a) A papi hivatás elsősorban szakrális életalakítást követel meg, mert azon alapszik. A felszentelt pap az egyházirend szentségében azért részesült sajátságos kegyelmekben és külön felhatalmazásban, hogy belekapcsolódjon Krisztus kegyelmi életébe és eszközévé váljon a halhatatlan lelkek felé törekvő megnyilvánulásainak, ami már a szakrális élet alapvető kötelességteljesítéséhez tartozik. A felszentelt pap ugyanis Krisztus szentségeit szolgáltatja ki, a kinyilatkoztatáson alapuló liturgia törvényeinek megfelelően az Újszövetség áldozatát mutatja be, és ezáltal Krisztus kegyelmi élete legkülönbözőbb megnyilvánulásai eszközévé válik. E teljesítményt, a kegyelem közvetítését, a szertartások végzését, a szentségek kiszolgáltatását és főleg az eucharisztikus áldozat bemutatását tökéletesen kell végeznie. Igaz ugyan, hogy a szentségek ereje önmagában véve elegendő, hogy elérje célját és megszentelje a lelkeket; ennek következtében teljesen független a közvetítő papi egyéniség lelkiállapotától. De az is igaz, hogy a felszentelt pap, aki a szentségeket kiszolgáltatja és a kegyelmeket közvetíti, szakrális teljesítményei és lelkiállapota tökéletessége által lényegesen hozzájárulhat ahhoz, hogy a szentségekből kiáradó kegyelem annál nagyobb lendülettel és eredménnyel termékenyítse

meg a halhatatlan lelkeket. Igenis felfokozhatja a szentségeknek tőle egyébként független kegyelmi kihatását, és egyéni kvalitása által kiérdemelheti, hogy a halhatatlan lelkek nagyobb és tökéletesebb mértékben részesüljenek Krisztus ajándékaiban. Ezt szem előtt tartani, ehhez alkalmazkodni és ennek megfelelően tökéletes szakrális életet élni magától értetődő, a hivatással járó apostoli kötelesség. A szakrális élet, vagyis az újszövetségi áldozat bemutatása, és a liturgikus funkciók végzése azonban sohasem lehet tökéletes, ha a felszentelt pap nem merül el azon szellemben, amelynek közvetítője a funkciót és a szakrális cselekményt körülkeretező szöveg; továbbá a liturgikus szimbolizmus különböző és változatos jelei. Az említett elmerülés és a liturgikus, minden szempontból veendő gazdagság értelmi feldolgozása vas logikával szemlélődéshez, a mi esetünkben liturgikus meglátáshoz, vagyis a liturgia szellemében tartott elmélkedő imádsághoz vezet. A mindennapi tapasztalat bizonyítja, hogy a pap, aki komolyan veszi a liturgikus elmélkedés fontosságát és naponta teljesíti ebbeli kötelességét, rövid időn belül teljesen beleilleszkedik a szakrális cselekmény által alkotott légkörbe, Krisztussal a szakrális cselekményen alapuló életközösségbe lép, és ezáltal méltó eszközévé

válik a hivatása által megkövetelt kegyelemközvetítésnek. Aki a liturgikus elmélkedést naponta lelkiismeretesen végzi, sokkal tökéletesebben mutatja be az Újszövetség áldozatát, lényegesen nagyobb kegyelmi erőt merít belőle önmaga és hívei számára, sokkal épületesebben végzi a szentségek kiszolgáltatásával együttjáró funkciókat, és oly tökéletes papi életet él, hogy Istennek valóban nagyobb dicsőségére és a lelkek javára válik. A liturgikus elmélkedés gyakorlata által hamar kibontakozik benne a szakrális életnek — amely minden papi ténykedés alapja — gazdagsága, szépsége ; és arra a magaslatra ragadja magával, amely mint keret, egyedül méltó az önfeláldozó papi élet beteljesüléséhez.

b) A felszentelt pap a benne megvalósult szakrális élet következtében komoly, természetfeletti kegyelemgazdagságon alapuló lelkiéletet él. Valóban Isten templomává, a Szentlélek hajlékává válik és benne összpontosul, sűrűsödik össze mindazon kegyelmi gazdagság, amelyet küzdelmei, áldozatai és erkölcsös törekvései által érdemelt ki magának. E gazdagság idővel, ha a lelkiélet kegyelmi folyamata meg nem szakad, annyira túlárad, hogy a fölösleg a felszentelt pap apostoli gondjaira bízott vezetettek és hívek javára válik. Ennek beteljesülése

által a felszentelt pap tökéletesen megfelel szent hivatása követelményeinek, és nemcsak a szentségek kiszolgáltatása által eszközölt kegyelem közvetítője, hanem benső gazdagsága folytán a reá bízottak érdemteljes és méltó vezetője lesz. Lelkiéletet él, ami arra képesíti, hogy másokban is előmozdítsa a lelki kibontakozás beteljesülését és irányítsa a megfelelő erkölcsi törekvést. A már említett benső lelki gazdagság megvalósulásához azonban az elmélkedő imádság, a liturgikus keretben tartott mindennapi elmélkedés szükséges. Csak ez illeszti bele Krisztusnak az egyházi év keretén belül megnyilvánuló misztikus életébe, és csak ez nyitja meg azokat a meglátásokat, amelyek a tökéletes lelkiéletet alapozzák meg, és csak ez közvetíti (a szentmiseáldozat és a szentségek kegyelmi kihatásától eltekintve) azon természetfeletti erőt és kegyelmi bőséget, amely nélkül komoly lelkiéletre gondolni sem lehet.

c) Hivatása következtében a felszentelt pap nem élhet csak magánéletet és kivételektől eltekintve teljesítményeit nem korlátozhatja önnön lelkiüdvössége ápolására. Hivatva van vezetni, mások életébe beleszólni, a rábízottak lelkében Isten országát megszilárdítani, egyszóval kötelessége apostoli életet élni. Ez sok önfegyelmet, ön-

feláldozást, önzetlenséget, mozgékonyságot, ruganyosságot, eszményi beállítást és őszinte szeretetet tételez fel, különösen manapság, midőn a napról-napra mostohábbá váló életkörülmények lényegesen megnehezítik a termékeny papi ténykedést és az eszményi apostoli munkásságot. A felszentelt pap csak a mindennapi, liturgikus szellemben tartott elmélkedés kegyelem-közvetítő világossága által válik képessé a tőle megkívánt apostoli munkára. A liturgikus elmélkedésben ugyanis, mint már említettük, Krisztus életével ismerkedik meg egészen közelről; elgondolásának, szenvedésének, érzelemvilágának és szent akaratának közvetlen szemléletébe merül el, megteremti az Isten Fia és a közötte mindennap szorosabbá váló kapcsolatot, és mindebben azon megindokolásokat és motívumokat találja meg, amelyre az apostoli életalakításhoz és annak sikeréhez szüksége van. Aki nem veszi komolyan a mindennapi liturgikus elmélkedést és nem teszi ki lelkét a belőle fakadó felbecsülhetetlen kegyelmi kihatásoknak, az alig lesz képes huzamosabb időre apostoli munkát vállalni és valóban termékennyé tenni. Lehetséges, hogy lázasan dolgozik és időelőtt felőrli magát, de ez nem bizonyítja, hogy apostoli munkát végez. Lehet, hogy csak külső eszköze, mint egyesek

mondják, hivatalnoka lesz a lelkek ügyének, de sohasem pásztora, vezetője és kegyelemközvetítője a reábízottaknak. Itt valóban fönnáll a veszély, hogy teljesítménye ellaposodik, munkája színtelenné, fakóvá válik és nélkülözi a lelkekre gyakorolt és gyakorlandó üdvös befolyást. E veszély ellen csak egy hathatós fegyver adatott a felszentelt pap kezébe, és ez a liturgikus elmélkedő imádság.

«Orabo spiritu, orabo mente» (Kor. I. 14, 15.) mondja a felszentelt pap az apostoli élet legeszményibb alakítójával, Szent Pállal, és ennek megfelelően felteszi magában, hogy minden nap szakít magának tizenöt vagy harminc percet, hogy önnön jól felfogott érdekében és hívei javára elvégezze a liturgikus elmélkedés mindennapi munkáját.

2. A szerzetesi hivatás.

A második hivatáscsoporthoz azon férfiak és nők tartoznak, akik Isten akaratának megfelelően, a hármas fogadalom által megszilárdított és külön állapot magaslatára emelt szerzetesi életre szánták el magukat. E pontban természetesen nem arra akarok utalni, hogy a szerzetesek és szerzetesnők egyik legfontosabb kötelessége a mindennapi elmélkedés, a mi esetünkben a liturgikus elmélkedés hűséges gyakor-

lata, mert ez magától értetődik és nem szorul magyarázatra. Csak azt óhajtom röviden kiemelni, hogy a liturgikus elmélkedés kegyelemteljes kihatása melyik irányban befolyásolja a szerzetesi életet és a különböző szerzetek tagjai milyen lelki előnyöket köszönhetnek e páratlan kegyelmi eszköznek.

a) A liturgikus elmélkedés mindennapi gyakorlata a szerzetesi lélek előtt feltárja a hármas fogadalom lényegét, annak minden szépségét és arra képesíti, hogy azoknak tökéletes megtartása által alapvető állapotbeli kötelességeit megvalósítsa és tökéletes, világtól elfordult, Istennek szentelt életet éljen. A liturgikus szellemben tartott elmélkedés a szerzetesi lélekkel Krisztus életét, szándékait, benső világát szemlélteti és ezzel kapcsolatban elsősorban tökéletes istenfogalmat közvetít. Ennek következtében felgerjeszti az Úrral való egyesülés utáni vágyakozást, tökéletesíti benne az istenszeretetet, és megmutatja, hogy Istennel a legtökéletesebben a hármas szerzetesi fogadalom komoly és hűséges megtartása által egyesülhetünk. Ezenkívül megismerkedik a szerzetesi lélek az engedelmességben rejlő, jellemet alakító és Istennel összekapcsoló erővel; a szegénységből fakadó lendületes, korlátlan, lelki, a magasságok felé törő szabadsággal; a szent tisztaság megvalósulásából szár-

mazó lelki érintetlenség szépségével, amely, mint tudjuk, egyedül tesz méltóvá Isten szemléletére. A liturgikus elmélkedés keretein belül több mint elegendő alkalmat talál a fogadalmi teljesítményekben rejlő gazdagságot boncolgatni, azok részleteit szemlélni, a hármas fogadalom szellemével megismerkedni és ezáltal tökéletes, Istennek szentelt és Ővele egybeforrt életet élni.

b) A szerzetesi hivatás a fogadalmak által Istennek szentelt életet azáltal tökéletesíti, hogy a hivatottakat benső kibontakozásra, tökéletes lelkiségre és minden értelemben magasbatörő lelkiéletre neveli. Ennek, mint a különböző szerzetek szabálya bizonyítja, egyik leghathatósabb eszköze a szemlélődés, vagyis a mindennapi elmélkedés. A meditációnak nagy szerep jut a szerzetesi életalakításban és méltán, mert csak a mindennapi, komolyan végzett elmélkedés vezet a tökéletes lelkiélet kegyelemteljes magaslatára. A mindennapi elmélkedés pedig sokkal termékenyebbé, lendületesebbé és eredményteljesebbé válik, ha liturgikus alapon, liturgikus szellemben történik. Az ilyfajta elmélkedés ugyanis a mindennapi szakrális cselekmény, a szerzetesi napirendben tengelyszerepet játszó szentmiseáldozat szelleméből és az azzal kapcsolatos krisztusi élet leg-

különbözőbb megnyilvánulásaiból meríti a szemlélődéshez szükséges anyagot. Ezáltal megteremti a kapcsolatot az istentiszteletben való részesülés és a mindennapi elmélkedés, a lelkiéletet irányító munka között, és olyan lelkiállapotot, benső hangulatot és Krisztus életében való részesülést teremt, amely minden várakozást felülmúl; lendületessé, színekben gazdaggá, változatossá teszi a lelkiéletet és tökéletesen (a kegyelmet föltételezve) egyesít Krisztussal, az örök Jegyessel.

c) A szerzetesi élet harmadik alapja az életközösség, amelyet megfelelő szaknyelven «vita communis»-nak neveznek. Helyszűke miatt nem magyarázhatom jelentőségét és a lelkiéletre való megtermékenyítő kihatását. Csak arra a megjegyzésre szorítkozom, hogy a szerzetesi lélek, amely nem szánja el magát a mindennapi liturgikus elmélkedés komoly gyakorlatára, csak nagyon nehezen és akkor is tökéletlen módon illeszkedik bele a közös élet kereteibe. Ezzel kapcsolatban sok nehézséggel találkozik, úgy hogy nem egy akadályt kell leküzdenie. Ha azonban komolyan veszi a mindennapi elmélkedést és annak segítségével kialakítja azt a lelkivilágot, amelyet tökéletesen csakis a liturgikus szellem közvetít, akkor megérti a közösség jelentőségét, közelebb jut Krisztus elgondolásához,

és felfogja, hogy mily nagy súlyt fektet az isteni Jegyes a közös élet és az ezzel kapcsolatos lelki közösség kibontakozására. E megvilágításban már egészen másként szemléli a szerzetesi közösséget, és ebben megtalálja a Corpus Christi Mysticumnak, a misztikus Krisztus-testnek, — amelyen kívül nincs üdvösség —, világos és boldogító visszfényét. Ennek segítségével sikerül leküzdeni a szerzetesi élettel kapcsolatos nem csekély nehézségeket, és győzedelmeskedni azon akadályok felett, melyek csekélybevétele oly sok szerzetesi, Istennek szentelt lélekben okozott lényeges és nem egy esetben jóvá nem tehető kárt.

A szerzetesi élet által megkívánt tökéletesség benső, lelki és kristálytiszta atmoszférája természetesen feltételezi a liturgikus imádság komolybavételét, mindennapi gyakorlatát. A hivatáshoz hű, és a lelkiélet magaslataira törekvő szerzetes hálát ad Istennek a liturgikus elmélkedésben nyujtott rendkívüli kegyelmi lehetőségért és komolyan felteszi magában, hogy annak gyakorlatát soha, semmi körülmény között sem hanyagolja el.

3. A világi ember hivatása.

A világban élő ember hivatása rendkívül színes és változatos. E fejezet szűk keretein belül nem foglalkozha-

tunk mindazokkal a lehetőségekkel, amelyekkel itt találkozunk. A világi hivatások sokaságát ezért egy csoportba tömörítem össze és csak arra utalok, hogy a világban élő ember is csak akkor éri el célját és képes hivatásának megfelelni, ha megbecsüli a liturgikus elmélkedésben rejlő kegyelmet, és annak gyakorlatát — amennyire azt életkörülményei megengedik — komolyan veszi. Ezáltal nagy előnyben részesül, mert elősegíti magában a keresztény lelkiséget, a természetfeletti embertípus kialakulását; függetleníti magát a világtól és képessé válik arra, hogy a keresztény lelkiséggel együttjáró apostoli kötelességnek és Krisztus szándékának megfelelően befolyásolja a világot.

a) A világi emberben a keresztény lelkiség csak akkor fejlődik ki, ha életében az elmélkedő, liturgikus szellemben tartott imádság is szerepet játszik. Erre különösen — amit nagy nyomatékkal hangsúlyozok — a világi embernek van szüksége. A mai életkörülmények ugyanis egyáltalában nem kielégítőek és távolállanak Krisztus szellemétől. Ezen állapot befolyása nagy kárt okoz és a világi ember azon veszélyben forog, hogy elfakul benne a keresztség szentsége által megalapozott keresztény lelkiség, eltér a katolikus embertípustól, ellaposodik, elvilágiaso-

dik és idővel komolyan kérdésessé teszi örök üdvösségét. Itt csak egy menekvés van : a liturgikus elmélkedés lelkiismeretes gyakorlata. A liturgiában való elmerülés közelről szemlélteti a természetfeletti világrendet, belekapcsol a kegyelmi élet folyamába, közelhoz Krisztushoz, részesít életében és ezáltal kialakítja a keresztény szellemet, világnézetet, lelkiséget és erkölcsi törekvést. Reámutat a Krisztus szelleme és az elvilágiasodott életfelfogás között fennálló roppant különbségre, kidomborítja az utóbbit ellepő únott szürkeséget, rávilágít annak szegénységére és önkéntelenül az élet másik, napos oldalára vezet, ahol Krisztus kegyelmi világossága fényeskedik és azon kimeríthetetlen forrás bugyog, amelyből korlátlanul lehet a szép és gazdag élethez szükséges erőt meríteni. A liturgikus elmélkedést gyakorló világi ember mentesíti magát az elvilágiasodás veszélyétől. Élete nem laposodik el, nem vész el a frivol felfogások és nézetek labirintusában, hanem megszilárdul, gyökeret ver a kegyelem talajában, gazdaggá, termékennyé válik, Krisztus felé törekszik és az örök cél boldogító beteljesüléséhez közeledik.

b) A liturgikus elmélkedés a mondottakon kívül függetlenít a világtól. Erre is nagy szükség van, mert sokakban csak azért válik sívárrá és üressé

az élet, mert nem mernek, vagy nem bírnak elszakadni a világtól, és attól függetlenül egyéni, a Szentlélek kegyelme által sugallt és irányított életet élni. A világtól való elforduláshoz és a tőle való függetlenséghez komoly szándék, bátor, férfias elhatározás és nem kis mértékben állhatatosság, logikus konzekvencia szükséges. Erre csakis a liturgikus elmélkedés nevel, amennyiben világosan rámutat a Krisztus és a világ között fennálló áthidalhatatlan ellentétre, és meggyőz arról, hogy lehetetlen a világtól függni és Istennek tetszeni; a világgal egyetérteni és az örök üdvösséget elérni. Ennek következtében elfordít a világtól, odafordít Istenhez, megerősít a kegyelemben: azután ismét visszaállít a világba, hogy a világban élő ember Isten kegyelmében megerősödve képes legyen megállni helyét, teljesíteni kötelességét, élni az isteni akarat által a világ kereteihez kötött életet anélkül, hogy lelkének kárát vallaná.

A liturgikus elmélkedés tehát nem távolítja el a mindennapi kötelességteljesítéstől és a világi élet egyéb, magától értetődő szükségleteitől. Ellenkezőleg! Arra képesíti, hogy kötelességét tökéletesen teljesítse és ezáltal váljon Istennek nagyobb dicsőségére.

c) A keresztény lélek a keresztség szentsége által külön, úgynevezett lai-

kus küldetésben részesült, és ennek következtében köteles apostoli munkát vállalni és a lelkek üdvösségét saját hatáskörében, képességeinek megfelelően előmozdítani. Másszóval befolyásolnia, felvilágosítania és Krisztushoz kell vezetnie a világot . . . Erre azonban csak akkor képes, ha teljesen kialakult benne a krisztusi világnézet, tökéletesen megvalósult a keresztény lelkület és hézag nélkül beteljesült a krisztusi magatartás eszményi tökéletessége. Egyszóval: apostoli munkát csak akkor vállalhat és a világot csak úgy befolyásolhatja, ha oly lelki és erkölcsi magaslatot ért el, hogy bárki feltekinthet hozzá, és magatartásából bátorságot, világosságot és gyakorlati irányítást meríthet. Ezen eszményi megvalósulás beteljesülését főleg a liturgikus elmélkedés segíti elő, amennyiben — mint már szemléltük — megalapozza és elősegíti, tökéletesíti és beteljesíti a krisztusi lelkületet; megfelel a keresztény eszményi életalakítás követelményeinek, és oly jellemet alakít, amely erkölcsi súlyánál fogva tényleg képes és méltó befolyásolni a világot, megerősíteni a jóra való törekvést és Krisztushoz vezetni mindazokat, akiket az élet sok, beszámíthatatlan körülménye Isten akaratának megfelelően apostoli lelkülete gondjaira bízott.

A világban élő ember tehát nem mentheti ki magát, és nem állíthatja, hogy nincs szüksége a liturgikus elmélkedés kegyelemteljes gyakorlatára. Ellenkezőleg! Jobb belátástól vezetve felteszi magában, hogy mindennap elvégzi liturgikus elmélkedését. Nem lehet megkövetelni tőle, hogy naponta legalább félórát szenteljen e gyakorlatnak, de lelke üdvössége igenis megkívánja tőle, hogy mindennap, legalább egy pár percre megálljon, megszakítsa megszokott munkáját, egy-egy pontot átolvasson, annak tartalmában elmerüljön és abból levonja a következményeket. Ha több időt tud szakítani magának, annál jobb és annál nagyobb az eredmény. Mikor, hogyan és mily körülmények között végzi elmélkedő munkáját, nem fontos. Fő az, hogy elmélkedjen, ezt liturgikus alapon tegye és így jusson közelebb Isten országa beteljesüléséhez.

A húsvéti időszak.

1. Aszketikus jelentősége.

A húsvéti időszak aszketikus jelentőségét elsősorban abban látom, hogy beteljesülése mindazon komoly, szent és nagy áldozaton alapuló vágyakozásnak, amelyet a nagyböjt páratlan élményei alakítottak ki bennünk. A böjtbevezető idő, a nagyböjt, a szenvedés ideje és a «triduum sacrum», a három szent nap, közelről szemléltették a megváltásunkért folytatott küzdelmet, az azzal kapcsolatos áldozatot, és végül belekapcsoltak Krisztus Golgotajárásának, keserves kereszthalálának és sírbaszállásának megrendítő eseményeibe. Ezáltal feszültség keletkezett, amely a dramatikus események fokozatos kibontakozásának megfelelően fejlődött, és a nagypéntek eseményeiben, a nagyszombat síri csendjében érte el tetőpontját. Ezáltal elviselhetetlenné vált. Erre feltétlenül enyhülésnek, beteljesülésnek kellett következnie. A nagyböjti időszak alatt ég felé tárt karokkal, sóvárgó lélekkel kiáltottunk mindig hangosabban az Úrhoz. Ezen tüzes Istenhívásra, amelyet a liturgia kegye-

lemteljes irányítása oly tökéletesen alakított, megkaptuk a választ. Bennünk is felragyogott a húsvéti hajnalhasadás páratlan világossága, fénnyel és ragyogással árasztotta el lelkünket, a feltámadás beteljesülésében részesített és elindított azon az úton, amely a végbeteljesülés, az örök kicsendülés felé vezet. Itt már a húsvéti világosság fényeskedik és irányítja lépteinket. Ha a fényességbe mélyen beletekintünk, akkor annak sugárzásában a húsvéti időszak aszketikus jelentősége minden szépségével megismerkedünk.

a) A húsvéti világosságban aszketikus szempontból elsősorban a szabadság, a megszabadulás motívumával találkozunk. Krisztus feltámadása a megváltás beteljesülését jelenti. Az eredeti bűn okozta, és az emberi gyarlóság által még jobban felfokozott komor sötétség húsvét reggelén, midőn a Feltámadott a sírüreg küszöbét átlépte, széjjelfoszlott, megsemmisült, hogy a történelmi emlékek mélységében örökre eltűnjön. A bűn elvesztette kárhozatos hatalmát, a halál kínszenvedése az örökkévalóságba való harmonikus átfejlődés szelíd boldogságává változott át, és a lélek, amelyre oly nyomasztóan nehezedett az eredeti bűn átka, megszabadult bilincseitől és a Feltámadott győzelme nyomán a megváltottak természetfölötti kegyelem-

teljes életének tisztalevegőjű fennsíkjára került. Itt már szabadon mozoghat; fejlődését, kibontakozását, kegyelmi erőben való gyarapodását és Istenhez való közeledését semmi sem gátolja. E fennsík Isten gyermekei eszményi szabadságának és az ezzel járó termékenység, korlátlan kibontakozás színhelye. A megváltottak életalakításuk által a szabadság győzelméről tesznek tanúbizonyságot. Harmonikus és megbékült lelkük a szabadság győzelemittas himnuszát énekli. Énük a szabadság biztosította kiforrott harmónia boldogságát élvezi. Aki a húsvéti világosság ragyogásába tekint, és akinek szemei már hozzászoktak e káprázatos fényesség tündöklésséhez, az megérti a természetfölötti talajban gyökerező és a természetes világrendhez tartozó, boldog szabadság teljes szépségét. E megismerés alapja és kiindulópontja a húsvéti időszak aszketikus jelentőségének.

b) A húsvéti időszak jelentősége arra a világosságra is kiterjed, amelyet az egyházi év e részének liturgikus élményei fakasztanak. Itt azonban már nem azon fényességről van szó, amely a sírboltból kilépő Krisztus alakját lengi körül, hanem főleg azon értelmet elárasztó és a megismerést megtermékenyítő ragyogásról, amely a feltámadás alapvető kegyelmeihez tartozik.

A Feltámadott ugyanis világosságot fakasztott és ennek fényessége az értelmet is elárasztja. Krisztus ezt azáltal tette, hogy végleges győzelmével napnál világosabban bebizonyította tanítása igazságát, erkölcsi követelményei jogosultságát, a követésével járó lelki kibontakozás és megdicsőülés minden szépségét. Aki szemléli a Feltámadott egyéniségét és elmerül annak végtelen világosságában, az átéli lelkében Krisztus életét, viszonthallja tanítása minden szavát, szemléli erkölcsi példaadása összehasonlíthatatlanul szép és feledhetetlen eseményekhez kötött megnyilvánulásait, szemtanúja a szenvedés óráiban tanúsított megtörhetetlen királyi fölényének és a feltámadás pillanatában megnyilvánuló győzedelmes dicsőségének.

Ezzel kapcsolatban saját élete egyes fázisai vonulnak el szeme előtt. Krisztus életében és győzelmeiben, mint tükörben saját életalakítása lehetőségeit látja. Ennek következtében megvonja a párhuzamot Krisztus, az életeszmény és saját teljesítményei között. Minél lelkiismeretesebben teszi ezt, annál világosabban látja azon út körvonalait, melyet végig kell járnia, hogy élete Krisztus életéhez, erkölcsi magatartása Krisztus példaadásához, és lelkülete, lelki fiziognómiája a Feltámadott ragyogó szent arculatához váljon hason-

lóvá. Előtte áll az út, amely munkán, megmozduláson, küzdelmen, szenvedésen és halálos ágyon keresztül vezet el a megdicsőülés, az örök kicsendülés ragyogásához. Ezen megismerés világossága annyira betölt mindent, hogy száműzi a kételyt, lehetetlenné teszi a habozást, megsemmisíti a bizonytalanságot és erkölcsi súlyával, Isten kegyelmén alapuló befolyásával arra az útra kényszerít, amely egyedül méltó a Feltámadott nyomába lépő és követésére elszánt megváltott emberhez. A liturgia páratlan hozzáértéssel domborítja ki a húsvéti világosság ezen értékét és sikerteljesen mozdítja elő korlátlan kibontakozását.

c) A húsvéti időszak a feltámadás nagy beteljesülését hozza magával és ezen keresztül egy másik, még nagyobb beteljesülésre készít elő. Ebben akkor lesz részünk, amidőn eljövend az isteni Lélek, hogy fehérizzású tűz alakjában és annak hatalmával termékenyítse meg a világot. Krisztus megalapozta a természetfeletti életet, belekapcsolt a kegyelmi világrendbe, egy áldozatban ajánlott fel és mutatott be mindnyájunkat az Atyának, és megtanított az isteni törvényhez alkalmazni mindennapi életünket. Teljes munkát végzett, és mégis szükségét látta annak, hogy a harmadik isteni Személy, az alkotó Lélek, Aki sugalla-

taival a megváltás beteljesülésében nagy szerepet játszik, eljöjjön, kiegészítse, elmélyítse, tökéletesítse és beteljesítse az általa fakasztott kegyelmi bőséget. A Lélek jön, elhalmoz ajándékaival, merész ívelésű, magas szárnyalással magával ragad, és hozzászoktat az örökkévalóság végtelen méreteihez. Erre az eljövetelre, a léleknek az isteni Lélekkel való találkozására elő kell készülni. Végelemzésben arról van szó, hogy ne csak befogadjuk a Lelket, de annak temploma és méltó hajléka is legyünk. Komoly munka vár reánk : a csiszolás, a tökéletesítés, a díszítés, az ékesítés, az utolsó elrendezés és a befejező kézmozdulat nehéz munkája. A liturgia páratlan húsvéti élményeivel, meglátásaival, elindításaival és a szakadatlan előrehaladásra kényszerítő befolyásával, elősegíti bennünk a munkát, ihleti törekvéseinket, és átsegít a nem megvetendő nehézségeken. Egyszóval, együtt munkálkodik velünk, hogy közös törekvéssel sikerüljön az eljövendőnek, a Léleknek kevésbbé méltatlan hajlékot nyujtani. Ezáltal elérjük a húsvéti időszak aszketikus jelentősége legfensőbb fokát, és szemléljük a pünkösdi tűzben kicsendülő apoteozisát.

2. A történelmi háttér.

A húsvéti időszakban a liturgia közvetítésével a Feltámadott élete különböző megnyilvánulásainak vagyunk szemtanúi. Ezek színhelye főleg a szent sír, Emmaus, az utolsó vacsora terme, a cönákulum, és Galilea, Krisztus földi hazája. A liturgia a fősúlyt az egyházalapításra, és a tanítványoknak a mennybemenetel és a pünkösdi tűz miszteriumára való előkészületére fekteti. A húsvéti időszakban szemléltetett történelmi eseményeket a következő rövid összefoglalásban vázoljuk. Szombat éjjel, még szürkület előtt, a szent asszonyok Mária Magdolna vezetésével útnak indultak, hogy a sírhoz menjenek. Napfelkeltekor értek oda. Az angyal eltávolította a sírboltot fedő márványlapot, mire a megrémült őrök elmenekültek. Magdolna rögtön visszatért Jeruzsálembe, hogy Pétert és Jánost értesítse a történtekről. Mária társnőinek az angyal ezalatt tudomására hozza Krisztus feltámadását. A két apostol futva jön a sírhoz, melyet üresen talál. Csak a holttest eltűntét tudják megállapítani. Magdolna, aki visszatér a sírhoz, találkozik Krisztussal és lábaihoz borul. Estefelé az Emmausba vezető úton a két tanítvány szintén találkozik a Feltámadottal és rögtön visszatér az apostolokhoz, hogy

beszámoljon az eseményekről. Jeruzsálemben értesülnek, hogy Krisztus Péternek is megjelent. A Feltámadott az összegyülekezett tanítványoknak még aznap este megjelenik. Nyolc nappal később ismét eljön, és meggyőzi a kételkedő Tamást. Húsvét nyolcada leteltével a tanítványok visszatérnek Galileába. Egy reggel, míg hét tanítvány a Genezáreti tóban halászik, Krisztus ismét megjelenik és megismerteti magát. Az ötszáz tanítvány is részesül megjelenésében, mégpedig azon a hegyen, amelyet Krisztus előre jelölt ki e célra. Lehetséges, hogy a Tábor hegyéről van szó, de még valószínűbb, hogy alatta a tó partját szegélyező dombok egyikét kell érteni. A húsvétra következő második vasárnap Evangéliuma Krisztus jópásztorról szóló tanítását közvetíti, viszont az erre következő három vasárnap Evangéliumai Krisztus, az utolsó vacsora alatt kinyilatkoztatott tanításából merítik szövegüket.

3. Liturgikus sajátságok.

a) A húsvéti időszak nagyszombaton kezdődik és pünkösdre következő szombaton fejeződik be. Mérvadó szakemberek felfogása szerint ezen időszak egy egyetlen ünnep, melynek keretein belül a feltámadás, a mennybemenetel

és a Szentlélek eljövetele misztériumáról emlékezünk meg.

b) Húsvét napja a legfontosabb változó ünnep. E naptól függ a többi változó ünnepek idejének időpontja. Húsvét változó ünnepe meghatározását ünnepélyes zsinati törvényeknek köszönhetjük. Ezeknek történelmi alapja a következő: Krisztus az ószövetségi húsvét napját megelőzőleg szenvedett és halt meg a kereszten. Az ószövetségi húsvét ünnepén támadt fel halottaiból. A keresztény liturgia húsvét napján Krisztus feltámadását ünnepli. Annak emlékére, hogy a feltámadás történelmileg a zsidó húsvéttal esik össze, átvette az ószövetségi számítást és ezen az alapon határozta meg az időpontot. A húsvét tehát március 22-től április 25-ig terjedő időszakba esik, mert a niceai zsinat elrendelte, hogy húsvét ünnepét mindig a március 21-ike utáni holdtöltére következő vasárnap kell megülni.

c) A húsvéti időszak örömteljes és allelujás ötven napja alatt a szentmisét megelőző «Asperges» helyett a «Vidi aquam» antifonát énekeljük, amely a húsvéti misztériumban nagy szerepet játszó keresztvíz jelentőségét domborítja ki. Egyes imádságokat, mint pl. a «Regina coeli»-t állva végezzük. E magatartás a győzelmes cézárokra emlékeztet, akik a diadal-

menet alatt a kocsiban állva vonultak be a városba. A húsvéti időszak liturgikus sajátságaihoz még az is hozzátartozik, hogy nem tartunk böjtöt (ez nem vonatkozik a pénteki hústól való megtartóztatásra). A húsvéti gyertyát minden istentisztelet alatt meggyújtjuk, és csak a Mennybemenetel ünnepén távolítjuk el. Az egyházi ruhák színe fehér, a húsvéti időszakot jellemző túláradó öröm és lelki tisztaság jelképe.

Húsvétvasárnap I.

Húsvét reggeli elmélkedésünket a vasárnapi szentmise Introitusa alapján végezzük, és annak rendkívüli gondolatbőségéből a következő pontokat emeljük ki: 1. Feltámadtam és újra Veled vagyok. 2. Felettem tartod kezedet. 3. Tudásod csodálatos előttem.

1.

«Feltámadtam, és íme Veled vagyok; Allelúja.» (Introitus.)

A ma reggeli hajnalhasadás rendkívüli világossággal és felülmulhatatlan ragyogással ajándékozta meg az emberiséget. A Megváltó háromnapos sírbanléte után lerázta magáról a halál bilincseit, feltámadt, kilépett a sírüregből, és elindult arra az útra, amely már az Anyaszentegyház alapításának befejezéséhez vezetett. Feltámadt, és elindult az új útra, amely a mennybemenetel misztériumán keresztül az Örök Atyához vezet. Húsvét hajnal-

hasadásának és a benne rejlő fenkölt misztériumnak nagy kihatása van a mi életünkre is. A sírüregből kilépő Feltámadott hozzánk jön, belekapcsolódik életünkbe, és ami a fő, véget vet szomorú és elviselhetetlen elhagyatottságunknak. Ezáltal oly kegyelemteljes ajándékban részesít, melynek jelentőségét alig tudjuk felfogni. — *a)* Krisztus feltámadása előtt elviselhetetlen helyzetben voltunk, a legteljesebb elhagyatottság érzete vett erőt rajtunk, és gyengítette életünket. Elhagyatottak voltunk, mert *α*) életünkből hiányzott az éltető elem: a megszentelő kegyelem, Isten bennünk lakozása. Az eredeti bűn elszakított Istentől, kiüzte lelkünkből a kegyelmet és képtelenné tett arra, hogy azt ismét visszaszerezzük. A kegyelem elvesztésével Istent veszítettük el, távolítottuk el magunktól. Egyedül maradtunk, elárvultunk és életünket a legkomorabb elhagyatottság szomorú köde borította be. *β*) Elhagyatottságunkat fokozta az örökkévalóságba vetett hit és remény hiánya. Tudtuk ugyan, hogy van örökkévalóság, de az sem volt

ismeretlen előttünk, hogy ebben a megváltás kegyelme nélkül nem lehet részünk. Remélni sem tudtunk az örökkévalóságban, mert annak kapuját csakis a Megváltó nyithatta meg. Addig, amíg Krisztus a kínszenvedés és feltámadás beteljesedése által el nem törölte az eredeti bűnt és annak gyászos következményeit, nem volt jogunk remélni az örökkévalóságban. Azt is tudtuk, hogy ez mit jelent. Távollétet, Istentől való elszakadást, tehát egyedülmaradást és elárvulást. Elveszítettük Istent, és nem maradt egyebünk, csak szánalomraméltó emberi gyarlóságunk. *γ)* Elhagyatottságunkban a halál árnyékában ültünk. A halál akkor még nem volt ragyogó világosság, sejtelemteljes előfénye az örökkévalóságnak, hanem komor és fájdalomteljes sötétség, amely szomorúvá és sivárrá tette a vajúdó ember életét. Krisztus feltámadása előtti helyzetünk valóban szomorú volt és az elviselhetetlenség jegyében állott. — *b)* Krisztus feltámadása által véget vetett ennek a lehetetlen állapotnak és oly helyzetet teremtett,

melynek jelentőségét csakis a húsvéti hajnalpirkadás ígéretteljes fényességében ismerhetjük meg. Krisztus kilépett a sírból, hozzánk, az elhagyatottakhoz jött, beleszólt életünkbe, és megszabadított az elárvulás kínszenvedésétől. *α*) Kínszenvedése és feltámadása által — és ezt előre megmondotta — magához vonzott, szentséges vére árán birtokába vett. Azóta abszolút értelemben tulajdona vagyunk. Hozzátartozunk, Vele van kapcsolatunk, Belőle élünk. *β*) A Feltámadott e boldog állapotot azáltal folytonosítja, hogy velünk marad, velünk él egy nagy közösségben: a misztikus Krisztus-testben; és egy nagy szentségben: az Eucharisztiában. *γ*) Ezáltal betölti életünket, benépesíti annak sívárságát, mozgalmassá, színekben, értékekben gazdaggá és boldogságtól ragyogóvá teszi küzdelmünket. Már nem vagyunk egyedül: kilépett a sírüregből, hozzánk jött és velünk marad mindörökké.

Elhatározás: A sírüregből kilépő Krisztust térdenállva, kitárt karokkal, allelújás lelkü-

lettel fogadom. Hozzám jön, velem marad, és belekapcsolódik életembe. Benső elhagyatottságom hosszú ideje megtanított arra, hogy bennem is megnyilvánuló kegyelemteljes életét megbecsüljem, és mindent elkerüljek, ami annak megtermékenyítő kihatását a legcsekélyebb mértékben is akadályozhatná.

2.

«*Felettem tartod kezedet, Alleluja.*» (Introitus.)

A feltámadás hajnalpirkadásában a húsvéti misztérium még egy másik igazságára ismerünk rá. A Feltámadott, mint az Introitus szövege mondja, reánk tette kezét és ezáltal betetőzte mindazt a kegyelmi valóságot és természetfeletti jótéteményt, amellyel a húsvét ígéretteljes reggele örvendeztetett meg. Az isteni Megváltó, a Feltámadott kezét érezzük magunkon és tudjuk, hogy e kéz, melynek sebhelyei oly fényesen ragyognak, vezet az életen keresztül.

— *a)* Kezét tette reánk, és e kéz *α)* jóságos kéz. Az Evangélium jelentéséből tudjuk, mennyi kínt apasztott el, mennyi boldog mosolyt varázsolt a síráshoz szokott ajkakra, mennyi sebet gyógyított, és mennyiszer nyúlt bele finom tapintattal az életbe, hogy alakulását irányítsa és az Isten akarta célhoz vezesse. E jóságos kéz nyugszik életünkön és neki köszönhetjük, hogy részünk van az isteni irgalom jótéteményeiben. *β)* E kéz csak egyszer érintette Magdolna bűnös, kiszáradt lelkét, és megtermékenyült. Csak egyszer emelkedett hívó gesztussal a sírjában nyugvó Lázár felé, és az új életre támadt. Csak egyszer érintette a gyógyíthatatlan beteg genyes sebeit, és azok eltűntek, hogy helyükben új élet támadjon. Csak egyszer tárta ki a keresztfa trónjáról karjait, és a bűn termékenysége megszűnt. Ekkor született meg az új idő, a megváltás beteljesülése, amely a feltétlen termékenység jegyében áll. *γ)* E kéz nem ép. Sebhelyek ragyognak rajta. Megsebzett kéz: szegek járták át, az

emberiség bűnei kínozták véresre. Tudja, — pedig szent és mocsoktalan, — hogy mi a szenvedés, és hogy mily rettenetes árat kell fizetni a bűnös vétkezéséért, a kárhozat éjtszakájából való kiszabadulásért. Ismeri az életet, hiszen az sebezte véresre. E kéz nyugszik rajtunk és irányítja életünket. Végtelenül megnyugtat és boldogít e tudat, mert érezzük, hogy biztosan vezet abban az életben, melynek vajúdása és szenvedélyes ellentmondása oly rettenetes sebeket ütött rajta. — *b)* E kéz nyugszik rajtunk embereken, akik alig tudjuk megbecsülni. *α)* Nem is az a fontos, hogy értékelni tudjuk. Erre amúgy sem vagyunk képesek. A lényeges csak az, hogy mint a bizonytalanságtól megremegő madárfióka belefészkeljük magunkat, és elhelyezkedjünk benne. A feltámadás előtt nem volt otthonunk; hajléktalanok voltunk, s nem tudtuk, hová tartozunk. A Feltámadott a sírüregből felénk nyujtja kezét és felszólít, hogy helyezkedjünk el benne, tekintsük otthonunknak és találjuk meg benne a hajlékot, melyet

oly sokáig nélkülöztünk. *β)* E kéz végtelenül erős. Megterhelőképessége felülmúlhatatlan, hiszen, mint a keresztfa misztériuma bizonyítja, az emberiség bűneinek súlyát is kibírta. Tehát reátámaszkodhatunk. Kell, hogy alapja, sziklaszilárd fundamentuma legyen életünknek és világnézetünknek. *γ)* E kéz agilis kéz, alapvető tulajdonságaihoz a kreáció, az alkotás tartozik. Rendkívül mozgékony, és nem ismeri a nyugalmat. Mindig cselekszik, folyton teremt és megszakítás nélkül alkot. Bennünk, a mi lelkünkben is. Működjünk vele együtt, és sohase akadályozzuk alkotó munkáját. Ne feledjük, hogy a húsvétreggeli ragyogás óta a Megváltó keze nyugszik életünkön és irányítja annak kibontakozását. Ennek kezdeményezésekben gazdag tudatát vigyük magunkkal a mindennapi élet szürkeségébe, hogy az az örök húsvét fényesen ragyogó hajnalává változzon át.

Elhatározás: Imádva borulok le az életemen nyugvó isteni Kéz méltósága előtt. Otthont nyujt, megtermé-

kenyíti életemet, támaszommá válik, és biztosítja benső egyéniségem termékeny kibontakozását. Mindezen értéket nem vagyok képes meghálálni, de legalább annyit teszek, hogy megőrzöm magamban az isteni Kéz jelenlétének tudatát, és teljesen rábízom életemet. Részemről megígérem, hogy Vele feltétlenül és mindenben együttműködöm.

3.

«*Tudásod csodálatos előttem,*
Allelúja, Allelúja.» (Introitus.)

Sohasem értjük meg jobban, mint ma reggel, hogy a húsvét, a feltámadás valóban az isteni bölcseség ünnepe. A húsvétreggeli hajnalfakadás világosságában nemcsak sivár elhagyatottságunk végét, az isteni kéz rajtunk való nyugvását ismerjük fel. Ennél többet látunk. Szemlélődő pillantásunk előtt gyönyörűen bontakozik ki a feltámadás misztériumában oly páratlan gazdagsággal megnyilvánuló isteni bölcseség. Ezzel kapcsolatban főként a

következő motívumok ragadják meg figyelmünket: — *a)* A Feltámadott legyőzte a halált, és ezáltal örökké biztonságba helyezte életünket. E valóságban végtelen bölcseség rejlik, mert a halál, amely az ószövetségi ember életét oly szomorúvá és reménytelenné tette, az eredeti bűn egyik legsötétebb következménye. Krisztus azáltal, hogy feltámadott, a legbölesebb és legtökéletesebb módon bizonyította be, hogy jóvá tette az eredeti bűnt, boldog örökkévalóságba való átmenetté változtatta át a halált, és ezáltal életünket a véget nem ismerő örökkévalóság értelmében folytonosította. E kérdést jobban megoldani, és az emberiségnek tökéletesebben bebizonyítani, hogy számunkra megnyílt az örök élet kapuja, valóban nem lehetett. — *b)* A Feltámadott — és ez szintén az örök isteni bölcseség egyik legszebb megnyilvánulása — legyőzte a világot, megsemmisítette az ellentmondást, eltávolította az akadályokat, és ezáltal mindenki számára szabaddá tette az örök üdvösség felé vezető utat. Azért mondja Krisztus, hogy Ő az Út, és ezért kívánja meg

az Anyaszentegyház mindenkitől, hogy ezen az úton haladjon örök beteljesülése felé. — *c)* A Feltámadott, ami szintén az isteni bölcseség megnyilvánulásához tartozik, nyilvánvalóan legyőzte és véglegesen ártalmatlanná tette a pokol hatalmasságait. Széjjelszakította a bűn bilincseit, kinyitotta a kárhozat börtönének kapúját, megszabadította az emberiséget; Isten gyermekei szabadságával ajándékozta meg őket, és a feltámadás győzelméből fakadó erejével tartotta vissza mindazokat a tényezőket, amelyek Isten felé való sietésünk közben elállják utunkat és ellenkező, romlásba döntő irányba terelnek. — A feltámadás reggelén Isten bölcseségének minden szépsége felragyog előttünk és bizonyítja, hogy a megváltás ökonómiája tökéletes megoldás, amelynél jobbat és kielégítőbbet nem lehet kívánni.

Elhatározás: Húsvét reggelén őszinte tárgyilagossággal vallom meg az isteni bölcseség iránt tanusított mélységes csodálatomat, és ennek azáltal adok kifejezést, hogy a Feltámadott ra-

gyogó nyomait követem, és fényességében mindig az isteni bölcseség páratlan megnyilvánulását látom.

Húsvétvasárnap II.

Második húsvétvasárnapi elmélkedésünket a Szentleckéből vesszük, és annak gondolatait a következő pontokban dolgozzuk fel: 1. A régi kovász és az új tészta. 2. Az ünnep megülése. 3. A kovásztalan kenyér.

1.

«Testvérek, el a régi kovásszal, hogy új tésztává legyetek, amint hogy kovásztalanok vagytok! mert a mi húsvéti Bárányunk, Krisztus, megöletett.» (Szentlecke.)

A mai Szentlecke a húsvéti misztériumban rejlő kegyelemteljes ellentétet domborítja ki. Régi kovászról és új tésztáról beszél, és ezáltal a mult sötétségét a jelen, a feltámadás által elindított új korszak világosságával állítja szembe. — *a)* A régi kovász a feltámadás előtti állapotot jelképezi. Minden benne foglaltatik, ami az eredeti bűn által teremtett helyzetet

jellemzi. A régi kovász alatt mindazon fogyatkozások összességét kell érteni, amelyek az ószövetségi, a feltámadás előtti ember lelki nélkülözéseihez tartoznak hozzá. *α)* Első jellemvonása a régi kovásznak a rosszaság. A Szentlecke, amelyben Szent Pál szól hozzánk, a «fermentum malitiae», a rosszaság kovászáról beszél, és ezzel azon állapotot domborítja ki, amelybe az Isten által egész másként elgondolt emberi természet került az eredeti bűn elkövetésével. Itt valóban a természet bomlásáról, a benső egyensúly felbillenéséről, a tökéletlenségek és fogyatékosságok beláthatatlan sokaságáról van szó. Mindez rossz kovász, és hozzátartozik a feltámadás előtti állapot ijesztő sötétségéhez. Mindez az emberi természet bukását és a benne eredetileg összhangban tartott erők rendellenes kavarodását jelenti, és azt mutatja, hogy az eredeti bűn mennyit rontott az emberi természeten. *β)* Szent Pál a «fermentum nequitiae», a gonoszság kovászáról is megemlékezik, és ezzel már nem annyira az emberi természet bukását, a benső

harmónia megsemmisülését és fizikai értelemben is nagyjelentőségű fogyatkozásainkat érti, hanem főleg a lelki tökéletlenségekre, a bűnre való hajlamra, az ahhoz való ragaszkodásra, a bűnben való tetszelgésre és az azt követő kárhozatra céloz. A gonoszság kovásza az eredeti bűn gyümölcse, és mint ilyen, az Ószövetséget elárasztó lelki romlásra emlékeztet, amely Istennek oly sok gondot, a Megváltónak oly rettenetes kínszenvedést és az emberiségnek oly végtelenül sok szomorúságot okozott. γ) A Szentlecke végül az igazság kovásztalanságát ajánlja. El kell vetni a régi kovászt, annak mindenegyes megnyilvánulását, le kell győzni, felül kell múlni a benne rejlő gyarlóságokat és fogyatkozásokat, férfiasan meg kell küzdeni az általa okozott nehézségekkel és arra kell törekedni, hogy az igazság kovásztalansága legyen életünk alapvető törvénye. A kovásztalanság itt egyébként minden erjedéstől, forrongástól való mentességet jelent, amely lehetővé teszi a benső egyensúlyt, alátámasztja a harmóniát és biztosítja a

fokozatos, Isten szándékának teljesen megfelelő kifejlődést. Ez az alapja annak a húsvéti átmenetnek és átfejlődésnek, amely mint láttuk, a mai Szentlecke tengelygondolata. — *b)* A húsvéti átmenet ahhoz az állapothoz vezet, amelyet Szent Pál «nova conspersiónak», új tésztának nevez. Ez valóban «metanoia», átváltozás, melynek eszközlője a «pascha nostrum immolatum», az értünk feláldozott húsvéti Bárány, Krisztus. Átváltozásunkat és azt, hogy Szent Pál elgondolásának megfelelően új tésztává lettünk, neki köszönhetjük. Ennek a húsvéti fényben ragyogó állapotnak megvannak a maga előnyei. *a)* A Szentlecke ezzel kapcsolatosan az őszinteség, az egyenes lelkület kovásztalanságáról beszél. Ez nem jelent egyebet, mint Isten életébe való teljes és korlátlan belekapcsolódást, feltétlen önátadást és minden erőnket igénybevevő istenszolgálatot. Az alapmotívum itt az őszinteség, az egyenes lelkület, a jószándék. Nem keresünk egyebet, mint a húsvéti, érettünk feláldozott Bárányhoz való csatlakozást és a Vele

való, a feltámadás ragyogó fényessége jegyében álló életközösséget. Mint új tészta, új életet élünk, amely teljesen elfordul a feltámadás előtti állapot gyarló fogyatkozásaitól, és a Feltámadott győzelmének nyomában fakadó tökéletesség jegyében áll. *β)* Az Apostol az igazság kovásztalanságáról is megemlékezik, és azt is beleveszi a húsvéti életprogrammba. Életünk eszerint az igazság jegyében áll és annak világosságával töltekezik. A Feltámadott fölényes győzelme által minden bizonytalanságot eloszlatott, minden kételyt tárgytalanná tett és minden kérdésre válaszolt. Befejezte a kinyilatkoztatást, és közölte velünk mindazokat az igazságokat, amelyeknek ismerete mellőzhetetlenül szükséges. Ezenfelül, mint később látni fogjuk, megígérte a Szentlelket, és kijelentette Róla, hogy mindazt, amit még nem értettünk meg teljesen, az Ő világossága fogja megmagyarázni. Krisztus tökéletes munkát végzett, és ennek köszönhetjük, hogy «azyma veritatis», az igazság kovásztalan kenyere lehetünk. *γ)* Az új állapotnak

megvan a maga törvénye. Ennek tengelye az Isten parancsolata, amelyet Krisztus hirdetett és magyarázott. Új tészta, az igazság és az őszinteség, az egyenes lelkület kovásztalansága, kovásztalan kenyere csak akkor lehetünk, ha elfogadjuk az isteni parancsolatot, és szerinte alakítjuk életünket. E törvényt a belénk ültetett isteni őr, a lelkiismeret egészíti ki, amely éber vigyázattal őrködik, hogy erről az útról le ne térjünk. A lelkiismeret sugallataira és tiltakozására nagy súlyt kell fektetnünk, és önmagunkat arra kell nevelnünk, hogy az isteni parancsolatot mindig a lelkiismeret igényének megfelelően tartsuk meg. A törvény beteljesülését pedig Krisztus eszményi példaadásában találjuk meg. A Megváltó a kinyilatkoztatáson kívül a fősúlyt arra fektette, hogy tökéletessége és erkölcsi magatartása által az isteni törvény megtartására neveljen. Példát adott, és azt akarja, hogy mi is aszerint cselekedjünk. Az isteni törvény csak akkor valósul meg tökéletesen, ha Krisztus példája szerint élünk, és megtartjuk az Úr paran-

csolatait. Ezáltal már elértük a húsvéti programm célját és közeljutottunk a húsvéti világossággal való töltekezéshez. Elvetettük a régi kovászt, új tésztává változtunk át, és méltóknak bizonyultunk arra, hogy a Feltámadott ragyogó nyomába lépjünk.

Elhatározás: Semmi közöm a régi kovászhoz, mert nagyböjti teljesítményem által teljesen megszabadultam a multtól. De nagyon sok közöm van ahhoz, amit Szent Pál a mai Szentleckében új tésztának nevez, és minden erőmmel azon vagyok, hogy megújuljak és új erővel kövessem a Feltámadottat, Aki — mint mondotta — az Út, melynek kicsendülése az örökkévalóság.

2.

«Üljünk tehát ünnepet, de ne régi kovásszal, sem a rosszaság és gonoszság kovászával, hanem egyenes lelkület és igazság kovásztalanságával.» (Szentlecke.)

A húsvét életünk és lelki kibontakozásunk egyik legnagyobb és leg-

jelentőségteljesebb ünnepe. Az Úr nem azért alkotta az ünnepeket, és az Anyaszentegyház liturgiája nem azért gondoskodott azoknak színekben gazdag és mozgalmas változatosságáról, hogy elzárkozzunk jelentőségük elől és ne vonjuk le belőlük a lelkiéletet megerősítő következményeket. Ma valóban ünnep van, és mi szívből és lélekből örvendezünk és ünnepelünk, hogy ezáltal a Feltámadott nagyobb dicsőségére váljunk és megfeleljünk az Anyaszentegyház liturgiája közvetítésében megnyilvánuló isteni akaratnak. Húsvéti ünnepünket, amelyből tökéletesen kikapcsoljuk a világi motívumokat, a következő lelki értékek jellemzik: — *a)* Kiindulópont természetesen a Feltámadás összehasonlíthatatlan, és mindent elárasztó öröme. Okunk van örvendezni, Allelújáját énekelni, boldognak lenni, világossággal töltekezni, a feltámadás reggele hajnalhasadásának ígéretteljes pirkadatát szemlélni, a Feltámadott egyéniségének meglátásában elmerülni és a húsvéti hangulat és élmény kegyelemteljes gazdagságát kialakítani. — *b)*

Örömünket a feltámadás kegyelme izzítja át, teszi tüzessé és maradandóvá. Igaz, hogy elsősorban azért örvendünk, mert Krisztus feltámadott, visszatért hozzánk és mint az előző elmélkedésben láttuk, véget vetett elhagyatottságunknak, de nem feledkezünk meg arról sem, hogy feltámadása nyomában a megváltás beteljesülésének, az Egyház alapításának és a Feltámadott minden időre kiterjedő velünk való maradásának kegyelme fakad. A sírüreg szélén a Feltámadott első lépésének helyén forrás bugyog fel, amely élő vizével, a kegyelem áradatával az egész világot elárasztja, mindenhova behatol és mindenütt új életet, a megváltottak kultúráját fakasztja. Ezen áradat minket is elér és megtermékenyítő élő vize lelkünkbe is beszivárog, hogy abban az új élet alapjait megerősítse. Ezt mi is érezzük, és ennek megmozdulásait mi is élvezzük. Feszültség alakul ki bennünk, de már nem a kínszenvedés szemléletének dramatikus feszültsége, hanem az a végtelen öröm, amely felhalmozódik bennünk, és arra vár,

hogy lelkünkből kiáradva másokat is elérjen és részesítsen a Feltámadás allelújás örömében. — *c)* Mindezt kiegészíti a feltámadásban rejlő erő és fölény tudata. Nem csekélység legyőzni a halált, feltámadni, a sírüreget elzáró sziklát eltávolítani, és a sírbolt homályából kilépni a feltámadás új világába. Ezt tette Krisztus, és ezáltal isteni erejének és mindenhatóságának adta bizonyítékát. Mi közelében, Vele egy közösségben élünk, Hozzá tartozunk, gyermekei vagyunk. A feltámadásban rejlő erő reánk is átárad, acélossá, ellentállóképessé tesz, és bennünk is kialakítja azt a biztos tudatot, hogy legyőzhetetlenek vagyunk, de csak addig, amíg meg nem szakítjuk krisztusi kegyelemközösségünket. Gyengék voltunk, és erősek lettünk. A legyőzöttekhez tartoztunk, és mégis győzedelmeskedünk. Remegve féltünk gyarlóságainktól, és most bízva-bízunk az Úr, a Feltámadott bennünk megnyilvánuló erejében. E bizalom, amelyet könnyebb átélni, mint szavakkal vázolni, lényegesen hozzátartozik húsvéti örömünk-

höz és tengelye annak az ünnepi hangulatnak, amelyről Szent Pál emlékezik meg, midőn felszólít, hogy üljük meg az ünnepet és örvendezzünk.

Elhatározás: Nem hiába dolgoztam és munkálkodtam a hosszú nagyböjti időszakon keresztül: elértem célomat. Kialakult bennem a húsvéti hangulat és megalapozta a Feltámadás élményét. Örömöm korlátlan. Dallamos Allelújámat gondtalanul énekelem bele a világba, és korlátlanul bízok a Feltámadott bennem megnyilvánuló erejében. Ma reggel megtanultam énekelni, és azt teszem egész életemen keresztül, még akkor is, ha mások ajkán elnémul a himnusz, és éneklő lelkületemmel, természetfölötti boldogságommal egyedül állok a világban.

3.

«*A kovásztalan kenyér.*» (Szentlecke.)

A mai Szentlecke, mint láttuk, a kovásztalanságra, a kovásztalan ke-

nyérre helyezi a fősúlyt. Ennek annyiban is meg van a komoly jelentősége, amennyiben a kovásztalan kenyér már az ószövetségi «Paszkában» is nagy szerepet játszott. Az Újszövetség Paszkájának, amelyet «Fázénak», az Úr átmenetének is nevezünk, szintén megvan a maga kovásztalan Kenyere és ez az Eucharisztia, a Legméltóságosabb Oltáriszentség. Ennek a húsvéttal és az abban rejlő misztériummal való összefüggése kézzelfogható. — *a)* Az Eucharisztia elsősorban a feltámadás Kenyere és áldozata. Általa a Feltámadott jön hozzánk és erősít meg lelki táplálékkal. Minél többet élvezzük a húsvét kovásztalan Kenyerét, annál gazdagabban gyülemlik fel bennünk a Feltámadott ereje, és képesít oly életre, amely egyéni feltámadásunkhoz és az örök életbe való belefejlődésünkhöz, tehát boldog átmenethez vezet. Az Eucharisztia valóban a feltámadás Kenyere, mert oly életre képesít, amely a feltámadás jegyében áll, és annak beteljesülésében csendül ki. — *b)* Az Eucharisztia a győzelem Kenyere. Benne és Általa

Krisztust vesszük, Aki fölényesen győzedelmeskedett a halál felett, visszavonhatatlanul legyőzte a világot és a poklok hatalmasságait. Minél többet élvezzük e Kenyeret, és minél lelkiismeretesebben merítünk a Benne rejlő erőből, annál fölényesebb, győzedelmesebb lesz életünk, és annál könnyebben kényszerítjük térdre és teszszük ártalmatlanná mindazon tényezőket, amelyek a feltámadás bennünk való beteljesülésének ellenére is folyton azzal kísérleteznek, hogy romlásunkat okozzák. A Feltámadottnak az eucharisztikus Kenyér által közvetített győzedelmes ereje ezeket is ártalmatlanná teszi, és egyéni, az örökéletet kiérdemlő győzelemhez vezet. — *c)* Az Eucharisztia az örökkévalóság Kenyere. Benne a Megváltót vesszük, Aki feltámadott halottaiból és felnyitotta az örökkévalóság kapuját. A Kenyeret is azért adja, hogy általa megerősödjünk, könnyebben járjuk az élet útjait, és méltóbbaknak bizonyuljunk arra, hogy átlépjük az örökkévalóság küszöbét és élvezzük végnélküli boldogságunkat. — A kovásztalanság,

vagyis az Újszövetség húsvétjának kovásztalan Kenyere, az Eucharisztia valóban csodálatos Kenyér, amely magában foglalja mindazokat a kegyelmeket és értékeket, amelyek a feltámadás misztériumához tartoznak és örökkévalóságunkat mozdítják elő.

Elhatározás: Húsvéti ünnepem és a feltámadásból merített örömöm csak akkor lesz valóban őszinte és éri el beteljesülését, ha magamhoz veszem a Paszka kovásztalan Kenyerét, az Eucharisztiát, és a pillanat áhítatteljes komolyságának megfelelően megígérem, hogy Krisztus emlékére és lelkem üdvére mindig ezt fogom tenni.

Húsvétvasárnap III.

A mai szent ünnepre szánt utolsó elmélkedésünket a húsvéti szentmise három könyörgéséből, a Kollektából, a Szekrétából és a Posztkommúnióból vesszük : 1. Húsvéti fogadásunk. 2. Az örökkévalóság eszköze. 3. A szeretet lelke.

1.

«Isten, ki a mai napon Egyszülötted által a halált legyőzted és az örökkévalóság kapuját számunkra megnyitottad: fogadásainkat, amelyeket előző kegyelmeddel Te sugalltál, segítő kegyelmeddel kísérd.» (Kollekta.)

A húsvéti szent ünnep hangulata mélységesen érinti lelkünket. Ennek nyomában megfelelő vágyak és fogadások fakadnak. — *a)* A Feltámadott megjelent előttünk, és a húsvéti közellét felgerjesztette bennünk a Krisztus után való vágyakozást. Vágyakozunk Krisztus után. Vele akarunk lenni. Hozzá akarunk tartozni. Benne akarunk elmerülni. Ennek következtében hűségesküvel örvendeztetjük meg a fennkölt pillanatban, amelyben, miután kilépett a sírüregből, reánk tekint, és mint megváltott gyermekeit üdvözöl. Fogadalmunknak csak egy tárgya van: a feltétlen hűség, amelyet soha többé meg nem szegünk, nehogy Tőle elszakadjunk. A húsvéti vágyból eredő fogadás és fogadalom alapjában véve nem jelent egyebet, mint a keresztség szentségének felújítását. An-

nak idején, midőn a keresztvízben Krisztus vére érintette homlokunkat, felesküdtünk zászlajára és megígértük, hogy egész életünkön keresztül hűen fogjuk követni. Ma hasonlóképpen cselekszünk: felújítjuk keresztségi fogadalmunkat és megígérjük, hogy hűségesen kitartunk Mellette; a feltámadás világosságától vezetve nyomaiba lépünk, hogy Vele az örökkévalóság kapujában egyesüljünk. — *b)* E húsvéti fogadás, mint a mai Kollekta mondja, isteni sugallatból indul ki és nem tőlünk származik. Annyira gyarlók vagyunk, hogy erre nem is lennénk képesek. Isten kegyelmi sugallatának ellenállhatatlan iniciatívája szükséges ahhoz, hogy a gondolat lelkünkben megfogamzzon, és húsvétreggeli fogadásunkban valósággá váljon. Ismét az történt, ami már annyiszor fordult elő életünkben, hogy Isten megelőzött, és kegyelme által olyan fogadalmat sugallt, amely lelkünk javára válik, benső kibontakozásunkat segíti elő és tökéletesíti Isten országának bennünk való kialakulását. Ha ezt szemléljük, akkor ismét belátjuk,

mennyire igaz, amit Krisztus mond, hogy Őnélküle, megelőző kegyelmének sugallata nélkül semmire sem vagyunk képesek, még arra sem, hogy a keresztségben tett hűségesküt húsvét reggelén megújítsuk. Az isteni kegyelem tényleg üdvösségünk egyetlen eszköze, és mi csak annyit tehetünk, hogy feltétlenül engedelmeskedünk és követjük sugallatait. — *c)* A húsvéti fogadalom, mint minden egyéb természetfeletti és vallásos megnyilvánulás, nemcsak kiindulásában, hanem megvalósulásában és beteljesülésében is Istentől származik. A mai Kollekta világosan fejezi ki, hogy mennyire csak Istennek köszönjük a húsvéti fogadás és ígéret megvalósulását és mennyire kell Őt kérnünk, hogy fogadásunkat kegyelme segítségével egész életünkön keresztül hűségesen megtarthassuk. Megint eszünkbe kell hogy jusson Krisztusnak az előző pontban idézett figyelmeztetése, amely szerint semmiféle megvalósításra sem vagyunk képesek, és minden szempontból a kegyelem segítségére vagyunk utalva. Nem tehetünk egyebet, minthogy a mai Kollek-

távaI folyton ezért a kegyelemért esdekelünk, és ezenfelül még arra kérjük az Urat, hogy legyen erő bennünk a kegyelem megmozdulását követni és hívó szavának eleget tenni.

Elhatározás: Kegyelem-sugallta húsvéti vágyaimat a feltámadás ünnepi élményének megfelelő fogadással fejezem ki. Ebbe lelkem minden őszinteségét belefektetem, és csak arra kérem az Urat, hogy kegyelméhez soha hűtlen ne legyek, annak legkisebb megmozdulását is észrevegyem, és legcsekélyebb intelmére is lendülettel reagáljak. Igy akarom elérni, hogy húsvéti fogadásom nemcsak egy röpke hangulat gyorsan elhalványuló emléke, hanem egész életemre kiterjedő kegyelemteljes megmozdulás legyen.

2.

«*Fogadd el, kérünk, Urunk, ez adományok felajánlásával együtt néped könyörgését, hogy azok a húsvéti misztériumokban megszentelve, a Te közreműködéseddel számunkra az örökkévalóság eszközévé váljanak.*» (Szekréta.)

Ma teljes szívvel ünnepelünk és a húsvéti misztérium élményében részesülünk. A «mysteria paschalia» bennünk is beteljesülnek, de csak akkor, ha a Szekréta előfeltételeit teljesítjük. — *a)* Első követelmény, hogy a húsvéti misztériumban az eucharisztikus adományok felajánlásával a nép könyörgése egyesüljön. Nem lehet húsvétot ünnepelni és elkülönülni, üvegbura alá ülni, sarokba állni, és kiválni a közösségből. A feltámadás misztériuma a közösség, a Corpus Christi Mysticum, a misztikus Krisztus-test ünnepe. Azok, akik kiválnak a testből, úgy hogy már nem tagjai, nem részesülnek a feltámadás misztériuma kegyelmében és az abból fakadó örömökben. Húsvétunk valódi, őszinte, kegyelemteljes és feledhetetlen élmény csak akkor lesz, ha mint a misztikus Krisztus-test tagjai a többiekkel egyetemességben közeledünk az áldozati oltárhoz és olvadunk bele a könyörgő néptömeg imaáldozatába, amely oly szépen keretezi körül a Bárány szakrális önfeláldozását. Oltárunkon a húsvéti Bárány áldozza fel

önmagát. E szent cselekményt az imádkozó néptömeg, a Corpus Christi Mysticum folyton hullámzó élete áradja körül, hogy a misztikus Krisztus-test fejével, a Feltámadottal egyesülve mutassa be az Atyának a tökéletes húsvéti áldozatot. Húsvétunk csak akkor lesz, ha ehhez tartjuk magunkat, és mint a misztikus Krisztus-test élő tagjai veszünk részt a «Paszka» újszövetségi áldozatában. — *b)* A másik feltétel, amely nélkül szintén nincs húsvéti ünnep, az, hogy a húsvét misztériuma mindegyikünket megszentelje. A Feltámadottban elég erő van ahhoz, hogy ezt korlátlan mértékben megtegye, és mindegyikünknek megadja a szükséges megszentelő kegyelmet. De minden erőlködés és jóakarat hiábavalónak bizonyul, ha a belénk áradó megszentelő erő elől elzárkózunk, a kegyelmet nem fogadjuk be, nem támaszkodunk Krisztus érdemeire, és a feltámadás misztériumában csak külső jelenlétünk által veszünk részt. Benső élményre van tehát szükségünk, Krisztussal való őszinte és gazdag kegyelmi közösségre.

Csak ez szenteli meg a lelket, változtatja át az egyéniséget, tökéletesíti az életet és vezet az örökkévalóság felé. Húsvéti ünnepünk tehát kegyelmekben gazdag, bensőséges, őszinte élmény, a Krisztus által alkotott természetfeletti világrendbe való beleolvadás, és ne csak külsőség, felületes hangulat, és lármás, minden benső értéket nélkülöző örvendezés legyen. — *c)* Mindezt — és ez már a harmadik feltétel — Isten közreműködése teszi lehetővé. Az örök Atya jóságának köszönjük, hogy részesít a Feltámadott győzedelmes erejében, megnyitja lelkünket a kegyelmi áradatnak és megengedi, hogy Krisztus érdemei végtelenségéből mi is merítsünk. Bennünk csak jóakarat, őszinteség, odaadásra kész lelkület és vágyakozás legyen! A többit, mint a Szekréta mondja, a «Deus operans», a bennünk tevékeny Isten valósítja majd meg. — Húsvétunk őszinte és bensőséges élményen alapuljon, akkor rajtunk is beteljesül a Szekréta hő kívánsága, és a feltámadás misztériuma a szó tökéletes értelmében örökkévalóságunk leghathatósabb eszközévé válik.

Elhatározás: Az örökkévalósággal kapcsolatban szükségem van hathatós eszközökre, és ezért korlátlanul merülök el a húsvéti misztérium élményeibe. Ma a kegyelem órája ütött számomra, amit arra használok fel, hogy minél több természetfeletti erőt gyüjtsek, azt féltékenyen megőrizzem, és ezáltal egy nagy lépéssel jussak közelebb az örökkévalósághoz : önnön feltámadásomhoz.

3.

«*Szeretetednek lelkét öntsd belénk, Urunk, és tedd kegyelmeddel együttérzőkké azokat, akiket a húsvéti szentségekkel tápláltál.*» (Posztkommúnió.)

A húsvéti misztérium élményének legméltóbb kicsendülése a szeretet lelke, amelyért a mai Posztkommúnióban könyörög az Egyház liturgiája. A lélek különösen a húsvéti misztériummal kapcsolatosan árad belénk és önti el bensőnket, de csak akkor, ha a Posztkommúnió tanácsát megfogadjuk és — *a)* elsősorban táplálkozunk a húsvéti szentségekkel. A liturgikus

szöveg táplálkozás alatt töltekezést ért, és felszólít, hogy az Eucharisztiával egészen a beteljesülésig töltekezzünk és így merítsük ki természetfeletti befogadóképességünket. Tehát nemcsak a megszokott eucharisztikus kegyelmi táplálkozást kívánja meg tőlünk, hanem azt akarja, hogy a mai napon különös mértékben merítsünk, gazdagodjunk és annyi kegyelemben részesüljünk, amennyinél többet már nem vagyunk képesek befogadni. A liturgia, amely finom tapintattal sejtette meg húsvéti vágyakozásunkat, ezáltal tökéletes beteljesüléshez vezet, és oly kegyelmi gazdagságot közvetít, amelyet abszolút boldogságnak, túláradó, benső lelki töltekezésnek kell neveznünk. — *b)* A második feltétel, hogy a szeretet lelke belénk áradjon: az Isten kegyelmével való lendületes és tökéletes együttérzés. A liturgia minden törekvésével arra nevel, hogy a kegyelemmel szemben végtelenül fogékonyak, érzékenyek legyünk, és minden szempontból arra törekedjünk, hogy vele, megmozdulásaival, sugallataival egy ütemben éljünk. Azt kí-

ványa, hogy életünk ritmusa a kegyelem megmozdulása legyen. Benső életünk hullámverésének irányító taktusa szintén a kegyelem. Érzelemvilágunk és akaratunk minden egyes megnyilvánulása pedig készséges felelet a kegyelem hívó szavára. Ez már felfokozott lelki finomságot és tökéletesen kialakult benső, természetfeletti kultúrát jelent. — *c)* A liturgia szelleme ezenkívül még megkívánja, hogy a kegyelemmel összeolvadjunk. Ez ugyanazt jelenti, amire Szent Pál gondolt, midőn kijelentette, hogy már nem ő él, hanem Krisztus él őbenne. Itt valóban tökéletes egyesülésről, hézagtalan összeforrásról, szoros egybeolvadásról van szó. Csak ennek nyomában fejlődhetik ki a Feltámadott tökéletes követése, és a Vele való ritmikus együttélés. Igy teljesül be a Feltámadottal való életközösségünk és valósul meg titkos vágyakozásunk, amely szerint a Feltámadottal egy széjjelszakíthatatlan közösségbe kívánunk lépni. — E hármas feltétel elfogadása és bennünk való megvalósulása kiérdemli számunkra, hogy

Isten belénk árassza a szeretet Lelkét, világosságot, tüzet gyujtson bennünk, és megalapozza életünk felülmúlhatatlan boldogságát. Ez valóban húsvéti világosság: a feltámadás ragyogása, a győzelem pásztortüze és az örökélet fényességének dicső árnyéka. Oly húsvéti élmény és boldogság, amely szeretetben csendül ki, és boldoggá teszi a szeretet Lelkének hajlékát, a Feltámadott gyermekét, és a világot, amelyhez küldetett.

Elhatározás: A szeretet Lelke nélkül sem nem tudok, sem nem akarok élni. Megértem a feltámadás misztériuma titkos erejét, és belehatolok mélységes jelentőségébe. Tudom, hogy jelentősége a szeretet, amelyben én is részesülhetek, csak akarnom kell. Komolyan akarok, és ugyanabban a pillanatban bennem is felragyog a húsvéti világosság, és hozzám is eljut a Feltámadott hívó szózata.

Húsvéthétfő I.

Mai elmélkedésünket az Introitusból vesszük, és ennek alapján a következő gondolatokat tesszük szemlélődésünk tárgyává: 1. Isteni vezetés. 2. A tejjel és mézzel folyó föld. 3. Az Úr törvénye az ajkakon.

1.

«*Bevezetett titeket az Úr a tejjel-mézzel folyó földre, Allelúja.*» (Introitus.)

A mai liturgia Isten vezérszerepét domborítja ki plasztikus elevenséggel és szemünk elé azt a valóságot állítja, amely szerint az Úr, mint a legfensőbb vezető és irányító tényező a mi életünkbe is beleszól. Ezáltal nagy szolgálatot tesz nekünk, és az ebből következő igazságok szemléltetésével lényegesen hozzájárul Istenhez való beállításunk tökéletes kialakulásához. A történelem tanúsága azt bizonyítja, hogy Isten vezérszerepe több fázisban nyilvánult meg az emberek előtt. — *a)* Az Úr már az Ószövetségben is vezérszerepet játszott, és mint legfensőbb irányító tényező szólt

bele az emberi élet és a történés alakulásába. Néha közvetlenül, néha közvetve gyakorolta jogát, és vagy önmaga, vagy pedig az ősatyák és próféták közvetítésével hozta az emberiség tudomására szent és követendő akaratát. Így vezette keresztül az emberiséget az Ószövetség, a megváltás beteljesülésére való előkészület komor és bonyodalmas időszakán. — *b)* Ez történelmi vonatkozásban, és tekintettel a szükséges fejlődési menetre, csak első lépés volt. A másodikat Krisztus, az isteni Megváltó tette meg, Aki mint megtestesült Isten, tanítása, törvényhozása és példája által töltötte be vezető szerepét. Itt már tökéletes vezetéssel állunk szemben, mert az Istenember minden szempontból kielégítette a vezetendők természetfeletti és természetes igényeit. Míg az Ószövetségben megnyilvánuló isteni vezetés, mint előkészület, szükségszerűen az elkerülhetetlen körülkorlátozás jegyében állt, addig az Újszövetségben már az isteni vezetés tökéletes beteljesülését szemléljük. A már említett okokon

kívül azért is, mert Isten egyszülött Fia a szükséges irányításon és magával ragadó példán kívül a tényleges követéshez és az isteni vezetés elfogadásához szükséges természetfeletti erőt, a kegyelmet is megadta. — *c)* Az emberiség Krisztus vezetése mellett elérte az ígéret földjét, az örök megdicsőülést, és részesült a beteljesülésben. E részesülés minden időre kiterjed és minden korszakot felölel. Isten egyszülött Fia ugyanis folytonosította az Anyaszentegyház, a Corpus Christi Mysticum által az isteni vezetés bennünk való megvalósulását. Az Anyaszentegyház, mint Krisztus földi életének folytatása, küldetést kapott, és e szerint köteles az emberiséget Isten nevében és Krisztus szellemének megfelelően vezetni, hogy elérje célját és eljusson az Igéret-földjére, vagyis részesüljön az örök megdicsőülésben.

Elhatározás: Imádó csodálattal szemlélem a történelem remek keretein belül megnyilvánuló isteni vezérszerepet. Mélységes hálával fogadom Isten jóságos vezeté-

sét és erősen felteszem magamban, hogy mindig az Úr egyszülött Fia, Krisztus példáját követem, és a Corpus Christi Mysticumba beleilleszkedve részesülök az isteni vezetés felbecsülhetetlen kegyelmében.

2.

«*Bevezetett titeket az Úr a tejjel-mézzel folyó földre, Allelúja.*» (U. o.)

A tejjel-mézzel folyó föld nem fantazma és nem álom, hanem boldog valóság, melynek gazdag előnyeiben mindnyájan részesülhetünk. Nem vagyunk gyermekek és nem dolgozunk gyermekes fogalmakkal. A képzelet álmaira nem építünk életet, és a tejjel-mézzel folyó föld hasonlatát a kinyilatkoztatás értelmében vesszük. Tudjuk, hogy a történelmi vonatkozású Igéret-földje csak szimbólum, amely mögött a beteljesülés legragyogóbb valósága áll. Az Igéret-földje jelkép. Beteljesülése az Isten országa, amely itt a földön alakul ki és az örökkévalóságban éri el tökéletes-

ségét. A mai liturgia közvetítésével Isten országa következő főjellemvonásait szemléljük: — *a)* Tej. Isten országa a mai Introitus szerint tejben bővelkedik, ami annyit jelent, hogy kifogyhatatlan tápláló erővel rendelkezik és ezáltal az élet minden igényét kielégíti. A tápláló erő lelki és természetfeletti értelemben veendő. Mint ilyen, a kegyelem kibontakozását és gazdagságát jelképezi. A kegyelem tehát táplálja és erősíti azokat, akikben kialakult az Isten országa. A kegyelem tej. Ebben bővelkedik Isten országa, és ezzel képesít arra a teljesítményre, amelyre hivatva vagyunk. — *b)* Méz. A boldogság édességét jelenti, és az Isten országában uralkodó lelki és természetfeletti jólétet jelképezi. Isten gyermekei mézben bővelkednek, vagyis oly boldogságot élveznek, melynek lelki édessége felülmúlhatatlan. Ezenkívül élvezik a kegyelem jóléte korlátlan gazdagságát. Annyira bővelkednek életerőben, teljesítőképességben, egyszóval kegyelemben, hogy a biztonság teljes tudata alakul ki bennük és alapozza meg a napsugaras, a földi lét esélyei-

től független természetfeletti életet. — *c)* Az Igéret-földje, Isten országa, oly birodalom, melyben a gazdagság, a jólét és kegyelem «folyik», vagyis mozgásban van. E mozgalom, melynek folytonosságára céloz a liturgikus szöveg, a cselekvés, a fejlődés és az élet szimbóluma. Isten országa szakadatlan fejlődés jegyében áll. Minden kegyelmi megmozdulás új virágzást, megtermékenyülést és gyümölcsözést jelent. E mozgalom végtelenül színes és sokoldalú. A tavasz, a nyár, az ősz, mint virágzás, megtermékenyülés, érés és gyümölcsözés egymásba folynak. Isten országa egy és ugyanazon időben virágzik, érik, és bőséges gyümölcsöt hoz. Valóban a kegyelem Igéretföldje: Beteljesülés. — Krisztus, vezérünk és irányítónk ide juttat el minket.

Elhatározás: Gondolataimban sokat foglalkozom az Igéret-földjével és lelkileg teljesen beleélem magamat annak légkörébe. Élénk színekkel festem ki magamnak Isten országa mozgalmas gazdagságát és termékeny életét. Mindezt azért teszem,

hogy lényegét jobban megismerjem, őszintébben keressem, és Krisztus hűséges követésében tökéletesen megtaláljam.

3.

«Az Úr törvénye legyen mindig ajkatokon, Allelúja.» (Introitus.)

Az isteni vezetést meg kell hálálni, és az Igéret-földjére való eljutást meg kell köszönni. Isten arra szólít fel, hogy fogadjuk el vezetését és menjünk Vele az Igéret-földjére, vagyis valósítsuk meg magunkban az Ő országát. Erre felelni kell, és ezt azáltal tesszük, hogy a mai Introitus szavainak megfelelően mindig ajkunkon hordjuk az isteni törvényt és aszerint alakítjuk életünk kibontakozását. — *a)* A kinyilatkoztatásból és az Egyház tanításából tudjuk, hogy Krisztus tökéletes erkölcsi törvényt adott. Tanítása és példaadása befejezte a kinyilatkoztatást, felfüggesztette a megváltást megelőző időt jellemző tökéletlen törvényt, és az Újszövetség törvényhozása által oly életre nevelt, amely még a legfelfokozottabb igényeknek is megfelel. —

b) A Krisztus által kinyilatkoztatott erkölcsi törvényt el kell fogadni. Erre kell felépíteni erkölcsi magatartásunk minden egyes megnyilvánulását. Ez annyit jelent, hogy tanulmányozzuk a törvényt, elismerjük kötelező erejét, elmerülünk szépsége szemléletében és követjük előírásait. — *c)* Ezen előfeltételek teljesítése feljogosít, hogy megfeleljünk a mai Introitusban foglalt gondolatnak és ajkunkon hordjuk a törvény igéit, vagyis hirdetjük Krisztus erkölcstanát és megvalljuk az emberek előtt, hogy mi is szerinte élünk. E megvallás ne csak szavakra szorítkozzon ; a fősúlyt a cselekedetre, a teljesítményre, a törvény hűséges követésére, és a nyomában fakadó krisztusi lelkület ragyogó kibontakozására fektessük.

Elhatározás: Ajkaimon hordom az Úr törvényét, melynek szeretete már régen lelkesít. Előbb megtanulok a törvény szerint tökéletesen élni, és azután kilépek a porondra, hogy Krisztus példájának megfelelően szavaimmal és cselekede-

teimmel hirdessem a krisztusi erkölcs enyészhetetlen dicsőségét.

Húsvéthétfő II.

Elmélkedésünkben a Feltámadott káprázatos ragyogásában megjelenő képével, és az Általa adott küldetéssel foglalkozunk. Gondolatainkat a Szentleckéből merítjük és a következő pontokba csoportosítjuk: 1. A Feltámadott képe. 2. A Feltámadott kapcsolata az apostolokkal. 3. A Feltámadott által adott küldetés.

1.

«Férfiak, Testvérek! Ti ismeritek, mi történt egész Judeában, miután kezdetét vette Galileában, a Jánostól hirdetett keresztség után, tudniillik miképpen kente fel az Isten Szentlélekkel és erővel a Názáretből való Jézust, ki körüljárt, jót cselekedvén és meggyógyítván mindazokat, akiken az ördög hatalmat vőn, mert az Isten vala Övele.» (Szentlecke.)

A mai Szentleckében Péter, az apostolfejedelem jut szóhoz és közvetíti az isteni Megváltó képét. Szavai

nyomában húsvéti világosság fakad és szívünkben felgyullad a fehérizzású húsvéti szent tűz, amely átmelegíti énünket és megtermékenyíti életünket. A Feltámadott imádásraméltó képének szemlélete végtelen boldogsággal tölt el, és közelebb hozza Őt lelkünkhöz. A Feltámadott egyéniségének ragyogóan szép képét művészi tökéletességgel rajzolja meg az apostolfejedelem. Ennek vonásai a következők: — *a)* Krisztus jövetelét egy rendkívüli, feltűnést keltő, és a nyilvánosság figyelmét magára terelő egyéniség fellépése előzi meg. Jánosról van szó, aki a Jordán partján tanította a tömeget, és annak tovasietű hullámaiban keresztelte meg a kiválasztottakat. A Keresztelő, aki később egy rothadtlelkű király gyöngeségének, egy féltékeny királynő szenvedélyének és egy táncoló királyleány bűnös befolyásának vált áldozatává, előkészítette a talajt és egyengette az utat, amely Krisztushoz, a világ Megváltójához vezet. Tanításával, rendkívül szigorú életével és tökéletes erkölcsi magatartásával visszfénye volt az Eljö-

vendőnek, és mint olyan, közvetítette a Megváltó, az Isten Báránya egyéniségének többet sejtető, mint magyarázó ismeretét. — *b)* A nap felkelt és a hajnalcsillag elhalványult. Krisztus megjelent, és János kijelentette, hogy küldetésének ideje lejárt, mert a Megváltónak növekedni, neki pedig kisebbedni kell. A Megváltó, Kinek jövetelére János működése figyelmeztette az emberiséget, a Szentlélek erejével jött — mert mint Péter mondja — Isten Szentlélekkel és erővel kente fel a Názáretből való Jézust. Vele volt a Lélek, mert Isten volt, és mint a második isteni Személy egybeforrt az Atyával és a Lélekkel. Fellépését az erő teljessége jellemezte, mert mint Isten magával hozta a legfölségesebb Lény alkotó, megváltó és megszentelő erejét. A keret, amely a Péter által közvetített Krisztus-képet övezi körül, a Szentlélek világosságának ragyogó dicsfénye; az alapvető jellemvonás, amely ezen isteni képet jellemzi, az erő teljessége, amely kizárólag csak az Úrban, a teremtő, megváltó és megszentelő Istenben van

meg. — *c)* A Szentlélek világosságával, az isteni teljhatalom erejével bejárta az országot, és jótéteményeivel halmozta el az emberiséget. E gesztus lényegesen hozzátartozik a Péter által közvetített Krisztus-képhez és bizonyítja, hogy az isteni Megváltó fellépése és működése a természetfeletti boldogság, az egyedül Istenben található termékenység és fölényes siker jegyében állt. — *d)* Ezenkívül meggyógyította mindazokat, akiken az ördög hatalmat vett. Megtörte a romlás hatalmát, és új életre képesítette azokat, akiket isteni egyénisége ellenállhatalan erővel vonzott magához. Bebizonyította az isteni erő teljesítőképességét, és megalkotta az új korszakot, hogy annak típusa, a megváltott keresztény lélek, az ördög hatalmától megszabadulva szolgálhasson Istennek. Péter e pár szóval már elárulja, mily jól ismeri Krisztust és mennyire közeljutott isteni egyéniségéhez. Ezenkívül tökéletes Krisztusfogalmat közvetít, és úgy rajzolja meg az isteni Mester arcképét, hogy az kielégíti minden várakozásunkat.

Elhatározás: Az apostolfejedelemnek hálásan megköszönöm a nekem ajándékba adott Krisztus-képet, amelyet sokszor és szívesen szemlélek. Vonásról-vonásra tanulmányozom a Feltámadott isteni arculatát, és komolyan törekszem — amennyire emberileg lehetséges — lelkének mélyébe hatolni. Ezáltal remélem megközelíteni a Feltámadottat, hogy e közellét kegyelemteljes kihatása megszilárdítsa bennem a keresztény lelkületet.

2.

«*Mi (az apostolok) tanúi vagyunk mindannak, amit a zsidók országában és Jeruzsálemben cselekedett. Őt megölték, felfüggesztvén a fára. De az Isten harmadnapon feltámasztotta és megadá, hogy megjelenjék nem ugyan az egész népnek, hanem az Isten által előre kijelölt tanúknak, minekünk, akik ettünk és ittunk Övele, minekutána halottaiból feltámadott.*» (U. o.)

Az apostolfejedelem érthető büszkeséggel és rendkívüli méltóságának

megfelelő öntudattal vázolja azokat a kapcsolatokat, amelyek Krisztust, a Feltámadottat, az apostolokhoz fűzik. Szavai nyomában szintén húsvéti világosság fakad, és ennek ragyogásában megismerkedünk az apostoli méltóság istenközelségével és mindazon kegyelemmel, amely azzal együtt jár. — *a)* Az apostolok — mint Péter mondja — szemtanúi voltak nemcsak a Feltámadott húsvéti jelenéseinek, hanem azonkívül egész életének és minden teljesítményének. Krisztus élete, vagyis nyilvános működése legnagyobb része az ő jelenlétükben folyt le. Mindent hallottak, mindenről tudomást szereztek. Egy közös életet éltek Krisztussal, Vele nélkülöztek, szenvedtek, örvendeztek és győzedelmeskedtek. Egyszóval szemtanúi voltak életének és működésének. Ezzel kapcsolatban meg kell fontolnunk — és az apostolfejedelem erre is felhívja figyelmünket, — hogy itt nem közönséges tanúkról, hanem Isten által kiválasztott és előre kijelölt egyéniségekről van szó, akiknek hivatása abban áll, hogy necsak lássanak és halljanak, hanem hir-

dessék is a látottakat és hallottakat; és bárki előtt tanúbizonyságot tegyenek Krisztus életéről. — *b)* Az apostolfejedelem arra is hivatkozik, hogy Krisztussal együtt ettek és ittak. E kijelentés nemcsak arra vonatkozik, hogy alkalmuk volt a feltámadás valóságáról és a közöttük megjelent Feltámadott reális emberi jelenlétéről meggyőződni, hanem azt is jelenti, hogy Vele egy közösségben élvezték az eucharisztikus Kenyeret, és Vele egy közösségben ittak a szenvedésteljes vértanúság poharából, tehát osztották sorsát, és az Általa előre kijelölt úton jártak. — *c)* A szemtanúk, az apostolok, vállalták a Krisztussal való életközösséget és követték Őt, bárhová ment. Az út, amelyen az isteni Mester vezette őket, az eucharisztikus élet útja volt, amely felvértezte őket az emberi gyarlóságok és fogyatkozások veszedelme ellen, és képessé tette őket azon szenvedésteljes misszió teljesítésére, amely küzdelemteljes élet után vértanuságban, az élet feláldozásában csendült ki. A kapcsolat Krisztus és az apostolok között

szoros volt, úgy, hogy a Tizenkettő méltán nevezhette magát a Feltámadott elválaszthatatlan útitársának.

Elhatározás: Szívesen szemlélem Krisztus és az apostolok között fennálló kapcsolat szívélyes, intím és felbonthatatlan természetét. Én is az apostolok közösségéhez tartozónak érzem magamat, és arra kérem az Urat, engedje meg, hogy életem végéig e közösségben maradhassak és méltó gyermeke lehessek e közösség hozzám is eljutott folytatásának, a katolikus Világegyháznak.

3.

«*Meg is parancsolá nekünk, hogy hirdessük a népnek és bizonyítsuk, hogy Ő az, akit az Isten az élők és a halottak bírájává tett.*» (U. o.)

Az apostolok Péter tanúbizonysága szerint külön és egyedülálló küldetésben részesültek, melynek, a Szentlélek eljövetele előtt megnyilvánuló fogyatkozásoktól eltekintve, tökéletesen eleget tettek. — *a)* «Megparancsolá nekünk», mondja az apostolfejedelem,

és ezáltal kijelenti, hogy nem saját elgondolásukat követik és önnön választásuk szerint cselekszenek, hanem az Úr, a Feltámadott parancsolatát teljesítik. Nem azért apostolok, mert azok akarnak lenni, hanem azért, mert Krisztus azzá tette őket. Méltóságuk isteni eredetű, küldetésük a Feltámadott akaratából fakad. Nem közönséges emberekről van szó, hanem oly egyéniségekről, akiket Isten előre kiválasztott, rendkívüli, kegyelemteljes nevelésben részesített és ennek következtében rendkívüli erkölcsi magaslatra emelt, hogy méltóvá tegye őket isteni megbízásuk teljesítésére. — *b)* A parancsolatban bennefoglaltatik az aktív küldetés, mely az apostolokat az Úr tanításának hirdetésére kötelezi. «Hirdessük a népnek», mondja az apostolfejedelem, és arra hivatkozik, hogy Krisztus akaratát teljesítik, midőn a néphez szólnak és Krisztus Evangéliumát hirdetik. Tanításuk, hirdetésük alapgondolata Krisztus korlátlan lelki hatalma. Az Úr arra kötelezte őket, hogy ezt az igazságot domborítsák ki, és arra hivatkozzanak,

hogy Ő tette meg őket az élők és holtak bírájává, és tőlük, ítéletüktől tette függővé az egyének és közösségek örök sorsát. Az apostolok az igehirdetés által Krisztus istenemberi és megváltói fennhatósága alá hajlítják az emberiséget, és így alapozzák meg a lelkekben Isten országa kibontakozását. — *c)* Ezenkívül tanúbizonyságot tesznek Krisztus életéről, haláláról és feltámadásáról. Nemcsak annyiban, amennyiben Isten igéjét, az Evangéliumot hirdetik, hanem annyiban is, amennyiben lelkükben hordják Krisztus képmását, és életük által mutatják meg Krisztus életének a mindennapi küzdelem megszokott keretei között való megvalósulását. Az apostolok, mint a mai Szentleckében látjuk, komolyan veszik küldetésüket és tökéletes munkát végeznek. Ezáltal arra is felszólítanak, hogy utódaik hasonlóképpen cselekedjenek, és azok, akik e küldetés kegyelmében nem részesültek, az apostolok és azok utódai küldetését elfogadják.

Elhatározás: Hálás lelkülettel gondolkodom az apostoli külde-

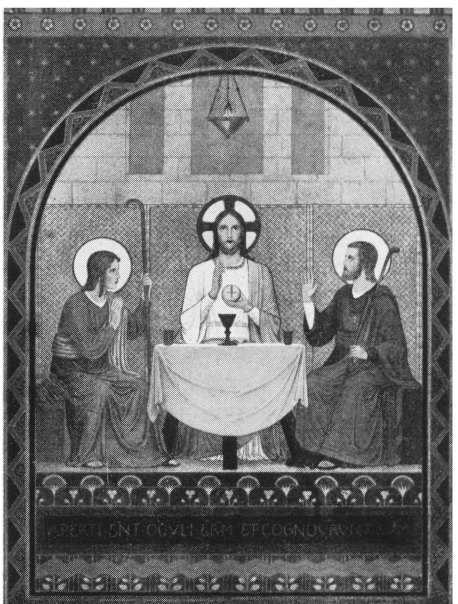

Beuron

tés örök misztériuma felett. Ha Isten engem is e küldetéssel tisztelt meg és a papi méltóság palástjába öltöztetett, én is az apostolok szerint cselekszem és véres komolyságukkal teljesítem kötelességemet. Ha pedig nem tartozom e kiváltságos lelkek közé, akkor imádkozom az egyházirend tagjainak megszentelődéséért, új és méltó fiatal hivatásokért, és mint hűséges keresztény lélek, apostoli lelkülettel végzett laikus munkával támogatom a hivatott lelkipásztorok lélekmentő, Krisztus dicsőségét hirdető működését.

Húsvéthétfő III.

A mai nap liturgiájában az elcsüggedt és a Jeruzsálemből menekvő tanítványokkal találkozunk. Hozzájuk csatlakozunk, hogy velük Emmausba menjünk és szemtanúi legyünk az ott történteknek. E húsvéti élményt a mai Evangélium alapján a következő gondolatcsoportok szerint dolgozzuk fel: 1. A Jeruzsálemből menekvő el-

csüggedt apostolok. 2. A szívélyes meghívás. 3. A kenyértörés.

1.

«Ketten Jézus tanítványai közül aznap Emmaus nevű helységbe menének, amely Jeruzsálemtől hatvan futamatnyi távolságra volt. És beszélgetének egymással mindazokról, amik történtek vala.» (Evangélium.)

A húsvéti fényben és a feltámadás ragyogásában két sötét árnyék mozog : az apostolok, vagy mint az Evangélium mondja, «ketten Jézus tanítványai közül», akik egymásközt csendesen beszélgetve Emmausba mennek. Ma, húsvét reggelén annyira világos és ragyogó minden, hogy csodálkoznunk kell, ha valahol árnyékot látunk. Azért nem értjük meg a Jeruzsálemből menekvő, árnyékként ható apostolok fáradt lelkületét és elcsüggedt hangulatát. Ha azonban közelebbről szemléljük őket, belátjuk, hogy ők is hozzátartoznak a húsvéti ragyogás nagy élményeihez. Azáltal, hogy egyideig csak az emmausi úton tovasiető árnyak voltak, még jobban kidomború-

tották a húsvéti fényesség vakító világosságát és közelebb hozták hozzánk az abban rejlő allelújás boldogság tökéletes megértését. — *a)* A két tanítvány elhagyja Jeruzsálemet és Emmausba siet. Távozásuk majdnem menekülésszerű. Nem azért hagyják el a próféták városát, mert félnek az üldöztetéstől, a felbőszült zsinagóga még le nem lohadt haragjától, hanem azért, mert az élet, különösen pedig az apostoli élet súlya valóban reájuk nehezedik. Menekülnek Jeruzsálemből, mert félnek a magánytól és nem bírják a szent város levegőjét. Ott minden kő, ház és utcasarok Krisztusra, életének egy-egy mozzanatára, megváltói munkásságának egy-egy cselekedetére és kinyilatkoztatásának egy-egy igéjére emlékeztet. Bárhová néznek és bárhová mennek, mindenütt Krisztussal találkoznak. Emléke mindenüvé elkíséri őket. Ez elől menekülnek. Még nem biztosak abban, hogy Krisztus beváltotta ígéretét és valóban feltámadt, tehát nem bírják el emlékét; és Emmausba sietnek, hogy az új környezetben könnyebben feledjenek.

— *b)* Szomorúak, — mint az a később hozzájuk csatlakozó Krisztus megjegyzéseiből kitűnik, — mert reménységük nem teljesedett be. A feltámadásban reméltek, és még nem tudták, hogy Krisztus valóban feltámadott. Szomorúan vitatják a mult emlékeit és beszélgetnek a Keresztrefeszítettről. Lelküket a fájdalom tőre járja át: szeretik Krisztust, még remélnek egy kicsit győzelmében és most — különösen az emmausi úton — oly kegyetlenül érzik meghitt jelenléte kemény és szívetfojtó hiányát. — *c)* «Loquebantur ad invicem», egymást vigasztalják, buzdítják, támogatják. Krisztus szeretete hamar lángrakapott szívükben. Az elsők közé tartoznak, akik a kinyilatkoztatott erkölcstan alapvető törvényét, a megértő és kiegészítő felebaráti szeretetet komolyan veszik és megvalósítják. Sokat tanulhatunk az Emmausba menekvő tanítványok lelkületétől. Árnyék ugyan és mégis világos, úgyhogy nem zavarja a húsvéti fényességet. Arról tesznek tanúbizonyságot, hogy mennyire lehet szeretni Krisztust és mennyire égető fáj-

dalom és fojtogató érzés az Ő távolléte. — Szemléljük sokszor az Emmausba elindult tanítványokat és akkor könnyebben élünk oly életet, amely nem végződik Krisztus elviselhetetlen elvesztésében.

Elhatározás: Én is az emmausi tanítványokhoz csatlakozom, és beszélgetésükre hallgatok. Szomjas lélekkel szívom magamba a krisztusi emlékeket feltáró szavakat, és azokon keresztül megérzem az apostolok rajongó istenszeretetét. Én is hasonló kincsre, izzó benső lelkületre akarok szert tenni. Mindent elkövetek, hogy Krisztust hasonló őszinteséggel és feltétlen hűséggel szeressem.

2.

«*Maradj velünk, mert esteledik és már lemenőben van a nap.*» (U. o.)

A Feltámadott ragyogó világossága utánamegy az Emmausba sietők árnyaknak, és Krisztus, aki oly büszke tanítványai hűséges szeretetére, a feléúton csatlakozik hozzájuk. Belekap-

csolódik beszélgetésükbe, alkalmazkodik hangulatukhoz, és jóságos szokása szerint segít rajtuk. Megint világosságot fakaszt, szenvedést enyhít és keserves elhagyatottságnak vet véget. — *a)* «Balgatagok és késedelmes szívűek» mondja és megmagyarázza nekik a feltámadás misztériumát. Csalhatatlan tanúkra hivatkozik, a próféták jövendöléseit említi, a sírnál jelenlévő szent asszonyokról beszél és a sírhoz sietö apostolok tanúbizonyságát állítja szemük elé. Egyszóval meggyőzi őket, hogy Krisztus valóban feltámadott, és ők csak a balgatag kicsinyhitűség áldozatai. Szomorúságuk alaptalan és szenvedésük minden reális alapot nélkülöz. A húsvéti Alleluja az Emmausba menekvő és e szép napon elcsüggedt húsvéti árnyakat ragyogó világossággá változtatja át. Megtanítja őket Allelujá t énekelni, Istennek hálát adni és szívből örvendezni. Mintha másodszor támadna fel: új életre kel szívükben és boldoggá teszi őket. — *b)* Közben esteledni kezd és már a lenyugvó nap utolsó sugarai aranyozzák be Emmaus

szerény tetőit. Az esthajnal sejtelme ellepi az apostolok lelkét. A távozni akaró Krisztust szívélyes szavakkal marasztalják: «Maradj velünk», kérik s talán nem is tudják, hogy ezáltal jelenlétének megnyugtató és biztonságot közvetítő jótéteményéről tesznek tanúbizonyságot. A hosszú úton ismét élvezték a jelenlét boldogító erejét és most, amidőn elérték céljukat, nem tudnak elszakadni Tőle. Kérik, maradjon velük, hogy lelkük Őbenne találja meg a várva-várt békét és keresve-keresett boldogságot. Szívük őszinte, és érzelmük annyira tüzes, hogy a Feltámadott teljesíti kérésüket és betér velük az emmausi házba. — *c)* Az apostolok kérésüket még azzal is alátámasztják, hogy közeledik az esthajnal és a nap nyugvófélben van. Az éjtszaka előárnyai már ellepik a tájat, és a szívekben már felfakad a sötétség sejtelme. Az apostolok mint a világosság gyermekei, nem kívánják a sötétséget és félnek az abban rejlő tapogatódzó bizonytalanságtól. Az Úrhoz menekülnek és kérik, maradjon velük. Tudják, hogy Ő a világosság,

és ahol Ő van, szó sem lehet sötét éjtszakáról és nyugtalanító bizonytalanságról. Az örök Világosság enged kérésüknek és tovább ragyog, hogy megszilárdítsa bennük az örök Alleluja hangulatát és előkészítse őket arra a kegyetlen küzdelemre, amelyet később — mint az Evangélium hirdetőinek — e világosság ragyogásáért kell elszenvedniök.

Elhatározás: Sokszor vagyok én is útban Emmaus felé, és hozzám is csatlakozik az Úr. Becsüljem meg e rendkívüli kegyelmet, és az apostolok őszinte lelkületével kérjem a Feltámadottat, maradjon velem és legyen mindig életem fényes, irányító és megnyugtató világossága. E világosságot viszem magammal, mint a húsvét egyik legszebb értékét és őrzöm meg egész életemen keresztül.

3.

«*És történt, midőn asztalhoz ült velük, vevén a kenyeret, megáldá és megszegé, és nekik nyujtá. Azoknak pedig megnyiltak szemeik és megismerék Őt.*» (U. o.)

Az emmausi házban a történelmi esthajnal félhomályában nagy dolgok történnek. De még nagyobb dolgok mennek végbe a jelenlévők lelkében. E történésnek vagyunk szemtanúi, és ezáltal megtudjuk, hogy — *a)* az apostolok szemei megnyíltak és felismerik a Feltámadottat. Messze, egészen az emmausi házig kellett menniök és ott asztalhoz kellett ülniök, hogy szemeik végre megnyíljanak és ráismerjenek arra, aki hozzájuk jött, hogy őket megerősítse. Az életben gyakran találkozunk hasonló eseményekkel és nem ritkán fordul elő, hogy valaki csak későn, az út befejeztével és közvetlen a kicsendülés előtt ébred annak tudatára, hogy Krisztus az egész úton vele volt, és csak Neki köszönheti, hogy egyáltalán elérte élete boldog Emmausát. — *b)* A kenyértörésnél veszik csak észre, hogy az Úrral ülnek egy asztalnál. Az Eucharisztia árulja el az Úr jelenlétét, és nyitja meg az apostolok révedező szemeit. Ez az életben is mindig így van. Krisztus jelenlétére, kegyelemteljes befolyására és az annak

tulajdonítandó életerőre csak akkor ébredünk rá, ha kenyérszegésre megyünk és eucharisztikus életet élünk. E legrövidebb út vezet az emmausi élményhez, a Feltámadott meglátásához és a Vele való közösséghez. — *c)* Az emmausi házban — ezt az apostolok is bevallották — izzó tűz égett. Ennek szerzője természetesen a jelenlévő, kenyeretszegő Krisztus. «Nemde, szívünk gerjedez vala bennünk, amint szólott az úton és megfejtette nekünk az írásokat?» — mondják az apostolok, de arra, hogy szívük tényleg gerjedezett és bennük valóban fehér izzás volt, csak akkor ébrednek, amikor az Úr áldott keze az élet kenyerét nyujtja nekik. — *d)* Az apostoloknak, miután Krisztus eltűnt előlük, Emmausban már nem volt maradásuk. Érezték, hogy helyük Jeruzsálemben van, és küldetésük odaköti őket a többihez. Boldog szívvel és áradozó lélekkel asztalt bontanak, útrakelnek, visszatérnek a szent városba és tanúbizonyságot tesznek a Feltámadottról. Nem haboznak, nem ingadoznak, nem tétováznak és nem

késlekednek, hanem rögtön azt teszik, amit küldetésüknek megfelelően tenniök kell. Ez is a Feltámadott kegyelmeihez tartozik: Ő erősítette meg szívüket és világított rá arra az útra, amely egyedül vezet az apostoli hivatás céljához.

Elhatározás: A kenyértörésben én is az Úrra ismerek és az Eucharisztia világosságában ráébredek mindazon kegyelem tudatára, amelyben az Úr – Aki eddig is elkísért – részesített. Ilyenkor érzem, hogy bennem is izzik a szent tűz, és arra kérem az Urat, hogy ez soha ki ne aludjon. Tüzet kaptam, és a tüzet meg akarom őrizni. Félek a tűztelenség fagyos érzésétől és a kialudt tűz hamvának kormos hatásától. Ébren szolgálom a lelkemben égő húsvéti tüzet, hogy izzásban tartsam önmagamat, és mint apostoli lelkületű ember (pap vagy szerzetes) lángba borítsam és húsvéti fényességgel árasszam el a világot.

Elmélkedés a húsvéti szekvencia alapján.

«Mondd el nekünk, Mária : mit láttál az úton?» — kérdezi az Anyaszentegyház a húsvéti liturgiában, és erre a Szekvencia válaszol, amennyiben a hűséges Mária Magdolna húsvéti látomását közvetíti. Ennek a főbb motívumai a következők : 1. A sírbolt. 2. Az angyali tanúbizonyság. 3. A győzelmes Feltámadott.

1.

«*Láttam az élő Krisztus sírhelyét és a Feltámadottnak dicsőségét.*» (Szekvencia.)

Mária Magdolnának, ki a Krisztus-hű keresztény lélek szimboluma, a húsvéti hajnalpirkadat külön felejthetetlen élményt jelentett. Sóvárogva várakozott az egyedüllét hosszú éjtszakáin keresztül arra a hajnalhasadásra, amelyről tudta, hogy be kell következnie. A feltámadásra várakozott és idejekorán elhagyta a házat, hogy szemtanúja legyen a történelmi jelentőségű és a megváltás új időszakát bevezető hajnalhasadásnak. A húsvétreggel ragyogó fényében elsősor-

ban a sírboltot pillantotta meg. — *a)* Magdolna szemei húsvét reggelén a sírüreget szemlélték. A hajnal szelíd fényéből a sírüreg félhomályába lépett és ott körültekintett. Megrendítő látvány tárult fel előtte : a nyirkoslevegőjű sírbolt, melynek szürke falai nedvesek és hidegek. Itt pihent a Megváltó véresre kínzott holttestc három napon keresztül. Minden Őrá emlékeztetett és egyszersmind bizonyította, hogy Krisztus a kereszten valóban meghalt és lepelbe burkolva ide, a sírboltba tétetett. A sírüreg realitása, és a benne megnyilatkozó realizmus megrendítően hatott Magdolna lelkére. A félhomályban ismét megelevenedtek előtte a kínszenvedés borzalmas jelenetei, és lelkében újból átélte Isten egyszülött Fia szomorú, de kegyelemteljes Golgota-járását. A sírbolt ismét feleleventtette benne a kereszthalál és a rákövetkező Krisztustól való elszakadás sajgó fájdalmát. A sírüreg realizmusa és az azzal kapcsolatos fájdalmas emlékek a kiindulópont, amely új fordulatot jelent Magdolna életében. — *b)* A fordulattal

itt, a sírbolt nyirkos levegőjében találkozik. Üresen találja a sírüreget és meggyőződik, hogy a beteljesülés már bekövetkezett és Krisztus feltámadott. A tetem befogadására szánt sírüreg, a halál e komor palotája, az élő Krisztus tulajdona. A misztikus félhomályban a legyőzött halál és a győzelmes élet állnak egymással szemben és hirdetik a Feltámadott hatalmát. Magdolna ott áll és boldogan szemléli e megrendítő ellentétet : a győzelmes élet és a megtört halál szembesítését. Szinte észre sem veszi, hogy a félhomály lassan eltűnik és a sírbolt világos lesz, a győzelmes élet ragyogása tölti be fényével és száműzi belőle a halál uralmához tartozó komor félhomályt. — *c)* Magdolna immár a Feltámadott dicsőségével áll szemben, és annak boldog szemléletében merül el. Krisztus nincs itt, feltámadott, kilépett a sírüregből és elindult útjára. De itthagyta ragyogását, amely betölti a sírt és hirdeti dicsőségét. Magdolna szomjasan issza lelkébe a húsvéti fényt és háládatos lélekkel, a győzelem teljes tudatában énekeli

egyéni húsvéti dicshimnuszát, a győzelmes Allelúját. Midőn e reggelen Krisztust kereste, nem gondolta, hogy üres sírüregre bukkan, amelyben ottrekedt a Feltámadás világossága, hogy tanúbizonyságot tegyen a megváltás beteljesüléséről és allelújás örömmel árassza el a várakozás vértanúságán keresztülment hűséges lelket.

Elhatározás: Magdolnával én is felkeresem a Megváltó sírját és vele együtt szemlélem a feltámadás hajnali fényességét. Boldog vagyok, hogy ide jöhetek. Ezt csak annak köszönhetem, hogy egész életemen keresztül Krisztus közelében tartózkodtam és hűségesen kitartottam mellette. Jutalmul ide jöhettem, hogy szemeim meglássák a húsvéti fényt, és a sírüreg küszöbéről kitekintsek a feltámadás ragyogásában pompázó világba, amelyben már meglátszanak az új időnek, Isten országa beteljesülésének kibontakozó körvonalai.

2.

«*Láttam... az angyali tanúkat, a szemfedőt s a ruhákat.*» (Szekvencia.)

Az üres sírboltban az Úr angyala tartózkodik és hirdeti a látogatóknak a feltámadás boldog Evangéliumát. — *a)* Elsősorban a feltámadásról tesz tanúbizonyságot. A Krisztust keresőknek bátran megmondja, hogy hiába jöttek és hiába keresnek holttestet. A halál már nem tartózkodik itt, mert Krisztus feltámadott, és mint a Szekvencia oly szépen mondja, «előttük megyen Galileába». A látogatók, Mária Magdolna, az apostolok és a többiek az angyal által ismerkednek meg a húsvéti beteljesülés valóságával és értesülnek a feltámadásról. — *b)* Az angyal szavait a földre hullott halotti lepel erősíti meg. A feltámadás pillanatában lepattantak Krisztus szent Testéről a leplet összetartó szoros kötelékek, a győzelmes Megváltóról lehullott a lepel, a halál jelképe, és ott maradt a sírüreg porában. Megrendítő látvány a porba hullott halotti lepel: plasztikus kifejezése a krisztusi győze-

lem elképzelhetetlen nagyságának. A halál előtt az egész világ remegve borult térdre és megjelenése rettegéssel töltötte el a szíveket. E korlátlan hatalom megszünt, és győzelmes zászlaja, a halotti lepel porba hullott és most már a látogatók durva sarui tapossák. A Krisztust kereső emberiség lábaival tiporja a halál jelvényét és boldogságtól sugárzó szemekkel tekint a győzelmes élet húsvéti világosságába. — *c)* A Szekvencia húsvéti látomása a ruhákról is megemlékezik, amelyek szintén ott hevernek a földön és bizonyítják, hogy a Feltámadott eltávozott. Ezekre már nincs szükség, mert Krisztus húsvét reggelén nem az elmúlás ruháiban lép a várakozó világ elé, hanem a győzelem világosságába öltözve. E ruhadarabok is a mult emlékeihez tartoznak, és annak a dicsőségét hirdetik, Aki az örök halál borzalmaitól szabadította meg az emberiséget.

Elhatározás: Midőn Krisztus sírjához járulok, angyali fogadtatásban részesülök és megtudom, hogy Krisztus va-

lóban feltámadott. Szemeim megakadnak a földrehullott leplen és egyéb ruhadarabokon, és együtt örvendek a Feltámadottal, hogy sikerült a halál házát, a sírüreget az élet ragyogásával elárasztani. Ezzel kapcsolatosan arra kérem, hogy nekem is sikerüljön az élet mulandóságába az örökkévalóság értékeit belefektetni, abból száműzni a halál homályát, és elárasztani az örökkévalóság enyészetlen világosságával.

3.

«*Tudjuk Krisztusról, hogy valóban feltámadott halottaiból. Győzelmes Királyunk, Te irgalmazzál minekünk.*» (Szekvencia.)

A Szekvencia gyönyörűen közvetíti a keresztény lélek boldog húsvéti látomását. A Feltámadott győzelmes egyénisége áll előttünk és annak alapvető tulajdonságait szemléljük. — *a)* Meglátszik rajta, hogy a győzelem tudatával lép elénk. Alakját ragyogó világosság lengi körül, szemeiben szent tűz ég, magasba emelt karja szinte

lengeti a győzelem zászlaját és ajkai dicshimnuszt énekelnek. Biztos léptekkel hagyja el a sírüreget, és lép a megváltott jövő termékeny talajára. Elindul útjára és léptei nyomában élet, termékenység, fény és világosság fakad. Tömegek hódolnak előtte, és köszöntik a Feltámadás és a győzelmes Újszövetség örök Allelújájával. — *b)* Meglátszik rajta, hogy Király. Uralkodó a szó legtökéletesebb értelmében: és Mindenható. Mindenre kiterjedő hatalmának teljes tudatában fogadja a megváltottak feltétlen hódolatát. Király, Akinek jogai vannak, és Aki ezeket érvényesíteni tudja. Király, Aki önmaga alapította és hódította meg birodalmát, amelyért saját életét áldozta fel. Király, Aki mindeneket Magához vonz és alattvalóit az új élet, a megváltás kegyelmével boldogítja. — *c)* Alapvető tulajdonsága az irgalom. Tárt karokkal fogadja a megváltottak hódolatát, és két kézzel ajándékozza meg őket a megbocsátó irgalom új életre képesítő kegyelmével. Nem gondol a multra és nem kéri számon a tömegtől a sok bűnt, a számtalan

hűtlenséget és megmagyarázhatatlan gyengeséget. Korlátlanul osztja kegyelmét, és mindenkit arra képesít, hogy megbocsátó irgalmán keresztül eljusson az új élethez és töltekezzen annak ragyogásával.

Elhatározás: Boldogan szemlélem a győzelmes Feltámadott dicsőségét, és korlátlanul merülök el a belőle fakadó kegyelem áradatában. Érzem, hogy ma nekem is húsvétom van, mert találkoztam a győzelmes Feltámadottal, és tudom, hogy győzelmében én is részesülök, és Vele együtt én is feltámadok.

Húsvét utáni kedd I.

«Dörgött az Úr az égből, hallatta hangját a Fölséges és láthatók lettek a vizek forrásai», mondja a mai szentmise Offertóriuma, és ezzel kapcsolatban megismerkedünk az élő víz jelentőségével. Elmélkedésünkben, amelynek alapja a mai szentmise Introitusa, az élő vizet szemléljük és annak következő tulajdonságai felett gondolkodunk: 1. A bölcseség vize.

2. Az ingathatatlan támasz. 3. A felmagasztaltatás.

1.

«*A bölcseség vizével itatja őket, Allelúja.*» (Introitus.)

A húsvéti fényben rábukkanunk az élő vizek forrására, és a liturgia közvetítésével megtudjuk, hogy abból a keresztvíz árad korlátlan mértékben a világba. — *a)* Isten vízzel itatja az emberiséget, vagyis az új élet küszöbén keresztvizet nyujt nekünk. Ennek tulajdonsága, hogy lemossa, vagyis megtisztítja lelkünket a bűntől, felüdít és megőrzi az újonnan visszanyert lelki tisztaságot. Az élő víz, melynek kegyelmében a keresztség szentsége által részesülünk, új életet alakít, amelyből száműzve van a bűn, és amelynek a legfőbb jellemvonása az eszményi, az emberi méltóságnak egyedül megfelelő és Istenhez való hasonlatosságot megalapozó lelki tisztaság. — *b)* A mai liturgia e vizet a bölcseség vizének nevezi, és ezzel sikeresen jellemzi a keresztvíz egyik alapvető tulajdonságát és legáltalánosabb kihatását. A kereszt-

ség szentsége ugyanis felragyogtatja előttünk az isteni bölcseség fényességét, megismerteti velünk annak örökszép gondolatmenetét, beleilleszt légkörébe és utat nyit az isteni Léleknek, hogy jöjjön és tökéletesítse bennünk az isteni bölcseség ismeretét. A keresztvíz nyomában fényes világosság fakad. Fényességében megismerjük Istent, megértjük az életet, felfedezzük önmagunkat, és meggyőződünk hivatásunk, küldetésünk, életünk jelentőségteljes fontosságáról. Ez már fejlődést és előhaladást jelent, mert nemcsak az új élet alakult ki bennünk, hanem annak jelentőségét is megismertük. — *c)* A mai liturgia azt is megemlíti, hogy Isten a bölcseség vizével itatja az emberiséget. Tehát forrás. Bőségesen bugyog belőle az élő víz. Jöhet és meríthet mindenki, amennyire szüksége van. E forrásnak köszönhetjük, hogy élő vízzel töltekezünk, soha szomjúságot nem szenvedünk, és valahányszor szükségét érezzük, újból meríthetünk. — Be kell ismernünk, hogy Isten jósága bőségesen gondoskodott szükségleteinkről.

Minden lehetőséget előre látott, és a keresztvízben, amely hozzátartozik a húsvét misztériumához, oly kegyelemforrást nyitott, amely összes lelki szükségleteinket a legfelsőbb fokban kielégíti.

Elhatározás: A Feltámadottnak köszönhetem, hogy részesültem a keresztvízben és ezáltal belekapcsolódtam a megváltás beteljesülésébe. Kötelességem megbecsülni e vizet, és keresztségi fogadalmam időszerű megújítása által újból meríteni a forrásból.

2.

«*Támaszra találnak bennem, és meg nem inognak.*» (U. o.)

A keresztvíz, amely homlokunkat érintette, új életet fakaszt és a Feltámadott dicsőségében részesít. Az új élet — *a)* elsősorban a folytonosság jegyében áll. Nem átmeneti, könnyen múló és a változás minden lehetőségének kitett állapotot teremt, hanem a legtökéletesebb folytonosság értelmében kegyelemteljes. Krisztushoz hasonló lelkiséget alakít, amely az egész

életre kihat, és annak minden megmozdulását irányítja. A keresztség a természetfeletti világrend és a Krisztushoz való hozzátartozás eltörölhetetlen jegyét, az Istennel kötött szövetség (Újszövetség) megtörhetetlen pecsétjét nyomja a lélekbe. Lehet ugyan vétkezni ellene, de nem lehet megsemmisíteni vagy eltörölni. Akit e keresztvíz egyszer érintett, az mindenkorra meg van jelölve Krisztus jelével. Benne kialakult a Krisztushoz való hozzátartozás folytonossága, melyet a bűn által meg lehet ugyan szentségteleníteni, de amely soha meg nem szűnik, mert a keresztény lélek örökké Krisztus tulajdona marad. — *b)* A liturgikus szövegből az is kitűnik, hogy a keresztvíz megerősíti az általa alakított kegyelemteljes természetfeletti lelkiállapotot. Ami annyit jelent, hogy Krisztus elgondolásának és szándékának megfelelően típust, jellemet és egyéniséget alakít. Ennek alapja a Krisztushoz való hasonlóság, melynek végtelen keretein belül az egyéni tulajdonságok is korlátlanul kibontakoznak. A keresztény jellem,

a krisztusi egyéniség és az Újszövetség új embertípusa nem egyéb, mint a keresztvíz, a keresztség szentségének dicsőséges és természetfeletti alakítása. — *c)* A liturgia ma azt is hangsúlyozza, hogy a keresztvíz termékenysége soha meg nem szűnik. Mindig beválik, és támaszul szolgál azoknak, akik rábízzák magukat, belőle merítenek és veszély idején hozzá menekülnek. Oly erőssé teszi őket, hogy az élet legveszélyesebb viharai közepette is szilárdan állanak és meg nem inognak. Az Egyháztörténelem, vagy a lelkek története bőséges példával illusztrálja ezt az igazságot és tökéletesen bizonyítja a keresztvízben rejlő életerő mindenkor beváló győzelmes fölényét.

Elhatározás: A keresztvíz énbennem is kialakította a keresztény típust, ezenfelül csiszolta egyéni tulajdonságaimat, és a Krisztushoz való hasonlatosság beteljesüléséhez vezetett. Soha sem szabad megfeledkeznem erről, és ezért sokszor gondolok a keresztvíz egész

életemre kiható jelentőségére. Bízom ebben, és ezáltal teszek szert arra az erőre, amely minden lépésemet megszilárdítja úgy, hogy soha meg nem inoghatok.

3.

«*Felmagasztalja őket mindörökké, Allelúja.*» (U. o.)

A keresztvíz valóban a húsvéti világosság és a Feltámadott dicsősége jegyében áll. Világos, ragyogó megdicsőüléshez vezet, melynek reális jelentősége felbecsülhetetlen. — *a)* Azok akik hűek maradnak a keresztvíz által megkövetelt és a mindennapi életet irányító természetfeletti programmhoz, elsősorban saját lelkiismeretük előtt dicsőülnek meg. Lelkükben kialakul a tökéletes megnyugvás, a kiforrott benső harmónia, amelyet semmi sem zavar. Tudják, hogy amennyire tőlük tellett, megfeleltek Isten elvárásának, éltek a keresztségben kapott kegyelemmel és felhasználták az általa közvetített életerőt. Lelkiismeretük nyugodt, mert mindent megtettek, amit a keresztség programmja követel

meg tőlük, és e benső nyugalom alapja annak a harmóniának, amelyet Krisztus békéjének nevezünk. — *b)* A keresztség programmjának hűséges követői a világ színe előtt is megdicsőültek, mert sikerült nekik jó példát adni és a világot a keresztény élet erkölcsi szépségéről meggyőzni. A világ ezért minden ellentmondás ellenére is hálásnak bizonyult és nagy tisztelettel vette körül azokat, akik valóban hűek maradtak a keresztségben tett ígéretükhöz és tökéletes keresztény életet éltek (Szentek tisztelete). — *c)* A legnagyobb megdicsőülésnek azonban Isten a forrása, Aki örök elismerésével tünteti ki a keresztség eszményi programmjának megvalósítóit. Elismerése nem egyéb, mint az örök élet, amelyben azok részesülnek, akik komolyan veszik e szentséget, és abból minden következményt levonnak. A keresztvíz tehát bőségesen közvetíti a világosságot, a fényt, a ragyogást és a megdicsőülés minden elképzelhető és természetfeletti szépségét.

Elhatározás: A keresztvízből fakadó világosság lelkemet is érinti,

és bennem is megteremti a benső harmóniát, a kiforrott egyensúlyt. Ez már az örök boldogság előfénye és sejteti velem a kimondhatatlan békét, melyet Krisztus azoknak ígért, akik a keresztvíz szellemének megfelelően hűségesen követik Őt és mindig nyomaiba lépnek.

Húsvét utáni kedd II.

A mai szentmise Könyörgéseiből rendkívüli gondolatbőség árad felénk. E gazdagságból egy pár motívumot ragadunk ki, hogy annak alapján elmélkedjünk: 1. Élettel megtartani a szentséget. 2. Az átmenet a mennyei dicsőségbe. 3. A megszakíthatatlan lelki állhatatosság.

1.

«Isten, Ki Egyházadat szüntelen új nemzedékekkel gyarapítod, engedd szolgáidnak, hogy életükkel megtartsák azt a szentséget, amelyet hittel vettek.» (Kollekta.)

A mai Kollektában rendkívül fontos kegyelemért könyörgünk, amelynek kihatását és jelentőségét sosem

tudjuk eléggé felbecsülni. Könyörgésünkben ugyanis arról van szó, hogy életünkkel megtarthassuk a szentségeket, amelyekben részesültünk. Itt nemcsak, mint egyesek általában gondolhatnák, a szentmiseáldozat által közvetített kegyelmek megtartásáról van szó, hanem mindarról a kegyelmi gazdagságról, melynek életünkben oly végtelen nagy szerep jutott. — *a)* Elsősorban azért, könyörgünk, hogy a «Sacramentum resurrectionis», a feltámadás beteljesülésének kegyelme maradjon meg bennünk. Krisztus győzelmes feltámadása által megszabadultunk a haláltól, és bizonyos emberi értelemben (de congruo) jogot szereztünk az örök életre. A Kollektában azért könyörgünk, hogy e jogot ne veszítsük el újra és ne süllyedjünk vissza abba a szomorú és bűnös állapotba, amelyből Krisztus kínszenvedése és feltámadása szabadított meg. — *b)* Ezenkívül a «Sacramentum fidei», a hit kegyelmének megőrzéséért is könyörgünk. Krisztus feltámadása megalapozta bennünk a hitet, amely a kegyelem segítségével

fokozatosan kibontakozott és elárasztotta életünket világosságával. E világosság, sajnos, nagyon könnyen elapadhat, és ha nem vagyunk elővigyázatosak, ismét elveszíthetjük a hit nélkülözhetetlen kegyelmét. A Kollektában arra kérjük Istent, szabadítson meg e veszélytől és erősítse meg bennünk a húsvéti ajándékként kapott hit kegyelmi kihatását. — *c)* Mindennek betetőzése a «Sacramentum Eucharistiae», amelyben Krisztust, a kegyelem forrását és teljességét veszszük magunkhoz. Miután az Eucharisztia által közvetített kegyelmeket is el lehet veszíteni, és azokkal is vissza lehet élni, a Könyörgésben arra kérjük Istent, őrizze meg bennünk az eucharisztikus kegyelmeket és mélyítse el eucharisztikus életünket. — *d)* A Könyörgés nem egyszerű megőrzésről beszél, hanem azt hangsúlyozza, hogy életünkkel tartsuk meg a kapott szentségeket. Ez lényegesen többet jelent, és azt mondja, hogy a szentségek által közvetített kegyelmet csak akkor őrizzük meg és gyarapítjuk, ha életünk alakítása a szentségek követelményei-

nek és az azokból fakadó szellemnek teljesen megfelel. A Kollektában tulajdonképpen azért könyörgünk, hogy sikerüljön életünket a szentségek szellemével összhangba hozni, és oly jellemet alakítani, amely teljesen megfelel a szentségek közvetítette kegyelmi bőségnek.

Elhatározás: Életemmel akarom megtartani a szentségek rendkívüli éltető erejét, és mindig arra törekszem, hogy velük a legkisebb mértékben sem kerüljek ellentmondásba. Különös tekintettel vagyok a keresztség, a bérmálás, az Eucharisztia (egyházi rend vagy házasság) szentségeire, mert kegyelmi kihatásuknak lelkem végtelen sokat köszönhet.

2.

«*Fogadd el, Urunk, híveidnek könyörgéseit az adományok felajánlásával együtt, hogy a buzgó áldozatkészség megmutatása által mennyei dicsőségbe jussunk.*» (Szekréta.)

A mai Szekrétában ismét rendkívüli kegyelemért könyörgünk, és arra kér-

jük az Urat, hogy — *a)* mindig meglegyen bennünk az istenszolgálat teljesítésére szükséges szeretetteljes készség. Az Urat ugyanis nemcsak bensőleg, lélekalakítás, kegyelemgyüjtés és lelki tökéletesülés által kell szolgálni, hanem külsőleg is, amennyiben a liturgikus törvényeknek megfelelően szervezzük meg Isten tiszteletét, és ezáltal külsőleg is hódolunk az Úrnak. Az ilyfajta istentiszteletnek azonban, eltekintve az eucharisztikus áldozatból minden emberi befolyástól függetlenül kiáradó kegyelemtől, csak akkor lesz bensőséges értéke, ha az istenszolgálatot lélekkel végezzük, amennyiben bensőnk minden gazdagságát belefektetjük, és a külső istenszolgálatot benső kegyelemteljes élménnyé alakítjuk át. A Szekrétában arra kérjük az Urat, hogy ezt valóban megtehessük és ezáltal méltó liturgikus életet élhessünk. — *b)* Ezen istentisztelet, mint az idézett liturgikus szöveg is mondja, gerince az eucharisztikus áldozat. Minden az eucharisztikus áldozat, a szentmise körül fordul meg mint tengelye körül, és ez

képezi, főleg kegyelmi bősége által, istenszolgálatunk középpontját. Erre kell fektetnünk a fősúlyt, és ebből kell a legbőségesebb kegyelmet meríteni. — *c)* E kettős előfeltétel teljesítése biztosítja nekünk — a Szekréta szerint — a mennyei dicsőségbe való eljutást és annak boldogságában való részesedést. Ebből az életből csak akkor fejlődünk át eredményteljesen az örök dicsőség világosságába, ha — eltekintve a feltételezett benső lélekalakítástól, — lélekkel végezzük az istenszolgálat szertartásait, és az eucharisztikus áldozat körül csoportosítjuk vallásos élményeinket. Ezen feltételek mellett biztosan számíthatunk Isten elismerésére és a reá következő örök megdicsőülésre.

Elhatározás: A húsvéti világosság ragyogását meg akarom őrizni, és annak dicsőséges fényét a liturgikus szertartások végzésébe és az azokban való részvételbe is belefektetem. Lélekkel telítem istenszolgálatomat és úgy élek liturgikus életet, hogy kiérdemeljem az örök dicsőséget.

3.

«*Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy a húsvéti szentségeknek vétele lelkünkben állandóan megmaradjon.*» (Posztkommúnio.)

A Posztkommúnióban végül az állhatatosság kegyelméért esedezünk. Ezt annál nagyobb őszinteséggel teszszük, mert tudjuk, hogy mily nagy az állhatatlanság veszélye, és mily könnyen térünk le minden jófeltétel ellenére a lelkiélet és a kegyelemben való gyarapodásra irányuló törekvés eszményi útjáról. A liturgikus könyörgés elgondolása szerint — *a)* a hit által alapozzuk meg a mellőzhetetlenül szükséges állhatatosságot. Ha erősek vagyunk a hitben, akkor állhatatosak leszünk és nem térünk le egykönnyen a helyes útról. Erre fektetjük a fősúlyt, és minden törekvéssel azon vagyunk, hogy a hitben gyarapodjunk. — *b)* Állhatatosságban való kitartásunkat azáltal is kell biztosítani, hogy a hit szelleme szerint élünk, és a kinyilatkozatatás követelményeit a mindennapi gyakorlat aprópénzére váltjuk be. Hitünket tehát, mint a Szent-

írás is mondja, cselekedetekkel és teljesítményekkel egészítjük ki, hogy ezáltal jobban kiérdemeljük az állhatatosság és a kitartás kegyelmében való megerősödést. Minél inkább gyakoroljuk hitünket, annál tökéletesebben éljük bele magunkat a katolikus életstílusba, és annál eredményteljesebben alakul ki bennünk a keresztény lelkiség, amelytől már nem térünk el egykönnyen és amely, Isten kegyelmén kívül, legbiztosabb alapja a céltudatos és konzekvens állhatatosságnak. — *c)* Ebben természetesen az Eucharisztia vétele, az eucharisztikus élet és kultúra őszinte ápolása erősít meg a leghathatósabban. Az állhatatosság kegyelmével és az öntudatos kitartás erejével csak akkor számolhatunk, ha lelkiismeretes eucharisztikus életet élünk, és az abból merített kegyelemre építjük fel keresztény életalakításunk magasztos katedrálisát.

Elhatározás: Én is állhatatos akarok lenni és nem akarok letérni az egyedül képesítő igaz útról. Nem vagyok szélkakas, és nem reagálok a szél és a vihar be-

számíthatatlan fordulataira. Öntudatosan járom a Feltámadott által kijelölt életutat és állhatatosan őrzöm magamban a húsvéti misztérium kegyelemteljes világosságát.

Húsvét utáni kedd III.

A mai szentmise híres Graduálé szövegében az Úr napjának dicsősége ragyog fel teljes szépségében. Ezzel kapcsolatban a következő gondolatokról elmélkedünk: 1. A nap. 2. Az Úr által alkotott nap. 3. Az örömforrás.

1.

«Ez az a nap, amelyet az Úr megszabott, újjongjunk és vígadjunk rajta.» (Graduálé.)

A mai Graduálé szövege a feltámadás misztériumát a fényesen ragyogó nappali világossággal hasonlítja össze. Ennek a déli fénynek meleg és termékeny szépségét állítja szemünk elé, és ennek jelentőségét vázolja. — *a)* A feltámadás misztériuma valóban déli fényben ragyogó világossággal hasonlítható össze. Világosság a szó teljes értelmében, és tisztánlátás, melyet fo-

kozni nem lehet. A feltámadás hajnalhasadásából kiinduló világosság mindenhová eljut, mindent eláraszt, ami annyit jelent, hogy e misztérium fényében megértjük — amennyire az emberileg lehetséges — Isten szándékait, közelebb jutunk szeretetéhez, szemléljük bölcseségét és szemtanúi vagyunk végtelen hatalmának, meglátjuk az összefüggéseket, felbecsüljük a kihatásokat és megértjük az élet bonyolulatait. Még azok a titkok is, amelyek természetfeletti mivoltuk által magasan a mi értelmiségünk felett állanak, az elfogadhatóság és a logika értelmében megérthetővé válnak. A feltámadás világosságában minden szép, áttetsző, ragyogó és még a legnehezebb problémákra is megtalálja a kielégítő megoldást. Nappali fény a feltámadás misztériuma, amelyben tisztán látunk, és biztosan haladunk előre életcélunk beteljesülése felé. — *b)* A feltámadás misztériuma, mint nappali világosság mozgalmat, tevékenységet és fejlődést is jelent. A nappalt, a déli verőfényt azért adta az Úr, hogy munkálkodjunk, tevé-

kenykedjünk, cselekedjünk és ezáltal szolgáljunk neki. A nappal a mozgalom, a tevékenység és a fejlődés ideje. Igy vagyunk a feltámadás misztériumával is. A benne rejlő belső dinamika mozgásba hoz, cselekedetre késztet, ezáltal fejleszti a bennünk szunnyadó jó tulajdonságokat és fokozza a belső értékeket. Aki belekerül a feltámadás misztériuma ragyogó nappali világossághoz hasonlítható fénycsóvájába, az önkéntelenül keresztül jut a holtponton. Megmozdul, küzd, tevékenykedik, teljesít és fejlődik, hogy ezáltal közelebb jusson a fényforráshoz, a Feltámadotthoz, és méltóvá váljon hozzá. — *c)* A feltámadás misztériuma még azért is hasonlít a meleg és éltető déli fényhez, mert kihatása végtelenül termékeny. A feltámadás a termékenység misztériuma, mert Krisztus feltámadásával az élet jutott győzelemre. Az élet pedig termékenység, folytatása önmagának és kifogyhatatlan cselekedet, elajándékozása a benne rejlő erőnek és értékeknek. E misztérium, melynek szemléletében oly jól esik elmerülni, a ter-

mékenységhez hoz közel, és bennünk is kialakítja a lélek kegyelemteljes kibontakozását. A megváltás ugyanis új életet fakaszt a lélekben és ezt kegyelembősége által teszi termékennyé. Itt tehát nemcsak szemléljük a termékenységet, hanem bele is kapcsolódunk, hogy előnyeiben részesüljünk.

Elhatározás: A feltámadás misztériuma számomra is nappali világosság, déli verőfény. Szívesen merülök el e világosság boldogító ragyogásában, hogy rám is kihasson és életem mind lelkileg, mind külsőleg mozgalmas, tevékeny, fejlődésteljes és termékeny legyen. Mozgalmas lesz, mert a kegyelem benne mindent mozgásba hoz; tevékeny lesz és fejlődni fog, mert a kegyelem megmozdulásai tevékenységre késztetnek; és termékeny lesz, mert a termékenység sikereit a kegyelem fogja biztosítani. Ennek alapján úgy rendezkedem be, hogy életem mindig a nappali világosság jegyében álljon.

2.

«*A nap, melyet az Úr megszabott.*»
(Graduálé.)

A nappalt, melynek fényessége elárasztja a világot és amelyet a feltámadás misztériumának ragyogásával hasonlíthatunk össze, a Graduálé páratlanul szép szövege szerint az Úr alkotta. Ezen alkotás nemcsak egy pár órára, vagy egy röpke emberéletre, vagy egy pár rövid évszázadra terjed ki. Magában foglal minden időt. Kiterjed minden korszakra. — *a)* Kiinduló pontját a teremtés őshajnalában találjuk meg. Akkor alkotta az Úr termékenysége feleslegéből a mindenséget, és fektette annak kibontakozásába zsenialitása összehasonlíthatatlan sokoldalúságát. És midőn a keret elkészült, a mindenség kialakult és a nap bőségesen árasztotta jótékony melegét, tehát meg volt minden: akkor megalkotta az embert, hogy beleállítsa a pazar keretbe és a világosságból kiindultat elindítsa a világosság felé. Ekkor kezdődött meg a «dies Domini», az Úr napja, a minden időkre kiterjedő fényes nappali világ-

gosság, melynek keretein belül történik az emberi történelemnek nevezett folyamat. — *b)* Az Úr által alkotott nappali világosságra sötét fellegek borultak. A bűn beteljesülésével és az emberi nem bukásával megkezdődött a világosság és a sötétség rettenetes küzdelme, melynek viharai orkánszerűen rohantak el az ószövetségi emberiség meggörnyedt tömege felett. Néha kisütött ugyan a nap és egyes egyéniségekben, vagy történésekben ismét felragyogott az Úr derűs világossága, de csak rövid időre, mert a világosság teljessége még nem következett be. Csak Krisztus megtestesülésével kezdődött meg ez a boldog állapot, és csak a dicsőséges feltámadás száműzte a borús fellegeket, sötét árnyakat és biztosította örökre az Úr nappali világosságának fényes ragyogását. — *c)* Az egyéni életből, sajnos, még ez a hatalmas fejlődés sem zárta ki a felhőbeborulás, az orkánszerű vihar és a sötétség veszedelmét. A kegyelem idejében, a megváltás korszakában is bűnbe eshetik az ember és eljátszhatja az isteni kegyelem nap-

pali világosságát. A feltámadás misztériuma ezt a kérdést is megoldotta és gondoskodott arról, hogy a bűnbocsánat által ismét kiderüljön életünk felett az ég, és a kegyelem visszaszerzése által megint részesüljünk az Úr nappali világosságában. Ezt annyiszor tehetjük, ahányszor szükségünk van rá, és így biztosak lehetünk, hogy az isteni kegyelem nappali világossága sohasem fog hiányozni életünkből.

Elhatározás: Az Isten alkotta nappalt és annak világosságát megbecsülöm és szeretem. Mindig ezt a világosságot keresem és komolyan törekszem, hogy a világosság gyermeke legyek. Az vagyok és az maradok, de csak addig, amíg életem, gondolatom, akaratom, érzelmem és cselekedetem annyira tökéletes, hogy kibírja a nappal világosságát és nem kívánkozik a sötétség sok csúfságot elfátyolozó leplébe burkolózni.

3.

«*Ujjongjunk és vigadjunk.*»
(Graduálé.)

Az Úr fakaszt minden világosságot és a húsvéti fényességet is csak az Ő jóságának köszönhetjük. A hajnalhasadás a napfelkeltét előzi meg és az új napnak hírnöke mindig újjáéledés és örömforrás, azért énekelnek reggel oly vígan a madarak, és azért énekli oly örvendező szívvel az Egyház liturgiája is a reggeli imádságot. A feltámadás világossága is általános értelemben veendő hajnalhasadás és mint olyan, az új élet beteljesülését hirdeti és mély örömet okoz. Ennek motívumai a következők : — *a)* A feltámadás hajnala, a megváltás napja örömforrás, mert a sötétségből átvezet a világosságba. A feltámadás előtt a bűn éjtszakája és a vétek sötétsége borult a szerencsétlen emberiségre. Ebből az éjtszakából, mint a húsvéti «Exultet» is hangoztatja, a Feltámadott szabadított meg és a sírüreg nyílásán keresztül a megváltás korszakába állított bele, amelynek — mint már egy előző pontban szemléltük — alap-

vető tulajdonsága a vakító, minden szempontból kielégítő fényesség. — *b)* A feltámadás hajnala azért is örömforrás, mert a szűkből a tágba, a bukás és a vétkezés szakadékából a kegyelem tiszta légkörű beláthatatlan magaslatára vezet. Az ember — és ez csak dicsőségére válik — nem tud szakadékokban élni és nem érzi jól magát, ha nyirkos oduba kerül. Kibontakozásához mozgásszabadságra, végtelen távlatra és beláthatatlan horizontokra van szüksége. Addig, amíg ezt el nem éri, nem tud örvendeni és szívét az elégedetlenség keserű árnyéka érinti. A feltámadás hajnala és a megváltás napja az emberiséget már azért is részesítette végtelen jótéteményben, mert kiszabadította a bűn és a kárhozat szűk veméből és a kegyelem tágas fennsíkjára vezette. Ezáltal megtanította szívből örvendezni és őszinte lélekkel, mint a hajnalhasadást köszöntő madarak, énekelni. — *c)* A feltámadás hajnala a bukás elképzelhetetlen mélységéből szabadította ki az embert, és a kegyelemteljes élet kábító magasságába ragadta magával.

Új életet fakasztott benne, és a kárhozat rabszolgájából Isten szeretett gyermekévé változtatta át. Ezáltal kérges szívéből örömtől áradozó dalt fakasztott és a sok megpróbáltatás után megtanította őszintén örvendezni. — Az Úr alkotta nap, az Úr napja, a feltámadás hajnala és a megváltás nappali világossága valóban isteni alkotás, melynek boldog öröme és ujjongó éneke a megváltás által fakasztott új élet egyik legnemesebb kísérő jelensége.

Elhatározás: A feltámadás hajnalpirkadásából jövök, és lépek bele az új életbe. Magammal hozom e nagy hajnal termékeny illatát és a napkezdet kristálytiszta üdítő harmatát. Elindulok a megváltás nappali világosságának útján, és arra törekszem, hogy a kiindulás, a boldog kezdet, a feltámadás hajnalának üdeségét (első lelkesedésemet és lendületemet) egész életemen keresztül megőrizzem.

Húsvét utáni kedd IV.

Jelen elmélkedésünkben, melynek anyagát az Evangéliumból vesszük, a Feltámadottat szemléljük, Aki megjelent az apostoloknak és tanította őket. A Feltámadott szavai alapján a következő igazságokról elmélkedünk. 1. A rejtett értelem magyarázata. 2. Az írás beteljesülése. 3. Az igehirdetés.

1.

«Akkor megnyitá elméjüket, hogy értsék az írásokat.» (Evangélium.)

A Feltámadott megjelent apostolainak, és ezt nemcsak azért tette, hogy a megrémülteket, akik benne lelket véltek látni, feltámadása valóságáról győzze meg, hanem azért is, mert végtelenül fontos küldetést akart teljesíteni. Az apostolok ugyanis, amint az Evangéliumból tudjuk, szűkkeblűek és rövidlátók voltak. Könnyen kételkedtek és sokszor a legmagátólértetődőbb összefüggések is elkerülték figyelmüket. Krisztus tanításából sokat nem értettek meg. A Feltámadott most eljött hozzájuk,

hogy mindent megmagyarázzon, megnyissa elméjüket és bevezesse őket a kinyilatkoztatás titkaiba. — *a)* Elsősorban a hit, a remény és a szeretet mélységes értelmét magyarázta. Hitük még mindig gyenge és ingadozó volt. A szent asszonyoktól és a többi tanítványtól tudták, hogy Krisztus feltámadott, egyeseknek meg is jelent, és mégis, megrémültek, midőn meglátták, és félelmükben lélekre, túlvilági jelenésre gondoltak. A hit dolgában még mindig gyengék voltak. Ugyanezt mondhatjuk a reménnyel való kapcsolatban is ; könnyen elcsüggedtek és a legkisebb ellentmondás is fáradságot, kétségbeesést és szürke reménytelenséget váltott ki belőlük. Szeretetük is fogyatékos volt, és abból is hiányzott a valódi lendület. Szerették ugyan az Urat, de vonzalmuk inkább természetes emberi ragaszkodás, — amelyben az önérdek is nagy szerepet játszott, — mint természetfeletti hősies szeretet volt. A Feltámadott eljött hozzájuk és bevezette őket a természetfeletti világrend titkaiba. Megerősítette bennük a hitet, a re-

ményt és a szeretetet, és így bocsátotta útnak őket, akikben a beteljesülést majd a Szentlélek eljövetele, a pünkösd kegyelme fogja eszközölni. — *b)* Az apostolok és tanítványok a Feltámadott küldetésének lényegével sem voltak egészen tisztában, és itt is felvilágosításra, a misztikus értelem magyarázatára voltak rászorulva. Krisztus megmagyarázta nekik istenfiúi küldetésének, megváltói tevékenységének mélységes értelmét, megnyitotta elméjüket és bevezette őket a krisztusi élet titkaiba. — *c)* Mindezt a Szentírás szavaival, az ószövetségi kinyilatkoztatás tanításával és a próféták jövendölésével támasztotta alá. Megmagyarázta nekik, a megszeppenteknek, az Irás értelmét és rámutatott arra a fokozatos folyamatra, amely által az Úr a megváltás beteljesülését előkészítette. A Feltámadott nagy sikerrel és sok szeretettel teljesítette küldetését, és ezáltal nemcsak az apostoloknak, de nekünk is nagy szolgálatot tett, amennyiben az apostolokon keresztül bennünk is elmélyítette az örök igazság ismeretét, és minket is megtaní-

tott a feltámadás világosságából szemlélni az életet és a benne rejlő összefüggéseket.

Elhatározás: Lélekben ott vagyok a tanítványokkal és térdre borulva szívom magamba az Úr felvilágosító igéit. Hallgatok szavára, és gyengéd szeretettel kérem, világosítsa meg értelmemet és nyissa meg elmémet, tisztítsa meg pillantásomat és élesítse szememet, hogy én is tisztán lássak és mély bepillantást tehessek a megváltás misztériumába.

2.

«*Be kell teljesedni mindennek, ami írva vagyon Mózes törvényében és a próféták és a zsoltárokban Énfelőlem.*» (Evangélium.)

Krisztus tanításának lényege az, hogy Őbenne beteljesültek az Írás szavai. Amit a próféták mondottak és kegyelemteljes látomásaikban szemléltek, az mind végbement Őbenne. Krisztus azt akarta, hogy tanítványai ezzel az igazsággal is megismerkedjenek és ezáltal tökéletesen meggyőződ-

jenek küldetésének valódiságáról és istenfiúi missziójának beteljesüléséről. — *a)* Krisztusnak az Irás szerint elsősorban tanítani kellett. A megtestesült második isteni személy, az Ige, a Logos küldetése abban állott, hogy a kinyilatkoztatás befejezése által megismertesse az emberekkel az örök igazságot, közvetítse nekik a valódi istenfogalmat és a belőle következő erkölcsi törvényt. A Feltámadott erre hivatkozott és megmagyarázta az apostoloknak, hogy miként teljesítette tanítói küldetését. — *b)* Az Irás szerint az isteni Igének a tanítást kínszenvedésével és keresthalálával kellett megerősíteni. Azáltal, hogy végigjárta a Golgota-utat és annak magaslatán a kereszt vérpadjára lépett, hogy kínhalált haljon és harmadnapra feltámadjon, bebizonyította, hogy nem emberi érdek vezette, nem sajnálatraméltó tévedésnek és beképzelésnek volt az áldozata, hanem Istenakarta küldetését teljesítette és Golgota-áldozata által megváltotta a világot. — *c)* Az Irás szerint a Megváltónak harmadnapra fel kellett támadnia

halottaiból, hogy legyőzze a halált, megtörje a pokol hatalmasságait és megdönthetetlen tanúbizonyságot tegyen isteni természetéről. A tanítványok csodálkozva hallgattak szavára, látásuk tiszta lett, értelmük világos lett, elméjük kitisztult; és bámulattal szemlélték Isten örök terveinek Krisztusban történt beteljesülését, és megrendülve tekintettek a megváltás misztériumának mélységébe.

Elhatározás: Én is Krisztus szavára hallgatok, és tanításán keresztül jutok el a megváltás misztériuma tökéletes megértéséhez. A fősúlyt azonban nem erre fektetem. Inkább arra kérem az Urat, adja meg a kegyelmet, hogy a megváltás bőségében tényleg részesüljek, és annak minden mozzanatát a kegyelem segítségével tökéletesen átéljem és megőrizzem lelkemben.

3.

«*Hirdetni kell az Ő nevében a megtérést és a bűnök bocsánatát minden nemzetek között.*» (Evangélium.)

Krisztus, a Feltámadott, nem hallgat el semmit és mindenbe beavatja tanítványait. Nemcsak a megváltás misztériumának Őbenne történt beteljesüléséről beszél, hanem ennek folytonosságáról is megemlékezik és kijelenti, hogy hirdetni kell a történteket és ebben a szellemben, a megváltás kegyelmét közvetítve kell irányítani a nemzetek életét. — *a)* Elsősorban azt mondja, hogy Nevének dicsőségét kell hirdetni. Az apostoloknak, a hithirdetőknek küldetése főleg abban áll, hogy elszéledjenek a nemzetek között és megismertessék mindenkivel a Megváltó fenséges nevét. E Név erejével hirdetik majd a kinyilatkoztatott igazság igéjét és e név erejével cselekszik majd azokat a csodákat, amelyek bámulatba ejtik az emberiséget és megerősítik a Krisztusba vetett hitet. E Név erejével szélednek szerte a világban és viselik az apostoli élet minden fáradalmát, amely végtelenül sok önfeláldozást tételez fel és a Golgotára emlékeztető véres kínhalálban csendül ki. — *b)* Krisztus lelkükre köti, hogy az

Ő nevében az egész világnak bűnbocsánatot hirdessenek és ezáltal megnyissák a megváltás bőséges kegyelmi forrását. A bűnbocsánatot azonban őszinte bánatnak, pálfordulásnak, belső lelki átváltozásnak kell megelőznie. Az apostolok feladata a világ arculatát erkölcsileg megújítani és a bűnbánat hirdetése által a nemzeteket új életre, természetfeletti komolyságra és nemes törekvésre szoktatni. — *c)* Csak ezen előfeltétel teljesítése mellett hirdethetik a bűnbocsánatot, és közvetíthetik az apostoli hatalmukhoz kötött életet megújító kegyelmet. Ezáltal az új élet felé indítják el a nemzeteket, megszabadítják őket a bűnös mult súlyos terhétől és arra képesítik, hogy a megváltás korszaka erkölcsi igényeinek teljesen megfeleljenek.

Elhatározás: Valahogyan én is részesültem az igehirdetés kegyelemteljes küldetésében. Mint papnak vagy szerzetesnek kötelességem a megváltás igéjét hirdetni és tökéletes példaadásommal alátámasztani. Mint vi-

lági ember pedig arra törekszem, hogy hatáskörömben mindenütt Krisztus tanítását juttassam érvényre, és erkölcsi magatartásommal tegyek tanúbizonyságot a krisztusi erkölcstan felülmúlhatatlan és jellemet alakító szépsége mellett.

Húsvét utáni szerda I.

Elmélkedésünkben a csodálatos halfogással foglalkozunk és ezzel kapcsolatosan Péter, az apostolfejedelem egyéniségével ismerkedünk meg. Az Evangélium alapján a következő jeleneteket szemléljük: 1. Péter halászni megy. 2. A reggeli halászat. 3. A felszólítás a kenyérszegésre.

1.

«Mondja nekik Simon Péter: megyek halászni; felelék neki: mi is veled megyünk. És elindulának és beszállának a hajóba; de egész éjjel semmit sem fogának.» (Evangélium.)

Péter, az apostolfejedelem a mai Evangélium szavai szerint halászni megy. Nem is tehet egyebet, mert ez a

foglalkozása, csak ehhez ért, csak ennek mestere. Péter hiába száll a hajóba és evez ki a mély vizekre. Kezdeményezése nem sikerül. Úgy volt megírva, hogy azon éjjel semmit se fogjon. E jelenet szemlélete az élet nem egy alapvető igazságára tanít meg. — *a)* Péter példáját látva meggyőződhetünk, hogy a hivatást minden körülmény között és feltétlen teljesíteni kell. Az apostolfejedelem még nem részesült véglegesen jellegzetes és egyéniségéhez kötött küldetésében. Egyelőre csak galileai halász volt, és hivatásán azon körülmény sem változtatott, hogy Krisztus legbizalmasabb tanítványaihoz tartozott. Péter nem töri a fejét hiábavaló dolgokon és nem várakozik rendkívüli eseményekre. Tudja, hogy az Úr mire szemelte ki őt, de ez nem akadályozta abban, hogy megmaradjon hivatásánál, teljesítse kötelességét és a legmagátólértetődőbb őszinteséggel és nemes gesztussal mondja a tanítványoknak, hogy halászni megy. Magatartása számunkra is mérvadó, és megtanít, hogy hivatásunkat feltét-

len és teljes odaadással teljesítsük mindaddig, míg az Úr másként nem rendelkezik. Nem várunk rendkívüli eseményekre, amelyeknek esélye amúgy is csekély, és nem fecséreljük el a kötelességteljesítésre szánt drága időt. Péter egyszerűségével és őszinteségével élünk Isten-akarta hivatásunknak. — *b)* A kötelességteljesítés sem sikerül mindig. Péter is hiába szállt a hajóba és evezett ki a mély vizekre, semmit sem fogott és eredmény nélkül tért vissza a tó partjára. Hasonló lehetőségnek mi is ki vagyunk téve. Bármennyire értünk hivatásunkhoz, mégis előfordulhat, hogy teljesítményeink mellésikerülnek. Ezt az esélyt is Péter egyszerűségével kell fogadni és az ő példája szerint kell cselekedni. Újból kell kezdeni abban a meggyőződésben, hogy Isten akaratát teljesítjük, és az Úrtól kell függővé tenni fáradozásaink sikerét. Nem az eredmény a fő, hanem az őszinte jószándék, amely cselekedeteinket vezeti, mert csak ebben rejlik azoknak erkölcsi és érdemszerző értéke. — *c)* Péter a parton Krisztussal találkozik,

Aki felszólítja, hogy üljön hajóba és menjen újból halászni. Az apostolfejedelem nem ismer Reá, de ellentmondás nélkül szót fogad és kievez a mély vízre. Nekünk is hasonló módon kell cselekednünk, és annyiszor kell újból kezdenünk, valahányszor arra szükség van. Nem várunk külön parancsra, nem reméljük, hogy visszatértünkkor Péter szerencséjében részesülünk és az Úrral találkozunk. Minden külön felszólítás nélkül folytatjuk kötelességteljesítésünket mindaddig, ameddig az Úr megkönyörül rajtunk és sikerrel koronázza őszinte törekvésünket. Ezt a tanulságot vonhatjuk le abból az ideális jelenetből, hogy Péter halászni megy.

Elhatározás: Péter halászni megy és én, mint a tanítványok tették, vele megyek. Más szóval követem példáját rendíthetetlen akarattal, konzekvens céltudatossággal élek hivatásomnak és teljesítem kötelességemet. Nem nézek sem jobbra, sem balra, mindig egyenes utakon járok és függetlenítem magamat az ered-

mény és siker szeszélyeitől. Remélem, hogy így elérem teljesítményeim ritmikus nyugalmát és kialakítom lelkemben Krisztus békéjét.

2.

«Vessétek a hálót a hajónak jobb oldalára és találni fogtok. Beveték azért és nem bírták azt kihúzni a halak sokasága miatt.» (U. o.)

A reggeli halászat szemlélete is termékeny és tanulságos. — *a)* Az apostolokat, akik visszatértek ősi mesterségükhöz, a halászathoz, a Feltámadott újból kiküldi a vízre. Nem megy ugyan velük, de megsegíti őket, mert sajnálja, hogy egész éjjel hiába fáradoztak. Krisztus velünk is hasonlóképen bánik, és a sok sikertelenség után minket is újból felbátorít és kiküld halászni, vagyis kötelességünket teljesíteni. És mint az apostolokon, rajtunk is segít, és hogy végleg el ne csüggedjünk, nekünk is megadja a várva-várt sikert. — *b)* Az apostolok nem hiába fáradoztak, az Úr segítsége kézzelfoghatólag velük volt, és halá-

szatuk oly eredménnyel járt, hogy a súlyos hálót alig bírták partra húzni. A háló rendkívüli megterhelésnek volt kitéve, de nem szakadt el. Csomóit lelkiismeretes galileai kezek kötötték, és megfelelt rendkívüli rendeltetésének. Ebből is levonhatjuk a következményeket; és megtanulhatjuk, hogy a sok sikertelenség és keserves csalódás után az Isten-akarta legnagyobb sikert is ki kell bírni. Nem szabad, hogy hálónk elszakadjon, tehát kudarcot valljunk és ezáltal veszélyeztessük az Isten segítségével elért szép eredményt. Magától értetődő szerénységgel és egyszerűséggel kell fogadni az örvendetes eseményt. Ahelyett, hogy büszkélkednénk és a siker dicsősége fejünkbe szállna, hálát adunk az Úrnak jóságáért és kérjük további pártfogását. — *c)* Az apostolok nagy erőfeszítés árán mégis partra húzták a hálót és megmentették a zsákmányt. Tudták, mily felelősség hárul rájuk és nem riadtak vissza a legnagyobb erőfeszítéstől sem, csakhogy kötelességüket teljesítsék. Ez nekünk is szól, mert mi is kötelesek vagyunk hasonló-

képen cselekedni. Sokszor nagyon nehéz a hálót partra húzni, vagyis a sikert biztosítani. Nagy erőfeszítésbe és rendkívüli áldozatba kerül, de felelősségünk teljes tudatában ettől sem rettenünk vissza, és minden áldozatot meghozunk, hogy az Isten-adta sikert biztosítsuk és annak előnyeit az Úr nagyobb dicsőségére és lelkünk javára értékesítsük.

Elhatározás: A reggeli halászatból én is tanulok és szívesen alkalmazkodom az apostolok egyszerű, de fenséges magatartásához. Elfogadom az Úrtól kapott küldetést, és ha teljesítményemet siker koronázza, nem vesztem el fejemet: szerényen mindent az Úrra vonatkoztatok vissza és részemről mindent megteszek, hogy az Isten-adta sikert az Úr nagyobb dicsőségére használjam fel.

3.

«*Mondá nekik Jézus: jertek, ebédeljetek . . . és odamenvén Jézus, vevé a kenyeret és nekik adá, hasonlóképen a halat is.*» (U. o.)

A Feltámadott örömmel szemléli tanítványai egyszerű és nemes magatartását, elismeri az abban rejlő értéket és annak azáltal ad kifejezést, hogy magához hívja őket és velük ebédel. — *a)* Az éjjeli eredménytelen halászatra és a reggeli bőséges halfogásra, tehát a nap nehéz munkájára méltán következik az üdülés órája. A tanítványok a Feltámadotthoz ülnek és Vele osztják meg kenyerüket. E jelenetnek a mi életünkből sem szabad hiányoznia. Komoly munka és a lelkiismeretes kötelességteljesítés után nekünk is enyhülésre, üdülésre, pihenésre van szükségünk. Ne tagadjuk meg magunktól e jutalmat, és az üdülés idejét is szent egyszerűségben, örvendező lélekkel Krisztus nemesítő és megtermékenyítő közelében töltsük. — *b)* Az apostolok Krisztus közelében nemcsak testileg, de lelkileg is felújultak. Kifáradt testük a táplálékban megkapta az elhasznált erő szükséges utánpótlását, és lelkük szomjasan szívta magába a velük egy közösségben üdülő Feltámadott kegyelmi gazdagságát. A mi üdülésünk is hasonló

eredménnyel járjon. Necsak a testi erő felújulását tartsuk szem előtt. Gondoljunk lelkünkre is, és a pihenés idejét úgy használjuk fel, hogy az kegyelmi megújulást és természetfeletti erőben való gyarapodást is jelentsen. — *c)* Az apostolok Krisztus kezéből vették a kenyeret. Krisztus jósága táplálta őket. Ez velünk is megtörténik, ha életünket Krisztus közvetlen közelében éljük. Nekünk is kenyeret nyujt, az élet kenyerét, és minket is részesít az Eucharisztia minden áldozatért kárpótló jutalmában.

Elhatározás: Krisztus felszólítása nekem is szól. Szót fogadok, Hozzá ülök, Nála tartózkodom, Tőle veszem az élet Kenyerét és Belőle merítem a testi és lelki megújuláshoz szükséges kegyelmi erőt.

Húsvét utáni szerda II.

A mai szentmise Könyörgései oly mélységes gondolatokat tartalmaznak, hogy szükségesnek találom velük külön elmélkedésben foglalkozni. Az Orációk alapján a következő igazsá-

gokról elmélkedünk: 1. Az időhöz kötött ünnep, mint az örökkévalóság előképe. 2. A húsvéti áldozat tápláló és éltető ereje. 3. A húsvéti misztérium jellemalakító kihatása.

1.

«Isten, Ki az Úr feltámadásának évenkint megismétlődő ünnepével megörvendeztetsz minket, engedd kegyesen, hogy jelen ünnep által, amelyet ünnepelünk, az örök boldogságra méltók legyünk eljutni.» (Kollekta.)

A mai Kollektában a liturgia egyik legkimagaslóbb tulajdonságával ismerkedünk meg. A Könyörgés elgondolása szerint a liturgia a folytonosan változó, az idők folyamatához kötött szakrális ünnepei által az örökkévalóság megszakíthatatlan örömünnepét jelképezi. Méltán nevezhetjük az örökkévalóság előcsarnokának, amely a mennyei boldogság örömének sejtelmét közvetíti. Ezzel kapcsolatosan fontoljuk meg, hogy a liturgia — *a)* «festa temporalia», időhöz kötött és az egyházi év folyamatába beleillesztett ünnepeket ül. Ezek évenként meg-

ismétlődnek, de minden egyes esetben új élményt jelentenek, mert minden egyes ismétlés a kifejlődés, a megértés, az ünnepi misztérium lényegéhez való közelebbjutás egy-egy magasabb fokát jelenti. Az egymásra következő egyházi évek hosszú sorozata alatt kifejlődik a teljes liturgikus megértés és tökéletes liturgikus beleilleszkedés. A «festa temporalia», az időhöz kötött ünnepek ennek következtében nagy jelentőséggel bírnak, és a léleknek azt a liturgikus, finoman kicsiszolt kultúrát közvetítik, amely előfeltétele és leghathatósabb segédeszköze a vallásos élménynek. — *b)* A «festa temporalia» kiemelnek az idő és a mindennapi élet szürke forgatagából, hogy Krisztus misztikus életfolyamatába kapcsoljanak bele és közvetlenül szemléltessék a Megváltó földi és örökkévaló életét. A liturgia, a «festa temporalia», az időhöz kötött ünnepek zseniális megszervezője ezáltal hídnak, összekötő kapocsnak bizonyul, amely az idő folyamatából indul ki, hogy az örökkévalóság és a természetfeletti világrend élményeibe illesszen bele és annak

kegyelemteljes gazdagságával kössön össze. — *c)* A mai Kollekta felülmúlhatatlan éleslátással említi, hogy a «festa temporalia», az időhöz kötött liturgikus ünnepek a «gaudia aeterna», az örök élet örömeibe vezetnek át. Ezt azáltal eszközlik, hogy a lelket Krisztus életének és az örök igazságoknak folyton változó szemlélete által beleillesztik az örökkévalóság légkörébe, kegyelmi áramlatába, és arra képesítik, hogy midőn annak eljött az ideje, az örök beteljesülést is képes legyen átélni, élvezni és kellően értékelni. — A Kollekta által vázolt lelkifolyamat kiindulópontja a «festa temporalia», a liturgia pazar ünnepei; a célpont a «gaudia aeterna», az örök beteljesülés és az út, amely a kiindulóponttól a célponthoz vezet, a szakrális ünnepeket megszervező liturgia.

Elhatározás: Megértem a liturgia nemes szándékait, teljesen osztom nézeteit és vele egy ritmusban ülöm meg az egyházi év különböző ünnepeit. Kialakítom magamban a liturgikus kultúrát és kifinomult meg-

értést, hogy az ünnepek természetfeletti lényegét annál jobban megközelítsem és ezáltal fokozatosan előkészüljek az örökkévalóság megszakíthatatlan, diadalittas örömünnepére.

2.

«*Adományainkat, Urunk, húsvéti örömmel áldozzuk fel Neked, melyekkel Egyházadat csodálatosan táplálod és neveled.*» (Szekréta.)

A mai Szekréta a húsvéti áldozat jelentőségét domborítja ki és az abban rejlő korlátlan termékenységet állítja szem elé. A liturgikus szöveg szerint a húsvéti áldozat minden inkább, csak nem terméketlen. Termékenysége, melynek mind a nagy keresztény közösség, mind az egyének oly végtelen sokat köszönhetnek, a következő kihatásokban éri el teljesítményei felülmúlhatatlan magaslatát: — *a)* A húsvéti áldozat elsősorban nevelő kihatással van a lélekre. A liturgikus szöveg szerint a húsvéti áldozat Krisztus Egyházát «pascitur», a kegyelmi élet

legelőjére vezeti és ezáltal megadja neki a szükséges irányítást ; egyszóval arra képesít, hogy természetfeletti életet éljen, és tökéletesítse önmagában a feltámadás világossága és a megváltás misztériuma kegyelmi gazdagságát. A Szekréta szavai önkéntelenül arra emlékeztetnek, amit Krisztus a Jópásztorról és annak lelkiismeretes teljesítményeiről mondott. — *b)* A húsvéti áldozat második kihatása a tápláló erő, amely által, mint a Szekréta is kiemeli, Krisztus Egyháza «nutritur», éltető erőben részesül. A húsvéti áldozatból fakadó tápláló erőt és a természetfeletti kegyelmet a liturgia a szakrális cselekményben és egyéb funkciókban közvetíti a közösségnek és az egyéneknek. Ezen gondolattal a Szekréta szövege már a húsvéti áldozat alapvető tulajdonságát, a belőle kiáradó kegyelem folytonosságát és annak mindenre kiterjedő erejét érinti. — *c)* A húsvéti áldozatnak sem nevelő, sem tápláló jelentősége nem volna, ha az áldozat mint olyan, nem tartalmazná a teljes megsemmisülést, amelyből új élet fakad. A húsvéti

áldozatban Krisztus tökéletesen áldozza fel önmagát. Véres keresthalála által szinte megsemmisül, kínhalált hal, hogy ebből új élet, a megváltás kegyelme és az Újszövetség kultúrája fakadjon. A természet életében is találkozunk hasonló jelenséggel. A búzaszem szintén földbe kerül, megsemmisül, átváltozik és csak így fakad belőle új élet. A húsvéti áldozat szakrális cselekményében e megsemmisülést szimbolikusan a szent Test és a szent Vér külön felmutatása jelképezi. Ha a testből kifolyik a vér, akkor bekövetkezik a halál. Ezt akarja a liturgia az említett kettős felmutatás által kidomborítani. A húsvéti áldozat tehát végtelenül termékeny és ennek köszönhetjük, hogy az Egyházban tovább él a krisztusi szellem, és szünet nélkül virágzik a legtökéletesebb életszentség.

Elhatározás: A húsvéti áldozat termékenységéből én is merítek és arra építem fel életalakításomat. Kérem az Urat, hogy az áldozat szakrális cselekményébe belekapcsolva, a termé-

szetfeletti élet legelőjére vezessen és a természetfeletti életalakítás művészetére neveljen. Arra is kérem, legyen lelkem megerősítő tápláléka, és tegyen képessé Vele együtt megsemmisülni, hogy az egyéni megsemmisülésemből is a természetfeletti jellemalakítás új élete fakadjon.

3.

«*Tiszteletreméltó Szentséged vétele, kérünk, Urunk, szabadítson meg minket minden régi bűnünktől és változtasson új teremtményekké.*» (Posztkommúnió.)

A Posztkommúnió klasszikus szavai a «nova creatura», az új teremtménnyé való átalakulás magasztos tökéletességét szemléltetik. Az új teremtmény hozzátartozik a húsvéti világossághoz, a feltámadás hajnalhasadásához és egyike a megváltás legszebb és legsikerültebb alakításainak. Ezzel kapcsolatosan fontoljuk meg, hogy — *a)* a húsvéti hajnalhasadás világossága a régi ember maradványaira, tehát romokra, törmelékre, félresike-

rült és tökéletlen alakításokra világít rá. A megváltás beteljesülése eltörölte az eredeti bűnt és jóvátette azon következményeit, amelyeket csupán emberi képesség nem tud jóvátenni, de nem tüntette el a romokat és nem távolította el a tökéletlenségeket. Csak a lehetőségét adta meg annak, hogy azokat is eltávolítsuk és a romok helyébe új, stílusában és vonalvezetésében tökéletes épületet emeljünk. A húsvéti világosság első sugarai ezekre a romokra találnak, de — *b)* a «paschale sacramentum», a húsvéti áldozat fentebb szemlélt nevelő és éltető kihatása a romokat is eltávolítja, a törmeléket is eltünteti és saját együttműködésünket feltételezve, az új élet megvalósítását alapozza meg. — *c)* Ez annyit jelent, hogy átváltoztatja a régi embert, és egészen új, az egyéniség magától-értetődő sajátságain alapuló és azokkal számoló embertípust alakít, amely lényegesen hozzátartozik a megváltás kegyelmi teljesítményeihez, és a krisztusi életeszmény megvalósulását jelenti. Ez a «nova creatura», az új

teremtmény, amelyről a liturgia a mai Posztkommúnió szövegében emlékezik meg.

Elhatározás: Én is új teremtmény akarok lenni és együttműködöm a húsvéti áldozat kegyelemteljes erejével, hogy eltávolítsam a romokat, eltüntessem a törmeléket és megkezdjem az új, krisztusi élet fenséges épületét emelni.

Húsvét utáni csütörtök I.

A mai szentmise Introitusa ismét a húsvéti világosság ragyogó fényességéhez vezet, hogy annak szépségeivel közelebbről megismertessen. Elmélkedésünket a liturgikus szöveg alapján a következő pontokba osztjuk be: 1. A győzedelmes kéz. 2. A néma száj. 3. Az ékesszóló kisdedek.

1.

«*Egyetértve magasztalják, Uram, győztes kezedet, Allelúja.*» (Introitus.)

Az Introitus szövegében elsősorban az örökké győzedelmes kéz világossága

ragyog fel és árasztja el lelkünket. Örömmel szemléljük, hogy az igazak egyetértve dícsérik a győzedelmes kezet és megértjük, hogy erre elegendő okuk van. Annál is inkább, mert az Úr győzedelmes keze különösen a feltámadás világosságában érvényesül és bontakozik ki teljes szépségében. — *a)* Isten győzelmes kezét a liturgikus szöveggel kapcsolatosan elsősorban történelmi vonatkozásban látjuk. E kéz nyomait a világtörténelemben mindenütt megtaláljuk és csodálattal szemléljük *a*) a történés őshajnalából kiinduló isteni kéz Krisztus születéséhez vezető győzelmes diadalmenetét. Érdemes az Ószövetség történetét tanulmányozni és azzal kapcsolatban a győzelmes isteni kéz felülmúlhatatlan teljesítményeit szemlélni. E kéz végtelenül tevékeny, fokról-fokra épít, fölényesen távolítja el az útjába gördülő akadályt és mindenre kiterjedő, logikus konzekvenciával készíti elő az emberiséget a megváltás misztériuma befogadására. Az ószövetségi történet minden egyes sora és minden egyes jelentése erről tesz tanúságot, és örök időkre

hirdeti a győzelmes isteni kéz megváltásunkat előkészítő páratlan teljesítményeit. β) E kéz Krisztusban is győzelmesnek bizonyult. A megtestesült Ige, az isteni Megváltó, a bűntől való szabadulásunkat és az új, a kegyelmi életbe való beleilleszkedésünk beteljesülését hozta magával. Végtelen nehézségekkel kellett megküzdenie, számtalan ellentmondást kellett elszenvednie; le kellett győznie az emberi kételyt és megcáfolhatatlanul be kellett bizonyítania küldetését. Minden lépését és minden teljesítményét az isteni kéz vezette és a feltámadás ragyogó hajnalhasadása pillanatában bebizonyult, hogy e kéz Krisztus esetében is győzelmes volt. γ) Az isteni kéz Krisztus egyéniségének földi folytatásában, a keresztény Világegyházban is győzedelmeskedett. A kereszténység mint gondolat és mint közösség Krisztus útjait járja és osztozkodik sorsában. Ellentmondást fakaszt, üldöztetésekkel kell megküzdenie, rágalmakat kell elhárítania és csak a legnagyobb, nagyon sokszor vértanúságban kicsendülő áldozatok árán képes

küldetését teljesíteni. A látszat és a külső események szeszélyes bonyolulata már nem egyszer keltette azt a benyomást, hogy végre sikerült a Világegyház lelki hatalmát megtörni és Krisztus legnagyobb alakítását, a keresztény közösséget megsemmisíteni. A valóság a villám gyorsaságával cáfolta meg a látszatot és ismételten bebizonyult, hogy az isteni kéz, amely láthatóan vezeti Krisztus Világegyházát, a keresztény közösségben is győzedelmeskedett. Okunk van az igazakkal térdreborulni és imádó hódolattal csókolni meg a Kezet, amely oly fölénnyel irányította a világtörténelem sokszor nagyon is szennyes folyamát, hogy az mindig a megváltás beteljesülését segítette elő és a lelkek örök üdvösségére vált. — *b)* Az isteni kéz benső, lelki értelemben is győzedelmes. Ha diadalútjának ezen részét szemléljük, akkor tökéletesen megértjük, hogy milyen ellenállhatatlan alakító erő rejlik e teremtő, életet fakasztó kézben és mily nagy jelentőséget kell fölényes győzelmének tulajdonítani. *a)* Az isteni kéz győzelmesnek bizo-

nyult az emberi nem megszentelésében. Ha csak a keresztség szentségére, a keresztvízre gondolunk, már tudjuk, miről van szó. A győzelmes kéz hatalma oly erőt oltott bele a víz egyébként semleges elemébe, hogy eltörli az eredeti bűnt és az egyéni vétkeket, megtöri a pokol hatalmasságai befolyását, beleilleszt a természetfeletti világrend és az abban érvényesülő kegyelmi élet valóságába. E csodálatos győzelem, melynél nagyobbat elképzelni sem tudunk, minden egyes esetben, valahányszor az Egyház a keresztség szentségét szolgáltatja ki, beteljesül. Itt tehát az isteni kéz számtalan milliószor megismétlődő győzelmével állunk szemben. β) Ugyanezt mondhatjuk a bűnös lélek újjászületéséről. Elég a bűnbánat szentségére gondolni, hogy bepillantást nyerjünk e győzelem jelentőségébe. A keresztségben megtisztult lélek ellentmondásba keveredett Istennel és saját hibájából bűnbe esett; ezáltal kiszakadt a kegyelmi életből, kibukott a természetfeletti világrendből és ismét a pokol gonosz hatalmasságai befolyása

alá jutott. A győzelmes isteni kéz a pap ajkainak és felszentelt kezének hatalmat adott, amely eltörli a bukás következményeit és ismét beleilleszt a természetfeletti világrend kegyelmi áradatába, tehát megtöri a bűn hatalmát és megszabadítja a lelket az örök kárhozattól. Az isteni kéz ismét győzedelmeskedik és ez annyiszor ismétlődik, valahányszor a lelkek a szentségi feloldozás újjáalakító kegyelmében részesülnek. γ) Életünk alakításában és az abban megnyilvánuló isteni vezetésben is az Úr felette győzedelmes kezével találkozunk. Bármennyire bonyolult is életünk és bármennyire gyakori benne a látszólagos ellentmondás, mégis minden úgy alakul, hogy alapos vizsgálat nyomán rájövünk az összefüggésekre és megtudjuk, hogy a mi esetünkben is a bölcsen vezető isteni kéz győzedelmeskedett. Érdemes ezzel a gondolattal tüzetesen foglalkozni és az isteni kéz életalakításunkban megnyilvánuló győzelmét szemlélni. Ez közelebb hoz az élet megértéséhez és megalapozza bennünk a krisztusi béke tökéletes kibon-

takozását. — Az igazaknak tehát tényleg okuk van egyetértve magasztalni az Úr győzelmes kezét. Sohasem köszönhetjük meg eléggé a liturgiának, hogy erre is felhívta figyelmünket és megadta a lehetőséget annak, hogy mi is hálás lélekkel magasztaljuk az Úr győzelmes és szent, fölényes és alakító kezét.

Elhatározás: Az Úr győzelmes keze engem is vezet és én, mint a madár meleg fészkében, korlátlan bizalommal helyezkedem el benne. Boldog vagyok, hogy az Úr kezeiben lehetek, és életemet úgy alakítom, hogy teljesítményem által is bebizonyítsam, mennyire becsülöm, szeretem és imádom az Úr győzedelmes kezét. Életem egyetlen pillanatában sem felejtem el, hogy hol vagyok; és mind az öröm, mind a szenvedés óráiban arra gondolok, hogy az Úr kezében lakozom.

2.

«*Bölcsesége ugyanis megnyitotta a némák száját.*» (U. o.)

A mai Introitus plasztikus elevenséggel vázolja a húsvéti világosság egyik legszebb tulajdonságát, és arról emlékezik meg, hogy az általa megnyilvánuló isteni bölcseség megnyitja a némák száját. — *a)* Mi vagyunk a némák, akikről itt szó esik, pedig eleget beszélünk, sőt a felesleges fecsegéstől sem riadunk vissza. Szóbőségünk áradata azonban elapad és mozgékony szánk elnémul abban a pillanatban, amelyben az élet misztériuma és a benne megnyilvánuló összefüggések rejtélye előtt állunk. E misztérium nagysága és lényegének átláthatatlansága feltétlen és hódoló némaságra kényszerít. — *b)* A «divina sapientia», az isteni bölcseség végét veti komoly némaságunknak és a Feltámadott ragyogó világossága szólásra kényszeríti elnémult szánkat. A Feltámadott azért ragyogja a világba az isteni bölcseséget, hogy felvilágosítson, megmagyarázza az élet értelmét, rámutasson az összefüggésekre és megfejtse

nekünk, amennyire arra szükségünk van, az élet misztériumát. E világosság széjjelszakítja az életet fedő átláthatatlan fátyolt, válaszol kérdéseinkre és megerősíti bennünk az életbe vetett hitet. Megszólalunk, és megszólalásunk hozzászólás az élet problémáihoz és megoldása mindannak, ami számunkra eddig érthetetlen volt. — *c)* Némaságunk másokkal szemben is megszűnik. A megismert igazság és az élet kérdéseire kapott válasz annyira boldogít, hogy annak túláradó értékeit másokhoz is el akarjuk juttatni. Megszólalunk és fennhangon hirdetjük az élet misztériumában megnyilvánuló örök isteni bölcseséget. Terjesztjük dicsőségét és minden erőnkből hozzá járulunk, hogy imádásraméltó nagysága előtt mások is meghajoljanak.

Elhatározás: Az isteni bölcseségnek a húsvéti világosságban megnyilvánuló hatalma rám is hat és az életbe vetett hitben engem is megerősít. Ragyogását korlátlanul szívom magamba, és annak túláradó feleslegét az igehirdetés, a felvilágosító

munka keretein belül másokhoz, felebarátaimhoz, embertársaimhoz is eljuttatom.

3.

«A bölcseség a gyermekek nyelvét ékesszólóvá tette.» (U. o.)

Az Introitus szavai a húsvéti világosság ismét egy más csodáját ismertetik. Ékesszóló gyermekekről van szó, kiknek istendícsérete szintén a húsvéti világosságban megnyilvánuló örök isteni bölcseség nagyobb dicsőségére válik. — *a)* «Infantes», kisdedek alatt egyszerű lelkeket kell érteni, akik megfeleltek Krisztus kívánságának, teljesítették a mennyei boldogság előfeltételét és a Megváltó szavai szerint gyermekké lettek. Nem kutatnak, nem kételkednek, nem keresnek és nem támaszkodnak a hamis bölcseség érveire, hanem egyszerűen, mint gyermekekhez illik, hisznek. A húsvéti világosság ezekre ragyog rá és a velejáró isteni bölcseség is bennük megnyilvánul. — *b)* A kisdedek, az egyszerűek «nyelve» nem egyéb, mint ter-

mészetes erkölcsi magatartásuk, bonyolulatmentes, organikusan felépített és könnyen áttekinthető életalakításuk. Túlságosan egyszerűek ahhoz, hogy komplikált problémáik legyenek, és túlságosan őszinték, semhogy érzékenységre, beképzelésre és beteges felfogásra építenék fel életüket. Nem ismerik a kor bolondos és divatos lelki bajait és éppen ezért duzzadóan egészséges lelki életet élnek. Úgy élnek, ahogy Krisztus tanította és ezáltal az isteni bölcseség nagyobb dicsőségére válnak. Nyelvük, vagyis erkölcsi magatartásuk legszebb tanúbizonysága az isteni bölcseség által ihletett jellemalakítás életképességének. — *c)* Az egyszerűek egyénisége, magatartása és teljesítménye minden bizonyítéknál meggyőzőbben hirdeti a győzelmes kéz, az Úr alkotó keze örök dicsőségét. Nem csodálkozhatunk, ha észrevesszük, hogy az Úr az egyszerűeket, e gyermekded lelkületű egyéniségeket, akikről a nagy világ oly ritkán szerez tudomást, előszeretette kitüntető kegyelmében részesíti.

Elhatározás: Miért ne lehetnék én is gyermek, és miért ne hirdethetné az én «nyelvem», vagyis egyszerű, természetes és egészséges magatartásom az életemet alakító győzelmes isteni kéz dicsőségét! Erre törekszem, és folyton kérem az Urat, adja meg nekem a kegyelmet, hogy egyszerű életalakításomban fölényesen győzelmes kezével mindig együttműködjek.

Húsvét utáni csütörtök II.

A liturgia ma rendkívüli alkalmat nyujt, hogy a Kollekta alapján a népek sokaságával ismerkedjünk meg és közelebbről szemléljük a kihatást, amelyet a megváltás beteljesülése gyakorolt mind a nemzetek összességére, mind az egyes emberfajokra. A Kollekta szövegéből a következő gondolatokat emeljük ki s tesszük elmélkedésünk tárgyává: 1. A nemzetek sokaságának gyülekezete. 2. A keresztvíz által újjászületettek. 3. A hit és cselekedetbeli közösség által megalapozott egység.

1.

«Isten, Ki a különböző nemzeteket neved megvallásával egyesítetted...» (Kollekta.)

A mai Kollekta a nemzetek és emberfajok színekben tarka és mozgalmas életét szemlélteti velünk. Felvonultatja előttünk a nemzeteket, rávilágít azoknak összességére, megmagyarázza annak jelentőségét és benső, lelki tartalmát. A liturgikus szöveg szavaival kapcsolatosan azon hatalmas egységnek a körvonalai bontakoznak ki előttünk, amely Krisztus köré csoportosul, hogy általa üdvözüljön. E beláthatatlan sokaság szemlélete nagymértékben tanulságos, mert ezáltal megismerkedünk Isten végtelen összetartó erejével, közelebb jutunk szent szándékainak és elgondolásainak megismeréséhez, és megértjük a nemzetek sokaságában és annak összességében rejlő hatalmas erőt. — *a)* A Kollekta-szöveg elsősorban a különböző nemzetekről és az azok között fennálló különbségről beszél. Alkalmunk van — mintha egy univerzális

népvándorlásnak lennénk szemtanúi — a nemzetek változatos felvonulását szemlélni, azokat megismerni, jellegzetes sajátságaikat meglátni és kulturális küldetésüket megérteni. Minden faj és nemzet, a faji sajátságok alapján kollektiv értelemben vett és nemzetközösségi szempontból értendő egyéni életet él, és a benne rejlő adottságoknak megfelelően Isten-akarta küldetést teljesít. Nincs nemzet, melynek faji adottságai meg ne érdemelnék az általános tiszteletet, és nincs nemzetközösség, amelyet az Úr a történelem folyamatába bele ne kapcsolt és külön, sajátságos küldetéssel meg ne tisztelt volna. Lássuk meg a nemzetekben a jó és értékes oldalt és ismerjük el azoknak a legtöbb esetben történelmi jelentőségű küldetését. Lássunk túl saját határainkon és ismerjük el a nemzetek sokaságába fektetett változatosságnak valláskulturális jelentőségét. — *b)* E sokaság tengelye az Úr. Isten Önmaga köré csoportosította a legkülönbözőbb nemzeteket, hogy belőle merítsék a természetfeletti kiegészülést és kegyelmi erőt, amelyre

a nemzeti és faji adottságokhoz kötött élet tökéletesítéséhez és elmélyítéséhez van szükségük. A nemzetek nagyjában véve megértették Isten szándékát és nem álltak ellen annak a vonzóerőnek, amely Istenhez vezette őket és amely oka annak, hogy Nála maradnak, Belőle merítenek és kegyelmi erejének segítségével alakítják nemzeti, valláskulturális életüket. Isten szent vonzóereje a keresztfához vezeti a nemzetek sokaságát, a Golgota magaslatára emeli a beláthatatlan tömeget, tengelyévé válik életüknek. Isten folytonosságról is gondoskodik, amennyiben e vonzóerő nem csökken és elég termékeny, hogy megerősítse és a kitartásban állhatatosakká tegye a Golgota keresztje köré csoportosult nemzeteket. — *c)* E vonzóerőnek és kegyelemteljes lekötöttségnek értelme azonban az, hogy a nemzetek nem tudnak elszakadni Krisztus keresztjétől. Külső kifejezése és szembeötlő formája ennek Isten szent neve. E szent név egyesíti és hozza közös nevezőre a fajok beláthatatlan sokaságát. Ezen imádásraméltó név annyira

hathatós, hogy lefokozza, kiküszöböli, ártalmatlanná teszi a faji ellentéteket és kialakítja a nagy egységet, amelyet a Világegyházzal összeforrott nemzetek univerzális sokaságának nevezünk. E teljesítmény jelentőségét csak akkor értjük meg teljesen, ha megfontoljuk, hogy e szent név, melynek dicsőségét a nemzetek lendülettel hirdetik, abszolút közösséget alakít, anélkül azonban, hogy a különböző nemzeti és faji sajátságokat a legkisebb mértékben is érintené, elfojtaná vagy kikapcsolná a valláskulturális életből. A nemzeti sajátságok az egységben is megmaradnak. A különbség csak abban áll, hogy e szent név ereje úgy tömöríti és olvasztja egy egységbe a különböző sajátságokat, hogy azok nem ütköznek egymásba, hanem ellenkezőleg, kölcsönösen kiegészítik egymást. — Hálás lélekkel szemlélhetjük Isten szent neve erejében egyesült nemzetek sokaságát és együtt örvendezhetünk az Egyházzal, hogy a sokaság mint egység létrejött, Isten legsikerültebb alkotásaihoz tartozik és szent neve dicsőségére válik.

Elhatározás: Bámulattal szemlélem az egy egységbe olvadt nemzetek sokaságát és megértem az Úr szándékát. Nem vagyok szűkkeblű, elfogadom a nemzetek és azok összessége jelentőségét; és önnön faji, nemzeti érdekeimet, melyeknek kibontakozására természetfeletti szempontból is nagy súlyt fektetek, úgy irányítom, hogy azok más érdekbe ne ütközzenek és Isten akaratának megfelelően és nemzetem küldetése szerint méltó módon illeszkedjenek bele Isten országa, a Világegyház minden faji vonzás felett álló tömör összességébe. Forrón imádkozom, hogy e szellemet a különböző nemzetek gyermekei egységesen fogják fel és mindannyian annak megvalósulásán fáradozzanak. Így járulok hozzá, hogy a világban Krisztus békéje — mint az egyetlen alap, amely a valláskulturális fejlődést biztosítja — létrejöjjön.

2.

«A keresztség forrásában újjászületettek.» (Kollekta.)

Elmélkedésünkben már nem egyszer szemléltük a keresztség szentsége áldásdús kihatását és tudjuk, hogy általa az ember újjászületik. A mai Kollekta kiegészíti e megismerést és figyelmeztet, hogy a keresztségben nemcsak az egyének, hanem az emberfajok, a nemzeti összességek is megújulnak. A keresztség szentségének újjáalakító, éltető ereje nemcsak az egyénekre, hanem a nemzetekre is kihat, hogy ezáltal szilárd alapra fektesse a nemzeti életet és küldetése teljesítésére képesítse a nemzeti közösséget. Ha a keresztség szentségének kegyelemteljes kihatásait a közösség, a nemzeti összesség szempontjából vizsgáljuk, megtudjuk, hogy — *a)* a keresztség szentsége elsősorban a közös nemzeti gondolatot termékenyíti meg, és abban az Újszövetség, a megváltás beteljesülése kultúráját juttatja érvényre. A keresztség szentségéből termékeny gondolat fakad, éltető szellem indul ki. Ez az általa meghódított

és a természetfeletti élet fennsíkjára emelt egyéniségeken keresztül kihat a nemzeti közösségre, beleszivódik a tömeg gondolkodásmódjába, átizzítja a nemzeti gondolatot és új, a keresztény kultúra igényeinek megfelelő irányt ad a nemzeti gondolat továbbfejlődésének, kibontakozásának és a nemzeti közösség életére való kihatásának. A történelem, mint az élet mestere, fennhangon tesz tanúbizonyságot ezen igazság mellett, és jelentéseiben részletesen vázolja a diadalmas utat, melyet a nemzeti gondolattal összeforrott keresztény kultúra írt le a történés hosszú századain keresztül. — *b)* A keresztség szentségéből fakadó szellem és lendületes élet ezen az alapon a nemzet közéletére is kihat. Ennek nyomát a törvényhozásban, a társadalmi élet teljesítményeiben és a politikai törekvések irányzatában is megtaláljuk. A törvényhozás a keresztény kultúra által irányított nemzetek életében mindig az isteni törvény alapján mozog, annak igényeit elégíti ki és úgy irányítja a nemzeti életet, hogy az minden vonatkozásban megfelel a

keresztény eszménynek. A társadalmi vonatkozások is magukon hordják a keresztény kultúra eltörölhetetlen jegyét és oly teljesítményeket hoznak létre, amilyeneket csakis a keresztény kultúra és gondolat sugalmaz. A társadalmi jótékonyság és szociális gondviselés alapvető cselekedeteitől elkezdve, fel egészen a legmagasabb társadalmi és kulturális teljesítményekig, minden az Evangéliumból vett gondolat és a keresztény szellem által ihletett iniciativa jegyében áll. Ugyanezt mondhatjuk a keresztség szentsége által befolyásolt nemzetek politikai törekvéseiről is. E közösségek az államéletet belső és külső vonatkozásban, a többi nemzet-közösségekkel való érintkezést, és minden elkerülhetetlen politikai kötelességet Krisztus sugallata szerint teljesítenek. A keresztény gondolat ekkor már annyira áthatotta a közéletet és oly légkört teremtett, hogy az egyesek és a közösség, szinte anélkül, hogy tudnának róla, Krisztus akaratát teljesítik és az Ő szellemében élnek. — *c)* A keresztség szentségének áldásdús kihatása a keresztény nemze-

tek teljesítményein is észlelhető. A tudomány az örök igazság Krisztus-adta keretei között mozog és annak rendíthetetlen alapjaira épít. A művészet is a keresztény kultúra szolgálatában áll és mint az örök szépség visszfénye szerepel a nemzet életében. Az irodalom is a keresztény gondolatot szolgálja, a krisztusi szellemet fejleszti és minden kulturális törekvés abban összpontosul, hogy a nemzeti élet örökszép fiziognómiáját a krisztusi arculat hasonmásává változtassa át. E nemzetek tehát, amelyek Isten szent nevében egyesültek és Krisztus keresztje körül csoportosultak, magukkal hozták faji adottságukat, természetes kvalitásaikat, teljesítőképességüket és jellegzetes sajátságaikat. A keresztvíz, mint a kegyelmi életbe való belekapcsolódás és a természetfeletti fennsíkon való elhelyezkedés, átváltoztatta ezeket az értékeket, tökéletesítette jelentőségüket, a kereszt szolgálatába állított mindent és ezáltal átváltoztatta a nemzeti életet, és annak tökéletes újjászületését eszközölte.

Elhatározás: Bámulattal szemlélem a nagy nemzeti átváltozás és újjászületés pompás folyamatát. Mint a nemzeti egységhez tartozó és a Világegyház nagy közösségében is szerepet játszó parányi atom, én is teljes erővel hozzájárulok, hogy a keresztség eszközölte nemzeti újjászületés mindinkább tökéletesüljön és ezért valláskulturális munkát vállalok, nemzetem természetfeletti érdekeit szolgálom, és minden tehetségemmel a keresztény nemzeti szellem diadalútjának szentelem gyarló, de őszinte jóakarattól vezetett teljesítményeimet.

3.

«*Egyek legyenek lelkük hitében és tetteik jámborságában.*» (Kollekta.)

A keresztség eszközölte újjászületés egybeolvasztja a sajátságos, sok esetben ellentétes nemzeti képességeket, amennyiben azokat a keresztény közösség szolgálatába állítja, megfele-

lően koordinálja és úgy irányítja, hogy az ellentétek teljesen elsimuljanak. A nemzeteket, anélkül hogy faji sajátságukat megsemmisítené, a «diversitas», az egymástól elkülönítő képességek fölé helyezi és megalakítja — *a)* a mindent összefogó és egybeolvasztó nemzeti életre épített és mégis e nemzetek felett álló tömör egységet, melyet misztikus Krisztus-testnek, Krisztus Világegyházának nevezünk. Krisztus Világegyháza e megvilágításban mint hatalmas és egységes, a nemzeti sajátságok és érdekek apró és színes köveiből zseniálisan összeállított mozaik tűnik fel. A mozaik mint kép egységes: aki abból a különböző, de egy cél szolgálatába állított nemzeti sajátságok legkisebbikét is kiemeli, megtöri a kép tökéletes egységét és az Isten-alkotta páratlan remekmű ellen emeli szentségtörő kezeit. — *b)* E felülmúlhatatlan egység alapja — és ezt a mai Kollekta is kiemeli — az «unitas fidei», a hit egysége. A krisztusi kinyilatkoztatás és örök igazság alapján a nemzetek egy és ugyanazon világnézetet vallják, egy

és ugyanazon világfelfogás és életmagyarázat szerint szervezik meg életüket, egy és ugyanazon univerzális, Krisztus keresztjéből fakadó gondolat világosságában élnek, és ebben találnak a sok esetben nem csekély nemzeti ellentétek dacára is egymásra és tömörülnek egy felbonthatatlan egységbe. — *c)* Kiegészíti ezt az «unitas actionum», a cselekedetek és a teljesítmények egyöntetűsége. Minden nemzet Krisztus erkölcsi törvényére alapozza nemzeti törekvését, és arra építi fel benső lelki és társadalmi teljesítményeit. A krisztusi törvény erősíti meg benne az erkölcsi törekvést. A krisztusi életalakítás pedig az a minden nemzeti sajátságot tökéletesítő forma, melyet a nemzetek sokasága elfogad, hogy szerinte igazodjék és érje el nemzeti küldetése beteljesülését.

Elhatározás: Én is e gondolat szolgálatában állok, és minden törekvésemet abban összpontosítom, hogy nemzeti közösségem iránt ebben az irányban is teljesítsem

kötelességemet. Azon leszek, hogy a nemzeti életben megalapozzam és megszilárdítsam az egységes keresztény világnézetet és azáltal elősegítsem Krisztus erkölcsi eszménye diadalmas, a nemzeti életet megtermékenyítő sikerét.

Húsvét utáni csütörtök III.

Magdalai Mirjám, akiből megtérése után Szent Mária Magdolna lett, külön húsvéti élményben részesült. A liturgia ennek oly nagy jelentőséget tulajdonít, hogy a mai szentmise az Evangéliumban erről is megemlékezik és e páratlanul szép esemény fényességét is beleolvasztja a húsvéti világosságba. Magdolna élményében mi is részt akarunk venni, és ezért a húsvéti nagy esemény azon részét szemléljük, amelyben a megtért bűnös tengelyszerepet játszik. Az Evangélium alapján a következő pontokba csoportosítjuk gondolatainkat: 1. Magdolna a sírüregnél. 2. A boldog felkiáltás. 3. A szeretetteljes visszautasítás. 4. A misztérium.

1.

«Az időben: Mária kint álla a sírboltnál, sírván. Amint így sírdogála, odahajolván, bepillant a sírboltba és láta két angyalt fehér ruhában ülni, az egyiket lábtól, a másikat fejtől, ahol Jézus teste feküdt vala. Mondák neki azok: Asszony, mit sírsz? Felelé nekik: Mert elvitték az én Uramat és nem tudom, hova tették.» (Evangélium.)

A hűséges Magdolnának nincs nyugta és vágyakozásának engedve még hajnalhasadta előtt elhagyja a szent várost és kisiet a sírüreghez, hogy ott gyászolja a nagy Eltemetettet. Vágyakozásában, nyugtalanságában, sietségében, a sírbolt előtt való megjelenésében nagy tanulság rejlik.— *a)* Magdolna számára elviselhetetlenné váltak az otthon falai. Szívében hordta a Megváltó emlékét és fülében zengtek kegyelemteljes szavai. Szemei még tele voltak a Golgota homályával és világosan látták a megkínzott Krisztus keserves vergődését. Izmainak görcsös megrándulásai, a köves talajra halkan csepegő vér zenéje, a megtörő szemek, a lázongó

tömeg őrülete, a földindulás, az eszeveszett menekülés, a cikázó villámok, az égbolt felbőszült dörgése és a temetés keservesen kenetteljes szertartása ott élt még benne és a közelmult események utóhatása újból és újból megkínozta lelkét. Nem bírta ki otthon. Elhagyta a házat és a szent város még sötét, elhagyatott utcáin, melyeknek kövezetén minden lépése visszhangzott, vergődte magát kínosan keresztül, és boldog volt, midőn kikerült a falak közül és elérte a sírboltot. Magdolnát a gyász, a fájdalom, vágyakozás és a bekövetkezendő roppant esemény sejtelme nyugtalanította és vezette a sírüreghez. Útja, járása, keresést jelent. Keresett valakit és azt is tudta kit. Csak azt nem tudta, hol találja meg és hogyan fogja viszontlátni. — *b)* Odaállt, mint az Evangélium mondja, a sírüreghez és várt. Nem igen adott magának számot arról, hogy mit és mire vár, csak várt, mert tudta, hogy nem tehet mást. Várt, mert a feszültség elviselhetetlenné vált benne és érezte, sejtette, remélte, hogy valami történni fog, mert történni kell. Itt,

a sírüreg előtt, a sírbolt küszöbén őt is elfogta a húsvétreggel pirkadatának sejtelme és már érezte a bekövetkezendő nagy történés előszelének jótékony érintését. — *c)* De a sejtelem még nem tudás és a remény még nem beteljesülés. Mária Magdolna ott állt a sírüreg küszöbénél és sírt. Szemei, melyek egykor a bűnös szenvedély tűzében szikráztak, patakokban ontották a könnyet. Ha az egykor bűnös asszonyban maradt még valami megtisztulni való, akkor a húsvétreggeli pirkadatban felfakadt könnyáradat a mult utolsó emlékét és legkisebb foltját is lemosta, hogy a húsvéti fény ragyogása tökéletesen megtisztult és a kegyelem ragyogó szépségébe öltözött lélekre találjon. — *d)* Végre mégis csak beletekint a sírboltba. Látni szeretné a holttestet. Talán igazíthat egyet a halotti lepel ráncán és kezével a szemfedő puha szövetén keresztül mégegyszer érintheti az isteni Fejet, amelyet a beléje szúrt töviskorona oly gyilkosan megkínzott. — *e)* A holttestet ugyan nem találta és a földrecsúszott halotti leplet valószínűleg nem

is látta. Csak a két angyal tűnt fel neki, akik az üres sírboltot őrizték. Hozzájuk fordult, nekik panaszolta el kesergő szíve fájdalmát és tőlük kért felvilágosítást.

Elhatározás: Magdolnától sokat tanulhatok, mert benne az Istent kereső lélek nemes szenvedélye valósult meg. Én sem bírom ki Isten nélkül és addig keresem, addig vágyakozom és addig járom az élet útjait, míg Vele, a Feltámadottal nem találkozom. Minden lépésemet az Istent kereső tüzes szenvedély irányítja és minden cselekedetemnek, teljesítményemnek, áldozatomnak, szenvedésemnek és örömömnek ez legyen kulcsa és megfelelő magyarázata.

2.

«*Ezeket mondván hátrafordula és látá Jézust ott állni és nem tudta, hogy az Jézus. Mondá neki Jézus: Asszony, mit sírsz? Kit keresel? Amaz vélvén, hogy a kertész az, mondá neki: Uram! ha te vitted el Őt, mondd meg nekem, hova tetted és én elviszem Őt.*

Megszólítá őt Jézus: Mária! Megfordulván amaz, felelé neki: Rabboni!» (Evangélium.)

Isten sohasem zárkózik el a vágyakozó szívek kívánsága elől és nem hagy váratni magára anélkül, hogy meg ne adná a túláradóan boldog beteljesülést. Magdolna sem várt hiába. A találkozás megtörtént: látta Krisztust, lábaihoz borult és boldog volt. A Reátalálás és viszontlátás minden fázisában megrendítő. — *a)* Magdolna az angyalokkal tárgyal és minden áron azt akarja, mondják meg, hol van Krisztus holtteste, mert ő, a szerető lélek, feltétlenül haza akarja vinni. Őszinte közvetlenséggel, gyermekded egyszerűséggel és a szeretet akcentusával beszél az angyalokkal és küzd Krisztus holttestének birtokáért. Küzd és vergődik. Küzd, mert akarja a holttestet, vergődik, mert nem biztos benne, hogy megkapja. Remél, mert lehetségesnek tartja, hogy odaadják neki és fél, mert mégsem biztos dolgában. Egyszóval vergődik, és nem is sejti, hogy mögötte áll Az, Akit keres. A Feltámadott emberi örömeihez egész

biztosan Magdolna páratlanul szép magatartása is hozzátartozott. Krisztus, Aki ellentmondásban, és végelemzésben oly kevés mégértésben és szeretetben részesült, megfelelően értékelte e nagy lélek vágyakozását és állhatatos küzdelmét. — *b)* Végetvet a vergődésnek és megszabadítja a kínlódó lelket az elhagyatottság és egyedüllét összeroppantó nyomásától. Megszólítja, megismerteti magát, szemlélteti vele a feltámadás ragyogó dicsőségét és szótlanul megjutalmazza. Nem mondja, hogy látott mindent, szem és fültanúja volt az angyalokkal folytatott beszélgetésnek és tudja, hogy mindenre kész volt, csak megkapja holttestét. Egyszóval sem említi ezt, csak néven szólítja. A hang hullámzó melódiájában azonban benne van minden, amit amúgy sem lehet kifejezni. Magdolnának, mint minden szerető léleknek, éles füle van és rendkívül finom, tökéletesen felvevőképes benső antennája. Jól hall és mindent meghall. Krisztusnak tehát, Aki amúgy sem szereti a szóbőséget nincs oka többet mondani. — *c)* Felesleges említeni,

hogy Magdolna rögtön Ráismer. Megfordul, alig hogy hangját hallja, lábaihoz borul, egy pillanatra elnémul, mert a túlságos öröm megdermeszti lelkét és azután felszakad, — mint a mindent magával ragadó tovasiető hegyipatak — Krisztus felé árad a boldog kiáltás: «Rabboni! — Mester!». Magdolna, aki oly sokáig sóvárgott Mestere után, megtanult Krisztus nyelvén beszélni és hallgatásával többet mond, mint emberileg kifejezni lehet. A kettő, a Mester és hűséges követője, megértik egymást. Boldog egyesülés ez, a lelkek összeforrása, melynek szelíd fényessége a feltámadás bőségesen gazdag világosságának egyik legragyogóbb és legszínpompásabb sugara.

Elhatározás: Örülök, hogy fültanúja voltam a rövid, de mindent kimerítő párbeszédnek. Fülembe cseng a két szó, «Mária — Rabboni» és érzem, hogy ily párbeszédem, ily húsvét reggelem nekem is van. Sokszor keresem a Mestert és nem is sejtem, hogy mögöttem áll és szemtanúja vergődésemnek. Egyszerre

csak megszólal, hallom hangját, érzem szíve dobbanását, magamba szívom hozzám lealázkodó szeretete tüzét és boldogan mondom: «Rabboni». Ezzel sokat mondok, mert életemet fektetem bele.

3.

«Mondá neki Jézus: Ne illes engem, mert még nem mentem fel Atyámhoz.» (Evangélium.)

Lehetséges, hogy Magdolna anélkül, hogy tudatában lett volna gesztusának, kitárta karjait és át akarta ölelni a Feltámadott lábait. Krisztus szelíd szavakkal hárítja el a spontán mozdulatot és ezáltal felragyogtatja a porbahullt Magdolna előtt Istensége teljes fényességét. — *a)* Mintha azt mondaná, Istened előtt állsz és a hely, melyet lábaid érintenek szent. Ne mozdulj, ne légy túlságosan ember, ne merj hozzámnyúlni, inkább lelked merüljön el lelkemben és szíved szeplőtelen szeretete áradjon felém. Gondolj Mózesre, aki a csipkebokor előtt leoldotta sarúit és mozdulni sem mert. Nem azért, mert félt, hanem

mert imádta Istenét. — *b)* Még nem tértem vissza Atyámhoz. Misszióm még nincs befejezve. Küldetésem egyrészét még teljesítenem kell. Addig, amíg a nagy beteljesülés be nem következik, nem közeledhetsz hozzám. Boldogságod leszek, de most még feltámadt Megváltód vagyok. E távolságot mennybemenetelem előtt nem lehet áthidalni. — *c)* Annál kevésbbé, mert a te örök megdicsőülésed és mennyei boldogságod pillanata még nem következett be. Még sokat fogsz szenvedni, küzdeni, nélkülözni, sóvárogni, vágyakozni, magadat kínozni, bűnbánatot tartani, barlangban lakni, elfakulni, megöregedni és csak azután ragyog fel a te dicsőséged világossága is. Akkor jöhetsz, hogy átöleld lábaimat. Addig: «noli me tangere — ne merj hozzámnyúlni».

Elhatározás: Én sem merek Hozzányúlni, mert az én órám sem következett még el. De úgy élek, hogy egykor Hozzá-nyúlhassak és átkarolhassam lábait anélkül, hogy visszautasítana, rám szólna és az örökkévaló-

ságon keresztül mondaná nekem: «noli me tangere», ne merészelj hozzámnyúlni!

4.

«Eredj atyámfiaihoz és mond nekik: fölmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez. Elméne Mária Magdolna, hirüladván a tanítványoknak, hogy: Láttam az Urat és ezeket mondotta nekem.» (Evangélium.)

Magdolnának nem volt szabad Krisztus lábait érinteni. Ezért rendkívüli kárpótlásban részesült. Megbizatást kapott és missziót kellett teljesítenie. A Feltámadott felszólította, hogy menjen el az apostolokhoz, hirdesse nekik a mennybemenetel misztériumát és tegyen tanúbizonyságot a feltámadásról. — *a)* Magdolna nem átallotta Simon farizeus házának küszöbét átlépni, magát a vendégek megvető gúnyjának kitenni és Krisztus előtt térdreborulni, hogy nyilvánosan tegyen tanúbizonyságot szeretetéről és hozzátartozásáról. A Feltámadott ezt nem felejtette el. Éreztette Máriával, hogy kitüntetést érdemel és ennek megfelelően külön

küldetéssel tisztelte meg. — *b)* Elküldte az apostolokhoz, azokhoz a kiváltságos férfiakhoz, akik apostoli méltóságuk és Krisztushoz való szoros hozzátartozásuk ellenére sem mertek odaállni a keresztfa tövébe, ahonnan Magdolna természetesen nem hiányzott. Nem nekik nyilatkoztatja ki közeli mennybemenetele misztériumát és nem előttük ragyogtatja fel először a feltámadás világosságát, hanem az egykori bűnös nőt, a megtért hűséges Máriát küldi hozzájuk, elsőnek neki, és az apostoloknak csak ő általa nyilatkoztatja ki, hogy visszatér mennyei Atyjához. — *c)* Magdolna küldetését és a velejáró kitüntetést fokozza az a körülmény, hogy Magdolna az első, aki a világ színe előtt Krisztus mennybemeneteléről, Atyjához való visszatéréséről beszél. Nemcsak az apostoloknak, az egész világnak, a keresztény századok összességének hirdeti e tanítást, és ezáltal történelmi vonatkozásban is feledhetetlenné teszi nevét. — Megalázta magát; mire Krisztus, a Feltámadott felemelte őt az önmegsemmisülés porából és történelmi je-

lentőségű magaslatra helyezte, hogy mindenki csodálkozva és tisztelettel pillantson fel hozzá. Igy jutalmazta meg a nagy, az örök Király, a Feltámadott a hűséges lelket, aki oly önzetlen szeretettel vágyakozott utána.

Elhatározás: Magdolna esetéből én is tanulok. Tudom, hogy az Úr nem bíz meg történelmi jelentőségű küldetéssel, de azért mégis megalázom magam; a világ előtt Mellette teszek tanúbizonyságot, és ezáltal remélem kiérdemelni, hogy Ő is megjutalmaz, felmagasztal és egykor az örök világosság ragyogásával övezi fejemet.

Húsvét utáni péntek I.

A húsvéti liturgia a mai Szentleckében a Feltámadott egyik legnagyobb teljesítményével foglalkozik és azt a kihatást vázolja, amelyet a megváltottak lelkére gyakorol. A liturgikus szöveg gondolatbőségét a következő pontokba tömörítjük össze: 1. A Feltámadott helyettesítő szerepe. 2. Felajánlásunk. 3. A felajánlás külső jele.

1.

«Szeretteim: Krisztus is meghalt egyszer a mi bűneinkért, az Igaz a bűnösökért.» (Szentlecke.)

Szent Péter apostol a mai Szentleckében abból a gondolatból indul ki, hogy Krisztus, a Feltámadott, az Igaz a bűnösökért halt meg és áldozta fel életét. Magára vette a világ bűneit és kereszthalála által azokat helyettesítette és azokért állt helyt, akik bűneikért örök kárhozatot érdemeltek. Ha tüzetesen vizsgáljuk az apostolfejedelem gondolatmenetét, a következő igazságokkal ismerkedünk meg: — *a)* Az Igaznak a bűnösökért való helytállása, a «Substitutio» fenséges alapon nyugszik. Ez maga az isteni méltóság, Kinek a bűn által történt megsértése feltétlen elégtételt és jóvátételt követel. Krisztusnak elsősorban ez lebegett szeme előtt midőn a világ bűneiért feláldozta életét. Jóvá akarta tenni a végtelen sérelmet, amely Isten felségét érte, és annak érintetlen ragyogásáért lépett a keresztfa kínpadjára. Isten dicsőségének gondolata vezette kínszenvedésében, méltósága ragyogá-

sának sérthetetlensége volt önfeláldozásának alapja és kiindulópontja. — *b)* Az apostolfejedelem szavaiból az is kitűnik, hogy erre feltétlen szükség volt. A bűnös sohasem lett volna képes kiengesztelni az isteni igazságosságot és megfelelő elégtételt szolgáltatni. A bűnös nem lehet hathatós engesztelő-áldozat a lelkiismeretét terhelő bűnökért. És miután az eredeti bűn az egész emberiségre kiterjedt, senki sem akadt, aki méltó engesztelő áldozat lehetett volna. Erre csak Krisztus az Istenember, Kinek szent emberségét az eredeti bűnnek még árnyéka sem érintette, vállalkozhatott. Ezt annál szívesebben tette, mert mint előbb említettük, minden lépését Isten dicsőségének szeretete vezette. — *c)* A Feltámadott, megváltó kínszenvedése által helytállt azokért, akik erre nem voltak képesek. Helyettesítette a bűnösöket, azonosította magát velük, vállalta értük a felelősséget és elfogadta az isteni méltóság jogos haragját, amely a bűnösök helyett az Igazat, azt az érintetlent sujtotta, aki oly önzetlenül helyettesítette a vétkes tömeget.

Ez a magyarázata annak is, hogy Krisztus oly kegyetlenül szenvedett, a vértanúság minden keservét elviselte. A Feltámadottnak sohasem adhatunk eléggé hálát, mert teljesítménye, a bűnös világért való helytállás oly nagy, hogy minden emberi hálaadást, elismerést, szeretetet, áldozatot és hűségnyilvánítást messze felülmúl. Nagyságában elérhetetlen, és mi emberek, a megváltottak, legfeljebb csak jóakaratunkat nyilvánítjuk, ha őszinte hálaadásról beszélünk.

Elhatározás: A Feltámadott értem is helytállt, amiért sohasem tudok kellőképpen hálát adni. Ezt tudom, és mégis megkísérlem a hálaadást, amennyiben a Feltámadott követésére törekszem és mindent elkövetek, hogy csak Isten nagyobb dicsősége lebegjen szemem előtt és legyen indító oka cselekedeteimnek és áldozataimnak. Életutamon a Feltámadott szellemének megfelelően Isten dicsőségének ragyogása vezet és ezáltal törekszem a Feltámadott iránti hálámat

emberi lehetőségeim korlátain belül leróni.

2.

«*Meghalt . . ., hogy minket Istennek bemutasson.*» (U. o.)

A Feltámadott teljesítményét lényegesen fokozza az a körülmény, hogy halála és feltámadása által Istenhez vezetett és mindannyiunkat egy áldozatban mutatott be az Úrnak. Szenvedésének megaláztatásába és feltámadásának dicsőségébe az egész emberiséget belevonta és egy univerzális áldozatban ajánlotta fel az Úrnak. — *a)* A Feltámadott ezt elsősorban azáltal tette, hogy beleilleszkedett helyzetünkbe, azonosította magát velünk és így alakította meg a sorsközösséget, amelynek legdicsőbb megnyilvánulása a Golgota magaslatán elviselt kínhalál. A Feltámadott értünk hozott áldozatát tökéletesebben értjük meg, ha megfontoljuk, hogy Krisztus értünk való helytállása, velünk való azonosítása által hozzánk alázta magát és anélkül, hogy a bűn árnyéka érintette volna, sorsközösséget vállalt velünk. Lemondott ártatlansága, is-

teni méltósága fényes és dicső ragyogásáról, hogy életünk szürkeségébe merüljön el, a mennyei dicsőség végtelenségéből az emberi korlátoltság szűk kereteibe helyezkedjen át, és tervét, az értünk való önzetlen és kiengesztelő helytállást megvalósítsa. — *b)* Teljesítményének jelentőségét és értékét minden időkre ki akarván terjeszteni, folytonosította megváltó helytállását és gondoskodott arról, hogy az áldozat, amelybe mindannyiunkat belefoglalt, soha meg ne szűnjön. E célra megalakította a Corpus Christi Mysticumot, a misztikus Krisztus-testet, a Világegyházat és ezáltal megszilárdította Vele való közösségünket. Ő a fej és mi vagyunk a tagok. Valahányszor engesztelő áldozatát mutatja be, minket is az áldozat paténájára helyez, hogy helyettünk és érettünk is kiengesztelje az Urat. A Vele való életközösségbe, a misztikus Krisztustestbe külön szentség, a keresztség által illeszt bele. Ennek kiszolgáltatása és a benne való részesülés biztosítja a Feltámadottal való sorsközösség és az engesztelő áldozat minden időre

kiterjedő folytonosságát. — *c)* Az Újszövetség áldozata, a szentmise, Krisztus Golgota-áldozatának vértelen formában való megismétlődése, Krisztussal való közösségünk legmagasabb megnyilatkozása és leghathatósabb gyümölcse. Az eucharisztikus áldozatban a Feltámadott, a győzedelmes Krisztus ismét helytáll érettünk és újból megvált, amennyiben egyéni bűneinktől az engesztelő áldozat kegyelmével szabadít meg. Ebben Krisztus végtelen és felfoghatatlan szeretetét ismerjük meg, Aki valóban mindent megtett, hogy megmentsen és megszenteljen minket. Helytállt érettünk, azonosította magát velünk, megszabadított az eredeti bűntől és az eucharisztikus áldozat folytonossága által arról is gondoskodott, hogy egyéni bűneinket is jóvá tegye, és valahányszor arra szükség van, kiengesztelje helyettünk az Urat.

Elhatározás: Megrendülve veszem tudomásul, hogy Krisztus azonosította magát velem és vállalta értem a felelősséget. Nagy súlyt fektetek

arra, hogy e végtelen megtisztelő sorsközösség tudata eleven legyen bennem, kihasson magatartásomra, fokozza állhatatosságomat és nemes, Krisztus nagyobb dicsőségére váló erkölcsi magatartásra késztessen.

3.

«Hasonló módon ment meg titeket is most a keresztség, nem a test szennyeinek lemosása, hanem a jó lelkiismeretnek megkérdezése Isten előtt Jézus Krisztus feltámadása által, Aki az Isten jobbján van.» (U. o.)

A Feltámadott előbb vázolt teljesítményének, a lelkünkre való kihatásnak külső látható jele a keresztség. A keresztségben való részesülés által illeszkedünk bele a misztikus Krisztustestbe, a Krisztussal való sorsközösségbe és ezen az alapon részesülünk a Feltámadott éltető kegyelmében. — *a)* Az apostolfejedelem szavai szerint a keresztség elsősorban «lavat sordes» megtisztít a bűn szennyétől. A víz csodálatos eleme a mindennapi életben is arra szolgál, hogy érintse a testet, el-

távolítsa az út porát és az élet szennyét. A keresztvíz természetfeletti értelemben ugyan-e célt szolgálja: a lelket érinti, hogy abból, mint az általa jelképezett Megváltó vérének szentséges tűze, kiégesse a bűn szennyét, és mint a kohó tüze az aranyat, megtisztítsa és természetfeletti értelemben ragyogóvá tegye. — *b)* A keresztség szent tüze mély és eltörölhetetlen nyomot hagy a lélekben. Beleégeti az Isten szent jelét, amely mint a Megváltó könyörgő és soha el nem némuló kiáltása szól Istenhez és esdekel a megkeresztelt örök üdvösségéért. Ezáltal a Krisztushoz való hozzátartozás, a misztikus Krisztus-testbe való beleilleszkedés ismertető jelévé válik és mint olyan, Krisztus bennünk megnyilvánuló örök könyörgésének bizonyul, amely üdvösségünket eszközli.— *c)* Ennek tudata, mint az apostolfejedelem is megemlíti, kialakítja a «jó lelkiismeretet», vagyis keresztény méltóságunk és az azzal együttjáró felelősség termékeny és megtermékenyítő tudatát. Lelkünkben örökké ragyog és fényeskedik a keresztség által beléje

égetett szent jel. Ez méltóságunk alapja, örök reménységünk kiinduló pontja és keresztény életünk öröme.

Elhatározás: Megint fényességet látok és ragyogásának örvendek. Lelkembe tekintek és ott a feltámadás világosságának visszfényével találkozom. Ez a keresztség által belém égetett szent és örök ismertetőjel, Krisztushoz való hozzátartozásom termékeny tanúbizonysága. E szent jel ragyogását soha sem tévesztem szem elől és mindenben úgy viselkedem, hogy napról-napra méltóbbnak mutatkozzam e kitüntetésre.

Húsvét utáni péntek II.

A Feltámadott egyénisége és az abban rejlő isteni erő ma ismét teljes ragyogásában fényeskedik előttünk, és a liturgia az Evangélium alapján e fényesség benső gazdagságának főleg következő motivumait szemlélteti: 1. A hatalom teljessége. 2. A tanítás folytonossága. 3. A misztikus Krisztus-

testbe való beleilleszkedés. 4. A jelenlét folytonossága.

1.

«*Minden hatalom Nekem adatott mennyben és a földön.*» (Evangélium.)

«Azon időben : a tizenegy tanítvány Galileába méne ama hegyre, ahová Jézus rendelte őket és látván Őt, imádák ; némelyek pedig kételkedének» jelenti a mai Evangélium, és ezáltal színekben gazdag, mozgalmas és végtelenül tanulságos jelenetet szemléltet velünk. A tanítványok a Feltámadott által kijelölt hegyen Krisztus köré csoportosulnak. Egyesek hisznek, bíznak, remélnek Benne, míg mások a bizalmatlanság sötétségében tapogatódznak előre és egyelőre kételkednek. Krisztus ismeri a helyzetet, mélyen belelát a szívekbe és érzi a feléje áradó bizalom, a beléje vetett hit termékeny hullámzását és szomorúan szemléli annak ellenkezőjét, a lesütött szemű, elzárkózott lelkületű, sötétarcú kételyt. Mint mindig, most is ura a helyzetnek. Szólásra emelkedik, és a Neki adatott hatalom teljességéről beszél

a tömeghez. Tanításának nagy jelentősége van, mert a Feltámadottban összpontosult hatalom teljességének univerzálitását, korlátolhatatlan általánosságát domborítja ki. — *a)* A Krisztusban összpontosult hatalom teljessége elsősorban az időt és az örökkévalóságot foglalja magában. Minden időre, az elkövetkezendő századok beláthatatlan és kiszámíthatatlan sokaságára kiterjed. Nincs oly korszak és évszázad, amely kikapcsolódhatna e mindent körülvevő hatalom teljességéből és önállósíthatná, függetleníthetné magát Krisztustól. Minden időszak Krisztusnak hódol még akkor is, ha ellene fordul, mert az ellentmondás sikertelensége által annál hathatósabban fejezi ki Krisztus mindenhatóságát és közvetve hódol a Feltámadottnak. E hatalmi teljesség az örökkévalóság végtelenségére is kiterjed és ezzel alapozza meg Krisztus királysága tökéletességét. A megváltottak, a feltámadás világosságában üdvözültek, az Istennel egyesültek Krisztus érdemei és szentséges vérének áldozata által részesültek a meg-

dicsőülésben, következésképpen mint a kinyilatkoztatás tanítja, Krisztus uralmának vannak alávetve és őbennük dicsőül meg királyságának, impériumának megtörhetetlen fölénye. — *b)* A Feltámadott hatalmának teljessége minden nemzetre, amely volt, van és lesz, kiterjed. Az isteni Megváltó keresztthalálának érdemet szerző és üdvözítő kihatásából senkit sem zárt ki. A megváltás kegyelmét nem kötötte fajhoz vagy nemzethez és midőn a keresztfa vérpadjára lépett, nemcsak a kiválasztott nép üdvösségére gondolt. Szemei előtt lebegtek mindazon nemzetek és emberfajok, amelyek hozzátartoznak az isteni alkotás változatos összességéhez. Mindezeket, tehát az egész világot, az egész emberiséget belevonta a kereszthalál véres áldozatába, és a misztikus Krisztus-test egyöntetű egyetemességében, egy áldozatban ajánlotta fel és mutatta be az Úrnak. Ennek következtében minden nemzetet és emberfajt megváltott, beleillesztett az Újszövetség természetfeletti üdvrendszerébe, és a megváltás beteljesüléséből fakadó uralkodói jo-

gait minden nemzetre kiterjesztette. A nemzetekkel éppúgy vagyunk mint a korszakokkal. Feltétlenül hódolniok kell az Úrnak. És ha ezt nem teszik jobb belátásból és szabad elhatározásból, ellentállásuk kudarcai is csak Krisztus korlátlan hatalmát emelik ki, és így kényszeríti hódolatra a Neki ellentmondókat. — *c)* A Feltámadott hatalmának teljessége az egyénekre, az emberi egyedekre is kiterjed. A Feltámadott az emberi nem összeségét váltotta meg és ebből kifolyólag minden egyénnel szemben uralkodói jogot szerzett magának. E jog tökéletes, mert hatalmának a test és a lélek is alá van vetve. A test annyiban, amennyiben eszköze és szolgája a lelki kibontakozásnak; és a lélek annyiban, amennyiben a megváltás által Isten templomává, a Szentlélek hajlékává és az emberben megnyilvánuló isteni élet színhelyévé vált. Krisztusnak joga van az általa kijelölt hegy magaslatáról hirdetni tanítását és hivatkozni a Neki adatott feltétlen hatalom teljességére. Hálásak lehetünk azért, hogy ezt teszi, mert szavai

jótevően hatnak ránk, megerősítik hitünket és megfelelő cselekedetekre késztetnek.

Elhatározás: A Feltámadott hatalmának teljességéből én se vonhatom ki magamat. Erre nem is gondolok, ellenkezőleg, szívesen merülök el e hatalom mindenható végtelenségének folyton hullámzó áradatában és ezáltal megerősítem, kiegészítem, tökéletesítem gyarló ellentálló és teljesítőképességemet.

2.

«*Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet.*» (U. o.)

A Feltámadott előbb megerősíti az ingadozó tanítványok lelkében a hitet, és csak azután tiszteli meg őket külön megbizatással és szent küldetéssel. Menjetek, mondja nekik, ne maradjatok itt a hegytetőn és ne töltsétek tétlenül életeteket. Széledjetek széjjel, keressétek fel a nemzeteket, menjetek be a házakba, lepjétek el a köztereket és még a háztetőkről is az Én nevem dicsőségét hirdessétek. E feladattal

bízza meg őket. Célt ad életüknek, munkára kényszeríti tétlen kezüket, ékesszólóvá teszi néma ajkukat és betölti tartalmatlan, üres életüket. — *a)* Elsősorban küldi őket : «menjetek». Ebben az egy szóban benne foglaltatik az apostoli élet és a lelket mentő küldetés minden mozgalma, változatossága, szenvedése, fáradalma és nélkülözése. «Ire, semper ire», menni, mindig csak menni, sohasem nyugodni, sohasem pihenni, lemondani a családról, a biztos valahovátartozásról, a földi értelemben vett hazáról és a szürke polgári élet minden más előnyeiről. Menni, szüntelenül menni, feszültségben lenni, felkeresni, cselekedni és távozni. Ez az apostoli élet; és ez alapja, jobban mondva kerete a küldetésnek, amelyben Krisztus részesíti tanítványait. — *b)* A színes és változatos mozgalomnak, a folytonos «menésnek» megvan a maga tengelye : «docere», tanítani, Krisztus igéjét hirdetni, a feltámadás világosságát terjeszteni, előítéleteket megtörni, ellenérveket megcáfolni, az értelem felfuvalkodottságát legyőzni, a megnemértés sötétségét száműzni, a

sátáni bölcseséget lehetetlenné tenni és az embereket az örök igazságról meggyőzni. Ez, vagyis ezen sokoldalúság összessége azon apostoli foglalkozás, amely az előbb említett élet keretein belül valósul meg. — *c)* A küldetés általános. Az apostolok, a tanítványok nemcsak egy fajhoz, vagy nemzethez kaptak küldetést, hanem a nemzetek összességéhez; nemcsak egy kiváltságos osztálynak, a kiélezett értelmiség főnemeseinek, a pénz arisztokratáinak, a korlátlan hatalom maharadzsáinak hirdetik az Úr igéjét, hanem kivétel nélkül mindenkinek. Ehhez a nagy általánossághoz hozzá kell szokni. Fényárban úszó palotákból, melyek sikos padlózatán alig mernek megmozdulni, a külvárosok sikátoraiba, a pincelakások penészes oduiba és a nyomortanyák földalatti üregeibe vezeti őket az apostoli élet és a lelket mentő foglalkozás. Mindenhová el kell menni, mindenüvé be kell hatolni és mindenkit Krisztus világosságához kell vezetni. Ezen általánosságban, amely senkit sem zár ki, végtelen termékenység rejlik. Többek

között, és minden egyébtől eltekintve, a társadalmi kérdés megoldásának sikere is. Az apostollal, Krisztus tanítványával szemben kivétel nélkül mindenki egy nívón, egy szinten áll. A sok esetben oly igazságtalan társadalmi különbségek elsímulnak és csak egy szempont marad meg: a halhatatlan lélek igazság után való vágyakozása és az örök üdvösségre való joga. — Krisztus, midőn a feltámadás világosságától körülragyogva szólott a tömeghez és bízta meg a tanítványokat apostoli küldetéssel, nagyon jól tudta mit tesz: biztosította, éspedig minden időre a feltámadás folytonosságát és kötelességévé tette az arra hivatottaknak, hogy apostoli értelemben viseljék gondját az emberiségnek.

Elhatározás: Megrendít, és nem csekély mértékben, a tudat, hogy Krisztus a tanítványok küldetése ünnepélyes pillanatában a megváltottak beláthatatlan sokaságában, az évszázadok kaotikus mozgalmán keresztül engem is meglátott és reám is gondolt. A mai

Evangélium jelentését személyes értelemben is vehetem és magamra is vonatkoztathatom: hozzám, csekélységemhez küldötte a tanítványokat, hogy én is részesüljek kinyilatkoztatása világosságában. Tudom, hogy nem érdemeltem meg e kegyelmet, de ezentúl méltónak akarok bizonyulni erre, és komolyan törekszem, hogy a hozzám küldött tanítványokat befogadjam, tiszteljem, velük, az Egyházzal fenntartsam a kapcsolatot, és az általuk közvetített világosság szerint éljek.

3.

«*Elmenvén, tanítsatok minden népet. Megkeresztelvén őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében.*» (U. o.)

Krisztus, a Feltámadott az általa küldött tanítványok kezébe hatalmas fegyvert ad. Nem állami, politikai vagy társadalmi misszióval küldi őket szét a világba. Többet bíz rájuk, megparancsolja nekik, hogy Isten országát alakítsák ki a lelkekben. A

fegyver, amelyet kezükbe nyom, a keresztség szentsége. Midőn széjjelküldi őket, külön szívükre köti: «Kereszteljétek meg őket az Atya és Fiú és Szentlélek nevében». (Evangélium.) Az apostolok, mint a történelem bizonyítja, ügyesen használják e fegyvert és korlátlan sikerük van. — *a)* Megkeresztelik a nemzeteket és a büszke, keménynyakú pogány fejeket a keresztvíz megváltó forrása alá hajlítják. Ez többet jelent, mint külső vallásos aktust, vagy ünnepélyes ceremóniát. A megkereszteltek természetfeletti fennsíkra kerülnek, és az apostolok érdeme főleg abban áll, hogy magukkal tudják ragadni a tömegeket és úgy vezetik őket, hogy valóban eljussanak a fennsíkra és részesüljenek a keresztvíz megváltó áldásában. Nem csekély teljesítmény ez. Sok, — az apostolokban megnyilvánuló — kegyelmet tételez fel a pogány világot közömbösségéből felrázni, saját kultúrája vagy más esetben barbársága közönyének holtpontján átsegíteni, jobb belátásra bírni, benne felfakasztani az igazság után való vágyakozást, egyszóval ki-

emelni megszokott élete kereteiből és magával ragadni a természetfeletti élet fennsíkjára. — *b)* Ennél még nehezebb a természetfeletti fennsíkra eljutott és ott elhelyezkedett tömeget megőrizni. A Feltámadott erre is megtanítja apostolait és azt parancsolja nekik, hogy a fennsíkra eljutottakat, a megkereszteltetek tanítsák, vezessék be az örök igazságok szépséges világába, és győzzék meg őket a krisztusi erkölcs és magatartás felbecsülhetetlen előnyéről: «Tanítsátok őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek». Az apostolok és tanítványok hűen teljesítették küldetésüket, megfeleltek a Feltámadott elvárásának, megszilárdították a tömegekben a keresztség által közvetített kegyelmet és megőrizték őket a természetfeletti élet fennsíkján. — *c)* Mindezen teljesítmény betetőzése a teljes Szentháromsággal, a három isteni személlyel való kapcsolat megteremtése. A keresztelés szavai nem jelentenek csak külső formát. Mögöttük hatalmas valóság, megrendítő beteljesülés áll: az apostolok, tanítványok és utódaik

által megkereszteltek személyes kapcsolatba lépnek az Atyával, az örök Alkotóval, a Fiúval, a feltámadott Megváltóval és az isteni Lélekkel, Aki megszenteli, tökéletesíti az embert és sugallataival irányítja természetfeletti kibontakozását. A nemcsak földrajzi, de világnézeti és lelki értelemben is szerteszéjjel szóródott nemzetek egymásra találtak: a kereszтség által belekapcsolódtak a teljes Szentháromság kegyelmi életébe és ezáltal megbonthatatlan közösséggé váltak.

Elhatározás: Bámulattal szemlélem az apostolok teljesítményét és azt a feltétlen odaadást, amellyel küldetésüknek megfeleltek. Tanulok tőlük és példaadásuk szerint én is teljesen odaadom magam Istennek, hogy egyéni küldetésemnek — ami akkor is jelenthet apostoli munkásságot, ha csak mint világi ember teljesítem kötelességemet — tökéletesen megfeleljek és elérjem Isten-akarta életcélomat.

4.

«És íme, Én veletek vagyok mindennap, a világ végezetéig. (U. o.)

A Feltámadott ismeri a világ helyzetét. Egy pillantásba foglalja össze a történelem folyamatával felmerült roppant nehézségeket és tudatában van annak, hogy mivel bízza meg a tanítványokat. Megelőzi habozásukat, megerősíti, megnyugtatja őket s ünnepélyesen megígéri nekik: «Veletek vagyok, mindennap», ne féljetek, ne aggódjatok és ne csüggedjetek el. Ez nemcsak nektek szól, hanem mindazoknak, akik utánatok részesülnek e küldetésben, mert veletek vagyok, mindannyiotokkal, egészen a világ végezetéig. A Feltámadott ezáltal az apostoli küldetés, élet és foglalkozás lényegére világít rá. — *a)* «Vobiscum sum», veletek vagyok és veletek kell lennem. Nem ti működtök, ti apostolok és tanítványok, hanem Én. Ti csak eszköz vagytok, a megváltás, a megszentelés eszköze véresre kínzott főpapi kezeimben. Nem a ti elgondolástok szerint történik az apostoli munka, hanem úgy, ahogy Én akarom.

Soha szem elől ne tévesszétek : csak eszköz vagytok, semmi több. — *b)* «Vobiscum sum», veletek vagyok, nem magatokat adjátok, nem ti jöttök, szólaltok meg, beszéltek, tanítotok és működtök, hanem Én. Én jövök veletek, engem hoztok magatokkal és adtok ajándékba a nemzeteknek. Általatok Én jövök, Én szólalok meg és Én alakítom ki a lelkekben Isten országát. — *c)* «Vobiscum sum» veletek vagyok, de nemcsak egyénileg, mert nem kötöm magamat egyéniségtekhez. Veletek vagyok, mindannyiotokkal. Az apostolokkal, a tanítványokkal és azokkal, akiket Én hívok meg, hogy utánatok következzenek és lábnyomaitokba lépjenek. Az összességgel, a folytonossággal vagyok együtt és annak minden egyes tagjával, hogy beteljesüljön a megváltás tökéletessége ; minden nemzet és annak minden fia megismerjen és így legyen «egy akol és egy pásztor».

Elhatározás Megértem a Feltámadott szavait és az abban megnyilvánuló szeretetteljes szándékot. Embereket

küld hozzám, akik emberi eszközökkel törekszenek megközelíteni lelkemet és kialakítani benne Isten országát. Jóakaratukat tisztelem, de azért nem feledem el, hogy velük és általuk a Feltámadott száll meg nálam és részesít világosságában. Az apostoli emberekben ennek megfelelően mindig Krisztust látom; és tudom, hogy minden emberi és elkerülhetetlenül szükséges közvetítés ellenére is Krisztus főpapi kezeiből fogadom a keresztény életet – és Isten országát megalapozó fennköltadományt.

Húsvét utáni péntek III.

A húsvét allelujás ünnepének jelentőségét és benső lelki tartalmát a mai szentmise Offertóriuma és Szekrétája domborítja ki. E szövegek világosságában megismerkedünk mindazon kegyelemmel, amely a húsvéti ünnep gazdagságát jellemzi és rendkívüli kihatással van az emberi lélekre. Gondolatainkat az említett szövegek alap-

ján a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A húsvét, mint emléknap. 2. Az újjászülöttek bűneinek engesztelése. 3. A mennyei segítség siettetése.

1.

«Legyen ez a nap emléknap nálatok, Allelúja; és üljétek ünnepül ezt a napot örök szertartásként az Úrnak nemzedékről-nemzedékre, Allelúja, allelúja, allelúja.» (Offertórium.)

A húsvét ünnepe nemcsak az egyházi év vallásos élményeiben, hanem az egész évre való tekintettel «dies memorialis» emléknap, vagy — és ez jobban felel meg az eredeti szöveg elgondolásának — feledhetetlen nap, melynek emlékét mindig megőrizzük. Ennek több oka van. — *a)* A «dies paschae», a húsvéti ünnep páratlan, felülmúlhatatlan élményben részesít. E napon ünnepeljük Krisztus feltámadását, részesedünk fölényes győzelmében. A halál komor hatalmának megtörését szemléljük, a bűntől való megszabadulás és az öröklét világosságával töltekezünk. A húsvét a győ-

zelmes életalakítás, a bűnmentes szeplőtelen lelkület, az örökkévalóság kimeríthetetlen boldogságára való felkészülés és a tökéletes belső lelki szabadság egyedülálló ünnepe. Ha elmerülünk szemléletében és hozzászokunk sajátságos légköréhez, akkor felülmúlhatatlanul szép, kimeríthetetlenül gazdag és ragyogóan világos természetfeletti élményekben lesz részünk, amelyek különös módon segítik elő lelkünkben a kegyelem megtermékenyülését és a tökéletesség, a Feltámadotthoz való hasonlóság kibontakozását. — *b)* Emberek vagyunk, lélekből és testből állunk, következésképen az érzékek vallásos életünkben is nagy szerepet játszanak. Ennek megfelelően a húsvéti ünnep kegyelemteljes belső élményeit külsőleg is ki akarjuk fejezni és ezért ünnepet ülünk. Minden fényt, pompát és művészi gazdagságot a liturgia szolgálatába állítunk, hogy ünnepünket tökéletesítsük, külső körülkeretezésében is összhangba hozzuk belső allelujás élményeinkkel, és ezáltal oly szertartást alakítsunk, amely valóban plasztikus

kifejezése a húsvéti kegyelemgazdagság belső lényegének. Erre céloz a liturgikus szöveg, midőn az Offertóriumban Mózes szavaival felszólít, hogy ünnepélyesen üljük meg ezt a napot. — *c)* A modottakhoz a liturgia még azt is hozzáfűzi, hogy ez nálunk örök, évenként megismétlődő, nemzedékről-nemzedékre szálló szertartás legyen. Nem olyan húsvéti ünnepről van szó, amely egyedül áll a vallásos élmények sorozatában és soha többé meg nem ismétlődik, hanem arról a liturgikus folytonosságról, amely évenként megüli a húsvétot és annak páratlan kegyelmi élményeiben részesít. Az évenkénti ismétlődés nem színteleníti el a húsvéti világosság káprázatos ragyogását: ellenkezőleg, csak fokozza. Minél többször részesültünk a húsvéti élmény kegyelmében, annál tökéletesebben értjük meg, becsüljük meg és használjuk fel az abból kiáradó éltető kegyelmet és természetfeletti erőt. E folytonossági kapcsolatban húsvéti ünneplésünk évről-évre tökéletesebb, kielégítőbb és kegyelmekben gazdagabb lesz.

Elhatározás: A «Pascha» számomra is «dies memorialis», szent ünnep, amely feledhetetlen, rendkívüli élményekben részesít. Ezt megjegyzem magamnak és húsvétomat úgy ülöm meg, hogy ezáltal élményeim jelentőségét és kegyelmi kihatását fokozzam, és méltóvá tegyem magamat a húsvéti öröm korlátlan élvezetére. Külső ünnepem, az ünnepélyes szertartásokon való részvételem és ünnepi hangulatom egyéb jelei mindig és teljes őszinteséggel — tehát nemcsak húsvétkor — plasztikus kifejezései legyenek benső, az isteni Lélek irányította élményeimnek.

2.

«*Kérünk, Urunk, fogadd megengesztelődve az adományokat, melyeket az újjászülöttek bűneinek engesztelésére hozunk Neked.*» (Szekréta.)

A húsvéti ünnep minden szempontból Krisztus fölényes győzelmének emléknapja, és mint olyan, nemcsak arra emlékeztet, hogy Krisztus

megszabadított az eredeti bűn átkától és jóvátette annak következményeit, hanem arra is, hogy teljes általánosságban véve megtörte a bűn hatalmát és a bűnbocsánat kegyelme által lehetővé tette az Istenhez való visszatérést és a kielégítő jóvátételt. Ezzel kapcsolatosan a következő igazságokat kell megfontolnunk: — *a)* Az újjászülöttek bűnei, melyekről a mai Szekréta szövege is megemlékezik, nagy szerepet játszanak a Feltámadott által megváltottak életében. A megváltás kegyelme megszabadított ugyan az eredeti bűntől, de nem törölte el az egyéni bűn lehetőségét és azok, akik a megváltás kegyelmében részesülnek, minden kegyelmi gazdagság ellenére ismét bűnbe eshetnek és elkárhozhatnak. A tapasztalat bizonyítja, hogy ez nagyon sokszor előfordul és hogy az emberi gyarlóság a megváltás után is megmaradt rosszra való hajlama, a bűnös élethez való ragaszkodás végtelen kárt okoz a Krisztus által megváltott halhatatlan lelkeknek. Az emberiség a megváltás után is végtelenül sokat vétkezik. En-

nek következményeitől csak egy szabadíthat meg: Isten végtelen irgalma, és a Megváltónak az engesztelő újszövetségi áldozatban eszközölt esdeklő közbenjárása. — *b)* Az újjászülöttek bűnei a megváltás munkájából fakadó termékenység ellen irányulnak. A Feltámadott a megváltás beteljesülése által annyi érdemet szerzett, hogy mindenkinek megadja a benső, lelki termékenység kibontakozásához szükséges kegyelmet. Azok, akik mindennek ellenére, önszántukból bűnbe esnek és rosszakaratból vétkeznek, megszakítják a Krisztussal való kapcsolatot, eltaszítják maguktól a Feltámadott jóságos és irányító kezeit, elvesztik az éltető és megszentelő kegyelmet és ezáltal önnönmagukra vonatkozólag terméketlenné és sikertelenné teszik a megváltást. Krisztus kegyelme már nem működik bennük és a Szentlélek világossága már nem irányítja őket. A régi állapotba zökkennek vissza és az ószövetségi embertípus nyomorúságától csak azon körülmény választja el őket, hogy lelküket már nem terheli

az eredeti bűn átka, de annál súlyosabban nehezedik rájuk az egyénileg elkövetett bűnök sokasága és az azzal járó roppant felelősség. — *c)* A Feltámadott végtelen jósága előre látta e szomorú helyzetet és a «Pascha», a húsvét eucharisztikus áldozatában oly megoldást nyujt, melynek tökéletessége felülmúlhatatlan. A Szekréta ezen értelemben mondja, hogy az eucharisztikus adomány az újjászülöttek bűneinek engesztelésére mutattatik be és azt eszközli. Ezáltal, a szentgyónás szentségében elnyert feloldozást feltételezve, jóváteszi az egyénileg elkövetett bűnök következményét, visszaállítja a régi helyzetet és újból belekapcsol a természetfeletti, kegyelmi élet folyamatába. — A húsvéti áldozat valóban végtelen termékenynek, mellőzhetetlenül szükségesnek bizonyult. Ezért végtelen hálával tartozunk Istennek és ezt csak akkor rójuk le, ha annál lelkiismeretesebben ápoljuk az eucharisztikus kultuszt és annál tökéletesebben merítünk az eucharisztikus áldozatból engesztelő, jóvátevő és megszentelő kegyelmet.

Elhatározás: Az újjászülöttekhez én is hozzátartozom és a Szekréta megrendítő szavai reám is vonatkoznak. Én is részesültem a megváltás kegyelmében és már számtalan kegyelemteljes húsvéti élményen mentem keresztül. És mégis minden húsvéti fényesség és ragyogás ellenére ismét és ismét visszaestem bűneimbe, visszatértem régi szokásaimhoz, terméketlenné tettem lelkemben a megváltás gyümölcsét és kiérdemeltem az örök kárhozatot. Ebből a helyzetből csak akkor szabadulok, ha egyrészt felteszem magamban, hogy megőrzöm lelkem húsvéti tisztaságát és kerülöm a bűnt; másrészt, ha belekapcsolódom az eucharisztikus áldozat szakrális cselekményébe, és abból merítem az isteni méltóság kiengesztelésére és a bűn következményei jóvátételéhez szükséges erőt.

3.

«Kérünk, Urunk, fogadd megengeszteltődve az adományokat, melyeket a mennyei segítség siettetésére hozunk Neked.» (U. o.)

A Szekréta szövege ma a húsvéti áldozat egy másik következményéről is megemlékezik. A húsvéti áldozat ugyanis, melynek gerince a feltámadás misztériuma, a Szekréta szavai szerint gyorsítja a mennyei segítséget, hogy ezáltal több kegyelemben részesítsen és elejét vegye annak a kárhozatos veszélynek, hogy az újjászülöttek, a megváltás kegyelmében részesültek ismét visszaessenek bűneikbe. A gyorsított mennyei segítséget és felénk áradó éltető kegyelmi erőt Krisztus biztosítja nekünk és ebben — *a)* elsősorban győzelmének integritását, épségét és általánosságát tartja szem előtt. Segít, mert tudja, hogy rendkívüli kegyelmi támogatása nélkül nem vagyunk képesek Vele lépést tartani, utait járni, győzelmében részesedni és a Vele való megdicsőülést kiérdemelni. Győzelmének általánosságához, épségéhez és tökéletességéhez

mi is hozzátartozunk és nem akarja, hogy onnan hiányozzunk. Látni akar minket is a végmegdicsőülés győzelmi ünnepén és nehogy az odavezető hosszú úton elgyengüljünk, a húsvéti áldozat közvetítésével gyorsított kegyelmi segélyben részesít. — *b)* Szem előtt tartja ezenkívül véráldozatának jelentőségét és méltóságát is. Imádásraméltó szentséges Vérét az utolsó cseppig áldozta fel érettünk és ezáltal váltott meg minket. E Vér méltósága, értékes, felbecsülhetetlen jelentősége csorbát szenvedne, ha egyetlen cseppje is kárba veszne és terméketlennek bizonyulna. Ez minden bizonnyal bekövetkeznék, ha Krisztus, a Feltámadott nem sietne segítségünkre és nem támogatna külön kegyelmi erővel, hogy a szentséges Vére árán szerzett kegyelmeket a bűnbe való visszaesés, az Isten iránt tanúsított hálátlanság által el ne veszítsük. A szentséges Vér méltóságának köszönhetjük, hogy külön megerősülésben, kegyelmi támogatásban és rendkívüli segítségben részesülünk, amely ellentállásra képesít és a bűnnel szemben megerősít. — *c)*

A Feltámadott ezenkívül végtelen szeretetének sugallatára hallgat. Szeretetből váltott meg és szeretet késztette a legfensőbb áldozatra. Csorba esne szeretetének tökéletességén és szenvedést okozna isteni Szívének, ha a szeretetből hozott áldozat a mi esetünkben terméketlennek bizonyulna, nem sikerülne minket is megmenteni és az örök megdicsőülés világosságában részesíteni. Mint már említettük, komolyan azt akarja, hogy a végmegdicsőülés napján ott legyünk közelében és részünk legyen boldogságában. Ezt akarja eléretni velünk. Megerősít kegyelmével, támogat, ellentállóképessé tesz és ezáltal elejét veszi annak, hogy ismét bűnbe essünk, megátalkodjunk és elkárhozzunk.

Elhatározás: A gyorsan segítségemre siető isteni Feltámadott szeretetteljes szándékát én is megértem és én is sietek hozzámenekülni, valahányszor bűnveszély fenyeget. Nem akarom elveszteni a húsvéti tisztaságot és nem akarom eloltani lelkemben a hús-

véti fényességet. Krisztushoz megyek, segítségét kérem és annak erejével őrzöm meg magamban egész életemen keresztül a húsvét világosságát, a feltámadás ragyogását és kegyelmi erejét.

Húsvét utáni szombat I.

Szent Péter apostolnak végtelenül hálásak lehetünk azért a szolgálatért, amelyet a mai Szentlecke közvetítésében tesz lelkünknek. Ebben ugyanis gyönyörűen vázolja a keresztény lélek, a Feltámadott gyermeke programmját, és tanítása által elindít a végbeteljesülés felé. Szavait, melyek iniciativában gazdag és új meglátásokat közvetítenek, a következő gondolatcsoportban dolgozzuk fel: 1. Levetni a rosszat. 2. Az élő sarokkő és az azon elhelyezkedő kövek. 3. A szerzett nép.

1.

«Szeretteim: levetvén tehát minden gonoszságot és álnokságot és képmutatást, irígységet és minden rágalmazást, mint most született

kisdedek hamisítatlan, szellemi tej után vágyódjatok, hogy azáltal növekedjetek az üdvösségre, ha ugyan megízleltétek, hogy édes az Úr.» (Szentlecke.)

Szent Péter apostol elgondolása szerint a húsvéti programm lényeges elfordulásból indul ki és a múlttal való tökéletes szakítást jelenti. A feltámadás ugyanis, melynek ragyogó világossága ihleti a keresztény lélek húsvéti programmját, új időt, ennek következtében új életmódot és a kettőből kifolyólag új embertípust hoz magával. Ebbe a helyzetbe beleilleszkedni és ebben a légkörben magukat feltalálni csak azok tudják, akik a húsvéti programm első pontját komolyan megszívlelik, elfordulnak a multtól, annak minden gyarlóságától, és a feltámadás fakasztotta új élet igényeihez alkalmazkodnak. A multtal való szakítás ennek következtében a következő teljesítményeket hozza magával: — *a)* Az apostolfejedelem mindazon, egyáltalán nem megnyugtató emberi tulajdonságokat sorolja fel, amelyek a multban, sajnos, nagy szerepet játszot-

tak és egyáltalán nem válnak dicsőségünkre. Ezek a következők: a gonoszság, az álnokság, a képmutatás, az irígység és a rágalom. Szent Péter, aki tökéletesen ismeri az emberi életet, és mint tudjuk, mély bepillantást nyert az emberi gyarlóságba, tovább megy és különös hangsúllyal mondja, hogy minden gonoszságot, minden álnokságot stb. le kell vetnünk. Ezáltal kiemeli, hogy a húsvéti programm, a múlttól való elfordulás, a bűnök ellen folytatott küzdelem nem átmeneti teljesítmény, futó hangulat ihlette próbálkozás, hanem komoly munka, amely a folytonosság jegyében áll, és az egész életre kiterjed. E szakításnak megvan a maga különös húsvéti jelentősége. A húsvét élménye, mint már többször láttuk, világosságon alapszik. Ebbe a ragyogásba csak olyan lelkek és egyéniségek illenek bele, akiknek jellemképe szintén a világosság jegyében áll. A bűn, a gyarlóság és az apostolfejedelem által felsorolt vétkek és tökéletlenségek egyáltalán nem illeszkedhetnek bele a húsvéti világosság fényes keretébe, mert mint

a kárhozat előfutárjai és eszközlői az örök sötétség sokat sejtető árnyékait hozzák magukkal és csak elfeketítik a bennünk megnyilatkozó húsvéti fényt. A liturgia erre is gondol, amikor a mai szentmisében Szent Pétert szólaltatja meg és általa közvetíti a húsvéti programm alapvető teljesítményét. — *b)* Az apostolfejedelem tovább szövi gondolatait és az elvetendő bűnök felsorolása után arra az átváltozásra tér át, amely hozzátartozik a húsvéti programm lényegéhez, és egyike a bűntől való elfordulás, a múlttal való szakítás legszebb gyümölcseinek. Magát az átváltozást, a lelki metanoiát úgy vázolja, hogy most született kisdedekről beszél. Ezáltal már az élet tökéletes megújulását, a húsvéti világosság által eszközölt kegyelmi újjászületést domborítja ki és arra figyelmeztet, hogy a húsvéti programm megvalósítói mint a most született kisdedek kezdenek új életet és így kapcsolódnak bele a megváltás által eszközölt kegyelemgazdagságba. Csak az beszélhet valóban húsvéti élményről és hivatkozhatik a benne

megnyilvánuló húsvéti világosságra, akinek sikerült ez az átváltozás és aki joggal állíthatja magáról, hogy teljesen újjászületett és a multtal való szakítása annyira tökéletes, hogy mint a ma született kisded kezd új életet. — *c)* Az apostolfejedelem itt sem áll meg, ezzel sem elégszik meg. Többet kíván, és az említett alapra tovább épít. A kibontakozást, a fejlődést, a termékenységet és az azáltal kiérdemelt beteljesülést hangoztatja és az üdvösségre való növekedésről beszél. Tehát nem szabad megállni az új élet küszöbén, hanem tovább kell fejlődni és a lelki kibontakozást kell elősegíteni. Nem maradunk örökké kisdedek, akik az új élet küszöbén állanak, hanem lépést tartunk az életünket és fejlődésünket irányító Krisztussal és így növekszünk bele az új élet teljességébe. Ez természetesen a húsvéti programm első követelményének, a multtal való szakításnak és az abból fakadó fölényes termékenységnek legfelfokozottabb beteljesülése.

Elhatározás: Szent Péter, az apostolfejedelem tőlem is azt kí-

ványa, hogy kivetkőzzem a multból, szakítsak azzal, ami volt, és komoly, férfias elhatározással új életet kezdjek. Hallgatok szavára, engedelmeskedem neki és teljes odaadással fordulok el mindentől, ami árnyék és mint olyan, nem illik bele a bennem megnyilvánuló húsvéti fényesség áttetsző, kristálytiszta világosságába.

2.

«*Járuljatok Hozzá (az Úrhoz) mint élő kőhöz, amit az emberek elvetettek ugyan, de Isten kiválasztott és megtisztelt; és ti is, mint élő kövek épüljetek fel rajta lelki házzá, szent papsággá, lelki-áldozatok bemutatására, melyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.*» (Szentlecke.)

Ismétlem, hogy Szent Péternek nem adhatunk eléggé hálát a mai Szentleckében vázolt húsvéti programmért. Szavai oly tartalmasak és tanácsai oly tökéletesek, hogy azok megfogadása valóban a legmeglepőbb eredményhez vezet. Szent Péter, miután megkövetelte, hogy elforduljunk a

multtól, megalapozza bennünk az új életet és oly sziklaszilárd alapot nyujt, amely sohasem inog meg és nem okoz keserves csalódást. Nem futóhomokra építteti fel velünk az új élet katedrálisát, hanem kősziklára, amelyben tényleg meg lehet bízni és eléggé erős, hogy a legsúlyosabb megterheltetést is kibírja. Péter maga is kő. Ő is szikla, és arra választatott ki, hogy azon alap legyen, amelyre Krisztus Világegyházát építi fel. Ha valaki, Ő bizonyára tudja, hogy mily fontos a szikla szerepe, mennyire nélkülözhetetlen a megbízható alap és hogy lehetetlen a húsvéti programmot megvalósítani anélkül, hogy erre az alapra építenénk. — *a)* Az apostolfejedelem azáltal alapozza meg új életünket, hogy az élő alapkőhöz, Krisztushoz vezet. Őróla mondja, hogy: «Ime kiválasztott értékes főszegletkövet teszek le Sionban; és aki abban hisz, nem fog megszégyenülni. Nektek tehát, hívőknek, ez tisztesség; a nemhívőknek pedig ez a kő, melyet az építők elvetettek, szegletfejévé lett és botlásköve és botránysziklája azoknak, kik

megütköznek az igén és nem hisznek benne, amire pedig rendeltettek.» (Szentlecke.) Az alapkő Krisztus. Szent Péter azt akarja, hogy ezt elismerjük és Őreá építsük fel az új életet. Ezenkívül arra is rámutat, az alapkő él, életforrás, és mint olyan, életet közvetít. Tehát csak annyiban kő, amennyiben szilárd és elmozdíthatatlan, egyébként fekete termőföld, amely táplál és amelybe mély gyökeret lehet verni. A húsvéti programm megkívánja, hogy Krisztus mint szikla, mint szegletkő, alapja legyen életünknek, annak alapvető termőföldjébe gyökeret eresszünk és ezáltal biztosítsuk az új élet termékeny sikerét. — *b)* Péter nem elégszik meg azzal, hogy elhelyezkedjünk az alapkövön, és Krisztusban, lelkünk termőföldjében gyökeret verjünk; többet kíván és azt akarja, hogy mi, akik Krisztusra támaszkodunk, szintén élő kövek legyünk. — A mi esetünkben nem merevségről, hanem életképes megmozdulásról, nem sivár terméketlenségről, hanem fölényes életről, nem önző elzárkózásról, hanem szeretet-

teljes, kifelé irányuló jóttevő áradásról, önelajándékozásról van szó. Annyiban vagyunk kövek, amennyiben sok esetben mint pillérek illeszkedünk bele Isten országának monumentális épületébe és hatalmas terhet viselünk. Viszont annyiban vagyunk élő kövek, amennyiben Krisztussal egy ütemben élünk, vele lépést tartunk, kibontakozásunkat előmozdítjuk és beteljesülésünkhöz közeledünk. — *c)* Ezáltal tökéletesítjük a húsvéti programm második követelményének beteljesülését és építjük a «domus spiritualis»-t, a lelki házat, amelyet nem éppen szerényen, de a valóságnak mégis megfelelően, az új élet katedrálisának nevezünk. Évezredek óta épül ez a hatalmas épület és számtalan nemzedék hordotta a hozzá szükséges «élő követ». Mi folytatjuk az elődök munkáját és azáltal, hogy a húsvéti programm szerint Krisztusra támaszkodó és belőle táplálkozó élő kövekké válunk, továbbfejlesztjük az épülőfélben lévő katedrálist és hozzájárulunk Isten országának földi kibontakozásához.

Elhatározás: Mint élő kő, én is az alapkőre, az építők által elvetett főszegletkőre helyezkedem. Ez alapozza meg életem termékenységét és teljesítményem sikerét. A folytonosságról is idejekorán gondoskodom és tökéletesítem Krisztussal, életem élő és termékeny alapkövével való bensőséges közösségemet.

3.

«*Ti pedig választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, szerzett nép vagytok, hogy hirdessétek annak erényeit, aki sötétségből hívott titeket az ő csodálatos világosságára.*» (U. o.)

Szent Péter apostolfejedelem teljes munkát végez, és húsvéti programmjának vázlatát azzal fejezi be, hogy a kicsendülést, a megdicsőülést, az örök jutalmat állítja szemünk elé. Bebizonyítja nekünk, az örökké kételkedőknek, hogy érdemes e programmal foglalkozni, őszinte megvalósulásán fáradozni és ezért minden áldozatot meghozni. Azokat, akik erre szánták el magukat, «populus aquisi-

tionis»-nak, szerzett népnek nevezi. Ha megfontoljuk a húsvéti programm által teremtett helyzetet és közelebbről szemléljük az elért eredményt, valóban rájövünk, hogy Péternek igaza van: szerzett nép vagyunk, a Feltámadott szolgálatában állunk és — *a)* az a hivatásunk, hogy hirdessük az Ő erényeit és közismertté tegyük szent Neve korlátlan erejét. A húsvéti programm megvalósítói nem annyira szóban, mint cselekedetben, erkölcsi magatartásuk, tökéletes jellemképük és kifogástalan teljesítményük által hirdetik Krisztus életét, bizonyítják életet alkotó hatalmát és terjesztik szentséges Neve dicsőségét. — *b)* Fokozza ennek jelentőségét az a körülmény, hogy Isten minket, a szerzett népet, sötétségből hívott, mielőtt igéje elért és hívó szava fülünkben visszhangzott volna. Oduban tartózkodtunk, szakadékban éltünk, sötétségben tapogatództunk bizonytalanul előre és nem ismertük a lelkiélet végtelen távlatait. Emberi életünk üres, sivár, teljesítményünk korlátolt, jellemalakításunk eredménytelen volt.

Boldogtalan állapot volt ez, mert hiányzott belőle a lényeges elem: a világosság. Ebből a nyomorból szabadított ki a Megváltó és — *c)* «hívott meg csodálatos világosságára». Most már, mint szerzett nép, a világosság gyermekei vagyunk, biztonságban élünk, ragyogással töltekezünk és fényességben éljük a húsvéti programm szerint új, a Feltámadott abszolút követésének szentelt életünket. — A világosságban való járás, a fényességgel való töltekezés már kicsendülés, beteljesülés és az előbb említett jutalom, amelyért érdemes a húsvéti programm megvalósításával együttjáró áldozatot meghozni.

Elhatározás: Fokozza boldogságomat és acélosítja öntudatomat, hogy én is a szerzett néphez tartozom és a világosság gyermeke vagyok. Az akarok maradni és úgy élek, hogy soha többé vissza ne kerüljek a sötétségbe, amelyből az Úr szabadított ki, és életalakításom által mindig az Ő erejének dicsőségét hirdessem.

Húsvét utáni szombat II.

A mai szentmise Evangéliuma három nevezetes és nagy szerepet játszó egyéniséget állít egymással szembe, hogy ezzel kapcsolatosan az egyeseket jellemző sajátságos tulajdonságokra és a közöttük fennálló különbségekre utaljon. Elmélkedésünket ezen elgondolásnak megfelelően a következő egyéniségek jellemképe körül csoportosítjuk: 1. Magdalai Mirjam. 2. Péter, az apostolfejedelem. 3. János, Krisztus kedvenc tanítványa.

1.

«Az időben: A hét első napján Mária Magdolna reggel még sötétben a sírhoz méne és látá, hogy a kő el van mozdítva a sírboltról. Elfuta tehát, és Simon Péterhez s a másik tanítványhoz méne, kit szeret vala Jézus és mondá nekik: Elvitték az Urat a sírból és nem tudjuk, hova tették Őt.» (Evangélium.)

Magdolnával nem most találkozunk először. A húsvétra következő csütörtök Evangéliuma (lásd húsvétra következő csütörtök III. elmélkedését) plasztikusan domborította ki egyéni-

ségét és megismertette annak minden szépségét. A liturgia ma nem azért világít rá ismét magdalai Mirjam, a megtért Magdolna egyéniségére, hogy ismételje a megelőző csütörtökön közvetített élményt, hanem azért, hogy egyrészt új megvilágításban állítsa szemünk elé azt a szent nőt, aki egyéniségében olyannyira gazdag, hogy nem tudjuk eléggé szemlélni; másrészt szembeállítsa Péterrel és Jánossal; továbbá, hogy alkalmat nyujtson a párhuzamok meghúzására és a különbségek felismerésére. A megtért Magdolnát ma a következő megvilágításban szemléljük: — *a)* «Magdolna reggel, még sötétben a sírhoz méne», jelenti az Evangélium s ezáltal rámutat arra, menynyire szereti e hűséges lélek az Urat és mily nagy mértékben vágyakozik utána. Mint már a csütörtöki elmélkedések egyikében láttuk, nem bír odahaza maradni és benső feszültségének engedve siet a hajnalpirkadatot megelőzve a sírhoz, hogy utánanézzen a dolgoknak és közelebb legyen az Úrhoz. — *b)* «És látá», jelenti az Evangélium, «hogy a kő el van hengerítve

a sírbolttól.» Magdolna vágya nem teljesül be rögtön és hűsége csak később, a már vázolt körülmények között részesül jutalomban. Látja az üres sírüreget és — *c)* «elfuta tehát, és Simon Péterhez és a másik tanítványhoz méne . . . és mondá nekik : Elvitték az Urat a sírból és nem tudjuk hova tették Őt». Nem marad az üres sírboltnál és nem siránkozik, nem panaszkodik, nem esik kétségbe, hanem sietve, az Evangélium azt mondja, futva, tér vissza a városba, keresi fel az apostolokat és tesz jelentést a holttest eltűntéről. Mai elmélkedésünkben a fősúlyt nem arra fektetjük, hogy Magdolna kisiet a sírbolthoz és észreveszi a holttest eltűntét, hanem arra, hogy azonnal elindul, visszamegy a városba, felkeresi az apostolokat és nekik tesz jelentést. E magatartásnak mélységes értelme van és különös módon jellemzi nemcsak Magdolna egyéniségét, hanem őbenne és őáltala mindazoknak a beállítását, akik szeretik Krisztust és megértik szándékát. Magdolna, mint Krisztushoz közel álló lélek, tud arról, hogy Péter a szikla, amelyre a Fel-

támadott az Anyaszentegyházat építi fel ; elismeri benne a sziklát, az alapot, a feltétlen Istentől eredő tekintélyt, aláveti magát neki és tehetetlenségében, midőn nem tudja mitévő legyen és hol keresse az eltűnt holttestet, hozzá menekül, tőle kér tanácsot és az ő utasítása szerint igazodik. Jellemző Magdolnára és a Krisztust őszintén kereső lelkekre, hogy mindenben alávetik magukat az Egyház tekintélyének, tanító és irányító hatalmának és csak általa, közvetítésével akarnak eljutni Krisztushoz.

Elhatározás: Magdolnát ebben is követem és mindenben elfogadom Péter Istentől eredő tekintélyét. Alávetem magamat Istentől nyert hatalmának és feltétlenül az Egyház közvetítésével és szándékainak megfelelően keresem az Urat, abban a tudatban, hogy csak így találhatom meg Őt az élet minden nehézsége között.

2.

«Kiméne azért Péter és a másik tanítvány . . ., együtt futnak vala pedig ketten . . ., majd odaére Simon Péter is . . ., és beméne a sírboltba és látá az otthagyott lepedőket; a keszkenőt pedig, mely az Ő fején volt, nem a lepedők mellé téve, hanem külön egy helyen összehajtva.» (U. o.)

Elmélkedésünk második pontját Szent Péter, az apostolfejedelem rendkívül érdekes egyéniségének szenteljük. Ennek megismerésére különösen a mai Evangélium nyujt alkalmat. Jelentésében Pétert, aki egykor oly nagy szomorúságot okozott az Úrnak, sokkal jobb megvilágításban látjuk, és megállapítjuk, hogy az annakidején annyira ingadozó és félénk Apostol már eddig is, pedig a Szentlélek még nem jött el, lényegesen javult és megerősödött. Elhatározásai már biztosak, lépései nem ingadoznak és az apostolfejedelem minden habozás nélkül tudja, mitévő legyen. A jelen esetben is szép, nemes magatartást tanúsít és ezáltal példát ad, hogy hasonló körülmények között hogyan kell viselkednünk. — *a)* Péter fogadja Magdol-

nát és meghallgatja jelentését. Az Evangélium itt, sajnos, nem bocsátkozik részletekbe és nem nyujt bővebb felvilágosítást. Ahhoz azonban nem kell sok, hogy e jelenetet elképzeljük és szemlélődésünkben a történteknek szemtanúi legyünk. Magdolna, a szerető lélek, lihegve érkezik és kapkodva, ijedten — hiszen még mindig az üresen talált sírbolt által keltett benyomás alatt áll — szaggatottan beszél Péterhez és mondja el tapasztalatait. Péter csodálkozva, de nyugodtan hallgatja meg és hisz neki. Ismeri Magdolnát, meg van győződve megtérésének őszinteségéről, tudja, mennyire szereti az Urat és az sem kerüli el figyelmét, hogy az Úr elfogadta és jóakaró elismerésével tüntette ki a hűséges lélek önzetlen hódolatát. Nincs oka kételkedni, mert azt is tudja, hogy a szerető lélek nem esik túlzásokba, finom intuiciója van és éles szemével csak a valóságot látja. Hisz tehát neki és — *b)* mint az Evangélium mondja, «kiméne azért Péter és a másik tanítvány (János) és a sírhoz menének». Az apostolfejedelem személyesen akar

meggyőződni a történtekről és ennek következtében szükségesnek látja, hogy rögtön cselekedjen. Nem tétovázik, nem fecsérli az időt, hanem útrakel és kimegy a sírhoz. Van benne annyi tárgyilagos józanság és bölcs elővigyázat, hogy nem megy egyedül. Magával viszi a kedvenc tanítványt, Jánost, hogy ketten ítéljék meg a helyzetet. Péter szikla, apostolfejedelem, Krisztus által megalapozott abszolút tekintély és mégsem bízik önmagában, nem cselekszik egyedül, nem támaszkodik saját józan pillantására, hanem egy megbízható tanítványt visz magával, hogy ketten győződjenek meg Magdolna jelentésének helyességéről. — *c)* Kimegy a sírbolthoz és látja, hogy Magdolnának igaza van. A szerető lélek tényleg nem csalódott: a sírbolt üres és a földön szerteszéjjel csak a Feltámadott halotti leple és mellette rendesen összehajtva (Ev.) a keszkenő fekszik. Saját szemeivel győződhet meg a feltámadás valóságáról. Ez megerősíti hitében és megszilárdítja benne a Megváltó szavaiba vetett bizalmat. Péter magatartása

megüti a mértéket és végtelenül tanulságos. Rámutat arra, hogy sohase bízzunk önmagunkban, még akkor sem, ha Isten különös misszióval tisztelt meg és az Ő megbízásából valóban mérvadó tekintély vagyunk. Arra is megtanít, hogy szükség esetén mások bölcs belátására és tanácsára támaszkodjunk, azt elfogadjuk és méltányosan ahhoz alkalmazkodjunk. Csak ez vezet eredményhez, mint Péter esete is bizonyítja, és csak ez biztosít arról, hogy helyesen cselekszünk és nem tévedünk.

Elhatározás: Pétert, az apostolfejedelmet, ebben is követem és mindenben magatartásához alkalmazkodom. Legyek bár nagy felelősséggel megterhelt tekintély, vagy egyszerű alárendelt, semmiesetre sem bízok önmagamban. Kikérem mások tanácsát, aszerint igazodom és cselekszem. Remélem, hogy én is, mint az apostolfejedelem, Péter, elérem célomat, meggyőződhetem az igazságról és nem kerülök tévútra.

3.

«Együtt futának vala pedig ketten és a másik tanítvány megelőzé Pétert a futásban és hamarabb ért a sírhoz. És belenézvén, ott látá elhelyezve a lepedőket, de nem méne be, majd odaére Simon Péter is, követvén őt és beméne a sírboltba . . . Akkor azután beméne a másik tanítvány is, ki először érkezett vala a sírhoz és láta és hitt.» (U. o.)

A harmadik egyéniség, akivel a mai liturgia hozza össze az elmélkedőt, János, a Feltámadott kedvenc tanítványa. A szűzies apostol és evangelista sok szempontból hasonlít Magdolnához. Mindkét egyéniség egy és ugyanazon közös alapon áll és fejlődik bele a tökéletesség és Istenhez való hasonlóság végtelenségébe. Mind a kettő egyforma tűzzel szereti Krisztust, és mind a kettőt egy és ugyanazon lelkes érzelem irányítja az életben. Ez a magyarázata annak, hogy János, akiben a krisztusi szeretet oly tökéletesen teljesült, — *a)* sokkal inkább sietett, mint az apostolfejedelem, aki higgadt lépéssel közeledett a sírhoz. Természetesen megelőzte. János,

akiben a szeretet tengelyszerepet játszott, hamarabb érkezett Krisztus sírjához, rögtön belenézett és meglátta a földön heverő leplet, de nem ment be, hanem — *b)* várt, míg Péter odaér és — *c)* miután az apostolfejedelem átlépte a küszöböt, ő is utánament, hogy meggyőződjön a történtekről. Krisztus kedvenc tanítványa, János, a sír előtt tanúsított magatartásának rendkívüli jelentősége van. Mint a szeretet szimboluma, megelőzi Pétert, aki a csalhatatlan apostoli tekintélyt és méltóságot jelképezi, és előbb érkezik a sírhoz. Tüzes előnyeit, korábbi odaérkezését nem használja ki, hanem vár és ezáltal is elismeri az apostolfejedelem feltétlen és mindenre kiterjedő előjogát. A sírbolt küszöbét csak akkor lépi át és a sírüreg félhomályában csak akkor tekint körül, mikor Péter már ott van és apostoli tekintélyének megfelelően szemlét tart és tudomást szerez a feltámadás által keletkezett új helyzetről. Ebből mi is levonhatjuk az erkölcsi következményeket és tudomásul vehetjük, hogy a lelki életben, amelyben a szeretet

kétségkívül tengelyszerepet játszik, mégis mindig az apostoli tekintély, az Istenből fakadó apostoli hatalom mérvadó. Ez megelőz mindent. Itélete minden esetben döntő.

Elhatározás: Végtelenül szeretem Krisztus kedvenc tanítványát, Jánost, és arra törekszem, hogy bennem is kialakuljon a gyors léptekkel sietö, mindent megelőző és túlszárnyaló tökéletes szeretet. Azonban nem feledkezem meg Péterről sem, és szívesen elfogadom, hogy az apostoli tekintély feltétlenül megbízható ítélete irányítsa szeretetemet és tartson meg a helyes úton. Jánossal szeretek, de vele együtt várakozom a sírboltnál, hogy Péter is odaérkezzen és apostoli hatalmából fakadó szavával mondja ki a döntő ítéletet, amelyre további magatartásomat építem. Jánossal szeretek, az ő izzásából veszem az egyéni kibontakozáshoz szükséges tüzet; és Péterre várok, az abszolút tekin-

télyre, hogy tőle kapjam a feltétlen megbízható irányítást és neki engedelmeskedjem. E kettős alapra építem lelki életemet és ezáltal fokozom fel a húsvéti világosság bennem is megnyilvánuló fényességét.

Húsvét utáni szombat III.

A «Mysteria paschalia», a húsvéti misztérium a mai szentmise Szekrétája és Posztkommúniója szövege következtében új megvilágításban ragyog fel előttünk. A mai napra szánt harmadik elmélkedésünket ennek a húsvéti fényességnek szenteljük, és gondolatainkat a következő beosztás szerint rendezzük el: 1. A megváltás állandó működése. 2. Az igaz hit gyarapodása. 3. Az enyészetlen örömök oka.

1.

«*Engedd, kérünk Urunk, hogy e húsvéti misztériumok által mindig örvendhessünk: és megváltásunknak ez az állandó működése legyen számunkra az örök örömök oka.*» (Szekréta.)

A mai Szekrétában alkalmunk van a húsvéti fényesség egyik legszebb sugarával megismerkedni. Az említett liturgikus szöveg ugyanis a húsvéti misztériumot választja gondolatmenete tengelyévé és új megvilágításban mutatja be nekünk a húsvéti fényességet. A megváltásnak a húsvéti misztérium által eszközölt állandó működéséről beszél és ezáltal Krisztus keresztáldozatának korlátlan kihatását szemlélteti. A liturgikus szövegnek tényleg igaza van. A megváltás kegyelme állandóan — és megszakítás nélkül működik. — *a)* A megváltás kegyelme az évszázadokra és azoknak összességére kiterjed. Folytonossága a keresztáldozatból indul ki és árad az emberiség felé, hogy állandósítsa, biztosítsa, felfokozza a Feltámadott győzelmét és a lelkek üdvösségére használja fel. E kegyelmi áradás és a megváltás előnyének a mindennapi élet szükségleteire való alkalmazása magában foglalja az évszázadokat egyenkint és összességükben véve. A történelem bizonyítja, hogy nincs olyan század, amelyben a megváltás

természetfölötti és erkölcsi eredménye meghiúsult vagy eredménytelennek bizonyult volna. Ha az egyes évszázadok és azonkívül azok összességének erkölcsi és valláskulturális fiziognómiáját vizsgáljuk, akkor rövidesen meggyőződünk ezen állítás igaz voltáról, mert minden században nemcsak Krisztus nyomaira, hanem a megváltás természetfölötti és erkölcsi befolyásának kézzelfogható, a század lelkületét megtermékenyítő bizonyítékaira bukkanunk. Az ellentmondások, üldöztetések, félreértések és gyűlölködések, amelyek természetesen minden században előfordulnak, mint sötét háttér annál jobban domborítják ki a megváltás győzedelmes, kegyelem- és életerőt közvetítő áradata nyilvánvaló eredményeit és annál fényesebb megvilágításban tüntetik fel a krisztusi gondolat és életalakítás győzelmes útját. — *b)* A megváltás állandó működése még egy más értelemben sem szenvedett megszakítást. Benne ugyanis annyi ruganyosság és alkalmazkodóképesség van, hogy mindig és hézag nélkül hozzá tudott simulni az

egyes századok lelkületéhez, közel tudott férkőzni annak fogyatkozásaihoz és meg tudta érteni a korszellemmel együttjáró bajokat. Más szóval, a megváltás kegyelme orvosolta az idők folyásának egyes mozzanataihoz kötött bajokat, megtalálta az egyedül kielégítő megoldást és annyira hathatósnak bizonyult, hogy segítsége nélkül az egyes korszakok embertömegei sohasem szabadultak volna meg az említett bajok kárhozatos következményeitől. A történelmi kutatások és szemlélődés alapján valóban van alkalmunk azokkal a bizonyítékokkal megismerkedni, amelyek állításaink alapját képezik és meggyőződni, hogy az egyetlen megoldás minden esetben csakis a megváltás kegyelme volt. — *c)* Ennek folytonossága az egyének esetében sem ismer hézagot. Tudjuk, hogy mindazok, akik komolyan keresték a megoldást és akikben valóban meg volt az erkölcsi törekvés, a Feltámadott világosságához és a megváltás kegyelemáradatához menekültek, hogy ezáltal egyéni életüket termékenyítsék meg és tegyék sikerteljessé. Ezek

sohasem csalódtak és rajtuk is bebizonyult a megváltás kegyelmének hathatós termékenysége. Ezzel kapcsolatban szintén a történelem tanúbizonyságára hivatkozhatunk és elég alkalmunk van, hogy a valóban nagy emberek és küzdő egyéniségek életalakulásában ráismerjünk a megváltás kegyelmi befolyásának kézzelfogható nyomaira és reális bizonyítékaira. Emögött a hármas eredmény mögött, amelynek összetétele a megváltás állandó működésének megvalósulását jelenti, a «paschale mysterium», a húsvéti misztérium és az azt megelőző véres keresztáldozat áll, mint kiindulópont és erőforrás. Ez annyira gazdag, hogy megszakítás nélkül és folytonosan árad belőle az éltető kegyelem.

Elhatározás: Csodálattal szemlélem a megváltás kegyelmének állandó működését és hálát adok annak énbennem is megnyilvánuló sikeréért. Imáimban, elmélkedéseimben, az Eucharisztiával való kapcsolatomban és természetfölötti élménye-

imben mindjobban érzem a megváltás kegyelmének állandó működését: azt az erőt, amely átsegít a nehézségeken, eltávolítja az akadályokat, benső feszültséget okoz és további kialakulásra kényszerít. E működést nemcsak szemmel kísérem és érzem; ennél többet teszek: vele komolyan együttműködök és így őrzöm meg magamban a húsvéti misztérium világosságát és használom fel annak páratlan erejét.

2.

«*Megváltásunk adományai által táplálva, kérünk, Urunk, hogy az örök üdvösség ezen segítőeszköze által az igaz hit mindig gyarapodjék.*» (Posztkommúnió.)

A Posztkommúnió érdekes és változatos szövege a húsvéti világosság ragyogásának egy másik sugarát állítja lelkivilágunk elé: a hit gyarapodásáról beszél és annak jelentőségét vázolja. Tárjuk fel lelkünket e sugárzó világosság előtt és fogadjuk be tanítását. — *a)* A Posztkommúnió által

említett «profectus fidei», az igaz hitben való gyarapodás elsősorban a nemzetekben vált valóvá. Ha figyelemmel kísérjük és történelmi szemszögből szemléljük a nemzetek életét, azt a felfedezést tesszük, hogy azoknak életfolyamata a magasbaszökellő ívelés jegyében áll és színes illusztrációja annak, amit a mai liturgia az igaz hit gyarapodásának nevez. Kezdetben még csak a kereszténységgel, a kinyilatkoztatás világosságával való első érintkezése küzdelmeit szemléljük. A magvetők jönnek és a nemzeti adottságok termékeny talajába hintik az isteni vetőmagot. Ennek előbb mélyen bele kell hatolnia az emberi lélekbe és csak azután indul meg a belőle fakadó új élet, a keresztény szellem kibontakozása. Ennek ideje is elkövetkezik: virágzásba borul minden és bőséges termést ígér. De jönnek a márciusi fagyok: az ellentmondás, a félreértés és a gyűlölködés, és komolyan veszélyeztetik az Úr termését. Küzdelem keletkezik, a különböző világnézetek és életfelfogások indulnak harcba és lépnek egymás ellen síkra. A fagy elől

nem lehet mindig védekezni és nem lehet mindent megmenteni. Sok kárt okoz és végtelenül sokat rombol és mégis, ha a folyamat végén egy pillantásba foglalunk össze mindent, azt tapasztaljuk, hogy a kár mindig kisebb az elért eredménynél, és hogy a keresztény gondolat az emberek életében minden ellentmondás és nehézség ellenére is nemcsak kibontakozott és bőséges termést hozott, hanem elősegítette a további fejlődést és fokról-fokra vezette a nemzeteket a természetfeletti és valláskulturális beteljesülés felé. — *b)* Ugyanezt lehet mondani az emberek összességéről, az emberiségről. Sokan panaszkodnak, ami szűkkeblűségre vall, és azt állítják, hogy a megváltás beteljesülése óta nem javult az emberiség és nem került magasabb erkölcsi nívóra. Akik ezt állítják, vakok és a valóság elől zárkóznak el. Ha a történelem segítségével és annak támogatásával vizsgáljuk az emberiség életét és erkölcsi kibontakozását, akkor a megváltás beteljesülése pillanatában nagy fordulópontot látunk, amelyből új elindulás fejlődik ki. Igaz,

hogy sokszor mellékutakra, téves vágányra került, de mindig visszatalált a helyes útra és nemcsak hogy nagyjában megtartotta a helyes irányt, hanem azonkívül lényeges és elismerésre méltó fejlődéshez is vezetett. Az emberiség természetfeletti, benső, lelki értelemben javult, tökéletesült, nemesebbé és értékesebbé vált. — *c)* Ugyanezt mondhatjuk az egyéni életre vonatkozólag is. Az igaz hit növekedett és gyarapodott. Növekszik és gyarapodik mindazokban, akik vele érintkezésbe kerültek és benső gazdagságával megismerkedtek. Itt is vannak botlások, elcsúszások, kisikamlások, bukások, ellentmondások, nehéz időszakok, de mindez csak egy célt szolgál: a hit gyarapodását; és csak a folyton növekvő igaz hit mindent legyőző erkölcsi erejét bizonyítja. — A Posztkommúnió szövegének igaza van, az igaz hit mindig gyarapodik és ennek eszköze a húsvéti misztérium lényegét képező «munus redemptionis nostrae», megváltásunk adománya.

Elhatározás: A hit bennem is folyton növekszik, új és végtelen

távlatokat megnyitó szempontokat közvetít. Vallásos életem, természetfölötti törekvéseim, lelki kibontakozásom minden egyes teljesítménye tökéletesíti bennem a hit gyarapodását és fokozza a húsvéti misztérium világosságát. Ezt nemcsak tudomásul veszem, hanem elősegítem, amennyiben elmélkedésem és szemlélődésem által mélyebben belehatolok a hit titkaiba, hogy közelebb jussak Istenhez. Megismétlem a nagyböjti időszakban tett elhatározásomat és megígérem, hogy elmélkedésemet és az azáltal végzendő bensőséges munkát sohasem hanyagolom el.

3.

«*Engedd, kérünk, Urunk, hogy a húsvéti misztérium által mindig örvendhessünk . . . és ez legyen számunkra az örök örömök oka.*» (Szekréta.)

A húsvéti liturgia színekben gazdag és mozgalmas életet közvetít. Már

megint új szín, új megmozdulás és tüzes sugár tűnik fel előttünk és érinti lelkünket. A «perpetua laetitia», az örök öröm motívuma csendül fel előttünk és arra utal, hogy e keresztény, világossággal töltekező és ragyogóan fényes világnézeti és természetfölötti élet, tökéletesen a legőszintébb öröm, boldogság sugarába, izzó szikrázásába burkolódzik és ezáltal válik napsugaras, meleg életté. Érdemes az öröm tengelyszerepét közelebbről szemlélni és annak kihatásával, hihetetlen befolyásával megismerkedni. — *a)* Az öröm, amelynek kiindulópontja a húsvéti misztérium, végtelen nagy szerepet játszik Isten életében. A megváltás beteljesülése, a lelkek megszabadulása, a halál sötét hatalmának letörése, Krisztus győzelmes feltámadása és a lelkek üdvössége leírhatatlan örömmel hat Istenre. Ezt abban az értelemben kell venni, hogy Isten, Aki önmagábanvéve tökéletesen boldog, Önmagába tekint, Önmagát szemléli és Önnönmagában látja meg azt a végtelen erőt, amely mindezt eszközli. Ennek az erőnek a szemlélete, amely

hozzátartozik Isten lényegéhez, képezi ezen életteljesség, — amit Isten esetében boldogságnak nevezünk, — egyik alapvető tényezőjét. — *b)* A húsvéti misztérium által fakasztott öröm az angyalokra is kiterjed. Az angyali seregek, amelyek oly végtelenül közel állnak Istenhez és csak Neki szolgálnak, bámulattal szemlélik a húsvéti misztérium beteljesülésében megnyilvánuló fölényes isteni erőt, annak győzedelmes diadalmenetét és felbecsülhetetlen sikerét. E szemlélet örömet fakaszt bennük, mert Istent annyira szeretik és Vele annyira összeforrnak, hogy győzelmének és erőteljességének csak örvendeni tudnak és ebben az érzelemben lelik boldogságukat. — *c)* A húsvéti misztérium által fakasztott öröm elől mi, emberek sem tudunk elzárkózni. Nemcsak azért, mert a megváltás beteljesülése elsősorban minket érint és önnön érdekünket szolgálja, hanem azért is — és főleg azért —, mert alkalmunk van Isten erejének győzelmes diadalútját szemlélni, és miután szeretjük Istent és feléje törekszünk, annak örvendezni.

Elhatározás: Futok a sötétség elől és elfordulok mindentől, ami ellentmond a keresztény és természetfölötti beállítás örömteljes alapgondolatának. Ezáltal megértem a Feltámadott szent akarata lényegét és a legnagyobb vihar közepette is úgy kormányzom életemet, hogy mindig az élet másik, napsugaras oldalán álljak és megtanuljak őszintén örvendezni. Csak ezáltal vagyok méltó a húsvéti világosságban való részesülésre és csak így válok Isten — Aki annyi örömet fakaszt — nagyobb dicsőségére.

Fehérvasárnap.

A mai vasárnap elnevezése arra a fehér ruhára emlékeztet, amelybe az újjonnan megkeresztelteket öltöztették. Ennek a gesztusnak azonban szimbolikus jelentősége is van. Az Egyház a fehér ruhával, amely elsősorban természetesen az Evangélium által is említett mennyegzői ruhát és kegyelmi állapotot jelképezi, a

hit húsvéti fényességében felragyogó világosságára is emlékeztet. Mi ezt a gondolatot tesszük elmélkedésünk tárgyává, és a mai Szentlecke szövege segítségével a hit fényes dicsőségét szemléljük a következő pontokban: 1. Az Istentől született hit. 2. A győzedelmes hit. 3. A mi hitünk.

1.

«*Szeretteim: minden, ami Istentől született, meggyőzi a világot; és ez a győzelem, amely meggyőzi a világot, a mi hitünk.*» (Szentlecke.)

Diadalútja kiindulópontját a hit azokban találja meg, akik Istentől születtek. Szent János ezt vázolja a mai Szentleckében és szavai arra késztetnek, hogy elsősorban az Istentől való születést, annak folyamatát és beteljesülését szemléljük. — *a)* Istentől azáltal születtünk, hogy része vagyunk teremtésének és ennek következtében teremtményeknek neveztetünk. Erre vonatkozik az, amit a Megváltó mond, midőn az Úr imádságára tanít és megengedi, sőt megparancsolja, hogy Atyánknak nevezzük az Urat. Tehát

a Feltámadott is elismeri és kidomborítja Istentől való születésünket és reávilágít a Teremtő által alkotott teremtmény páratlan méltóságára. E méltóság világossága sokkal hathatósabban ragyogna előttünk, ha az Úr imádsága, a Miatyánk szavait komolyabban megszívlelnők és annak értelmébe mélyebben belehatolnánk. Ekkor felfakadna lelkünkben, az a tudat, hogy mint parányi porszemhez hasonlítható teremtmények a legnagyobb kitüntetésben részesültünk, mert a végtelen Teremtőt az emberi nyelv legmelegebb és legintímebb szavával köszönthetjük és Atyánknak nevezhetjük. — *b)* Istentől születtünk, de nemcsak fizikai, hanem természetfeletti értelemben is. Ezt a megváltás kegyelme eszközölte. Már voltunk és léteztünk, és mint ilyenek, Isten teremtményeinek neveztettünk azelőtt is, mielőtt a megváltásban részesültünk. Midőn azonban a kristálytiszta, fehér víz a keresztségben homlokunkat érintette, újjászülettünk, mert visszanyertük az eredeti bűn által oly könnyelműen eljátszott, az Isten ere-

deti elgondolásának megfelelő kegyelmi állapotot. Ezen értelemben mondja Szent Pál is az általa megkereszteltteknek: «In Christi Iesu ego vos genui» — Krisztus Jézusban szültelek titeket. Ez már második, Istentől való születésünk, amely lényegesen megerősíti és megszilárdítja a Teremtő és teremtmény, a Megváltó és megváltott között fennálló kapcsolatot. — *c)* Istentől való születésünk a megszentelés bennünk való beteljesülése által van folytonosítva. A folyton felénk és belénk áradó megszentelő kegyelem lüktető életének minden egyes megnyilvánulása újból és újból életre képesít, megerősít és fokozza erőnket. Ez szinte pillanatról-pillanatra ismétlődő újjászületés, melynek eszközlője, fenntartója és tökéletesítője az isteni Lélek. A kegyelmi újjászületés imént szemlélt folytonossága és számokban ki sem fejezhető megismétlődése megrögzíti, tömörré, szilárddá teszi Istenhez való hozzátartozásunkat és Vele való kapcsolatunkat. — A lélek, amelyben kialakul a hit, hogy benne és vele győzelmes, világos és

fényességgel töltekező útjára induljon el, e hármas születésen megy keresztül. Származása ennek következtében végtelenül nemes, értékes és ragyogó : az isteni alkotás remekműve, az isteni megváltás megmentettje és az isteni megszentelés alakítása. Ebben a zseniális alkotásban, Isten teremtményében alakul ki a hit és ez diadalútjának, győzelmes kibontakozásának legnemesebb eszköze. Ebben rejlik a keresztény lélek méltósága.

Elhatározás: Páratlan nemesség értékei halmozódnak fel bennem is. Istentől születtem, és a megváltás és megszentelés csak megerősítette bennem ennek következményeit. Méltóságom teljes tudatában vagyok,és folyton szemem előtt lebeg, hogy lelkem Isten-adta nemessége nagy kötelességeket ró reám. Ezeket teljesítem és nemes származásomnak megfelelően úgy viselkedem, hogy az Isten-adta nemesség meglássék rajtam és tökéletesen kibontakozzon bennem.

2.

«Ez a győzelem, amely meggyőzi a világot, a mi hitünk. (Ú. o.)

Azoknak élete, akik Istentől születtek, a fölényes győzelem jegyében áll. Szent János evangélista, Krisztus kedvenc tanítványa a mai Szentleckében azt mondja róluk, hogy győzedelmesek és legyőzik a világot, vagyis azoknak összességét, akik elfordultak Istentől és Tőle készakarva távolmaradnak. — *a)* Ezzel kapcsolatban elsősorban azzal kell foglalkoznunk, hogy az említett győzelem miben nyilvánul meg. *α)* Az Istentől születettek a világ fejedelmének hatalmát törik meg és száműzik az életből. Erről Krisztus is beszél (Feketevasárnap utáni szombat, II. kötet 613. old.) és szavai fölényes győzelmét szemléltetik hallgatóival. Azok, akik Istentől születtek és a Feltámadott nyomába lépnek, résztvesznek ebben a győzelemben és hozzájárulnak ahhoz, hogy a világ fejedelmének hatalma minden időben és minden körülmények között megtörjön. *β)* Győzelmük nem szorítkozik e világ fejedelmére, hanem

azokra is kiterjed, akik udvartartásához tartoznak és neki szolgálnak. Hatalmas tömeg követi e szerencsétlen fejedelmet, hisz szavának és alkalmazkodik követelményeihez. E sokaságot, ellentétben azokkal, akik Krisztust követik és az Ő szavában hisznek, világnak nevezzük. Az Istentől születettek Krisztus nyomába lépve a világot is legyőzik és ezáltal tesznek tanúbizonyságot a bennük rejlő, Istentől származó félelmetes erőről. γ) E győzelemnek nagy erkölcsi kihatása van, amennyiben széjjelmorzsolja és megsemmisíti azt a szellemet, amely a világ fejedelméből indul ki és követőit élteti. Az Istentől születettekből Krisztus gondolata, eszményi lelkisége és ellenállhatatlan vonzóereje árad ki és terjed el a világban. Mindenütt, ahol sikerül közvetíteni — és ez az Istentől születettek feladata — a krisztusi gondolatot, és megismertetni a krisztusi eszményképet, sivárnak és terméketlennek bizonyul a világot éltető szellem. Gondolkodó elmék és érző szívek ennek következtében hamar ráismernek a világ szelleme és Krisztus lelki-

sége között fennálló különbségre és miután választaniok kell, az értékeset, a kielégítőt, az örökké megmaradót, a krisztusi lelkiséget választják és így győzik le önmagukban a világot és annak szellemét. Az Istentől születettek életútja és teljesítménye valóban a tökéletes győzelem jegyében áll. — *b)* Ennek így kell lennie, mert csak e győzelem és fölényes alakítás felel meg Isten szándékának. *α)* A győzelmet elsősorban Isten nagyobb dicsősége kívánja meg és teszi szükségessé. Ha nem sikerülne megtörni a világ hatalmát és száműzni a világ fejedelmét, hiábavalónak bizonyulna a megváltás beteljesülése és meghiúsulna Isten jóságos szándéka. Az Úr dicsősége szenvedne ezáltal csorbát, amennyiben megkisebbülne és kevésbbé ragyogna az emberek szeme előtt. Hogy ez be ne következzen, szükséges, hogy az Istentől születettek fegyvert ragadjanak és férfias elszántsággal küzdjenek a világ ellen, és győzelmük által bizonyítsák a bennük működő isteni erő abszolút fölényét. *β)* Erre még azért is van szükség,

hogy megelőzzük és ártalmatlanná tegyük azt a felelőtlen rombolást és erkölcsi bukást, melyet a világ szelleme és annak fejedelme okoz a lelkekben. Az örök üdvösség beteljesülését számba nem vevő, Isten szándékait félremagyarázó és Krisztus szellemét megvető, lekicsinylő világ végtelenül nagy veszedelmet jelent a lelkeknek. Sikamlós szelleme, könnyelmű felületessége, a bűnnel való kacérkodása sok esetben vonzóan hat a gyengébb és a jóban kevésbbé állhatatos lelkekre. Kísértést jelent, amelynek nem egy esetben nem tudnak, vagy nem akarnak ellentállni. A világ fejedelme hálójába kerülnek és ha onnan nem szabadulnak idejekorán, örökké elkárhoznak. Az Istentől születetteknek azért kell győzelmes küzdelmük árán megtörni a világ hatalmát, hogy ez be ne következzék és a lelkek örök üdvösségét minél kevesebb veszedelem fenyegesse. *γ)* Ezáltal, és ebben látom e győzelem szükségességének harmadik megindokolását, lényegesen hozzájárulnak a lelkek üdvösségének biztosításához és aktív részt vesznek a

Krisztus által megindított, a tanítványok és a követők által folytatott megváltó munkában.

Elhatározás: Húsvéti örömömet csak fokozza a tudat, hogy az Istentől születettek nagy eredménnyel küzdenek a világ ellen és sikerül nekik győzedelmeskedni. Ez nekem is szól, mert én is (a kegyelem által) Istentől születtem. Ebből levonom a következményt és határozottan küzdök a világ ellen, elsősorban önmagamban, és ezenkívül mindazokban, akikre ki tudom terjeszteni befolyásomat.

3.

«*Ez a győzelem . . . a mi hitünk.*» (U. o.)

Az Istentől születettek azért győzedelmeskednek, mert lelkükben él és világít a hit. Krisztus egyéniségébe, szavaiba, tanításába, cselekedeteibe, küldetésébe, eszményi erkölcsi magatartásán alapuló példaadásába vetett hit teszi győzedelmessé és ellenállhatatlanná a lelkületet, amellyel az Istentől születettek harcba indulnak és

a világ fejedelme ellen küzdenek. Ha a mai liturgia szavaival kapcsolatosan kérdezzük, hogy e hitet mi teszi olyan fölényesen győzelmessé, akkor a következő választ kapjuk : — *a)* Hitünk győzelmes, mert Krisztussal köt össze és pedig oly mértékben, hogy vele szoros közösségbe lépünk. Krisztushoz való, a hit által eszközölt hozzátartozásunk, az Ővele megvalósított életközösségünk és Vele való, megszakítást nem ismerő intím együttlétünk Istenemberi életébe illeszt bele és annak legyőzhetetlen erejével vértez fel. Addig, amíg a hit által alkotott és megvalósított közösség él bennünk, győzedelmesek leszünk, mert Krisztus, a Feltámadott küzd bennünk. — *b)* Az Istentől születettek azért is győzedelmesek, mert a hit által Krisztus kegyelmében, természetfeletti éltető erejében részesülnek. A Krisztusba vetett hit a kegyelem kiindulópontja. Minél mélyebb a hit, annál nagyobb a kegyelmi gazdagság és annál tökéletesebb az azt követő fölényes győzelem. — *c)* Győzelmünket a hit azáltal is alátámasztja, hogy Krisztus életébe

kapcsol bele és ezáltal reális, erőteljes, legyőzhetetlen élettel és teljesítő erővel áld meg. Az Istentől születettek, akiket a hit Krisztussal forraszt egybe, duzzadnak a benső egészségtől és olyan mértékben részesülnek Krisztus életében, hogy legyőzhetetlenekké válnak. — *d)* Ezáltal folytonosítják győzelmüket és kiterjesztik az örökkévalóságra, mert a hit — mint tudjuk — az örökkévalóság, a mennyei boldogság kapuit tárja fel és az abban való részesedésre képesít. Ez már a győzelem kicsendülése, apoteózisa és Krisztusban való örök megdicsőülése.

Elhatározás: A húsvéti világosságból és a liturgia tanításából én is levonom a következményeket, és azáltal tökéletesítem húsvéti élményemet, hogy a hitet választom életem és teljesítményem alapjául. A hitből indulok ki, ragyogó világosságának irányítását követem mindenben és remélem, hogy életem abban az örök fényességben csendül ki amelynek kapuit a hit tárja fel előttem.

Fehérvasárnap utáni hétfő.

Szent János, a Feltámadott kedvenc tanítványa, a szentmisé Leckéjében a mennyei tanúbizonyságról beszél. Szavai nyomában a «Trinitas», a fölséges Szentháromság ismeretének ragyogása fakad fel. A háromszemélyű egy Istennek az evangelista által közvetített képét a következő alapvető vonalakban szemléljük: 1. Az Atya tanúbizonysága. 2. A Fiú. 3. A Lélek. 4. Az egység.

1.

«*Mert hárman vannak, akik bizonyságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy.*» (Szentlecke.)

Szent János evangélista szavai nyomában elsősorban a mennyei Atya páratlan képe ragyog fel előttünk. Ennek világosságában megtudjuk, hogy a mennyei Atya örök teljesség, kiáradó élet és a legfőbb megszemélyesült termékeny cselekvés, és cselekvő termékenység. Abszolút értelemben Isten. Az örök Atya, Aki a kezdet és a vég és minden, ami benne foglaltatik, abszolút Isten és kiinduló

pontja minden életnek, tanúbizonyságot tesz arról, hogy belőle az önmegismerés és annak kimondása, kifejezése által isteni élet fakadt: az Ige, Aki Vele egylényegű, Tőle el nem választható és mégis önálló isteni személy. Az Ige megtestesült, eljött hozzánk, emberekhez és teljesítette megváltói küldetését. Az Atya tanúbizonysága áll mellette és biztosít, hogy Krisztus, Kinek csak szent Emberségét látjuk, a megtestesülés, a «hypostatica unio» következtében valóban Isten. Az Atya tanúbizonysága főleg a következőkben nyilvánul meg: — *a)* Ismeri Krisztus Istenfiúságát. Ő egyedül ismeri teljesen a Fiút. Minden hatalommal felruházta; és azzal is megbízta, hogy Őhozzá vezessen mindeneket és megismertesse velük az örök Atyát: «Mindeneket átadott nekem Atyám; és senki sem ismeri a Fiút más, mint az Atya, az Atyát sem ismeri senki más, mint a Fiú, és akinek a Fiú ki akarja nyilatkoztatni». (Máté 11, 27.) Ugyane szavakat találjuk Szent Lukács evangéliumában is (10, 22.), ami bizonyítja, hogy az Atya tanús-

kodik a Fiú isteni küldetése mellett és alapozza meg a beléje vetett hitet. — *b)* Az Atya végtelen és örök szeretettel szereti a Vele egylényegű második isteni Személyt, a Fiút. E szeretetnél izzóbb, önzetlenebb, tökéletesebb és abszolútabb nincs, mert teljesen kimeríti a szeretet képességét és minden más szeretet kiinduló pontja. Ezért mondja Keresztelő Szent János: «Az Atya szereti a Fiút, és mindent az Ő kezébe adott». (Ján. 3, 35.) E szavakkal nyugtatja meg tanítványait, akik hozzá jöttek és panaszkodtak, hogy: «Krisztus keresztel és mindenki Hozzája megyen». (Ján. 3, 26.) — *c)* Az örök Atya minden alkalmat megragad, hogy a Vele egylényegű második isteni Személy, a Fiú dicsőségét kiemelje és Őt az emberek előtt kellőképen megdicsőítse. Krisztus mondja önmagáról: «Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi; az én Atyám az, Aki dicsőít engem». (Ján. 8, 54.) Főpapi imádságában ugyanerre hivatkozik és így könyörög: «Én Téged megdicsőítettelek a földön, a munkát elvégeztem, amit rám-

bíztál, hogy azt megtegyem ; és most Te dicsőíts meg engem, Atyám, Tenmagadnál azzal a dicsőséggel, mely enyém volt Nálad, mielőtt a világ lett». (Ján. 17, 5.) — *d)* Az örök mennyei Atya előtt Krisztus szavainak nagy súlya van. Közvetítő imádsága mindenható, mert az Atya meghallgatja. Ezért mondja Krisztus mielőtt Lázárt halottaiból feltámasztja : «Atyám ! Hálát adok Neked, hogy meghallgattál engem. Én ugyan tudtam, hogy mindenkor meghallgatsz». (Ján. 11, 41.) Az Atya tanúbizonysága, amelynek csak egy pár megnyilvánulását idéztem, több mint elegendő, hogy Őbenne, az örök Istenben megismerjük a Vele egylényegű Fiút, és tiszteletteljes imádással szemléljük azokat a benső kapcsolatokat, amelyek a két isteni Személyt egymáshoz kötik.

Elhatározás: Az Atyát szemlélem és Őbenne a Fiút is látom. A Fiúban hiszek és ezáltal az Atyának hódolok. Sokat szemlélem az örök mennyei Atya lényegét, és a Fiút arra

kérem, hogy közelebb jussak az örök Atyához és Benne leljem boldogságomat.

2.

«Mert hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a mennyben: Az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy.» (Szentlecke.)

Az Atya tanúbizonysága, amely különösen Krisztus feltámadásában nyilvánul meg, tökéletesen kialakítja bennünk a Vele egylényegű Fiú ismeretét, és mint vezérünket és Megváltónkat állítja elénk. Ezért mondja Szent Pál: «Eltemettetünk tehát Vele együtt a halálban a keresztség által, hogy amint az Atya dicsősége feltámasztja Krisztust a halottaiból, épp úgy mi is éljünk új életet». (Róm. 6, 4.) Ezzel kapcsolatban önkéntelenül visszaemlékezünk Krisztusnak a farizeusokhoz intézett kérdésére: «Mit tartotok ti a Krisztus felől, ki fia?» (Máté 22, 42.) A mennyei tanúbizonyságnak köszönhetjük, hogy válaszolhatunk e kérdésre és feleletünk tökéletesen fedi a valóságot, vagyis Krisz-

tus-ismeretünk teljesen kielégítő. Válaszunkban főleg a következő igazságok szerepelnek: — *a)* A mennyei tanúbizonyság szerint Krisztus egylényegű az Atyával és méltán neveztetik Isten Fiának: «Szólt ugyanis hozzám az Úr: Fiam vagy te, a mai napon nemzettelek én téged (2. Zsolt. 7.); és: «És íme szózat hangzék az égből (midőn János Krisztust a Jordánban megkeresztelte), mondván: «Ez az én szeretett Fiam, kiben nekem kedvem telt». (Máté 3, 17.) — *b)* Krisztus nemcsak Isten Fia, Ő egylényegű, tehát egy az Atyával, és ez az egység oly szoros, hogy nem lehet megbontani. Ezért mondja Krisztus a zsidóknak: «Bizony, bizony mondom nektek, nem tehet a Fiú magától semmit, hanem csak amit lát, hogy az Atya cselekszik; mert amiket Az cselekszik, azokat cselekszi hasonlóképen a Fiú is». (Ján. 5, 19.) — *c)* A Fiú örökké az Atyánál van, ezt bizonyítja Krisztus, mikor a Benne hivő zsidókat tanítja: «A szolga pedig nem marad a házban mindörökre; de a Fiú ott marad mindörökké». (Ján. 8, 35.) —

d) A Fiú az Atya örök dicsősége. Krisztus ezt is kiemeli, amikor az utolsó vacsora asztalánál mondja : «És akármit kértek majd az Atyától az én nevemben, megteszem azt, hogy az Atya dicsőíttessék a Fiúban». (Ján. 14, 13.) — *e)* Mindazok, akik a Fiúban hisznek és Neki szolgálnak, az Atyában hisznek és Neki szolgálnak. Ezen értelemben mondja Szent Pál : «Tanúm az Isten, Akinek szolgálok lelkemmel Fiának az evangéliumában». (Róm. 1, 9.) — *f)* Az örök Atya a Fiú által szólalt meg : «Legutóbb ezekben a napokban Fia által szólott hozzánk». (Zsid. 1, 2.) — *g)* Az Atya hozzánk küldötte a Fiút, hogy Általa eljussunk Hozzá : «Abban nyilvánult meg az Isten szeretete mi irántunk, hogy az Ő egyszülött Fiát küldötte Isten a világra, hogy Őáltala éljünk». (Ján. I. 4, 9.) — *h)* A Fiú életünk : «Aki a Fiúban hiszen, annak örök élete vagyon ; aki pedig nem hiszen a Fiúnak, nem fog életet látni, hanem Isten haragja marad rajta». (Ján. 3, 36.) És : «Ez az a bizonyság, hogy Isten örök életet adott nekünk, és ez

az élet az Ő Fiában van». (Ján. I. 5, 11.) És: «Aki bírja a Fiút, annak van élete; aki nem bírja a Fiút, annak nincsen élete». (Ján. I. 5, 12.) — *i)* A Fiú életünk kicsendülése és legfensőbb beteljesülésünk: «Tudjuk, hogy az Isten Fia eljött és értelmet adott nekünk, hogy megismerjük az igaz Istent és az Ő igaz Fiában legyünk. Ez az igaz Isten és az örök élet». (Ján. I. 5, 20.) — A mennyei tanúbizonyság világosságában megtaláljuk Krisztus kimerítő és tökéletes ismeretét, úgyhogy könnyen felelhetünk az előbb felvetett kérdésre és megmondhatjuk, hogy mit hiszünk Róla.

Elhatározás: Szeretettel szemlélem e páratlan képet, amely a mennyei tanúbizonyság örök remekműve, és mint olyan, Krisztus örökszép arculatát állítja szemem elé. Minél tüzetesebben szemlélem e képet, annál jobban ismerem meg Krisztust, és annál őszintébb lesz iránta való szeretetem.

3.

«Mert hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a mennyben: Az Atya, az Ige és a Szentlélek; és ez a három egy.» (Szentlecke.)

Aki az Atyát és Őbenne a Fiút szemléli, hamarosan eljut az isteni Lélek ismeretéhez is. A mennyei tanúbizonyság ezt is elősegíti és tökéletes fogalmat közvetít. E szerint a Lélek már az Ószövetségben nagy szerepet játszott. A teremtés őshajnalában találkozunk Vele először: «A föld azonban puszta és üres volt és sötétség volt a mélység színén: de Isten Lelke ott lebegett a vizek felett». (Móz. I. 1, 2.) Az Ószövetség története nagyon sokszor hivatkozik Reá. (Bir. 3, 10.; Kir. I. 10, 6.; Móz. II. 31, 3. stb.), ami bizonyítja, hogy az Atyával és a Fiúval egylényegű isteni Lélek fontos küldetést teljesített az üdvösség történetében. Az isteni Lélek mint az Atya és a Fiú között fennálló szeretet megszemélyesülése, kiegészíti a mennyei tanúbizonyságot, rávilágít az örök isteni igazságra, megmagyarázza azt, és ezáltal fejezi be a Krisztus

által eszközölt megváltás alapján megszentelésünk beteljesülését. Ebbeli teljesítményeit a következő megnyilvánulásokban ismerjük meg: — *a)* Az isteni Lélek elsősorban szemtanúja a történteknek, ezért mondja Péter, az apostolfejedelem a papi fejedelmeknek: «Ezeknek a dolgoknak tanúi vagyunk, mi és a Szentlélek, Kit az Isten megadott mindazoknak, kik Neki engedelmeskednek». (Ap. Csel. 5, 32.) Megerősíti ezt Szent Pál kijelentése: «Bizonyságot tesz pedig nekünk a Szentlélek is». (Zsid. 10, 15.) — *b)* Az isteni Lélek tanúbizonyságot tesz a látottakról, és emberek által szólal meg: «Mikor pedig bíróság elé hurcolnak titeket, ne törjétek előre a fejeteket mit szóltok, hanem ami azon órában adatik nektek, azt mondjátok: hiszen nem ti vagytok akik szóltok, hanem a Szentlélek». (Márk 13, 11.) — *c)* Az isteni Lélek világosságával árasztja el és betölti az embereket. Ezért mondja az Úr angyala Zakariásnak, Keresztelő Szent János atyjának, hogy János majd «betelik Szentlélekkel». (Luk. 1, 15.) —

d) A mindeneket betöltő isteni Lélek megújítja az embereket. Szent Pál is erről beszél és a keresztséget «a Szentlélek eszközölte újjászületés és megújítás fürdőjének» (Tit. 3, 5.) nevezi. Ezt már jóval előtte Krisztus is hangoztatta, Aki azt mondotta Nikodémusnak, hogy «ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába». (Ján. 3, 5.) — *e)* A mindent megújító isteni Lélek irányítja az emberiséget. Azért mondja az isteni Mester, hogy üldöztetés esetén ne aggódjunk, hogy mit mondunk, mert «a Szentlélek megtanít azon órában, mit kell mondanunk». (Luk. 12, 12.) És Szent Pál is ugyanerre hivatkozik. (Zsid. 9, 8.) — *f)* Az isteni Lélek különös gonddal irányítja az Anyaszentegyházat. Erre a legszebb példákat az Apostolok Cselekedetei könyvében találjuk (15, 28, 20, 28 stb.), amiből kitűnik, hogy az apostolok mindig teljes tudatában voltak a Szentlélek közvetítette irányításnak és annak megfelelően cselekedtek. — *g)* Az isteni Lélek fakasztja a lelkekben a hivatás ke-

gyelmét, és Ő küldi a kiválasztottakat a lélekmentés és az igehirdetés fájdalmas útjaira. (Ap. Csel. 13, 4.) — *h)* Az isteni Lélek bőségesen juttat nekünk korlátlan gazdagságából, és annak megfelelően osztogatja ajándékait. (Ap. Csel. 2, 33, 38.) — *i)* Az isteni Lélek gyujtja fel bennünk az Isten szeretet fehérizzású tüzét. Szent Pál is megemlíti, hogy «az Isten szeretete kiárad szívünkbe a Szentlélek által, Aki nekünk adatott». (Róm. 5, 5.) — *j)* Az istengyermekség szent kegyelmét is Neki köszönhetjük, mert mint a nemzetek apostola mondja: «Akiket az Isten Lelke vezérel, mindazok az Istennek a fiai». (Róm. 8, 14.) — *k)* Világosságából senkit sem zár ki és kegyelmét mindenkire kiterjeszti; nem szorítkozik csak a kiválasztott népre és a pogányokat is belevonja a megszentelő kegyelem áramlásába. Ezen értelemben mondja Szent Pál, hogy «Krisztus Jézus szolgája legyek a pogányok között és az Isten evangéliumának szent szolgálatát végzem, hogy ezáltal a pogányoknak áldozatként való bemutatása kedves és

a Szentlélektől megszentelt legyen». (Róm. 15, 16.) — *l)* Az isteni Lélek belső megszentelésünket is foganatosítja és irányítja lelki életünket. Minden benső megmozdulás Őreá vezethető vissza, annyira, hogy Szent Pál állítása szerint még az Úr Jézus nevét is csak a Szentlélek által tudjuk kimondani. (1. Kor. 12, 3.) — *m)* A Szentlélek őrködik Isten országa felett és azt az igazság, béke és öröm kegyelmével árasztja el. (Róm. 14, 17.) — Az isteni Lélek, Kinek végtelen teljesítményét csak e rövid szemelvény közvetítésével tudtuk megismerni, tanúbizonyságot tesz Isten végtelen hatalmáról és megalapozza a kegyelemeszközölte megszentelésbe vetett hitet.

Elhatározás: Mindenben a Lélek világosságára bízom magamat és annak irányítását követem. Megfogadom Szent Pál tanácsát: nem fojtom el magamban a Lelket és arra törekszem, hogy méltóbbá váljak sugallataira.

4.

«Mert hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a mennyben: az Atya, az Ige és a Szentlélek: és ez a három egy.» (Szentlecke.)

A fentebb szemléltek alapján megismertük a három isteni Személy között fennálló kapcsolatot és leborulva imádjuk az oszthatatlan egységet, amelybe az Atya, a Fiú és a Lélek forrott össze, hogy Istenünk legyen. — *a)* Isten egy, oszthatatlan és tökéletes. Ezért mondja Szent Athanáz hitvallásában: «Az Atyában, a Fiúban és a Lélekben egy az Istenség, egyenlő a dicsőség és egyöntetűen örök a méltóság; amilyen az Atya, olyan a Fiú és olyan a Szentlélek . . . Az Atya Isten, a Fiú Isten, a Szentlélek Isten, de nem három isten, hanem egy Isten». — *b)* Az egy Istenben három személy van: Atya, Fiú és Szentlélek. E három minden egység ellenére megkülönböztethető egymástól; mint személy független és mind a három mégis egy Isten. Szent Athanáz is ezt tanítja hitvallásában: «Az a katolikus hit, hogy egy Istent tiszteljünk a Szent-

háromságban és a Szentháromságot az egy Istenben imádjuk. Ne zavarjuk össze a személyeket és ne osszuk fel az egy isteni lényeget. Más az Atya, más a Fiú és más a Szentlélek személye . . . Az Atyát senkisem alkotta, senkisem teremtette, senkisem nemzette. A Fiú egyedül az Atyától származik, nem az alkotás, nem a teremtés, hanem a nemzés útján. A Szentlélek az Atyából és a Fiúból fakadt és nem alkottatott, teremtetett vagy nemzettetett . . . A Szentháromságban nincs se előbb, se utóbb, se kisebb, se nagyobb : mind a három Személy egyöntetűen örök és egyenlő». — c) A háromszemélyű egy Istenben, a Szentháromságban a cselekvés is közös. A Fiú résztvett az Atya által eszközölt teremtésben, az Atya jelen volt a Fiúban, midőn megváltásunkat eszközölte, és a Lélekben, Aki megszenteli az emberiséget. A Fiú szintén együttműködik a Lélekkel a mi megszentelésünkön, és a Lélek izzó szeretete örökké ég az Atyában és a Fiúban.

Elhatározás: Csodálattal eltelve borulok térdre a háromsze-

mélyű egy Isten, a Szentháromság előtt és imádom az örökké teremtő Atyát, az örökké megváltó Fiút és az örökké megszentelő isteni Lelket. Mind a három egy Isten, az én Istenem, Akiről a mennyei tanúbizonyság is tanítja, hogy életem célja és kicsendülése.

Fehérvasárnap utáni kedd.

Az Evangélista tegnapi tanítását kiegészítően a földi tanúbizonyságról is megemlékezik és ezzel kapcsolatban a következő tényezőkről beszél: 1. A Lélek. 2. A Víz. 3. A Vér.

1.

«*És hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a földön: A Lélek, a Víz és a Vér; és ez a három egy.*» (Szentlecke.)

Az isteni Lélek teljesítményeihez tartozik (lásd a tegnapi elmélkedés 3. pontját) a szellemet alakítani, a lelki életet irányítani. Ezáltal beteljesül Szent János mondása, aki a mai Szentleckében a földi tanúbizonyságról

beszél és ennek első tényezőjeként a Szentlelket említi. Az említett földi tanúbizonyság a Szentlélek irányítása mellett következőképen alakul: — *a)* Kiinduló pont és alap: a kinyilatkoztatás szelleme. Ennek két eleme van, Krisztus tanítása és a Lélek világossága. Krisztus befejezte a kinyilatkoztatást, és tanításában mindazokat az ismereteket közölte, amelyekre szükségünk van, hogy üdvözüljünk. Igéje megalapozta bennünk a világnézetet, kialakította bennünk az egyéniséget és külön, a megváltást jellemző embertípust teremtett. Hozzájárul ehhez az isteni Lélek világossága. A Lélek ugyanis annyiban fakaszt világosságot bennünk, amennyiben képessé teszi értelmünket Krisztus igéjének befogadására, megértésére és követésére. Ezenkívül megerősíti lelkünket és lehetővé teszi, hogy együttműködjünk a megváltásból fakadó kegyelemmel, és Krisztus tanítása alapján istenes életet éljünk. A Lélek tehát kialakítja bennünk Isten országát, és tanúbizonyságot tesz a mellett, hogy Krisztus szavai nyomában lüktető élet

és fölényes teljesítmény fakad. — *b)* A kinyilatkoztatás szelleme alapján az idők folyamán különböző, egymástól eltérő és mégis közös célt követő életiskolák keletkeztek. Elég Szent Benedek, Szent Domonkos, Szent Ferenc, a Hét Szent Alapító vagy Loyola Szent Ignác tengelyszerepére gondolni és e hatalmas egyéniségek által elindított mozgalmakat szemlélni, hogy tudjuk, mily jelentőséget kell ezeknek a különböző irányzatoknak tulajdonítani. Ezzel kapcsolatban meg kell fontolnunk, hogy milyen tényezők járultak hozzá az egyes irányzatok kibontakozásához. *α)* A sziklaszilárd alap mindenütt és minden vonatkozásban Krisztus tanítása, az isteni Ige, az Evangélium szelleme és a katolicizmus lelkisége. Azon irányzatok, amelyek a legcsekélyebb mértékben is eltértek e közös alaptól, tévútra kerültek, romlást okoztak és így nem tartoznak az isteni Lélek földi tanúbizonyságához. *β)* Az isteni Lélek erre épített, midőn a nagy egyéniségeket elárasztotta világosságával és a különböző egyéniségekben talált adottság-

nak megfelelően a krisztusi tanítás változatos oldalait domborította ki. γ) Az egyéniségek önnön tulajdonságaiknak megfelelően és az isteni Lélek vezetése mellett alkalmazták a krisztusi tanítást és annak, különösen egyes sajátosságaiknak leginkább megfelelő oldalaira fektették a fősúlyt. Benedek a fajvédelem szempontjából fontos családképzés szellemét, Domonkos az isteni Ige ragyogását, Ferenc a szent szegénységben rejlő gazdagságot, a Szent Alapítók a lovagias Mária szolgálatot, Ignác a katonás szellemen alapuló sikeres küzdelmet domborította ki. δ) Az egyének tömegeket vonzottak magukhoz és mozgalmat indítottak. A krisztusi tanítás alapján álló egyéni elgondolás lassan átment a köztudatba és kialakította a tömeg lelkiségét. Az évszázados gyakorlat magától értetődő fejlődést és tökéletesülést hozott magával. Ennek köszönhetjük, hogy a katolikus egységben ma a különböző irányzatok változatosságával találkozunk, amely eléggé gazdag ahhoz, hogy minden igényt kielégítsen és mindenkit Istenhez vezes-

sen. — Bárhova tekintünk, a lelkiélet minden megmozdulása az isteni Lélek földi tanúbizonysága jegyét viseli magán. Mindenütt a Lélekkel találkozunk, nyomaira bukkanunk és alakításait szemléljük. Mindebben azt a tanúbizonyságot találjuk, amely az Isten fölényes erejére világít rá és annak dicsőségét szemlélteti.

Elhatározás: A Lélek tanúbizonysága énrám is vonatkozik és bennem is megnyilvánul. Bármely irányzathoz tartozom, arra törekszem, hogy tökéletes életalakításom által tanúskodjam az isteni Lélek kegyelemben gazdag ereje mellett. A Lélek lelkemhez szól: minden körülmény között hallgatok sugallatára.

2.

«*És hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a földön: A Lélek, a Víz és a Vér; és ez a három egy.* (Szentlecke.)

A földi tanúbizonyság második tényezője Szent János elgondolása szerint a Víz. Alatta természetesen a keresztvizet értjük, ami szintén hozzá-

tartozik a földi tanúbizonyság összességéhez, és Isten végtelen alakító ereje mellett tanúskodik. — *a)* A keresztvíz eltörölhetetlen nyomot hagy hátra a lélekben és ezáltal azon külső jelet égeti bele, amely a kereszténységet jellemzi és a többiektől megkülönbözteti. E külső jel tehát a megismerés szolgálatában áll és mint olyan, tanúbizonyságot tesz arról, hogy viselője Isten országához tartozik, Krisztus gyermeke és az isteni Lélek alakítása. — *b)* A víz, annak ellenére, hogy folyékony és puha elem, rendkívül erős és szétjjelszakíthatatlan összekötő kapocs: a megkeresztelteket egy egységbe, minden nemzeti érdekkülönbség fölé emelkedő közösségbe tömöríti össze. Ezáltal szintén Isten mellett tesz tanúbizonyságot, mert megalakítja az oszthatatlan egységet, Isten földi országának kézzelfogható megnyilvánulását. — *c)* Ezenkívül életet fakaszt a lelkekben, és ezeket minden egyéni kibontakozás ellenére, sőt annak alapján közös, egyöntetű erkölcsi magatartásra és életalakításra képesíti, ami által szintén Isten ereje mellett tesz

tanúbizonyságot és Krisztus erkölcsi tanítása fölényes sikerét hirdeti.

Elhatározás: A keresztvíz az én homlokomat is érintette és erről sohasem feledkezem meg. Tudom, hogy nagy következményeket von maga után; tudom, hogy tökéletes erkölcsi magatartásra és kifogástalan életalakításra kötelez. E gondolat lebeg folyton szemem előtt és ez irányítja cselekedeteimet.

3.

«*És hárman vannak, kik bizonyságot tesznek a földön: A Lélek, a Víz és a Vér; és ez a három egy.*» (Szentlecke.)

A földi tanúbizonyság harmadik tényezője a Vér. A lelkiélet és a velejáró küzdelem bőséges alkalmat nyujt arra, hogy annak remek megnyilvánulásait kellőképen szemléljük. — *a)* Tanúbizonyságot elsősorban Krisztus legszentebb, az eucharisztikus áldozatban kiontott Vére tesz. Ez a lelkiélet gerince, a kegyelemben való részesedés alapja és minden elért siker

magyarázata. — *b)* A testi és lelki szenvedésben bőségesen kiontott vér, a küzködők önfeláldozása és a szenvedők keserves könnye, amellyel Krisztus Golgota-utakon járó követői oly nagyon bővelkednek, szintén hozzátartozik a földi tanúbizonysághoz, és azt a fenséges erőt szemlélteti, amely a szenvedésből fakad, az áldozatban találja beteljesülését és a köznapiasság színvonala felett magasan álló egyéniségeket alakít. — *c)* Idetartozik a hitükért, a kinyilatkoztatás világosságáért szenvedők, a vértanúk vére, amely húsz évszázadon át nem apadt el, és bőségesen áztatta az arénák porát és a vérpadok kiszáradt deszkáit. E vér a mellett tesz tanúbizonyságot, hogy Krisztus szelleme, ereje és kegyelme tovább él, és oly hősiességre képesít, amely a legrettenetesebb kíntől és véráldozattól sem riad vissza.

Elhatározás: Csodálattal szemlélem az isteni Megváltó legszentebb Vérének hatását. Nyomában fakad a vértanúknak a kínpad deszkáit pirosra festő vére, a Golgota-utakon járók hal-

vány orcáján végig gördülő könny és mindazon áldozat, amely együttjár Krisztus követésével. Mindezt magától értetődőnek tartom, magamra is vonatkoztatom; és Istent csak erőért kérem, hogy szükség esetén, miután mindenre fel vagyok készülve, egyiktől sem riadjak vissza.

Fehérvasárnap utáni szerda.

Szent János evangélista, az apostolok teológusa, a Szentleckében még egy harmadik tanúbizonyságról is megemlékezik, amely bennünk nyilvánul meg és Isten végtelen kegyelmi erejére vezethető vissza. Tanításával kapcsolatban a következő pontokról elmélkedünk: 1. A hit lényege. 2. A hit gerince. 3. A hit világossága.

1.

«*Ha az emberi bizonyságot elfogadjuk, az Isten bizonysága nagyobb, mert ez az Istennek bizonysága, amely nagyobb, hogy bizonyságot tett az ő Fiáról. Aki hisz az Isten Fiában, az önmagában bírja Isten bizonyságát.*» (Szentlecke.)

Az Evangélista szavaiból elsősorban a hit lényege tűnik ki. A liturgia szavait, vagyis Szent János tanítását a kinyilatkoztatás által közvetített ismeretekkel egészítjük ki, hogy ezáltal tökéletesen megismerkedjünk a hit lényegével és elmerüljünk annak kegyelmi világosságába. A kinyilatkoztatás szerint a hit — *a)* elsősorban életet ad. Szent Pál az Evangéliumról beszélvén mondja: «Mivelhogy az Istennek igazsága nyilvánul meg benne, amely hitből-hitre vezet, amint írva vagyon: az igaz pedig a hitből él». (Róm. 1, 17.) Hasonlóképen nyilatkozik a Galatákhoz (3, 11.): «Hogy pedig a törvény által senki sem igazul meg Isten előtt, nyilvánvaló, mert: hitből él az igaz». A hit tehát a kinyilatkoztatás szerint, a természetfeletti életet alapozza meg és Isten megismeréséhez vezet. — *b)* Ezenkívül igazzá tesz. Erre céloz Szent Pál, midőn a megigazulásról beszél és kijelenti, hogy: «A Jézus Krisztusban való hit igazzá tesz» és hozzáfűzi, hogy: «Az ember a hit által igazul meg». (Róm. 3, 26, 28.) Ennek következté-

ben a hit alapozza meg megigazulásunkat, és ezáltal üdvösségünket. — *c)* A hit továbbá életünk törvénye és lelki kialakulásunk alapja. (Róm. 1, 27.) — *d)* A feltétlen küzdelem jegyében áll és ezért írja Szent Pál Timoteusnak, hogy: «Harcolja a hit jó harcát». (Tim. I. 6, 12.) — *e)* Kiindulópontja érdemszerző cselekedetünknek, és ezért említi Szent Pál «a hit munkáját» (Tesz. 1, 3.), amit Szent Jakab mondása egészít ki (2, 20), amelyből megtudjuk, hogy: «A hit cselekedetek nélkül holt». (Jak. 2, 26.) — *f)* Állhatatos és konzekvens magatartásra nevel, azért mondja Szent Pál, hogy: «Mi a hit által állunk». (Róm. 11, 20.) — *g)* A megváltás kegyelmét újítja fel bennünk, mert «kegyelemből üdvözültünk a hit által és nem magunktól. Az Istennek ajándéka ez». (Ef. 2, 8.) Megalapozza bennünk Isten békéjét, és ezért kívánja Szent Pál a rómaiaknak (15, 13), hogy «a reménységnek Istene töltse el őket a hitnek teljes örömével és békéjével». — *i)* Legyőzi a világot, és a végső győzelemhez vezet. Szent János evangélista is ezt hangoztatja

első levelében: «Minden, ami Istentől született, meggyőzi a világot, és ez a győzelem, amely meggyőzi a világot, a mi hitünk». (Ján. I. 5, 4.) — A kinyilatkoztatás szavaiból és a mai Szentlecke tanításából világosan kitűnik a hit lényege és a nyomában fakadó kegyelmi gazdagság.

Elhatározás: A hit világossága engem is érintett, kegyelmében én is részesültem. Hálás szívvel emlékezem meg erről, és minden erőmből azon vagyok, hogy hitemet elmélyítsem és ezáltal közelebb jussak Istenhez. A fősúlyt főleg arra fektetem, hogy megismerkedem a hitet megalapozó kinyilatkoztatás tanításával és e célból sokat forgatom és tanulmányozom a Szentírást. Egy nap se múljon el anélkül, hogy egy pár sort ne olvasnék belőle.

2.

«*Aki hisz az Isten Fiában, az önmagában bírja Isten bizonyságát.*» (U. o.)

Szent János tanítása szerint Krisztus a hit gerince. Minél többet foglalkozunk egyéniségével, és minél mélyrehatóbban szemléljük lelki arculatát, tanítását, erkölcsi magatartását, annál inkább meggyőződünk arról, hogy a hitben minden Krisztus, az isteni tengely körül fordul meg. A kinyilatkoztatás szerint Krisztus ebbeli tengelyszerepe a következőkben nyilvánul meg: — *a)* Krisztus azáltal alapozza meg bennünk a hitet és válik annak gerincévé, hogy szellemet alakít, amely belénk árad, élteti lelkünket és irányítja cselekedeteinket. Azért mondja Szent Pál oly találóan: «Ti azonban (keresztények) nem testi, hanem lelki emberek vagytok, ha ugyanis az Isten lelke lakik bennetek; Akiben meg nincs meg Krisztus lelke, az nem az Övé». (Róm. 8, 9.) Hitéletünkben a fősúlyt arra kell fektetnünk, hogy e szellemmel mindinkább megismerkedjünk és belőle merítsük az életünket irányító és betöltő világosságot. — *b)* Krisztus szeretete által erősíti meg hitünket, és ezáltal szintén gerincnek, tengelynek bizonyul. Szent Pál arról

is megemlékezik, és kérdezi: «Ki szakít el minket Krisztus szeretetétől? Nyomorúság, vagy szorongattatás, éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés, vagy kard? Amint írva vagyon, miattad gyilkolnak minket naphosszat; olybá vesznek, mint a leölésre szánt juhokat. (36. Zsolt. 44, 23.) De mindezeken győzedelmeskedünk azáltal, Aki szeret minket.» (Róm. 8, 35.) A Krisztusból kiáradó szeretetnek, melynek meggyőző ereje végtelen, senki sem tud ellentállni. Mindeneket Krisztushoz, a Feltámadotthoz vonz, Vele egyesít és így szilárdítja meg a természetfeletti hitet. — *c)* Krisztus mindezt azzal tetőzi be, hogy hit által közösséget alakít, és ennek segítségével könnyíti meg a természetfeletti és termékeny hitéletet. Ennek következtében «Sokan vagyunk egy test Krisztusban; egyenként azonban egymásnak tagjai». (Róm. 12, 5.) — Krisztus valóban a hit gerince és a hitélet tengelye. Belőle indul ki minden és Őbenne találja beteljesülését. Őkörülötte fordul meg minden és bizonyítja, hogy a hit

üdvözítő kegyelmét csakis a Feltámadottnak köszönhetjük.

Elhatározás: Miután Isten kegyelmével megerősítettem és elmélyítettem hitemet, azáltal teszem termékennyé, hogy felelevenítem magamban Krisztus szellemét, elmerülök szeretetében és az Általa alkotott közösséghez, a Corpus Christi Mysticumhoz csatlakozom, hogy Őbenne találjam meg a hitélethez megkívánt keretet és erkölcsi támaszt.

3.

«*Az Istennek bizonysága, amely nagyobb.*» (U. o.)

Hitünket végtelenül világossá teszi az Úr bennünk megnyilvánuló tanúbizonysága. — *a)* A kinyilatkoztatás közvetítésével szólott hozzánk, mutatta meg szent Arculatát és ezáltal nemcsak megalapozta, hanem világossá, érthetővé, áttekinthetővé, megindokolttá és sziklaszilárddá tette hitünket. Ezt a Zsoltáros is tapasztalta és azért mondja, hogy: «Szeplőtelen

az Úr törvénye, felüdíti a lelket, megbízható az Úr bizonysága, boldogságot ad a kisdedeknek». (18. Zsolt. 8.) — *b)* Az Úr által kinyilatkoztatott igazságba vetett hitünket Krisztus, a Feltámadott tette ragyogóvá. Ő magyarázta meg nekünk az örök igazságot, Ő mutatta meg erkölcsi életalakításával annak felülmulhatatlan szépségét, és Ő bizonyította be kínszenvedésével az abban rejlő kifogyhatatlan, természetfeletti éltető erőt. Minél jobban közeledünk Krisztushoz, annál világosabbá és mélyebbé válik bennünk az Istenbe vetett természetfeletti és érdemeket szerző hit. — *c)* Ihletője, orgánuma, közvetítője a bennünk megszilárdult hitnek az isteni Lélek. Szent Pál is mondja, hogy : «Maga a Lélek tesz lelkünkkel együtt bizonyságot, hogy az Istennek a fiai vagyunk». (Róm. 8, 16.) A lélekjárásnak, a belőle fakadó ihletnek köszönhetjük, hogy az örök igazságok ismerete mind tökéletesebben alakul ki bennünk és mindig biztosabban hatja át életünket. — A hit világossága az Atyából indul ki, Krisztusban, az

isteni Igében éri el kifejező ereje tetőpontját és a Lélek-fakasztotta ihlet által termékenyül meg. — Világosság a háromszemélyű egy Isten, az imádásra méltó Szentháromság ragyogó fényessége, és lelkünket elárasztó dicső árnyéka.

Elhatározás: Már nem egyszer tettem fel magamban, hogy a világosság gyermeke akarok lenni. Ezt a jófeltételt megismétlem és azzal egészítem ki, hogy mindig és mindenütt a hitből fakadó világosságot keresem és annak irányításához igazodom.

Fehérvasárnap utáni csütörtök.

Az Evangéliumban ismét Szent János apostol jut szóhoz, aki a Feltámadott húsvéti jelenését vázolja plasztikus közvetlenséggel. Az általa közvetített jelenetből a következő motívumokat emeljük ki: 1. Az esthajnal és a zárt ajtók. 2. A húsvéti köszöntés. 3. A kéz és a szív.

1.

«Az időben: este lőn a hét első napján és az ajtók be voltak zárva ott, ahol a tanítványok egybe valának gyülve a zsidóktól való félelem miatt.» (Evangélium.)

Szent János evangélista gyönyörűen vázolja a Feltámadott megjelenésének hátterét, és annak színes jelentése által megfelelő keretet ad. Egyidőben rávilágít a húsvéti jelenés rendkívüli körülményeire, és önkéntelenül megmagyarázza az összegyűltek, az apostolok és a tanítványok lelkületét, hangulatát és benső beállítását. — *a)* A szemlélőnek elsősorban az tűnik fel, hogy az apostolokat a közeledő esthajnal behajtja a házba. Számunkra nem lényeges, hogy melyik házról van szó. Mindegy, hogy az utolsó vacsora termében vagy másutt jöttek e össze. A hangsúlyt arra fektetjük, hogy esteledvén, bementek a házba. Ezt nagyon jól megértjük. Félnek az árnyéktól, az est és az éjtszaka bizonytalanságától. Összejönnek, egybetömörülnek, és a közösségben keresnek erőt és vigaszt. «L'union fait la force», «az erő a közösségben rejlik», olvassuk a

belga királyi címeren, erre gondolunk, midőn az apostolok esthajnali gyülekezetét szemléljük; és nem botránkozunk meg magatartásukon, hanem feltesszük magunkban, hogy mi is hasonlóképen cselekszünk és mint a nagy krisztusi közösség, a misztikus Krisztus-test tagjai, mi is a közösségre támaszkodunk, belőle merítünk erőt, és nála keresünk vigaszt. — *b)* Szent János jelentését olvasva szinte látjuk az aggódó apostolokat, amint lezárják az ajtókat, és mégegyszer meggyőződnek, hogy kulcs nélkül senki sem jöhet be. Magatartásuk elárulja benső hangulatukat és tanúbizonyságot tesz az üldözőktől, az ellentmondástól való félelmükről, habozásukról és minden gesztusukban megnyilvánuló bizonytalanságukról. A pünkösd még távol van és a Lélek még nem jött el. Ez meglátszik az apostolokon, akik minden jóakaratuk ellenére még mindig csak gyarló emberek. Erre gondoljunk mi is, és akkor meggyőződünk a Szentlélek alkotó erejéről, annak nélkülözhetetlenségéről. Kérjük a Lelket, hogy

jőjjön el mielőbb, nehogy minket is elfogjon a rettegés és félelmünkben az ajtókhoz fussunk és annak zárait próbálgassuk. — *c)* Az est nyugalmát Krisztus az apostoloknál tett látogatásra használja fel. Megjelenik előttük. Minket nem az érdekel, hogy a zárt ajtókon keresztül jön az apostolokhoz és ezáltal bizonyítja feltámadott szent emberségének megdicsőülését, hanem az, hogy az esthajnal békéjében jön és a közösséget keresi fel. Ezáltal mintha kihangsúlyozná, hogy csak akkor szól hozzánk és jelenik meg előttünk, ha kiszakadunk a világ forgatagából, az egyedüllét és a csend nyugalmát élvezzük, és a közösségre támaszkodunk. Nehéz Krisztust a nyugalmon kívül megtalálni, és nem lehet számítani azzal, hogy a közösségen kívül a misztikus Krisztus-testtől elszakadva is hozzájuthatunk. — A húsvéti jelenést körülfogó keret nagyon tanulságos és arra mutat, hogy hogyan kell felkészülnünk, ha Krisztus jelenésében akarunk részesülni és feltámadása dicsőségét kívánjuk szemlélni.

Elhatározás: A Feltámadott megjelenésénél én is ott akarok lenni és hallani akarom szavát. Tudom, hogy hol kell keresnem. Elvonulok a világ lármájától, beleilleszkedem a nagy krisztusi közösségbe, és az abból belém áradó szent béke teszi majd lehetővé, hogy én is lássam a Feltámadott szent arculatát és hallgassak igéjére.

2.

«Eljöve Jézus, megálla középen és mondá nekik: békesség nektek!» (U. o.)

A Feltámadott első szava, amelylyel az egybegyűlteket üdvözli, a húsvéti köszöntés: «Békesség nektek!» E két szóban, amely olyannyira hozzátartozik a húsvéti hangulat lényegéhez, benne foglaltatik a megváltás alapgondolata és a megváltás kegyelmének szintétikus, tökéletes összefoglalása. — *a)* «Pax vobis!» A Feltámadott kitárja karjait és a győzedelmes húsvét üdvözlő szavaival a bűntől

való szabadulás békéjét árasztja az apostolok lelkébe. A «consummatum est» és a «pax vobis» között még hosszú utat kellett megtennie. A keresztfán, a megfelelő pillanatban ugyan beteljesült a megváltás munkája és megtört a bűn hatalma. De még hátramaradt a keresztről való levétel, a sírbaszállás és a sírüregben való háromnapos tartózkodás. Hátra volt még a halál fölött aratott győzelem, a feltámadás. Krisztus már megtette ezt az utat, feltámadott halottaiból és most itt van apostolai és tanítványai között, és húsvéti üdvözlettel biztosítja őket a bűntől való szabadulás lelket egyensúlyban tartó békéjéről. E köszöntés nekünk is szól. Krisztus felénk is kitárja kezeit, és nekünk is megadja a bűntől való szabadulás békéjét. Csak egy feltétel beteljesülését kívánja meg: a bűntől való elfordulást és a jóban való állhatatosságot. — *b)* «Pax vobis!» mondja a megjelent Feltámadott, és ezáltal a kegyelem békéjét árasztja az egybegyűltek lelkébe. A Feltámadott megtörte a bűn hatalmát és kínszenve-

dése által annyi kegyelmet érdemelt, hogy az elegendő a jóban való állhatatosságunk megszilárdítására és ellentálló képességünk felfokozására. Csak Krisztus kegyelmét kell keresnünk, ha bűnmentesen akarunk élni és győzelmesen kívánunk küzdeni. E kegyelem megalapozza bennünk a biztonság, Isten közelében való tartózkodás békéjét és tartóssá teszi lelki harmóniánkat. — *c)* «Pax vobis!» hangzanak az üdvözlő szavak Krisztus ajkáról, és a Feltámadott ezáltal az örökkévalóságba vetett remény békéjét árasztja a világba. Kínszenvedése és feltámadása által eltörölte az eredeti bűn legrettenetesebb következményét, és képesített arra, hogy örök megdicsőülésben részesüljünk. A megdicsőülés, mint életcél, ragyogó világossággal áll szemünk előtt és fényessé teszi életutunkat. Megalakítja bennünk a kiforrott békét, nyugalomra, bizalomra és zökkenéseket nem ismerő ritmusra nevel. Az örökkévalóságba vetett reményből béke árad a lelkünkbe és húsvéti fényességgel tölti el szívünket.

Elhatározás: A Feltámadott húsvéti köszöntése erősen visszhangzik bennem. Megőrzöm lelkemben e két szót és elmélyítem magamban azon felülmúlhatatlan húsvéti békét, amelyet a Feltámadottnak köszönök. A béke vezesse minden léptemet és legyen alapvető jellemvonása életalakításomnak.

3.

«*Megmutatá nekik kezét és oldalát.*» (U. o.)

A húsvéti köszöntés béketeljes szavaira nem következhetett más : a Feltámadott az apostolok elé tárta megsebzett kezeit és oldalára mutatott, hogy a dicsőséges, a szentséges Szív feletti sebhelyet szemlélhessük. Ezzel a leglényegesebbre mutat rá: — *a)* Az isteni Szívre. Belőle indult ki a szeretetteljes, megváltó áradat. A Feltámadott Szíve, amelyet a lándzsa által okozott sebhely koronáz meg, kiinduló pontja a megváltás beteljesülésének és a végtelen kegyelmi áradatnak, amely elárasztja a világot, és üdvösségét eszközli. Krisztus

lángoló szeretetének köszönhetjük mind e gazdagságot. Fogadjuk hálados lelkülettel, imádó gesztussal a Feltámadott kézmozdulatát, amelylyel szentséges Szívét tárja fel előttünk és Annak kincseire figyelmeztet. — *b)* A Szív szolgája, cselekvő eszköze a kéz. Krisztus, a Feltámadott szentséges kezeit mutatja az összegyűlteknek és általuk nekünk. E kéz az isteni Szív szolgálatában állott, követte sugallatát és teljesítette kívánságát. E kéz szeretetteljes, de férfias szorítással tette magáévá az emberiség sorsát és ragadott ki az örök kárhozat mélységéből. Sokat tett értünk és véresen megsebesült. Vér áztatta, szentséges, megváltó vér, e jótevő kezeket és csak annak köszönhetjük, hogy az isteni Szív kívánsága teljesült és mi megszabadultunk. — *c)* A Szív és szolgája, a kéz, elvonatkozhatatlanul összetartoznak. A felbonthatatlan kapcsolat a közös győzelem : mind kettő győzött a ragyogó húsvéti feltámadásban. A Szív óhaja teljesült, az emberiség megszabadult. A kéz vé-

res áldozata nem volt hiábavaló, mert az üdvösség útjába gördülő roppant akadályokat a keresztrefeszítés gesztusával morzsolta széjjel, tette ártalmatlanná, és így szabadította fel az örök beteljesüléshez vezető utat. Az apostolok csak később, miután eljött a Lélek és mindenre megtanította őket, ébredtek annak tudatára, hogy mit jelent a Feltámadottnak azon gesztusa, amellyel Szívét és Kezét tárta fel előttünk a húsvét esti jelenés misztikus homályában. Mi már tudjuk, hogy ez mit jelent, és annak megfelelően becsüljük meg a húsvéti jelenés kegyelemgazdagságát.

Elhatározás: Az isteni Szív világossága előttem is felragyog, és a megváltó Kéz fényessége elől én sem zárkózom el. Az isteni Szív szeretetét a hősiességig felfokozva viszonzom, és a megváltó Kéz jótéteményeit azzal hálálom meg, hogy ajkaimat a szent sebhelyre tapasztom, és lelkemet őszintén e Kézbe és annak termékeny oltalmába ajánlom.

Fehérvasárnap utáni péntek.

A Feltámadott tanítványait rendkívüli hatalommal ruházta fel és azzal bízta meg, hogy a megváltás kegyelmében részesítsék a világot. Kezükbe adta a bűntől való feloldozás felelősségteljes fegyverét, ezáltal felszentelte a galileai halászok durva, de becsületes kezeit, és megalapította a bűnbánat szentségét. Ezzel kapcsolatban a következő pontokról elmélkedünk: 1. A Megváltó. 2. A Lélek. 3. A küldött.

1.

«*Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket... Rájuk lehele és mondá nekik: vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik, és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.*» (Evangélium.)

A bűnbocsánat hatalma, amely az apostolok felszentelt kezeibe van letéve, a Megváltóból indul ki. Alapja a Feltámadott kínszenvedése, végleges győzelme és kifogyhatatlan istenemberi érdeme. — *a)* A Feltámadott logikus konzekvenciával készítette elő

a bűnbocsánat szentségét és a talajt, amely annak megtermékenyüléséhez szükséges. Mielőtt megalapította volna e szentséget, megtanított mindannyiunkat a bűn uralma ellen küzdeni. Igéje félreérthetetlenül rávilágított arra az útra, amelyen járnunk kell, ha bűnmentesen akarunk élni. Tehát megtanított a szeplőtelen életre. Felülmúlhatatlan példaadása pedig megmutatta, hogy az isteni tanítást, az igét és a belőle fakadó erkölcsi törvényt hogyan kell a mindennapi gyakorlat aprópénzére beváltani, és így vezetni győzelemre a bűn ellen folytatott állhatatos küzdelmet. — *b)* Kínszenvedése és halála által kiérdemelte nemcsak az eredeti bűn eltörlését, hanem azonfelül minden egyénileg elkövetett vétek bocsánatát. A sebhelyek, amelyek a Feltámadott szent és megdicsőült emberségét ékesítik, fennhangon tanúskodnak az értünk folytatott küzdelem keserves ára és kivívott győzelme végleges megerősítő jelentősége mellett. E ragyogó sebhelyek — melyek Krisztus szent emberségének legméltóbb ékessége — világí-

tanak bele a gyóntatószékek homályába, áramlanak át a bűntől való menekvést keresők lelkébe és közvetítik a bűnbocsánat megszabadító kegyelmét. — *c)* Miután példája és tanítása által előkészített a bűntől való szabadulásra, és szenvedése által kiérdemelte, hogy valóban megszabaduljunk: megalapítja a bűnbánat szentségét, apostolaira bízza annak kiszolgáltatását és ezáltal a megváltásból fakadó bűnbocsátó kegyelmet az egész emberiségre kiterjeszti és univerzális jelentőségűvé teszi.

Elhatározás: Megrendülve szemlélem a ragyogó sebhelyeket és azok szelíd világosságánál fontolom meg a bűnben rejlő elvetemültséget és a bűnbocsátó hatalom rendkívüliségét. Sokat foglalkozom ezekkel a gondolatokkal, hogy belőlük kegyelmet merítsek, és segítségükkel jobban megbecsüljem a szent gyónást, amit ezentúl nagyobb tökéletességgel akarok végezni.

2.

«*Vegyétek a Szentlelket.*» (U. o.)

A bűnbocsátó hatalom gyakorlatában nagy szerep jut a hamadik isteni Személynek, a Léleknek. Pünkösd tüzes napja még nem jött el, de a Lélek, ami a bűnbocsátó hatalom gyakorlatát és az azzal kapcsolatos küldetést illeti, már itt van. A Feltámadott az apostolokra lehel és ezzel a szimbolikus gesztussal érteti meg velük, hogy a második isteni Személy belélejük árasztotta a harmadik isteni Személyt: Lelket kaptak Istentől és az isteni Lélek vett lakást bennük. Mindez, mint már láttuk, a bűnbocsátó hatalom gyakorlatára vonatkozik és az isteni Lélek ebbeli szerepét tünteti fel. — *a)* Alapvető elem vezetni és felvilágosítani a bűnöst. Erről az isteni Lélek gondoskodik. Ez még nem kegyelem, de azzá lesz a bűnös hozzájárulása által. Itt még nem bűnbocsánatról van szó, hanem arról a benső megmozdulásról, amely jobb belátáshoz, töredelmes bánathoz, erős fogadáshoz és ezeken az előfel-

tételeken keresztül a gyóntatószékhez vezet. Kegyelemmé csak abban a pillanatban válik, amelyben a pap, mint isteni felhatalmazott, felemeli felkent kezét és feloldoz a bűntől. Az isteni Lélek előkészítő, vezető és felvilágosító kegyelme mögött a «Mediatrix Gratiarum», a kegyelmet közvetítő Szent Szűz anyai jósága áll. Az Istenanya, a Szentlélek jegyese könyörög megszakítás nélkül és eszközli ki az isteni Lélek beavatkozását, felvilágosító irányítását. Ez változik át a kellő pillanatban, a bűnös hozzájárulása által megtermékenyítő és új életre nevelő kegyelemmé. — *b)* Az isteni Lélek ezen teljesítményben sem egyoldalú. Nemcsak azokat vezeti és készíti elő a nagy eseményre, akik a gyóntatószékhez jönnek, hogy bűneik bocsánatát leljék, hanem a felhatalmazottat is, aki a gyóntatószékben, Isten ítélőszékében ül és gyakorolja a bűnbocsánattal kapcsolatos küldetést. Vezeti, irányítja, felvilágosítja a bűnbocsánat hatalmával megbízottat, hogy mélyen belepillantson a bűnös lelkébe, megértse annak vajudását; és

Krisztus megsebzett jóságos kezei példáját követve, a Jópásztor szellemének megfelelően távolítsa el lelkéből a bűn töviseit és gyógyítsa meg a keservesen megsebzettet. A lelkipásztorok, akik sok időt szentelnek a bűnbánat szentsége kiszolgáltatásának, tanúbizonyságot tehetnek az isteni Lélekből kiáradó és a gyóntató magatartását irányító kegyelem rendkívüli hathatóssága mellett. — *c)* Az isteni Lélek mindezt azáltal tetőzi be, hogy megerősíti a bűnbocsánat kegyelmében részesültet. Tökéletesíti benne a bűntől való elfordulást, megerősíti benne a jóravaló törekvést és végtelenül felfokozza ellentállóképességét. Az isteni Lélek, kinek a bűnbocsánat szentsége kiszolgáltatásában oly nagy szerep jutott, mindig azon van, hogy e szentség termékennyé legyen és új, tökéletes életre neveljen, amely kizárólag Krisztus követésének jegyében áll.

Elhatározás: Szent gyónásom is lélekjárás legyen, és a Szentlélek világosságának jegyében álljon. Ha gyó-

nok vagy gyóntatok, mindig az isteni Lélekhez fordulok kellő világosságért és irányító kegyelemért. A gyóntatószékhez enélkül sem mint bűnös, sem mint gyóntató még csak közeledni sem merek.

3.

«*Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket.*» (U. o.)

A bűnbocsánat kegyelme Krisztus szentséges akaratának megfelelően emberi közvetítéshez van kötve. A Feltámadott apostolait és azok utódait külön megbízással tisztelte meg, és ezáltal megfelelő mértékben abban a küldetésben részesíti, amelyet Ő mennyei Atyjától kapott. Ennek következtében fontoljuk meg, hogy — *a)* a Feltámadott által küldött, vagyis a gyóntató, akinek hatalmában áll a bűnöktől feloldozni, vagy azokat megtartani, az isteni Megváltó bűnbocsátó munkásságának földi folytatása. Szent Pállal mondhatja, habár csak átvitt értelemben, hogy Krisztus sebhelyeit hordozza magában, vagyis Krisztus életét

éli és Krisztus küldetését teljesíti. Krisztus életét éli, amennyiben soha sem téveszti szem elől, hogy élete Krisztus földi életének és erkölcsi magatartásának emberi visszfénye. Csak akkor méltó Krisztus folytatása lenni és a bűnbocsánat hatalmát gyakorolni, ha teljesíti e feltételt. Krisztusi küldetésben jár, amennyiben az isteni Megváltó helyét foglalja el a földön, az Ő nevében, szándékainak megfelelően és törvényeihez alkalmazkodva közvetíti a bűnbocsánat kegyelmét. — *b)* Ezenkívül, különösen a gyóntatószékben, az isteni Lélek organuma. Sugallatait követi, tanácsát közvetíti, irányítása szerint cselekszik, és vezetésének megfelelően szolgáltatja ki a roppant felelősséggel egybekötött szentséget. Mint a Lélek organuma, tudatában van nemcsak összehasonlíthatatlan méltóságának, hanem az azzal járó komolyságnak is, és annak megfelelően gyakorolja a reábízott hatalmat. És hogy könnyítsen a felelősségen, mindig törekszik a Szentlélek közelében tartózkodni. — *c)* Legszebb ékessége azonban talán az, hogy

mint gyóntató, aki Isten helyett foglalja el az ítélőszéket, a bűnös szolgája. A bűnösnek szolgál annyiban, amennyiben életét a bűnbocsánat hatalma gyakorlatának szenteli, és minden erejével azon van, hogy a bűnöst megszabadítsa a bűntől és ismét beleillessze a természetfölötti élet kegyelemteljes áradatába. Csak az ül méltóképen a gyóntatószékben és csak annak lelkipásztori munkássága termékeny, aki sohasem téveszti szem elől, hogy tulajdonképen nem hatalmat gyakorolni és ítélkezni jött, hanem a bűnösöknek szolgálni és velük szemben a legfennköltebb szeretetteljes szolgálatot teljesíteni.

Elhatározás: Ha Isten engem is e felelősségteljes hatalommal tüntetett ki, akkor nem tévesztem szem elől, hogy Krisztus életét folytatom és a Szentlélek organuma vagyok. E páratlan küldetés nem tesz felfuvalkodottá, mert mint Isten helyettese nem akarok egyéb lenni, mint a bűnösök szolgája. Ennek megfelelő lelkülettel ülök

a gyóntatószékbe. Ha pedig nem részesültem e kiváltságban, akkor ebből a szemszögből ítélem meg a gyóntató egyéniségét és hálás lélekkel veszem, ha, mint a Lélek organuma, beleszól életembe, megszabadítja lelkemet és irányítja életalakításomat.

Fehérvasárnap utáni szombat.

Szent Tamás apostol, akit sokan hitetlennek neveznek, a folyton zavarban levő, kapkodó és kételkedő világot képviseli. A mai Evangéliumban alkalmunk van, éspedig szintén Szent János közvetítésében, egyéniségével foglalkozni és lelkivilágát szemlélni. Gondolatainkat a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A hitetlen. 2. A hivő. 3. Az átváltozás.

1.

«Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, ki kettősnek neveztetik, nem vala velük, mikor eljött Jézus. Mondák tehát neki a többi tanítványok: láttuk az Urat. Ő pedig mondá nekik: Hacsak nem látom az ő kezein a szegek

nyomát és ujjamat a szegek helyére nem bocsátom és kezemet az Ő oldalába nem teszem, én nem hiszem.» (Evangélium.)

Bármennyire is tiszteljük Szent Tamás apostolt, aki ezt egyébként minden szempontból megérdemli, mégis kénytelenek vagyunk őt a mai Evangélium alapján a hitetlen lélek jelképének venni. Erre magatartása kényszerít, amelyből azonban üdvösséges tanulságokat vonunk le: — *a)* Szent Tamás lelkét is érinti a «testimonium», a tanúbizonyság. Az apostolok, kiknek megbízhatósága minden kételyen felül áll, jelentik, hogy látták a Feltámadottat. A hitetlen hasonló kegyelemben részesül. Ő is találkozik a «testimonium»-mal, neki is van alkalma mindazon megdönthetetlen tanúbizonysággal megismerkedni, amely Krisztus mellett szól és Istenségét bizonyítja. — *b)* Tamás, mint az Evangáliumból tudjuk, hidegen elzárkózik a tények elől, nem fogadja el az apostolok tanúbizonyságát és kételkedik annak igazságában. Ezáltal vétkezik az apostoli tekintély ellen és megsérti azokat, akik vele egyen-

rangúak és kiknek józan szavahihetőségéről többször volt alkalma meggyőződni. A hitetlen is hasonló módon cselekszik, és hideg lelkülettel zárkózik el a legfényesebb és legmegdönthetetlenebb tanúbizonyságok elől. Nem fogadja el azokat, és oly egyéniségek szavaiban kételkedik, kiknek szavahihetőségéhez semmi kétség sem fér. — *c)* Csak egy feltétel alatt hajlandó hinni Krisztus feltámadásában: ha saját kezeivel győződik meg a valóságról és ujjaival a Feltámadott megdicsőült sebhelyeit érinti. Ezáltal szűkkeblűségéről, szeretetlen beállításáról tesz megcáfolhatatlan tanúbizonyságot. Csak azt fogadja el, amit lát és amit kezeivel megfoghat. A hitetlen sem cselekszik másként; és mindig arra hivatkozik, hogy csak akkor fogadja el Krisztus Istenségét és hisz Őbenne, ha kézzel fogható bizonyítékok állnak rendelkezésére. Ezáltal bizonyítja, hogy vak, elzárkózik a valóság elől és nem látja a kézzel fogható bizonyítékok sokaságát.

Elhatározás: Nem vagyok hitetlen és nem is akarok az lenni.

Tamás apostol magatartását nem követem és megelégszem az apostolok, a keresztény hagyomány és főleg a kinyilatkoztatás igehirdetése által reám szállt tanúbizonyságával. Ez nekem elegendő ahhoz, hogy leboruljak a Feltámadott előtt és imádó hódolattal csókoljam meg véresre sebzett főpapi kezeit.

2.

«*És nyolc nap mulva ismét odabenn valának az Ő tanítványai és Tamás is velük. Eljöve Jézus a zárt ajtón át . . . és mondá Tamásnak, tedd ide ujjadat és nézd kezemet . . . és ne légy hitetlen, hanem hivő.*» (Evangélium.)

Nyolc nap mulva ismét eljött a Feltámadott, hogy Tamást is meggyőzze, és ezáltal bennünk is megerősítse a hitet. «Ne légy hitetlen, hanem hivő» — mondá neki a jelenéskor, mert «boldogok, akik nem láttak és mégis hisznek». A Feltámadott szavai világosságában felragyog előttünk a hivő lélek méltóságteljes szépsége. — *a)* A hivő lélek nem támaszkodik szemére, lá-

tásra, hallásra, jelenlétre, van ennél — és ezt nagyon jól tudja — több, amiben nagyobb a meggyőző erő és a csalhatatlan tanúbizonyság. — *b)* A hivő lélek elfogadja a Krisztusban és az apostolokban megnyilvánuló isteni tekintélyt. Neki elég, ha tudja, hogy Krisztus kinyilatkoztatta, bebizonyította feltámadását és megjelent az apostoloknak. Neki elég, ha tudja, hogy az apostolok szemtanúi voltak e jelenésnek, hallották az isteni igét és részesültek az isteni küldetésben. Csakis az ebből fakadó, és az ezen alapuló tekintélyre támaszkodik. — *c)* A tekintély elfogadásából és elismeréséből fakad a hit. A hivő lélek értelemmel, akarattal és szeretettel bízza magát a csalhatatlan hitre és nem kívánja Tamással, hogy ujjával érintse a Feltámadottat. Ezáltal boldog, mert hiszi, amit nem látott: bizalomról, odaadásról tesz tanúbizonyságot és végtelen kegyelmet érdemel.

Elhatározás: Én sem voltam ott, amikor Krisztus megjelent az apostoloknak és én sem hallottam hangját. De

azért hiszek Benne, mert az apostolok tanúbizonysága, a keresztény századok hagyománya és a krisztusi hit nyomán fakadó diadalmas életalakítás fölényes sikerei mellette szólnak. Hiszek Benne; féltékeny éberséggel őrzöm és fokozom magamban a hit kegyelmét.

3.

«*Én Uram, és én Istenem!*» (U. o.)

Tamás, a kételkedő apostol, megrendítő átváltozáson megy keresztül. Meggyőződik Krisztus feltámadásáról és térdreborulva imádja az előtte megjelent Megváltót. A hitetlenből, a tétovázóból, a habozóból hivő, örök apostoli egyéniség és hősies vértanú lesz. — *a)* Ezen átváltozás kiindulópontja az isteni Megváltó reális, kézzelfogható jelenléte. Tamás látja, beszél Vele, kezeivel érinti sebhelyeit, és így oly valósággal kerül szembe, amely elől lehetetlen elzárkózni. — *b)* Krisztus hozzá intézett szavaiban szeretetteljes,

gyengéd szemrehányás van. Az apostol fogékony lelke érzi és felméri ennek horderejét. Szégyenpír futja el arcát, zavarba jön, és keservesen bánja, hogy nem hitt a feltámadásban. — *c)* Ebből kegyelem fakad, a hit, a sziklaszilárd meggyőződés, az odaadás és önfeláldozás kegyelme, amely nagy teljesítményekre képesítette az egykor hitetlen Tamást, és méltóvá tette az apostoli küldetésre. Minden hitetlen, aki Krisztussal találkozik, hasonló átváltozáson esik keresztül. Meggyőződik az isteni Megváltóban rejlő megcáfolhatatlan valóságról, isteni természetéről, megváltói küldetéséről, kegyelemteljes hatalmáról; elmerül szívének, igéjének, tanításának szemléletében és annak közvetítésével új, fényességben bővelkedő világ tárul fel előtte; érzi a feléje áradó kegyelem megtermékenyítő hatását, amely a hit világosságát és a természetfeletti életet alapozza meg benne.

Elhatározás: Lehet, hogy magam is megtért vagyok és már átestem a kegyelemteljes átváltozás folyamán. Ak-

kor már tudom, hogy miről van szó és megfelelő módon hálálom meg a hit kegyelmét. Ha pedig Isten kegyelméből erős vagyok hitemben, akkor mint lelkipásztor vagy mint világi ember törekvésemmel azon vagyok, hogy a hitetleneket és a kételkedőket Krisztushoz vezessem és meggyőzzem feltámadása valóságáról.

Húsvét utáni második vasárnap.

A mai szentmise liturgiája a húsvéti örömet szemlélteti újonnan, és annak megtermékenyítő melegébe állít bele. Az Introitus ezen örömet a következőképen indokolja: 1. Isten irgalma. 2. Isten igéje. 3. Az igazak öröme.

1.

«*Az Úr irgalma betölti a földet, Allelúja.*» (Introitus.)

A húsvéti világosság örömteljes ragyogása különösen alkalmas arra, hogy reámutasson Isten irgalmának jelentőségére, közelebb hozza hozzánk,

megértesse velünk, és szépségét vázolja. A húsvéti fényességben az isteni irgalom következő alapvető vonásait ismerjük meg: — *a)* Különös és megdicsőült ragyogást látunk elsősorban akkor, midőn az isteni irgalom legszentebb szimbolumát, a keresztet szemléljük. A Golgota magaslatát, melynek tengelye a véres kereszt, ma már egészen más megvilágításban látjuk. A földindulás elmult, a mennydörgés elnémult és a napfogyatkozás komor sötétsége helyett a feltámadás dicsőséges ragyogása árasztja el a magasztos fennsíkot. A keresztfa a megdicsőülés fényességében tündököl és fennhangon dicsőíti azt az isteni irgalmat, amely a Megváltó Golgotajárásának és kereszthaldozatának egyik legszebb megindokolása. — *b)* Az isteni irgalom egy másik vonása is felragyog előttünk: a dicsőséges feltámadás, amely megtöri a halált és fölényes győzelemről tanúskodik. A feltámadás Krisztus szempontjából végleges győzelem és ragyogó megdicsőülés; a mi szempontunkból pedig az isteni irgalom egyik legfennköl-

tebb tanúbizonysága. Az isteni irgalom ugyanis megszánta az eredeti bűn által halálra ítélt emberiséget; Krisztus feltámadása által legyőzte a halált és ezáltal megszabadított annak hatalmától. — *c)* A megdicsőülés fényességében ragyogó kereszt és az elhagyatott sírüreg, (Krisztus kereszthalála és feltámadása) mint az isteni irgalom legmeggyőzőbb tanúbizonysága, az egész világra kihat és betölti fényességével. Mindenki megismerkedik a kereszttel és az emberiség összessége szemléli az üres sírboltot és a feltámadás világosságát. A húsvéti fény elárasztja a világot és az ingadozó lelkekben meggyujtja az isteni irgalom jótékony és szelíd világosságát. — A húsvéti fényességben valóban az isteni irgalom bizalomfakasztó jóságával ismerkedünk meg és annak szemléletébe merülünk el.

Elhatározás: A húsvéti fényben Isten irgalmának szelíd világosságát is meglátom. Boldogan szívom magamba tanítását és felújítom beléje vetett reménységemet. Ezenkívül

termékennyé teszem azáltal, hogy minden törekvésemmel méltónak akarok bizonyulni felfokozhatatlan jóságára.

2.

«*Az Úr igéje alkotta az egeket, Allelúja.*» (U. o.)

A húsvéti világosságban az isteni Ige ragyogó fényességével is találkozunk. Ez elkerülhetetlen, mert a Feltámadott, az isteni Ige, ma, húsvét reggelén indul útnak, hogy meghódítsa a világot és üdvözítse az emberiséget. Fokozzuk húsvéti örömünket és szemléljük az isteni Ige útja egyes fázisait. — *a)* Az isteni Ige útnak indul, és mint világosság mindenhova eljut és mendenüvé behatol. Célkitüzése ugyanis abban áll, hogy felvilágosítsa az emberiséget, kinyilatkoztassa az örök igazságot, feleletet adjon a legfontosabb kérdésekre, számüzze a kételyt, tárgytalanná tegye a bizonytalanságot, és feleslegessé a tétovázó habozást. Az Ige világossága, amelyet nem lehet visszatartani, mindenhova eljut, minden értelmet el-

áraszt. Sugarai nyomában öröm és megelégedettség fakad, mert megvetette alapját annak a megnyugvásnak, amelyet csakis az igazság ismerete eszközöl. — *b)* Az isteni Ige útnak indul és világossága fényességét az erő izzó tüzével egészíti ki. Miután kinyilatkoztatta az igazságot és a benne foglalt erkölcsi törvényt, megtanít annak alkalmazására; egyszóval megtanít élni. Ezt annyiban teszi, amennyiben az erkölcsi törvényhez való alkalmazkodáshoz és az istenes életalakításhoz szükséges képességet megadja, és eláraszt azzal az életerővel, amelyet kegyelemnek nevezünk. Ezáltal végtelenül termékenynek bizonyul és kifogyhatatlan alkotó erejének fölényét is bebizonyítja. — *c)* Az isteni Ige elindul útjára és «megteremti a lelkekben az eget», vagyis kialakítja bennük Isten országát. Amit a mai Introitus az égboltra, a kozmoszra vonatkoztat, azt minden további nélkül alkalmazhatjuk a lelkekre, amelyekben az isteni Ige közreműködésével kialakul az Isten országa, és a mennyei meg-

dicsőülés hathatós előképe, a természetfeletti kegyelmi élet. — Okunk van örvendezni, mert a húsvéti világosságban az isteni Ige fényességét szemléljük és lélekben elkísérjük az új útra, amely világosságban, erőben bővelkedik és tökéletes embereket alakít.

Elhatározás: Húsvéti örömömet azáltal tökéletesítem, hogy az isteni Ige útját szemlélem és annak egyes fázisait önmagamra vonatkoztatom. Hozzám is eljutott mint világosság és ezt boldogan magamba zárom; és engem is érintett mint erő, és ezzel Isten elvárásának megfelelően élek, hogy kialakítsam magamban Isten országát, kiérdemeljem az örök dicsőséget és ezáltal bizonyítsam, hogy az Úr igéje bennem is «megalkotta az egeket».

3.

«*Ujjongva zengjetek igazak az Úrnak, mert a jámborokhoz illik a dícséret.*» (U. o.)

Az igazak, akik ma boldogan állják körül az elhagyatott sírboltot és méltán töltekeznek a húsvéti világossággal, ebben lelik örömüket. Elragadva szemlélik az isteni irgalom különböző megnyilvánulásait, boldogan kísérik el az isteni Igét az új útra és válnak diadalmenete szemtanúivá. Mindennek nyomában eltörölhetetlen öröm fakad lelkükben, amely bármely más földi és mulandó megnyilvánulást messze felülmúl. — *a)* Az igazaknak, akik Krisztust komolyan követik, csak az örök mérték mérvadó és csak ebben lelik örömüket. A földi vonatkozású megnyilvánulásokban rögtön ráeszmélnek a mulandóságra, az értékek korlátoltságára és arra, amit a Szentírás «vanitas vanitatum» hiúságok hiúságának nevez. E kettő közt önkéntelenül megvonják a párhuzamot és csak az utóbbit keresik. Ennek a fényessége ragyog fel a húsvéti világosságban és ez fakasztja fel a valódi örömet az igazak lelkében. — *b)* Örömüket nem tudják magukba zárni. Nyomában oly feszültség keletkezik, melyet feltétlen enyhíteni kell. Ezt

azáltal teszik, hogy belekapcsolódnak az örökös istendicséretbe és fennhangon hirdetik az Úrnak az örök értékekben megnyilvánuló dicsőségét. Ez az egyedüli magatartás, amely lelki alkatuknak megfelel és igényeiket kielégíti. Azért mondja a mai liturgia, hogy «a jámborokhoz illik a dícséret». — *c)* Az istendícséret nemes gesztusa alapozza meg enyészetlen boldogságukat s képezi lelkiéletük, erkölcsi törekvésük valódi, törhetetlen tengelyét. (Lásd II. kötet 803—805. old.)

Elhatározás: Megértem a húsvéti világosságban felragyogó örök értékek jelentőségét és gyakran mondom a mai Kollektával: «Isten . . . adj híveidnek állandó vidámságot, hogy akiket az örök halálba való zuhanástól megmentettél, az örökkétartó örömök élvezésében részesítsd».

Húsvét utáni második vasárnapra következő hétfő.

Szent Péter apostol a mai Szentleckében a Feltámadott követésére szólít fel, és annak alapvető elemeire hívja fel figyelmünket. Tanításából a következő pontokat emeljük ki: 1. A szenvedés mint alap. 2. A példaadás mint út. 3. A követés mint beteljesülés.

1.

«*Szeretteim: Krisztus szenvedett érettünk.*» (Szentlecke.)

A Feltámadott kínszenvedése sziklaszilárd alapja annak az erkölcsi magatartásnak, amelyet Krisztus követésének nevezünk. Ha nem lebegne folyton szemünk előtt Krisztus megdicsőült szenvedése és nem töltekeznénk a keresztfából kiáradó világossággal, akkor sokkal nehezebben határoznánk el magunkat a Megváltó követésére, lényegesen nagyobb ellentmondásokat kellene leküzdenünk, és összehasonlíthatatlanul több akadályt kellene utunkból eltávolítanunk. Krisztus kínszenvedésében végtelen vonzó és meggyőző erő rejlik. Ez az oka annak,

hogy mindenkit magához vonz, és a Feltámadott követésére késztet. — *a)* A krisztusi kínszenvedésben rejlő meggyőző erő első megindokolását Szent Péter szavaiból merítjük, aki a mai Leckében figyelmeztet, hogy a Feltámadott «a mi bűneinket maga elviselte testében a fán». Végtelen kínszenvedésen ment keresztül és Golgota-járása leírhatatlanul keserves volt. A világ bűneinek súlya nehezedett vállára és tette szenvedését elviselhetetlenné. Krisztus mindezt vállalta, és meghozta a legnagyobb áldozatot. Ezáltal bebizonyította, hogy önzetlen, a hősies önfeláldozásig felfokozott szeretettel viseltetik irántunk és csakis javunkat akarja, üdvösségünket keresi. A szeretet bizonyítéka elől nem lehet elzárkózni. Végtelen vonzóerő rejlik benne. Ez vezet oda Krisztushoz, és bizonyítja, hogy csak akkor lehetünk boldogok, ha Őt követjük, megmaradunk szeretetében és lábnyomaiba lépünk. — *b)* Szent Péter szavai szerint fokozza e vonzóerőt, hogy a Feltámadott «sebei által meggyógyultunk». A Feltámadott meg-

dicsőült testétől nem lehet elvonatkoztatni a ragyogó sebhelyeket. Bármily szempontból közeledünk Hozzá, mindig e sebhelyek fényességével találkozunk és azok szelíd világosságában a Megváltó követésében rejlő erkölcsi erőt ismerjük meg. Azonkívül fölényes győzelme jelentőségét is jobban felfogjuk. Ez lényegesen fokozza a kínszenvedésben rejlő vonzóerőt, mert arról győz meg, hogy ha mi is hasonlóképen cselekszünk, tehát komolyan vesszük Krisztus követését és lábnyomaiba lépünk, akkor hasonló erkölcsi erőben részesülünk és Vele együtt jutunk el a végleges győzelemhez. — *c)* Mindezt betetőzi annak tudata, hogy «oves errantes», tévelygő juhok voltunk és nem tudtuk, hova tartozunk, ki a pásztorunk, melyik akolba menjünk. Szent Péternek igaza van, midőn a mai Szentleckében erre is kitért, mert a Feltámadott kínszenvedésének szemlélete ezt a tudatot is felgerjeszti bennünk és meggyőz arról, hogy a megváltás beteljesülése, Krisztus győzelme végét vetette ennek a tarthatatlan állapotnak. Helyzetünk

megváltozott és a megváltás kegyelme által a Jó pásztor aklában meleg otthonra találunk. Minden további nélkül belátjuk, hogy e kegyelmet meg kell őrizni, amit csak Krisztus követése által érhetünk el. — Krisztus kínszenvedésének szemlélete minden szempontból a Feltámadott követése alapjának bizonyul. Minél többet foglalkozunk a Golgota-út egyes mozzanataival, annál könnyebben határozzuk el magunkat Krisztus állhatatos követésére.

Elhatározás: Ápolom lelkemben a Golgotás szellemet és hűségesen szemlélem Krisztus kínszenvedésének egyes fázisait. Őszintén feltárom lelkemet ennek kihatása előtt, és teljes odaadással ígérem, hogy nem zárkózom el a krisztusi szenvedésben rejlő vonzóerő elől, és mindenben követem eszményképemet, a Feltámadottat.

2.

«Krisztus szenvedett érettünk, példát hagyván nektek, hogy az Ő nyomdokait kövessétek.» (U. o.)

Krisztus követésének második igen fontos tényezője a példaadás. Szent Péter a mai Leckében erről is megemlékezik és részletesen vázolja Krisztus példaadásának egyes fázisait. — *a)* Krisztus példaadása abból indul ki, hogy mint Szent Péter mondja: «Bűnt nem tett». Ez annyit jelent, hogy megtartotta a törvényt és élete minden szempontból megfelelt az isteni parancsolatnak. Aki Krisztust követi, hasonlóképen cselekszik és megteremti a harmóniát Isten törvénye és saját életalakítása között. — *b)* «Álnokság az Ő szájában nem találtatott» mondja Szent Péter, és ezáltal kidomborítja, hogy Krisztus a szó legteljesebb értelmében az igazság hőse volt. Mindig az igazság útjait járta, annak a szelleme irányította cselekedeteit és annak világosságát árasztotta a világba. Példája ebben is kötelező, mert hozzátartozik Krisztus követéséhez, hogy az életalakítás és annak legkisebb részei

is az igazság jegyében álljanak. — *c)* «Nem szidalmazott» folytatja Szent Péter tanítását, tehát nem fizette vissza az ellene elkövetett igazságtalanságot és — *d)* «midőn szenvedett, nem fenyegetőzött», vagyis szelíden eltűrte a rossz bánásmódot. — *e)* Átadta magát az őt «igazságtalanul elítélőknek» és ezáltal hősies szeretetét a legtökéletesebb önátadásig fokozta fel. A Szentlecke tanítása szerint Krisztus példaadása három tengely körül fordul meg: a bűnmentes, szeplőtelen életmód, a tökéletes igazság és a hősies szeretet. Ezáltal a legfensőbb erkölcsi értékeket kapcsolta bele az emberi életalakításba. Akik őt követik, hasonlóképen cselekedjenek, és akkor valóban helyes úton járnak és méltókká válnak a húsvéti világosság végtelen kegyelmére.

Elhatározás: Krisztus példáját szemlélem és annak szépségeibe merülök el. Előbbi elhatározásomat azzal egészítem ki, hogy részletezem programmomat, és a krisztusi példa minden egyes, még legcsekélyebb

megnyilvánulását is, életalakításomat irányító legfőbb erkölcsi törvénynek veszem.

3.

«Példát hagyván nektek, hogy az Ő nyomdokait kövessétek.» (U. o.)

Az apostolfejedelem a mai Szentleckében félreérthetetlenül Krisztus követésére szólít fel és azt teszi életünk alaptörvényévé. Szavaival kapcsolatosan fontoljuk meg: — *a)* hogy mindig Krisztus lábnyomaiba kell lépnünk. Ez Krisztus követése alapja. A fősúlyt pedig arra fektessük, hogy e lábnyomokat az életben mindig meglássuk és a legtekervényesebb úton is megtaláljuk: ami annyit jelent, hogy mindig és minden körülmény között Krisztus példájához alkalmazkodunk, az Ő magatartása szerint cselekszünk és szellemének megfelelően döntünk a legkülönbözőbb helyzetekben. — *b)* Szent Péter azt mondja, hogy Krisztus lábnyomaiba kell lépnünk. Nem elég megtalálni, látni a lábnyomokat, követni is kell őket, ami nem egyszer

rendkívüli nehézségeket okoz, mert e lábnyomokat sokszor oly helyen találjuk, amely emberi szempontból nem könnyen, vagy csak nagy áldozatok árán közelíthetők meg. Ez sohase riasszon vissza Krisztus követésétől. — *c)* Szent Péter e feltételek teljesítése mellett Krisztus követését «lelkünk Pásztorához való megtérésnek nevezi». Krisztushoz való hozzátartozásunk, őszinte életközösségünk csakis a komoly követésen alapszik.

Elhatározás: Hálával tartozom az apostolfejedelemnek, hogy megtanított Krisztus követésére. Még egyszer felteszem magamban, hogy állapotomnak megfelelően mindenben Krisztust követem és másokat is arra késztetek, hogy hasonló lépésre szánják el magukat.

Húsvét utáni második vasárnapra következő kedd.

A mai Evangéliumban Szent János közvetítésével a Jópásztor egyéniségével találkozunk. (Lásd: II. kötet 227—235. oldal.) A szent szöveg

szavai a Jópásztor alapvető tulajdonságaira világítanak rá. Ezekkel a következő pontokban foglalkozunk: 1. Az önátadás. 2. A veszedelem észrevétele. 3. Az idegen juhokra gyakorolt vonzóerő.

1.

«*Azon időben mondá Jézus a farizeusoknak: Én vagyok a Jópásztor. A Jópásztor életét adja juhaiért.*» (Evangélium.)

A Jópásztor első alapvető tulajdonsága a tökéletes önátadás. A magyar szöveg itt az élet feláldozásáról beszél, míg a hivatalos Vulgata Clementina azt mondja, hogy lelkét adja juhaiért. E tökéletes önátadásnak mély jelentősége van. — *a)* A Jópásztor életét is feláldozza a juhokért. Ezt kettős értelemben teszi. *α)* Értük és nekik él. Minden szava, minden cselekedete, élete minden egyes fázisa a juhoknak szól. Mint isteni Ige, második isteni Személy, azért lett emberré, hogy Jópásztor legyen, és csak azokért éljen, akik gondjaira vannak bízva. *β)* A tökéletes önátadást és csakis a juhok életéért küzdő életet azzal

tetőzte be, hogy a kereszt kínpadjára lépett és feláldozta önmagát. Meghalt a keresztfán, hogy juhai életét biztosítsa, vagyis megváltsa az emberiséget. Ennél tökéletesebb önátadásról szó sem lehet. — *b)* Nemcsak életét adja a juhokért, mint a magyar szöveg mondja, hanem lelke javát, önnön éltető szellemét ajándékozza nekik, hogy ezáltal bizonyítsa őszinte szeretetét, és foganatosítsa mint Jópásztor fennkölt küldetését. A juhoknak közvetített szellem *α)* ragyogó világosság, amennyiben az örök igazságot közvetíti, *β)* szikrázó tűz, amennyiben szeretetet áraszt maga körül és *γ)* örökkévaló folytonosság, amennyiben dicsőségteljes végkicsendüléshez és örök győzelemhez vezet. Többet nem is adhatna, mert ez lelke legjava. — *c)* A Jópásztor ezenkívül éltető erejével árasztja el a juhokat és megszentelő kegyelme korlátlan bőségével látja el őket. E kegyelem abszolút termékenység, és mint olyan biztosítja a természetfeletti életben elérendő sikert. A Jópásztor lelki fiziognómiájában ennek következtében nagyon sok anyai

vonásra bukkanunk. Olyan, mint a jóságos édesanya: táplálja, legelőre vezeti a juhokat és minden szempontból a legönzetlenebb módon gondoskodik róluk.

Elhatározás: Alig hiszem, hogy a farizeusok, akik előtt Krisztus a Jópásztorról szóló tanítást kinyilatkoztatta, tökéletesen megértették szavait. Annál jobban törekszem én e szavak mélységes jelentőségébe belehatolni, amelyek olyan hatalmas visszhangot keltettek bennem. És miután főleg az kapott meg, hogy mint Jópásztor, életét áldozza fel értem és lelke legjavát ajándékozza nekem, térdreborulva ígérem, hogy én is Neki szentelem (hivatásomnak megfelelően) életemet; és a tőle kapott kegyelmet arra használom fel, hogy lelkem nemesüljön, lelkiéletem tökéletesüljön és ezáltal énem színe-javát ajándékozzam Neki.

2.

«A béres pedig, és aki nem pásztor, akinek a juhok nem tulajdonai, látván a farkast jönni, elhagyja a juhokat és elfut; és a farkas elragadozza és elszéleszti őket.» (U. o.)

A Jópásztor a béressel hasonlítja össze magát, és arra figyelmeztet, hogy neki, azzal ellentétben, aki nem Jópásztor, éles, mindenható szeme van : idejekorán meglátja a közeledő farkast (veszedelmet) és minden szempontból mint Jópásztor viselkedik. — *a)* Nem vár az utolsó percig, hanem idejekorán figyelmeztet a közeledő veszedelemre és megtanít arra, hogy a kellő időpontban hogyan kell viselkedni. Krisztus, a Jópásztor, tökéletesen ismeri az emberi életet, annak esélyeit és az azokban rejlő veszedelmes lehetőségeket. Példaadásával, főleg tanításával és kegyelmével idejekorán világosít fel és arra is megtanít, hogy kegyelme segítségével és azzal együtt küzdve hogyan várhatjuk be az elkerülhetetlen támadást, és hogyan kell e harcot a végleges győzelemig folytatnunk. Azok, — bármelyik hivatáscsoporthoz tartoz-

nak is, akik — hallgatnak a Jópásztor szavára és elfogadják tanítását, sohasem teszik ki magukat keserves meglepetéseknek és oly támadásoknak, amelyek készületlenül találnak. — *b)* A Jópásztor nem béres. Tehát nem fut el, midőn a farkas jön. Jelen van és együtt küzd juhaival. Az ószövetségi kinyilatkoztatás erre nagyon szép hasonlatot talált és azt mondja, hogy mint anyamadár szárnyai alá veszi fiókáit és úgy védelmezi meg őket. A Jópásztor ezt azáltal teszi, hogy a reábízottakat elárasztja kegyelmével, megerősíti a jóban és a legnehezebb küzdelemre képesíti. — *c)* A Jópásztor imént szemlélt jelenléte és a belőle kiáradó kegyelmi bőség feltétlen győzelemre vezet. Fölöslegesnek találom ezt bizonyítani, és csak a lelkek történetére, a szentek életére és az egyháztörténelem tapasztalataira utalok. E történelmi feljegyzésekben számtalan bizonyítékot, feltűnő példát és csodálatos lelki győzelmet találunk úgy hogy tökéletesen meggyőződhetünk a Jópásztor segítsége győzedelmes kihatásáról. Krisztus valóban jó

pásztor. Jó : nem hagyja el a juhokat, a veszedelem pillanatában megerősíti őket, velük küzd a végleges győzelemig. Pásztor : vezeti, neveli, összetartja, védelmezi őket és minden szempontból gondoskodik róluk.

Elhatározás: A Jópásztorhoz csatlakozom és Őreá bízom sorsomat. Ha üt a veszedelem órája, nem rettegek, hanem bátran vállalom a küzdelmet, mert tudom, hogy a Jópásztor velem van és megszentelő kegyelmével bennem küzd. A fősúlyt arra fektetem, hogy a kegyelem mindig hathatósabban nyilvánuljon meg bennem.

3.

«*Egyéb juhaim is vannak, amelyek nem ez akolból valók, azokat is ide kell terelnem, és hallgatni fogják az én szómat és egy akol leszen és egy pásztor.*» (U. o.)

A Jópásztor hatásköre végtelen. Jóságos szeretetét nemcsak kicsi, elenyésző nyájra korlátozza, hanem azokra a juhokra is kiterjeszti, amelyek még nem tartoznak aklához.

Magához vonzza őket és ugyanazon kegyelemben részesíti, amellyel a többi juhok iránt viseltetik. Az idegen juhok iránt tanúsított csodálatraméltó magatartását a következő tulajdonságok jellemzik : — *a)* Ismeri a juhok helyzetét. Nagyon jól tudja melyik nyájhoz tartoznak, hol van akluk, hova mennek legelni, hogyan bánnak velük és milyen életet folytatnak. Tudja, hogy a legelő sovány, a bánásmód rossz, az akol nem nyujt védelmet és a pásztor nem törődik velük. Ismeri az idegen juhok helyzetét és tudja, hogy azok, akik nem tartoznak az Ő nyájához, keservesen nélkülözik az igazság világosságát és a szeretet tüzét. Szánalommal viseltetik irántuk és — *b)* gondoskodik róla, hogy hazataláljanak. Követeket küld hozzájuk (apostolok, lelkipásztorok), akik Őróla beszélnek, dicsőségét hirdetik és jóságát magasztalják. Egyszóval tárgyilagosan vázolják juhai helyzetét. Ezáltal megismerteti magát velük és megkönnyíti a nyájhoz vezető megváltó utat. Segít az idegen juhokon és úgy irányítja őket, hogy hazataláljanak. — *c)* Szeretettel fogadja az ide-

gen juhokat. Tárt karokra találnak nála, és őszinte, szivélyes fogadtatásra. Beleolvasztja őket a nyájba és nem tesz különbséget. Mindannyiukat egyformán szereti és mindannyiukról ugyanabban a mértékben gondoskodik. Teljes egyöntetűségről van szó, univerzális összeforrásról, amelynek legszebb kifejezését az Evangélium adja, midőn Krisztus következő szavait idézi: «És hallgatni fogják az én szómat» és annak fognak engedelmeskedni.

Elhatározás: Sokáig talán én is idegen akolban laktam és csak később találtam haza Krisztus nyájához. Legyen az bárhogy, mindenesetre hálát adok az Úrnak, hogy aklában lakhatok (Egyház), megbecsülöm azt, és mindig éber figyelemmel vagyok, hogy meghalljam a Jópásztor hangját és engedelmeskedjem szavának.

Húsvét utáni második vasárnapra következő szerda.

Mai elmélkedésünket is a Jópásztor egyéniségének szenteljük abban a reményben, hogy sikerül Őt tökéletesen megismernünk. Lelki fiziognómiájában megint új vonásokat fedezünk fel és azokat a következő pontokban szemléljük: 1. A Jópásztor ismeri a juhokat. 2. A Jópásztor az Atyában látja és Hozzá vezeti a juhokat. 3. A juhok ismerik a Jópásztort.

1.

«*Én vagyok a Jópásztor, és ismerem enyéimet.*» (Evangélium.)

Krisztus a Jópásztorról szóló tanításában arra hivatkozik, hogy tökéletesen ismeri a juhokat. E kijelentésnek nem szabad felületes értelmet tulajdonítani. Krisztus ismerete a legtökéletesebb értelemben veendő, mert minden egyes juhára kiterjed. Egyenként és egyénileg ismeri őket és éles pillantásával lelkük mélyébe tekint, hogy annál tökéletesebben sikerüljön a vezetés. Mindegyikben meglátja — *a)* a képességet, a pozitívu-

mot és annak lehetőségeit. Nagyon jól tudja, mi rejlik mindegyikben, mire képes, milyen jó tulajdonságokkal rendelkezik és mit lehet kihámozni belőle. Eszerint alakítja az egyéni kezelést és vezeti egyenként a juhokat. — *b)* Meglátja mindegyikben a negatívumot is. Ismeri a bennük rejlő rossz hajlamot, felületességet, gyengeséget, állhatatlanságot, egyéb fogyatkozásokat és ismeri azoknak mértékét is. Ennek megfelelően vezeti őket és osztja ki kegyelmét, hogy a fogyatkozások és tökéletlenségek ne fajuljanak el és ne okozzanak komolyabb károkat. — *c)* Ismeri ezenkívül egyéni életkörülményeiket és azok esélyeit. Nagyon jól tudja, milyen kerettel veszi őket körül az élet, milyen környezetben mozognak és milyen áramlatoknak vannak kitéve. Ezekkel is számol és ezeket is belevonja az egyéni vezetés üdvösséges terveibe. — A szó legkomolyabb értelmében Jópásztor, aki ismeri nyáját; született Vezér, aki egyenként foglalkozik a reábízottakkal és mindenkit üdvösséghez vezet.

Elhatározás: Megrendülve veszem tudomásul, hogy a Jópásztornak éles szeme van, szívet és vesét vizsgál és ennek következtében engem is tökéletesen ismer. Folyton azon vagyok, hogy fogyatkozásaimat csökkentsem és jótulajdonságaim szaporodjanak. Ezáltal remélem elérni, hogy a Jópásztor szívesen tekint reám és örömét leli jóakaratú törekvésemben.

2.

«*Amint ismer engem az Atya, én is ismerem az Atyát; és életemet adom a juhokért.*» (U. o.)

A Jópásztort rendkívül szoros kapcsolatok fűzik a juhokhoz: az Atyában látja és Őhozzá vezeti őket. — *a)* Az Atya ismeri Őt, (Ev.). Öröktőlfogva ismeri, és ezen ismeret abszolút és tökéletes. A Jópásztor mint isteni Ige és második isteni Személy egylényegű az Atyával, és az Atyának a Szentháromságban megszemélyesült önismerete. Magától értetődik, hogy az Atya kimerítő tökéletesség-

gel ismeri a Fiút. — *b)* A Fiú is ismeri az Atyát (Ev.), és pedig ugyanabból az okból. Egylényegű vele, és az Atyának megszemélyesült önismerete. Senki sem ismeri az Atyát, csak a Fiú és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya és mindkettőt csak az ismeri, akinek a Fiú kinyilatkoztatta. — *c)* A Fiú, a Jópásztor, az Atyában a juhokat is megismeri. Ezek öröktőlfogva léteznek az Atya gondolatában, Aki öröktől fogva határozta el teremtésüket. A Fiú tehát az Atya gondolataiban szemléli a juhokat, a reábízottakat és ennek megfelelően vezeti őket mint Jópásztor az Atyához, hogy beteljesüljön az Atya örök gondolatában megismert és előre szemlélt megdicsőülés. Ennél szorosabb kapcsolatot, magasabb megindokolást és szeretetteljesebb kiindulópontot elgondolni sem lehet. Ez legfensőbb oka, megindokolása a Jópásztor magatartásának és juhai iránt tanúsított páratlan szeretetének.

Elhatározás: Alig vagyok képes felfogni annak jelentőségét, hogy a Jópásztor, mint

Isten Igéje, az Atya örök gondolatában ismert és szemlélt engem öröktől fogva. Ennek tudatában boldog vagyok, mert érzem, hogy a kapcsolat Őközötte és énközöttem végtelenül szoros; és csak azon gondolkodom, hogy részemről mennyiben járulhatok hozzá annak fokozatos elmélyüléséhez. (Megfelelő, a lelkiéletre vonatkozó jó feltételek.)

3.

«*Ismernek engem enyéim.*» (U. o.)

A Jópásztor egyénisége a juhok számára nem megfejtetlen rejtély. Ismerik Őt és bőségesen van alkalmuk, hogy minél jobban megismerjék. Ismeretük elmélyüléséhez és tökéletesüléséhez a következő tényezők járulnak hozzá: — *a)* Ismerik Őt, mert mindennap élvezik a kenyérszegés örömét. Közösségük, a nyáj életének tengelye az Eucharistia, a mennyei Kenyér, amellyel a Jópásztor táplálja juhait. Akik e Kenyeret eszik, közelebb jutnak a Jópásztorhoz és

mindig tökéletesebben ismerik meg Őt. — *b)* Ismerik, mert részük van az Igehirdetésben. A nyájban a Jópásztor akarta igehirdetés tartja fenn a lelket és alakítja ki a szellemet. A Jópásztor szól hozzájuk: hallják hangját, figyelnek tanítására és szemlélik az általa kinyilatkoztatott örök igazságot. Ennek ragyogásán keresztül látják jóságos Pásztoruk egyéniségét és ismerik meg szentséges Arculata egyes vonásait. — *c)* Folyton közöttük van és lehetővé teszi, hogy földi, a liturgiában megnyilvánuló továbbélése által mindig közelebb jussanak Hozzá. Arcát nem rejti el és életét nem burkolja a titokzatosság fátyolába. A liturgia szakrális cselekményében elárasztja őket világossággal és tökéletesíti ismeretüket. Jóságos, tökéletes, örök Pásztor, akit a juhok minden szempontból ismernek és éppen ezért rajongásig szeretnek.

Elhatározás: Kenyérszegésben, igehirdetésben, liturgikus élményekben én is részesülök és mégis, vagy éppen ezért, fölvetem a kérdést,

hogy tényleg ismerem-e jóságos Pásztoromat? Ha ismeretem nem volna kielégítő, akkor a rendelkezésemre álló eszközökkel törekszem annak elmélyítésére és addig nem nyugszom, míg tökéletesen nem ismerem őt.

Húsvét utáni második vasárnapra következő csütörtök.

A Kollekta szavai a valódi alázatosság felmagasztaló erejére emlékeztetnek és annak jelentőségét domborítják ki. Erre vonatkozólag elmélkedésünket a következő pontokra osztjuk: 1. A Fiú alázatossága. 2. A világ megváltása. 3. Az örökkévaló öröm.

1.

«*Isten, Ki Fiadnak megalázódása által az elesett emberiséget felemelted: adj híveidnek állandó vidámságot, hogy akiket az örök halálba való zuhanástól megmentettél, az örökkévaló örömök élvezésében részesítsd.*» (Kollekta.)

A világ üdvösségének alapja és kiindulópontja az isteni Ige, a második

isteni Személy, a Fiú alázatossága. Ennek köszönhetjük, hogy a világ megmenekült, a megváltás beteljesült és az új élet felfakadt. Páratlanul termékeny alázatosság ez, melynek főbb megnyilvánulásai reávilágítanak a Feltámadott, az isteni Megváltó felülmulhatatlan magatartására. — *a)* A Fiú alázatossága elsősorban a világgal szemben tanúsított fellépésében nyilvánult meg. Isten volt, Király volt, Megváltó és Üdvözítő volt és mindezt a fényességet reális, tárgyilagos és kihangsúlyozott alázatosság fátyolába burkolta. Jászolban született, mint kisded szúrós szalmán feküdt, szegény, de nélkülözésekben gazdag életet élt, keservesen szenvedett és midőn a keresztfán meghalt, gonosztevőkkel tévesztetett össze. Az isteni dicsőség ragyogását tökéletesebben elfátyolozni és a világgal szemben szerényebb fellépést tanúsítani valóban nem lehet. — *b)* Ugyanezen tárgyilagos alázatosság nyilvánul meg az Eucharistia, a legméltóságosabb Oltáriszentség alapításában is. Krisztus itt nemcsak Istenségét, de

még szent Embersége végtelen vonzóerejű szépségét is elfátyolozta, és a kenyér és bor nagyon is egyszerű és alázatos színe alá rejtette. Nem akart tündökölni és nem akart ragyogni; közöttünk akart maradni és jótéteményeivel akart elhalmozni. Félt, hogy Isten-emberi természetének ragyogása túlságosan káprázta tó és inkább eltávolít tőle. Azért velünk szemben is szerény fellépést tanúsít és az Eucharisztia átlényegült ostyája fehér színébe burkolva lép fel előttünk. — *c)* A Fiú alázatossága a Corpus Christi Mysticum, a misztikus Krisztus-test életében is megnyilvánul. A Feltámadott az Egyházban, a misztikus Krisztus-testben folytatja életét. E test a közösség szent fátyola, amely alatt az örök szépség rejtőzik. Pusztán emberi szemmel tekintve csak emberi közösség, amelyben nem kevés a fogyatkozás és nem ritka a tökéletlenség. Csak az, aki keresztülpillant a fátyolon és az emberi közösségben, a misztikus Krisztus-testben, — hasonlóképen mint az átlényegült ostya fehér színe mögött — meglátja

a megtörhetetlen, lüktető isteni életet, érti meg, hogy mennyire hozzánk alázkodott Krisztus, hogy érdekeinket szolgálja és alázatossága által örök üdvösségünket mozdítsa elő.

Elhatározás: Bámulattal szemlélem a Fiú, a Feltámadott alázatosságát. Szeretettel veszem tudomásul, hogy mindezt érettem, üdvösségem, lelkiéletem előmozdítására tette. Ebből levonom a következményeket és hasonlóképen cselekszem. Én is elrejtem azt a kevés fényességet és jótulajdonságot, ami bennem van; és mindenben a szerénység és az alázatosság törvénye szerint cselekszem.

2.

«*Isten, Ki Fiadnak megalázkodása által az elesett emberiséget felemelted.*» (U. o.)

A Fiú alázatossága eszközölte a világ megváltását. — *a)* Megaláztatása által kiérdemelte a megváltást. Ennek lényege abban állott, hogy vállalta az emberiség bűneit és magára vette

az ezzel járó felelősséget. Megalázta magát, és megaláztatott, mert az isteni igazságosság Őbenne, aki a bűnös emberiséget helyettesítette, csakis bűneinek terhét viselő áldozati bárányt látta, és büntető karjával kiméletlenül sujtotta. A nekünk szánt csapást Ő fogta fel, mintha nem mi, hanem Ő lett volna a bűnös, és ezáltal érte el alázatosságának tetőpontját. — *b)* Ezzel megdicsőülését is kiérdemelte, mert oly páratlan volt önmegsemmisítésében, hogy az isteni igazságosságnak a megváltás beteljesülése után ugyanazzal a mértékkel kellett Őt megdicsőíteni, ezáltal érdemeit elismerni és az igazság követelményének megfelelni. — *c)* A megváltás és a megdicsőülés beteljesülése által felemelte és megszabadította a bukott emberiséget: kikapcsolta a bűn áradatából, elárasztotta szellemével, megerősítette a hitben és önnön megdicsőülése felé vezette. Célját elérte, és megmentette azokat, akikért helytállt és oly keserves szenvedést vállalt.

Elhatározás: Üdvösségemet én is a Feltámadott alázatosságá-

nak köszönhetem. Hálából csak annyit tehetek, hogy tökéletes életalakításom által nagyobbítom dicsőségét és bebizonyítom, hogy az értem hozott áldozat nem veszett kárba.

3.

«Isten, részesítsd a megmenteltet-ket az örökkétartó örömök élvezésében.» (U. o.)

Az Isten Fia alázatos magatartásából örökkétartó öröm fakad. Ennek kiindulópontja itt van a földön, mert a földi életet is átváltoztatja, fényessé és ragyogóvá teszi és így vezeti az örök kicsendülés, az Allelújás beteljesülés felé. — *a)* Az örökkétartó öröm már e földön fakad fel, amennyiben Krisztus példáját követve nekünk is küzdenünk kell. A küzdelem megfelel Krisztus szándékainak és a kegyelem alapján áll; végtelen örömet okoz, mert erőnk teljességét bizonyítja és a velünk együtt küzdő Krisztus dicsőségére válik. — *b)* Második forrása ezen örökkétartó örömnek a győzelem. A

Feltámadott nem kíméli életünket és kemény, elszánt, férfias küzdelemre nevel. De nem hagy cserben, és addig küzd velünk, míg mienk a győzelem. Ennek öröme leírhatatlan és oly erőforrás, amit azok becsülnek meg kellőképen, akik már merítettek belőle. — *c)* Mindez a végkicsendülés, az örök megdicsőülés előérzetét, kegyelemteljes és misztikus sejtelmét váltja ki bennünk. Nincs még ugyan részünk a beteljesülésben és tudjuk, hogy tovább kell küzdenünk, de épúgy tudjuk, hogy miről van szó, mi vár reánk és miben lesz részünk, ha a végső győzelem boldog pillanata elkövetkezett. Ezért alázta meg magát Krisztus és ezért hozta meg a legtökéletesebb áldozatot. Meg akart váltani, új életre akart nevelni és örömmel akarta elárasztani életünket, hogy nevében és erejében valóban boldogok legyünk.

Elhatározás: Nem tudom eléggé kihangsúlyozni életemben az öröm motivumait és mindenben annak beteljesülését keresem. Nem járok sötétben és a küzdelemmel együttjáró áldo-

zatok és nehézségek nemcsak hogy nem apasztják el az öröm forrását, hanem ellenkezőleg, elmélyítik az örök megdicsőülés sejtelmét, a természetfölötti keresztény örömet.

Húsvét utáni második vasárnapra következő péntek.

A mai Posztkommúnió a «gratia vivificationis»-ról, az új élet kegyelméről beszél. A húsvéti világosság nyomában új élet, sikerteljes életalakítás fakad, amely értékekben annyira gazdag, hogy vele feltétlenül foglalkoznunk kell. A Posztkommúnió szövege alapján a következő pontokban szemléljük az új életet: 1. A kegyelem, mint az új élet alapja. 2. Az együttműködés, mint az új élet eszközlője. 3. A tökéletesség szelleme, mint az új élet légköre.

1.

«*Engedd meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy az új élet kegyelmét elnyerve, dicsőségünket mindig a Te ajándékodban keressük.* (Posztkommúnió.)

A húsvéti világosság nyomában fakadt új élet alapja és kiindulópontja a kegyelem. Ez a különbség az ószövetségi és az újszövetségi embertípus között. Az ószövetségi ember, az emberi nem bukása óta nélkülözte a megszentelő kegyelmet és ennek következtében nem volt képes tökéletes életet alakítani és az Istenhez való hasonlóság főbb vonásait kidomborítani. Az újszövetségi ember viszont a keresztáldozatból és a megváltás beteljesüléséből meríti az életalakításhoz szükséges kegyelmi erőt, amely őt tökéletes teljesítményre képesíti és az ószövetségi embertípus erkölcsi jelentősége fölé emeli. Ezt az előnyt csak a kegyelemnek köszönhetjük, amely mint az új élet alapja — *a)* Istennel egyesít és természetfeletti fennsíkra emel. Istennel annyiban egyesít, amennyiben a kegyelmi kapcsolatok által szinte részünk van Isten életében; természetfeletti fennsíkra pedig annyiban emel, amennyiben oly teljesítményekre képesít, amelyek messze felülmúlják a természetes világrendet, és a természetfeletti élet áradatába

állítanak bele. — *b)* Ezáltal természetfeletti életet alakít. Ez magától értetődik, mert itt nem egy teljesítményről, hanem a teljesítmények sorozatáról, úgyszólván folytonosságáról van szó, melyek összessége valóban megérdemli, hogy életnek nevezzük. A kegyelem folytonosítja természetfeletti értékű és jelentőségű cselekedeteinket és ennek következtében megszilárdítja bennünk azt a kegyelemteljes állapotot, amelyet jogosan nevezünk természetfeletti életnek. — *c)* A természetfeletti életre való képesítés által előkészít a dicső beteljesülésre, az örök életben való részesülésre, egyszóval örök élethez vezet és abban csendül ki. A természetfeletti teljesítmények ugyanis érdemszerzéssel járnak és végtelenül gazdagítják életünket. A szerzett érdemek és a bennünk felhalmozott gazdagság kihatnak életünkre, elmélyítik és tökéletesítik azt, és így lassan kialakul bennünk az az adottság, amely, eltekintve a kegyelmi állapottól, képessé tesz arra, hogy elviseljük a beteljesülés súlyát és az örök világosság ragyogó fényességét. Az új

életforma, amelyet a feltámadás világossága alakit, Istennel egyesít, természetfeletti életre nevel és örök élethez vezet. Mindennek alapja, kiindulópontja és tengelye a megváltás teljességéből fakadó, énünket elárasztó megszentelő kegyelem.

Elhatározás: A húsvéti világosság nem hiába érintette lelkemet, bennem is új életet fakasztott; a vele járó alapvető kegyelem átizzította lelkemet, és én most csak arra törekszem, hogy megőrizzem a kegyelmi gazdagságot és ezen az alapon mindig új kegyelemre tegyek szert. Új életemet úgy fogom fel és irányítom, hogy teljesen a kegyelem megszakíthatatlan folytonossága jegyében álljon.

2.

«*Engedd meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy az új élet kegyelmét elnyerve, dicsőségünket mindig a Te ajándékodban keressük.*» (Posztkommúnió.)

Szent Pál előrelátóan arra figyelmeztet, hogy ne fogadjuk hiába a

kegyelmet. Ha a húsvéti világosság nyomában fakadó új életet tényleg élni akarjuk, akkor komolyan kell vennünk e figyelmeztetést, és szem előtt kell tartanunk, hogy a kegyelmi gazdagság csak akkor hathatós és termékeny, ha a felénk áradó és természetfeletti teljesítményekre képesítő kegyelemmel megszakítás nélkül együttműködünk. Ennek alapvető törvényei a következők : — *a)* Mindenekelőtt keresni kell a kegyelmet. A kegyelemteljes alap, a megszentelő kegyelem megvan ugyan bennünk, de erre az alapra építeni kell. Ezt akkor tesszük, ha mindenben és mindenütt, minden cselekedetünk, érzelmünk, akaratunk, szenvedésünk és örömünk által a kegyelmet keressük. A kegyelem keresése a természetfeletti élet nagy célja és a krisztusi életalakítás egyik legművészibb eszközlője. Mindig csak ez lebegjen szemünk előtt, és életünk egyes megnyilvánulásai által ne akarjunk mást, csak kegyelmet nyerni. — *b)* A kapott kegyelmet életalakításra, önmegszentelésre, elmélyülésre és tökéletesülésre kell felhasználni.

Vele együtt kell működni, és ez annyit jelent, hogy mindenkor és mindenütt, a legjelentéktelenebb részleteket is ideértve, krisztusi életalakításra és természetfeletti magatartásra törekszünk. Minden erőnket megfeszítjük és e szent cél szolgálatába állítjuk. Ennyi elegendő; mert ez már valóban kegyelemmel való együttműködés. Ahol emberi akaratunk elgyengül és teljesítőképességünknek vége szakad, ott, anélkül, hogy észrevennők, belekapcsolódik a kegyelem, folytatja és befejezi az általunk megkezdett munkát. — *c)* Ezenkívül arra is törekszünk, hogy minden cselekedetünk, még a legkisebb is, érdemszerző legyen és ezáltal az újonnan nyert kegyelem kiindulópontjává váljon. Ennek következtében minden egyes cselekedet új kegyelmet von maga után, aminek annyiban van beláthatatlan következménye, amennyiben végtelenül fokozza érdemeinket és gazdagítja kegyelmi életünket. Ha teljesítjük e három feltételt, akkor szótfogadtunk Szent Pál tanácsának, és nem kell félnünk, hogy Isten kegyelmét hiába vettük.

Elhatározás: Semmiesetre sem akarom, hogy Szent Pál fennen idézett kijelentése szemrehányásként hasson lelkemre. Ennek következtében mindig és hűségesen együttműködök az isteni kegyelemmel, cselekedeteimmel új érdemeket szerzek és ezáltal nagyobbítom lelki életem kegyelmi gazdagságát.

3.

«*Engedd meg nekünk, kérünk, mindenható Isten, hogy az új élet kegyelmét elnyerve, dicsőségünket mindig a Te ajándékodban keressük.*» (Posztkommúnio.)

Az új élet légköre a tökéletesség szelleme. Az új életet élő ember szeme előtt mindig a tökéletes, az egész, a minden szempontból befejezett alakítás áll. — *a)* Nem elégszik meg a töredékekkel és irtózik a befejezetlentől. Nem az az ember, aki számtalan dolgot kezd el anélkül, hogy a szükséges befejezésre gondolna és annak lehetőségét megfontolná. Élete nem áll a befejezetlen kezdeményezések jegyében, és minden erejéből azon van, hogy

életalakításából a romokra és a gyengeségre emlékeztető töredékeket kikapcsolja. — *b)* Szeme előtt a legfensőbb eszmény lebeg, és füleiben visszhangzik a krisztusi ige, amely felszólít, hogy a mennyei Atya tökéletességét szemléljük és erkölcsi törekvésünk alaptörvényévé tegyük. Tehát nem elégszik meg közönséges életalakítással, hanem nagyot, a tucatember nívója felett állót, a természetfelettit keresi; és legkomolyabb elszántsággal életszentségre, tehát minden szempontból tökéletes életalakításra törekszik. — *c)* Figyelme a részletekre is kiterjed, és azok tökéletesülésére is nagy súlyt fektet. Nagyon jól tudja, hogy minden egész részekből áll, és hogy az egész csak akkor tökéletes, ha a részek is azok. Életalakításában a részek, a részletek tökéletesülésére is ügyel, és azáltal mozdítja elő annak teljességét és fölényes sikerét. Az új élet légköre valóban a tökéletesség szelleme, amely egész életalakításra nevel és minden szempontból fölényes, kifogástalan egyéniségeket alakít.

Elhatározás: A tökéletesség szelleme engem is körülleng és én is csak az egészet, a befejezettet, a tökéletest tartom szem előtt. Ez életem nagy célkitűzése, és ennek beteljesüléséért a lelki élet minden fegyverével küzdök és minden áldozatot meghozok.

Húsvét utáni második vasárnapra következő szombat.

Mai elmélkedésünkben, amellyel a hét liturgikus anyagát fejezzük be, mégegyszer visszatérünk a Jópásztorhoz (Evangélium), hogy az általa alakított egységet (egy akol és egy pásztor) szemléljük. Gondolatainkat a következő pontokba csoportosítjuk: 1. A Pásztor. 2. A különböző tényezők. 3. Az egység.

1.

«*Én vagyok a Jópásztor.*» (Evangélium.)

Krisztus a mai Evangéliumban említett csodálatraméltó egységet azáltal tette lehetővé, hogy abba, vagyis a juhok beláthatatlan tömegébe tengelyt helyezett, amely körül

fordul meg minden és amely mindent összetart. E tengely Ő maga, a Jópásztor, Aki gondját viseli a juhoknak és életét adja juhaiért. Ő az összekötő kapocs, és Ő eszközli azt a csodálatos egységet, amelyet a mai Evangélium szavaival «egy Pásztor és egy akol»-nak nevezünk. — *a)* A Jópásztor, Krisztus az egységet elsősorban mint a megtestesült Ige, kinyilatkoztatása és tanítása által eszközli és tartja fenn. Szavai mindenhova eljutnak és tanítása az egész világon egy és ugyanazon krisztusi szellemet alapozza meg. Az Ige mint gondolat, amely szellemet fakaszt és tart fenn, alapozza meg az itt szemlélt bámulatos egységet. — *b)* Hozzájárul ehhez, hogy a Jópásztor a szó legabszolútabb értelmében Isten. Belőle erő fakad, amely a szó természetfeletti értelmében mindenre képesít. Ezen erő elárasztja a világot, mindenkit elér, átizzít, tökéletesít és magával ragad. Természetfeletti, Krisztus szándékának megfelelő teljesítményekre képesít, és ezáltal megalakítja az egységet, melynek második alapja és gerince a közös erkölcsi tör-

vény és közös erkölcsi életalakítás. — *c)* A Jópásztor mindezt azáltal tökéletesíti, hogy mint Isten, emberi alakban a megtestesülés fényességében jelenik meg a juhok között. Emberi életet él, emberi életalakításra nevel és erre alapozza a reábízottak természetfeletti életbe való átfejlődését. Ez szintén, mint harmadik tengely, megszilárdítja az előbb szemlélt egységet, és mindenütt megtalálható és egy és ugyanazon jeleken megismerhető egységes embertípust alakít. — Az egységes akol élete és tengelye, alapja és összetartó ereje Krisztus, a Jópásztor.

Elhatározás: Az imént szemlélt egységbe én is bele akarok olvadni. Ezért a Jópásztort választom életem tengelyéül, Őreá hallgatok, erejét keresem és életalakítását szemlélem, hogy hasonló módon cselekedjem.

2.

«*Egy akol lészen és egy Pásztor.*»
(Evangélium.)

Az Evangélium szavai által szemléltetett egység végtelenül színes és mozgalmas. Érdemes egyes részeivel is foglalkozni, hogy azok jelentőségét jobban megismerjük s ezáltal is közelebb jussunk a krisztusi, univerzális egység tökéletesebb megértéséhez. E szemlélet azt bizonyítja, hogy ebben az egységben a legkülönbözőbb tényezők olvadtak egybe. Ezek a következők: — *a)* Elsősorban azok, akik mindenekelőtt az igazságot keresik. Nemes emberek, valódi értékek, használható kvalitások, mert nem tapadnak felszínhez és nem elégednek meg külső mázzal, díszes homlokzattal, amely mögött nem áll kézzelfogható valóság és néven nevezendő érték. Ezek az egyéniségek komolyan veszik az életet, meg akarják érteni jelentőségét, el akarnak helyezkedni benne és ki akarják hámozni a beléje fektetett értékeket. Ennek következtében minden erejükből az igazság ismeretét keresik; és ezért Krisztushoz, a Jópásztorhoz jönnek, hogy hallják szavát és kövessék tanítását. Az univerzális akolba az igazság szeretete vezette

őket, és ott csak a Jópásztor, az örök igazság fényes ragyogása tartja meg őket. — *b)* Ott találjuk azokat is, akik az élet teljességét keresik. Ezek az egyéniségek is minden szempontból értéket jelentenek, mert nem elégednek meg a mellékessel, hanem a lényegest keresik; nem bíbelődnek a töredékkel, a befejezetlennel, hanem a tökéletesre helyezik a fősúlyt; és nem találják boldogságukat az egyes részletek birtokában, hanem egész élet, teljesség után vágyakoznak. Ezek is Krisztushoz jönnek és a Jópásztor univerzális aklában keresnek menedéket, mert tudják, hogy itt, mint már az előző elmélkedésekben szemléltük, valóban az élet teljességében lesz részük. — *c)* Idejönnek az emberiség legnemesebbjei is, azok, akik a valódi boldogságot keresik. Ne értsük félre őket és ne gondoljunk mámorra, ittas örömre és gondtalan tobzódásra, hanem a kiforrott, leírhatatlan és megrendíthetetlen kielégülésre, amelyet csakis az élet komolybavétele, tökéletes megértése és az életcél után való küzdelemteljes törekvés valósít meg

lelkükben. Ezek is Krisztushoz jönnek, a Jópásztor aklában tartózkodnak, szemébe néznek és kifogyhatatlan szeretetéből merítik az elapadhatatlan, minden szempontból kielégítő tökéletes boldogságot. — Az univerzális akolban különböző tényezőkre bukkanunk. Az utak, amelyek ide vezetnek és az univerzális egységben olvadnak össze, mint a tapasztalat bizonyítja, a legkülönbözőbb irányból jönnek és a legkülönbözőbb tényezőket, egyéniségeket és típusokat hozzák magukkal. Ezeket öntik egységes formába és így alakítják meg a katolikus Világegyház, az univerzális akol belátthatatlan színes változatossága alapján a felbonthatatlan egységet.

Elhatározás: Számomra sem az a fontos, hogy melyik úton jöttem, a fő az, hogy odataláltam az akolhoz és benne megtaláltam mindazt, ami az élet teljességéhez szükséges. Egyéniségem legjavát hoztam magammal; a többi, az értéktelen kintmaradt. A lényeges most az, hogy ezeket az értékeket bele-

olvasszam az egységbe; a közösség szolgálatába állítsam, és ezáltal én is hozzájáruljak az osztatlan egység gazdag változatosságához.

3.

«*Egy akol és egy Pásztor.*» (U. o.)

A Jópásztor végre megalakítja az osztatlan egységet, és univerzális akolba gyüjti össze a legkülönbözőbb jellemtípusokat. Ezáltal megvalósítja a Corpus Christi Mysticumot, a misztikus Krisztus-testet és ebbe oly hármas erőt áraszt, amely felbonthatatlanná teszi a megvalósult egységet. — *a)* Elsősorban a keresztfán kiontott szentséges Vérét árasztja a misztikus testbe és ezáltal közös megszentelő, megtermékenyítő és győzelemhez vezető életforrást fakaszt. Egy vérkeringés, egyritmusú lüktetés és egy és ugyanazon törvényhez igazodó áramlat élteti a tagokat és tömöríti őket egységbe. Ez a kegyelem, a misztikus Krisztus-test élete. — *b)* Közös táplálékkal örvendezteti meg az univerzális egységet, a misztikus Krisz-

tus-testet és tagjainak az élet kenyerét, az Eucharistiát nyujtja . . . A közös táplálék és a közös eucharisztikus áldozat azon kötelék, amely egy asztal köré csoportosítja a legkülönbözőbb érdekeltségeket, és egy közös nevezőre hozza a legváltozatosabb különbségeket. A legeltérőbb életutak itt keresztezik egymást és itt találják meg a közös pontot, amely tengely, középpont, forrás, kapocs és összeforrasztó erő. — *c)* A Jópásztor az univerzális akolba, a beláthatatlan tömegbe bele leheli lelkét és felfakasztja benne a szeretet szellemét. Mi sem olvaszt annyira egybe és tömörít oly tökéletesen egységbe, mint a szeretet, amely Istenből indul ki, átszűrődik az embertárs, a felebarát nem egy esetben félreértett vagy ellenséges indulatú lekületén, hogy a szeretet cselekedetei gyakorlata által megtisztuljon, elmélyüljön, tökéletesüljön és kiindulópontjába, Istenbe áradjon vissza. Páratlan körbenforgó mozgás ez, a szeretet áramlata, amely körülövezi az univerzális akolt és oly bástyával látja el, amelyből nincs kiút és amely legerő-

sebb védelme a Krisztus által alakított egységnek.

Elhatározás: Én is benne vagyok ebben a misztikus körben és nem is gondolok arra, hogy belőle nincs kiút. Ezt nem is keresem, ellenkezőleg annak örvendek, hogy beleforrtam az egységbe; és a kegyelem, az Eucharistia és a szeretet segítségével azon vagyok, hogy ennek mindinkább méltó tagja legyek.

Húsvét utáni harmadik vasárnap.

Szent Péter, az apostolfejedelem a mai Szentleckében végtelenül értékes, és azonkívül változatosságban gazdag, érdekes életprogrammot nyujt, amelyből a következő motivumokat emeljük ki: 1. Önmegtartóztatás. 2. Jó magaviselet. 3. Az Isten dicsőítése.

1.

«*Szeretteim: kérlek titeket, mint jövevényeket és zarándokokat, tartózkodjatok a testi kívánságoktól, melyek a lélek ellen harcolnak.*» (Szentlecke.)

Szent Péter életprogrammjának kiindulópontja és alapja az önmegtartóztatás, amely nélkül nem lehet természetfeletti életet élni, keresztény jellemet alakítani és a húsvéti világosságban részesülni. Az apostolfejedelem szavai alapján az önmegtartóztatás következő törvényeivel és adottságaival ismerkedünk meg: — *a)* Az önmegtartóztatás teljes egészében a test törvénye ellen irányul. Erről már Szent Pál apostol is beszél, akinek — mint tudjuk — e probléma nem egy nehézséget okozott, és aki a lélekalakítás beteljesüléséért folytatott küzdelmében erre helyezte a fősúlyt. A test törvénye végtelenül ártalmas, mert az eredeti bűn utáni állapot, a harmónia felbomlása és az általános kaosz jegyében áll. A test törvénye nem felel meg Isten eredeti elgondolásának, mert az eredeti bűn következménye és annak egyik legsúlyosabb átka. Magától értetődik, hogy a keresztény életalakítás egyik alapvető követelménye a test törvénye ellen folytatott küzdelem. Rendbe kell hozni azt, amit az eredeti bűn elrontott. Le kell fojtani és

az isteni parancsolat által felállított korlátok közé kell szorítani a test lázongását. Mindezt csakis a keresztény önmegtartóztatás gyakorlata által érhetjük el. Ennek következtében elhatározzuk, hogy állapotunknak, hivatásunknak és életkörülményeinknek megfelelően alakítjuk önmegtartóztatásunkat, és a lelki küzdelemben Szent Pál példája és Szent Péter szavai szerint erre fektetjük a fősúlyt. — *b)* Az önmegtartóztatás a legfennköltebb önfegyelem bizonyítéka és, a megszentelő kegyelem működését feltételezve, legtökéletesebb eszköze a Krisztushoz való hasonlóság kialakulásának. Az önmegtartóztatás valóban kemény és férfias fegyelem jegyében áll. Ebben nagy szerepet játszik a gondolat és az akarat. Az előbbi azért, mert gyökerében fojtja el a test fegyelmezetlen törvénye káros kihatásait, megtisztítja a belső világot és éber féltékenységgel őrködik a felett, hogy a képzelőtehetség ne okozzon jelentősebb károkat, s a gondolatvilág mindig megőrizze szeplőtelen tisztaságát. Az utóbbi annyiban játszik szerepet,

amennyiben megtörhetlen és konzekvens energiával irányítja a szenvedély hullámzását, a vágyakozás esélyeit, és a belső életben és annak külső megnyilvánulásaiban semmi olyat nem tűr meg, ami a keresztény jellem alapvető vonásai ellen vétkezik. Az önmegtartóztatás ennek következtében abszolút fölényt, nemes fegyelmet, rendkívüli erőforrást és végleges győzelmet jelent. Uralkodik a fizikai szenvedély felett, az Isten-akarta célkitűzés szolgálatába állítja, rendbehozza, nemessé teszi és elmélyíti az életet és eltávolítja mindazokat az akadályokat, amelyek az isteni kegyelem bennünk való működését gyengítik. — *c)* Az önmegtartóztatás ezenkívül még azzal az előnnyel is jár, hogy szublimálja, lélekkel teliti a szervezetet, az anyag feletti feltétlen uralomhoz vezet és felbillenthetetlen harmóniát teremt. Szublimálja a szervezetet, amennyiben a természet megkövetelte funkciókat az isteni törvénynek, a jobb belátásnak és az ész logikájának rendeli alá, és arról gondoskodik, hogy valóban elérje célját és minden visszaélés lehe-

tetlenné váljon. Ezáltal bizonyítja, hogy lehet az anyag felett uralkodni, abból minden beléje fektetett előnyt kihámozni, és annak megfelelően csak eszközként bánni vele. Már a nagyböjti időszakban láttuk, hogy a böjt is ugyanezt a célt szolgálja, és ezáltal az anyag helyes használatához és annak lélekkel való telítéséhez vezet. Mindennek eredménye a felbillenthetetlen, megszilárdult harmónia. Harmóniáról, békéről és kiforrott egyensúlyról csak akkor lehet szó, ha eltávolítottuk életünkből a test és a lélek, az anyag és a szellem, a test törvénye és a megszentelő kegyelem között előforduló feszültséget. A húsvéti világosság fényességében, amelynek egyik legszebb sugara a krisztusi béke, csak akkor részesülünk, ha az önmegtartóztatás törvénye komolybavétele által biztosítjuk lelki életünkben az egyensúlyt, és gondoskodunk kellő harmóniáról.

Elhatározás: Nem osztom a világ előítéleteit és az önmegtartóztatás törvényével szemben nem vagyok elfogult. Megértem Szent Péter szavait és nagyon sokszor

foglalkozom ezzel a gondolattal. Hivatásomnak megfelelően gyakorlom az önmegtartózkodást s arra építem lelki kibontakozásomat. Küzdelmem alapelve a kemény, férfias fegyelem, amely arról biztosít, hogy életem harmóniáját rendellenességek és túltengések sohasem zavarják.

2.

«Jó magaviseletet tanúsítván a pogányok között, hogy abban, amiben mint gonosztevőket megrágalmaznak, a jócselekedetekből megismervén titeket, dicsőítsétek Istent, a látogatás napján.» (U. o.)

Szent Péter életprogrammjának második alapvető követelménye a «conversatio bona», a jó magaviselet. Szent Péter apostol, mint tapasztalt ember, nagyon jól tudja, hogy ennek mily nagy fontosságot kell tulajdonítani, és hogy mi minden függ a jó példa hatásától. Azért szólít fel mindannyiunkat, hogy kifogástalan magaviseletet tanúsítsunk, és ezt is belevegyük életprogrammunkba. Az apostolfejedelem sza-

vainak megfelelően a következőképen alakítjuk jó magaviseletünket, vagyis keresztény, erkölcsi magatartásunkat: — *a)* Erkölcsi magatartásunk eszményképe és irányító géniusza Krisztus istenemberi arculata, tökéletes életalakítása és felülmulhatatlan példája. A kinyilatkoztatás a keresztény lelket Krisztus képmásának nevezi. Ennek megfelelően arra törekszünk, hogy mindig Krisztus példáját kövessük, lábanyomaiba lépjünk, és lelki fiziognómiánknak a krisztusi arculathoz való hasonlóságán fáradozzunk. — *b)* Törekvésünket nagymértékben elő fogja segíteni a hagyomány és a lelkiismeret törvényéhez való alkalmazkodás. A két évszázados keresztény hagyomány, az azzal kapcsolatos hosszú és bevált tapasztalat megmutatja, hogy a különböző hivatásbeli állapotoknak megfelelően hogyan kell Krisztus példájához alkalmazkodni és a krisztusi eszményképet követését a mindennapi élet küzdelmeiben megvalósítani. Százezrek és milliók cselekedtek előttünk hasonlóképen, és gazdagították küzdelmeik által a krisz-

tusi közösség tapasztalatát. Erre bízzuk lelki kibontakozásunk sorsát, és ettől kérjünk tanácsot az esetleges bizonytalanság nehéz pillanatában. Ugyanezt cselekedjük a lelkiismeret törvényével kapcsolatosan. Tudjuk, hogy a lelkiismeretet, elvetemült kivételektől eltekintve, a Szentlélek irányítja és erősíti. A lelkiismeret Isten nevében vigyáz, hogy ne térjünk el szent akaratától, és ne kerüljünk tévútra. Ennek tudatában mindig a lelkiismeret szavára bízzuk magunkat és sohasem követünk el oly cselekedetet, amely életünk őre, a lelkiismeret tiltakozását vonja maga után. — *c)* Jó magaviseletünk, vagyis kifogástalan erkölcsi magatartásunk másokra is hat. Erre céloz az apostolfejedelem, midőn felszólít, hogy: «Jó magaviseletet tanúsítsunk a pogányok között» (Szentlecke). Ez nemcsak arra vonatkozik, hogy a szó-szerint veendő pogányok előtt ragyogtassuk a krisztusi életalakítás világosságát, hanem főleg arra, hogy mindig tudatában legyünk a jó példa jelentőségének és megfelelően viselkedjünk. Ne feledjük,

hogy a keresztény lelkiség benső dinamikája kötelességünkké teszi magatartásunk által másokat is befolyásolni, jó értelemben irányítani, lelki kibontakozásukban segítségükre lenni és ezáltal megadni nekik azt, amit egy híres lelkipásztor a «jó példa alamizsnájá»-nak nevezett.

Elhatározás: Szent Péter szavai mindig fülemben csengenek, és arra figyelmeztetik rakoncátlan természetemet, hogy a lelkiéletben mindig jó magaviseletet, példás erkölcsi magatartást kell tanúsítanom. Ezáltal önmagamat fegyelmezem, másokat befolyásolok, és így alakítom ki magamban és környezetemben Isten országát.

3.

«*A jócselekedetekből megismervén titeket, dicsőítsétek Istent a látogatás napján.*» (U. o.)

Szent Péter szavai erősen emlékeztetnek arra, amit loyolai Szent Ignác öt szóba tömörített össze: «Omnia adma jorem Dei gloriam», — mindent Isten nagyobb dicsőségére. Ha a mai

Szentlecke tanításából levonjuk a következtetéseket, akkor mi is a loyolai elgondolás alapjára helyezkedünk, és feltesszük magunkban, hogy életünket úgy alakítjuk, hogy az kivétel nélkül, minden szempontból Isten nagyobb dicsőségére váljon. Elhatározásunkat Szent Péter irányítása mellett a következőképen indokoljuk meg: — *a)* Elsősorban tudomásul vesszük, hogy a világ, kinek szeme előtt folyik le életünk és, aki mindenről tudomást szerez, nagyon szeret rágalmazni. Szent Péter azt mondja, hogy: «Mint gonosztevőket megrágalmaznak» és addig nem nyugszanak, míg valami rosszat nem fedeznek fel bennünk. Eszünk ágába sem jut a világnak ezt az örömet megszerezni, és Isten nagyobb dicsőségét tartván szem előtt, oly példás magatartást tanúsítunk, hogy abban a legnagyobb rosszakarat a legkisebb árnyékot sem tudja felfedezni. — *b)* Erre az elhatározásra még egy nagyon fontos okunk van: «Figyelnek minket» (vos considerantes). A világnak nagyszerű hírszolgálata van és a legelrejtettebb eseményekről is értesül.

Sőt arról is tud, ami nem létezik és elő sem fordult. Istennek ezért a «kegyelemért» hálát adhatunk, mert erkölcsi magatartásunkban az is megerősít, hogy nemcsak Isten jóságos szeme, hanem a világ legalább is kritikus pillantása őrködik a fölött, hogy le ne térjünk a jó útról. — *c)* Szent Péter szavaiban még egy megindokolást találunk és ez talán a legszebb : A szemlélők meggyőződnek erkölcsi magatartásuk kifogástalanságáról és ennek következtében kiindulópontjává válunk annak, hogy kénytelenek Istent dicsőiteni. Saját érdemeinktől eltekintve még annak is örvendhetünk, hogy ez csak javukra válik, előnyüket szolgálja, mert komoly gondolkodásra kényszerít és Istenhez vezet.

Elhatározás: Szent Péterrel és a szimpatikus loyolai Szent Ignáccal én is azt mondom, hogy életemnek minden szempontból Isten nagyobb dicsőségére kell válnia. Most pedig azon gondolkozom, hogy ezen elhatározást milyen részletes jófeltételekkel támaszthatom alá.

Húsvét utáni harmadik vasárnapra következő hétfő.

Folytatjuk tegnapi elmélkedésünket, és a Szentlecke alapján a tárgyilagos és józan alárendeltség páratlan áldásával ismerkedünk meg. Gondolatainkat a következő pontokba foglaljuk össze: 1. Isten dicsőségére váló alárendeltség. 2. Szabad akaratból fakadó és őszinte alárendeltség. 3. A valódi istenszolgálat.

1.

«*Engedelmesek legyetek tehát minden emberi teremtménynek, az Istenért.*» (Szentlecke.)

Szent Péter apostol a mai Szentleckében félreérthetetlen világossággal nyilatkozik és az alárendeltség rendkívül fontos jelentőségére utal. Szavaiból az tűnik ki, hogy a jól fegyelmezett és józan tárgyilagosságon alapuló alárendeltség a keresztény közösséget összetartó fegyelem alapja. Ez az igazság minden állapotra és hivatásra vonatkozik. A szerzetes, a pap, az Istennek szentelt lélek épúgy jegyezze meg magának, mint a világi

ember, mert bárhol élünk és bármilyen hivatásban vagyunk, mindig szükségünk van az alárendeltség helyes kezeléséből fakadó rendre és lelki életünket fegyelmező kegyelmi gazdagságra. Az alárendeltség keresztülvitelét kormányzó szabályokat a következőkben szemléljük: — *a)* Nincs komoly alárendeltség az akarat fegyelmezettsége és a fensőbb akarathoz való alkalmazkodás nélkül. Alárendeltség, engedelmesség és az általa megvalósított tökéletes rend az akaratból indul ki. Csak akkor vagyunk képesek alárendelni magunkat, ha komolyan akarunk, és akaratunkat ahhoz a fensőbb, törvényszerű akarathoz idomítjuk, amelynek nemcsak joga, de kötelessége életünkbe irányítóan beleszólni. Akarjunk tehát az Isten-akarta rendnek megfelelően engedelmeskedni. — *b)* Ennek megvalósításához szükséges a tekintély elfogadása. Ne feledjük, hogy nem mi vagyunk a világrend középpontja és a világ tengelye. A legtöbb esetben még annyira sem vittük, hogy önnön környezetünk középpontja legyünk. Ne feledjük

továbbá, hogy elgondolásunk nem csalhatatlan, akaratunk nem megfellebbezhetetlen tekintély, és hiúságunk és hatalomvágyunk nem elég ok arra, hogy másokat kormányozzunk. Ehhez több kell: isteni küldetés! Ha nem részesültünk ebben, akkor ne fészkelődjünk, ne nyugtalankodjunk, ne zavarjuk a rendet, ne keressük az exponált helyeket, hanem maradjunk meg szerényen abban a körben, amelybe az Isten akarata állított, és fogadjuk el az akaratot, amely körünkben őrködik a rend csorbátlan fenntartása felett. — *c)* Mindezt Istenért tesszük, mert tudjuk, hogy minden tekintély, kormányzóhatalom Istentől jön. A Szentlecke tanítása szerint még akkor is, ha a hatalom gyakorlója és birtokosa, emberi szempontból, mint egyéniség nem kifogástalan. Szent Péter világosan mondja, hogy engedelmeskedni akkor is kell, ha «nemcsak jó és szelíd elöljárókról van szó, hanem keményekről». Számunkra ne az legyen mérvadó, hogy Isten nevében ki gyakorlja a hatalmat. Azt bízzuk nyugodtan Istenre. Mi csak azzal törődjünk, hogy a kor-

mányzó tényezőnek ne nehezítsük meg a rend fenntartásához szükséges hatalom gyakorlatát.

Elhatározás: Nem törődöm az elöljáró egyéniségével. Nem azért, mert nem szeretem, hanem azért, mert e jogot Isten tartotta fenn magának. De igenis törődöm azzal, hogy fegyelmezett, józan és értelmes alárendeltségem által megkönnyítsem a vállára nehezedő roppant felelősséget.

2.

«*Mert ez az Isten akarata, hogy jót cselekedvén elnémítsátok az oktalan emberek tudatlanságát; mint szabadok és nem mint olyanok, kik a szabadságot a gonoszság palástjául használjátok.*» (U. o.)

Szent Péter semmitől sem irtózik jobban, mint a hazug és álszenteskedő alárendeltségtől. Megkívánja az alárendeltséget, de azt akarja, hogy tökéletesen őszinte legyen, meggyőződésből fakadjon és szívből jöjjön. — *a)* Első követelménye a jól fegyelmezett

alárendeltségnek a százszázalékos meggyőződés. Nincs értelme kényszerből engedelmeskedni, mert ez sem nem értelmes, sem nem érdemszerző. Nem értelmes, mert hazugságon alapszik, ami ellentmond az értelem világosságának. Nem érdemszerző, mert kényszerből történik. Ha csak azért rendeljük alá magunkat, mert vagy gyávák vagyunk, vagy képtelenek ahhoz, hogy ellentmondjunk, akkor nem számíthatunk érdemekre. Szent Péter megköveteli, hogy engedelmességünk alapja a szabadakarat legyen és alárendeltségünk az eszményi szabadság jegyében álljon. Ebben semmi ellentmondást sem látunk, mert a valódi szabadság csakis kemény fegyelmen alapul. — *b)* Szent Péter nem szereti a fátyolt, és megkívánja, hogy minden szempontból fátyol, vagy mint ő mondja, «palást nélkül» cselekedjünk. Nem szabad az engedelmességet és az álszenteskedő alárendeltséget titkos célokra és rejtett szándékok elérésére felhasználni. Fegyelemről, és nem diplomácia és csalafintaságokon alapuló sakkjátékról van szó. Azért en-

gedelmeskedünk és járulunk hozzá a rend fenntartásához, hogy Isten nagyobb dicsőségére váljunk. Esetleges, és el nem kerülhető előnyök ebben semmi szerepet sem játszanak és egyáltalán nem jönnek számításba. — *c)* Ezáltal reméljük Szent Péter elgondolása alapján elérni, hogy «elnémítjuk az oktalan emberek tudatlanságát», kiküszöböljük a közösség életét veszélyeztető rendellenességeket, szabálytalanságokat, és bebizonyítjuk a leselkedő világnak, hogy mily nagy erő rejlik az engedelmességen alapuló, természetfeletti fényben ragyogó, szabadakaratból és jobb belátásból fakadó, önmagát ruganyosan alárendelő engedelmességben.

Elhatározás: Nincs szükségem palástra és nincsenek rejtett szándékaim, amelyeket el kellene fátyolozni. Egyeneslelkű alárendelt vagyok, és meggyőződésből, szeretetből, Isten iránt való buzgóságból engedelmeskedem, hogy ezáltal lelkemet szolgáljam és a közösségnek is hasznára váljak.

3.

«*A jót cselekedvén . . . mint Isten szolgái.*» (U. o.)

Szent Péter szerint az alárendeltség és az engedelmesség, tökéletes istenszolgálat. Ennek, amit a Szentlecke elegendőképen kidomborít, megvannak a maga ragyogó vonásai. — *a)* Istennek szolgálunk ugyan, de embereken keresztül. Szent Péter világosan mondja, hogy «engedelmesek legyünk minden emberi teremtménynek, akár a királynak, akár a helytartóknak». Nem szolgálhatjuk közvetlenül az Urat. Ő itt is, mint a Próféta mondja, elfátyolozza arculatát, istensége dicsőségét emberi teremtményei mögé rejti, és megkívánja, hogy a neki szánt szolgálatot embereknek teljesítsük és ezáltal váljunk nagyobb dicsőségére. Arra is felelhetünk, hogy miért kívánja meg. Mert így nagyobb az érdem. Isten előtt nem nehéz megalázkodni, de annál nehezebb egyenrangú emberek előtt fejet hajtani és Isten kedvéért nekik engedelmeskedni. És mert nehéz, azért érdemszerző; és azért rejtőzik el az Úr emberi teremtményei

mögé, hogy közvetítésükön keresztül fogadja el szolgálatunkat. — *b)* Ebben végtelenül nagy felmagasztaltatás rejlik. Szolgálatunk által királyokká válunk és uralkodói méltóságra teszünk szert. Nincsenek milliószámra alattvalóink; csak egy van: önmagunk. E felett (önmagunk felett) uralkodni oly tökéletes művészet, hogy aki azt kellőképen elsajátítja és gyakorolja, valóban királyi méltóságra tesz szert. Ne feledjük, hogy könnyebb milliókat kormányozni, akaratunkhoz idomítani, mint önmagunkat alárendelni. Ez az értelme az ószövetségi Szentírás kijelentésének: «Servire Deo regnare est», szabadon fordítva: Az istenszolgálat fölényes uralom. Ez az uralom már sejtelme, előfénye Isten dicsőségében való részesülésünknek. — *c)* Ezáltal talán méltóvá tesszük magunkat arra, hogy Isten reánk is tekintsen és minket is bizalomteljes küldetéssel tiszteljen meg. Amit azonban csak akkor fog megtenni, ha fegyelmezett alárendeltségünk által megtanultunk kormányozni. De ne ez legyen a mérvadó, és ha erre gondo-

lunk, csak abból a szempontból tegyük, hogy mindig készen legyünk bármilyen küldetést vállalni.

Elhatározás: Isten szolgája szeretnék lenni. Még nem vagyok egészen az, mert belátom, hogy még mindig nem tanultam meg az eszményi alárendeltséget s még most sem tudok engedelmeskedni. Ideje volna változtatni a helyzeten és fegyelmezett szabad alárendeltség által királyi uralomra szert tenni.

Húsvét utáni harmadik vasárnapra következő kedd.

Még mindig Szent Péter, az apostolfejedelem szavait hallgatjuk, és a Szentlecke közvetítésével az eszményi, valódi testvériséget szemléljük. Ennek alapvető elemei: 1. Mindenkit tisztelni. 2. Testvériséget szeretni. 3. Istenfélelmet tanúsítani.

1.

«*Mindenkit becsüljetek.*» (Szentlecke.)

Szent Péter apostol nem szereti, ha kényeskedünk és fölényesen válóga-

tunk az emberek között. Komolyan megköveteli, hogy mindenkinek kivétel nélkül megadjuk a kellő tiszteletet és — mint mondja — mindenkit egyformán becsüljünk. Szent Péter szavait nagyon komolyan kell venni, mert: — *a)* minden ember, mint Isten teremtménye, magában hordja az Istenhez való hasonlóság alapvető vonásait. Ez nem frázis vagy külső jel, ez több: méltóság, amely minden emberben megvan és félreérthetetlen értéket képvisel. Kötelességünk abban áll, hogy elmélyítsük ezt a felfogást és kivétel nélkül, minden emberben megbecsüljük az Istenhez való hasonlóságot. — *b)* Fokozza ezt az a körülmény, hogy embertársaink tagjai a Corpus Christi Mysticumnak, a misztikus Krisztus-testnek. Ez már többet jelent, mert felebarátaink e szerint hozzátartoznak Krisztushoz, részesülnek vérkeringésében, bele vannak kapcsolva életébe és misztikus teste tagjainak neveztetnek. Ez külön megszentelést, istenközelséget és az emberi teremtményben rejlő méltóság fokozását jelenti. Ezt feltétlenül el

kell ismerni és kivétel nélkül meg kell becsülni. — *c)* Az emberi teremtménynek a mondottakon kívül még az a kiváltsága is megvan, hogy külön egyéni küldetéssel vesz részt az univerzális isteni terv megvalósításában. Minden egyes emberi élet parányi kis része ennek a zseniális és gigantikus tervnek. Bele van vonva és bele van számítva a kozmosz élete bonyolult folyamatába, tehát hozzájárul, értékeinek megfelelően, az isteni terv tökéletes beteljesüléséhez. Ez szintén fokozza méltóságát és kidomborítja jelentőségét. Ennek következtében embertársainkban meg kell látnunk — éspedig kivétel nélkül — az isteni terv végrehajtóit és annak megfelelően kell bánni velük.

Elhatározás: Le kell szoknom arról, hogy fölényesen válogassak az emberek között. Nem a rokonszenv és az ellenszenv mérvadók, hanem az emberi teremtménybe fektetett Istenadta méltóság és küldetés. Vonzalmaim és szeszélyeim szavára egyáltalán

nem hallgatok és mindenkinek egyformán megadom az őt megillető tiszteletet és megbecsülést.

2.

«*A testvériséget szeressétek!*» (U. o.)

Szent Péter apostol embertársaink megbecsülését azáltal hozza lendületbe, hogy a szeretet törvényére alapítja. Szeretnünk kell — mondja — a testvériséget, mert e nélkül nem tudjuk megadni a köteles tiszteletet és megbecsülést. A testvériséget és az abból fakadó szellemet pedig akkor szeretjük őszintén, ha — *a)* valóban betartjuk a felebaráti szeretet törvényét. Nem mézes szavakról, udvariassági formákról, a jónevelés szabályairól és hasonló dolgokról van szó, hanem szeretetről, amely felebarátunk felé irányul és amelynek csalhatatlan mérőeszköze a bennünk amúgy sem kicsiny önszeretet. Csak akkor szeretjük a testvériséget, ha szeretjük testvéreinket. — *b)* Teljesen megfelelünk Szent Péter elgondolásának, ha ezt a szellemet azon testületre is ki-

terjesztjük, amelyhez tartozunk (egyházmegye, rendház, világi szervezet). Nemcsak az egyéneket szeretjük, hanem az egységet is, amelybe őket az isteni akarat tömörítette össze. Nem teszünk különbséget a testvérek és a közösség között, és a testvéri szeretet alapján szeretjük a közösséget, mégpedig annyira, hogy érette a legnagyobb áldozatot meghozzuk. — *c)* Mindenre kiterjedő szeretetünket, amely a testvériség szellemének eszközlője, az áldozat reális alapjára helyezzük. Nem bízunk érzelmeinkben, amelyek szeszélyesek és folyton változnak ; nem bízunk az élettel együttjáró társadalmi vagy közösségi kényszerben, mert ezt nagyszerűen ki lehet játszani. Nem hallgatunk az önámítás és elkényeztetett természetünk szavára, amely féltékenyen óv esetleges «túltengésektől», hanem feláldozzuk magunkat és ezeknek az áldozatoknak a nagyságán mérjük fel felebaráti szeretetünk őszinteségét. Ne feledjük — s ez legyen minden cselekedetünk alaptörvénye —, hogy a valódi szeretet azonos a korlátlan önfeláldozással.

Elhatározás: Szeretem a testvériséget és ápolom annak szellemét. Lelkiismeretesen ellenőrzöm e szellem bennem való megvalósulását és nem nyugszom addig, míg áldozataim nagysága meg nem győz arról, hogy végre tényleg megtanultam őszintén szeretni.

3.

«*Istent féljétek.*» (U. o.)

Az őszinte testvéri szeretet és megbecsülés meleg világossága mögött gyönyörű ragyogást látunk: a tökéletes istenfélelmet. Ha őszintén szeretjük testvéreinket és ennek legbensőbb megindokolását keressük, csakhamar rájövünk, hogy szeretetünk kiindulópontja a legőszintébb és szintén szeretteten alapuló istenfélelem. — *a)* Szeretünk, mert féljük az Úr törvényét. Nem félünk az Úr törvényétől, mert itt semmiféle félnivaló nincs, hanem igenis félünk attól, hogy eltérünk az általunk őszintén szeretett isteni parancstól és ezért éberen vigyázunk, nehogy vétsünk az alaptörvény, a felebaráti szeretet őszintesége ellen. —

b) Féljük Isten példáját, azért szeretünk. Itt sem félünk a példától, mert az ellenállhatatlan vonzóerővel ragad magával. Csak attól félünk, hogy életalakításunk túlságosan visszamarad tőle és nem tud vele lépést tartani. Ezért mindjárt a kezdetnél kezdjük, megtartjuk az alaptörvényt és őszintén szeretjük felebarátunkat, mert ebben minden egyéb benne foglaltatik. — *c)* Féljük Isten szeretetét, éspedig az előbb vázolt értelemben. Semmitől sem félünk annyira, mint Isten felénk áradó szeretetét — amelyben többek között annyi gyengéd anyai jóság van — a legcsekélyebb mértékben is megbántani. Ez pedig bekövetkezne, ha nem szeretnők felebarátunkat. Tudjuk, hogy az isteni szeretet különösen ebben az irányban rendkívül érzékeny. Valóban nem merjük — mert ehhez túlságosan szeretjük az isteni Szeretetet — ezt a páratlan érzékenységet, amelynek az emberiség annyit köszönhet, megszomorítani. A levonandó következmény mindig egy és ugyanaz, mert itt valóban nincs kiút: Szeresd felebarátodat mint önmagadat.

Elhatározás: Őszintén szeretnék istenfélő ember lenni. Nem kezdem a befejezésnél, azért mindjárt az alaptörvényre vetem magamat és istenfélelmemet, melynek kiindulópontja az Úrhoz való ragaszkodásom, azzal bizonyítom, hogy megtartom az alaptörvényt és minden körülmény között, még ha belehalok is, szeretem felebarátomat!

Húsvét utáni harmadik vasárnapra következő szerda.

Az élet roppant ellentétei domborulnak ki a mai Evangéliumban, melynek szavaival kapcsolatosan a minden ellentétet elsimító és kiegyenlítő erővel ismerkedünk meg. Szent János evangélista jelentése alapján a következő pontokról elmélkedünk: 1. Könnyeink. 2. Az örvendező világ. 3. A nagy átváltozás.

1.

«*Bizony, bizony mondom nektek, hogy ti majd sírtok és jajgattok.*» (Evangélium.)

Krisztus arra figyelmeztet a mai Evangéliumban, hogy a keresztény küzdelem lényegéhez hozzátartozik a fájdalom könnye. Nem lehet vállalni a keresztény életalakításért folytatott küzdelmet anélkül, hogy abban a könny ne játszana szerepet. Ez, mint a lélek vére szenteli meg az életet, és teszi érdemszerzővé a küzdelmet. Aki még nem sírt, az nem küzdött, nem győzött és nem dicsőülhet meg. Sokszor kell sírnunk, mert — *a)* most van a megpróbáltatás ideje. Nem azért vagyunk a világon, hogy rózsaszirmokon pihenjünk, kényelmesen éljünk és élvezetekben merüljünk el. Küzdenünk, szenvednünk kell, át kell esnünk a megpróbáltatás nehéz ellentmondásain, hogy tanúbizonyságot tegyünk életképességünkről és kiérdemeljük az örökkévalóságot. Krisztus ezt a folyamatot a szülő asszony helyzetével hasonlítja össze, annak keserves fájdalmáról beszél és magatartására utal. Természetes, hogy ebből a helyzetből nem lehet eltávolítani a könnyet és hogy a megpróbáltatás ideje a lélek vérébe: szenvedő sírásba kerül. — *b)* Fokozza

ezt a tisztulás folyamata, amely szintén hozzátartozik földi lényegéhez. A kinyilatkoztatás ezzel kapcsolatosan a kohó tüzébe került aranyról beszél, amely az izzásban szabadul meg a salaktól és válik tiszta értékké. A tűz éget, az izzás borzalmasan fáj és könnyet csal szemünkbe. Lehetünk nagyon erősek, bátrak, merészek és elszántak és mégis sírnunk kell, mert a tisztulás folyamata: a bűn és a tökéletlenség salakjától való szabadulás, a legtöbb esetben felülmúlja elviselőképességünket. — *c)* Betetőzi mindezt a növekedés, a rügyfakadás, a kibontakozás, a régi formából az új formába való átfejlődés elkerülhetetlen folyamata, amely szintén hozzátartozik az emberi élethez. Nem azért élünk, hogy megálljunk, egy ponton maradjunk és onnan el ne mozduljunk. Életfolyamatunk nem egyéb, mint az egyik formából a másikba való átfejlődés és annak folytonossága az utolsó leheletig. Itt tehát folytonos kiszakadásról, elválásról, új formában és méretben való elhelyezkedésről van szó. A megszokott talajból

való kiszakadás, a megszokott burok felhasadása és hasonló természetű minden egyéb átváltozás áldozattal, tehát fájdalommal, és a nagyobb méretű átváltozások esetén könnyező sírással jár. Megértjük, hogy Krisztus még a húsvéti világosság ragyogásának teljességében figyelmeztet, hogy a feltámadás boldogsága korántsem zárja ki az életet megszentelő könnyet és a kegyelmet szerző, érdemekben gazdag, Istenben bízó sírást.

Elhatározás: Férfi létemre sem szégyenlem, hogy sírtam és meg vagyok győződve, hogy ezentúl is fogok sírni. Emiatt nem esem kétségbe és nem veszítem el életkedvemet. Tudom, hogy ez hozzátartozik a természetfeletti életalakításért folytatott küzdelemhez, és boldog vagyok, hogy sírhatok, mert könnyeimből fakad lelkiéletem termékenysége.

2.

«*A világ pedig örvendeni fog.*» (U. o.)

Nem éppen kellemes, de így van: sírásunk eszeveszett kacagásban fullad el. Míg mi keservesen küzdünk, hogy a lelkiéletben megálljuk helyünket és megvalósítsuk a keresztény életalakítás követelményeit, addig a világ — legalább is külsőleg — gondtalanul nevet és élvezi életét. Volna okunk kétségbeesésre, heves panaszra és keserű ellentmondásra. Ebbe a hibába azonban nem esünk, mert világosan látunk és megértjük az ellentétben rejlő tanulságot. — *a)* Felőlünk kacaghat a világ, ez minket nem zavar, sőt szánakozásra késztet, mert tudjuk a kinyilatkoztatásból, hogy «elmúlik a világ képe» és bekövetkezik a pillanat, amelyben a boldog kacagás a kétségbeesés reménytelen sóhajába fullad. Belátjuk, hogy nincs okunk irígykedni és a világ örömei után sóvárogni, mert csak rövid, átmeneti állapotról van szó, és eszünk ágába sem jut, hogy az örökkévalóságot a muló örömök üveggyöngyéért cseréljük be. — *b)* Felőlünk kacaghat a világ és

elmerülhet élvezeteiben, minket nem terel hamis irányba, és nem hoz ki a lelkiélet és a kiforrott nyugalom kerékvágásából. Fülünkbe cseng az ószövetségi bölcs mondása, amely szerint a világ boldogsága hiúságvására : «Hiúságok hiúsága, és minden csak hiúság». A világ gondfeledt boldogsága minden alapot nélkülöz, mert a tüzetes vizsgálat ahhoz az eredményhez vezet, hogy az egész csak csábító lidércfény és káprázatos önámítás. — *c)* Nézetünkben az ószövetségi kinyilatkoztatás egy másik kijelentése erősít meg, amely szerint «a világ rossz helyzetben van» (in maligno positus est), tehát feltétlen a rövidebbet húzza és ráfizet, mert mosolygó boldogsága valóban nem húsvéti ragyogás, hanem csalárd délibáb, amely bőségeset ígér és semmit sem ad.

Elhatározás: A világ nevetése közepette a legnagyobb lelkinyugalommal sírom a lelkiélet könnyeit, és nem is gondolok arra, hogy azokat elrejtsem. Tudom, mit teszek és tudom, mi fakad belőle. Ez erőt ad nekem

s fölbátorít a további küzdelemre, melynek végkicsendülése örökkétartó öröm és reális alapon nyugvó boldogság.

3.

«*A ti szomorúságtok örömre fordul.*» (U. o.)

Az ellentétek itt is, mint mindenütt az életben, keresztezik egymást. Ennek átlójában találjuk elégtételünket. A világ örvend, mi sírunk, a két állapot keresztezi egymást: a világ kacagása könnybefull és a mi könnyeinkből enyészetlen öröm fakad. Ez a mi elégtételünk. Ebben a fennkölt pillanatban válik el, kinek van igaza. Ez az átváltozás oly nagy szerepet játszik, és az életre akkora kihatással van, hogy érdemes vele tüzetesebben foglalkozni. — *a)* A szenvedésből öröm lesz. Ez az isteni Jóság átváltoztató erejének tudható be. Küzdelmünk a szenvedés jegyében állott, de Isten kegyelme által megerősített állhatatosságunk győzelemben csendül ki. Könnyel kezdtük és a győ-

zelem túláradó boldogságával fejezzük be. — *b)* Ugyanez az erő változtatta át a küzdelmet érdemmé. Vajúdásunk, fegyelmünk, önfeláldozásunk által érdemekre tettünk szert, melyeket az Isten kifogyhatatlan igazságossága kárpótolni akar. Ennek pillanata most következett be, és a küzdelmes élet aggódó nyugtalansága az örökkétartó öröm változatlan békéjében csendül ki. — *c)* Küzdelmünkben nem kevés megaláztatásban volt részünk. Ennek indító okait nem szükséges feltétlenül kívül keresni. A külső okoktól eltekintve volt bennünk is elég, úgy hogy saját gyarlóságunk, fogyatékosságunk, elerőtlenedésünk és tipikus szűkkeblűségünk nem egyszer alázott porig. Jóakarattal, és főleg Isten kegyelme segítségével végig bukdácsoltuk az életet és végül is sikerült az utolsó, döntő győzelmet kivívni. A megaláztatások és önnönmagunk okozta csalódások ideje végleg elmult és bekövetkezett a megdicsőülés mindenért kárpótló korszaka. Nagy átváltozáson estünk keresztül. Érdemes volt sírni, és a világ örömeit

tekintetbe sem venni. Nem húztuk a rövidebbet, és elértük célunkat.

Elhatározás: A világ örömteljes kacagását csak a küzdelem sóhaján keresztül hallom. Ez megtisztítja pillantásomat és megnyugtatja szívemet. Tudom, mihez tartsam magam; és úgy élek, hogy könnyeim megtermékenyüljenek és az előbb szemlélt nagy átváltozáshoz, boldog kicsendüléshez vezessenek.

Húsvét utáni harmadik vasárnapra következő csütörtök.

A liturgia mégegyszer alkalmat nyujt arra, hogy a húsvéti örömöt szemléljük, és annak lényegét jól megjegyezzük magunknak. Ezzel kapcsolatban a mai Evangéliumból a következő igazságokat emeljük ki: 1. Krisztus második eljövetele. 2. A nyomában fakadó öröm. 3. Annak eltulajdoníthatatlan jellege.

1.

«*Mondá Jézus az Ő tanítványainak: Még egy kis idő, és már nem láttok engem: és megint egy kis idő, és meglátlok engem; mert az Atyához megyek.*» (Evangélium.)

A Feltámadott tudatja tanítványaival, hogy nem maradhat velük, mert vissza kell térnie Atyjához. A bekövetkezendő válás szomorúságát azzal enyhíti, hogy második eljöveteléről beszél, és azt mint az öröm folytonosságának kiindulópontját állítja szemük elé. Fontoljuk meg, hogy — *a)* a húsvéti világosság is csak átmenet, melynek ragyogása megint elfakul és a mindennap szelíd fényességévé változik át. Tengelyszerepet ebben a lelkiélet kibontakozásáért folytatott küzdelmek játszanak. Számolnunk kell azzal, hogy a húsvéti élmény csak átmeneti jellegű, melynek az a jelentősége, hogy felújítsa bennünk a kegyelmi erőt és képesítsen a további küzdelemre. Ebbe összpontosítsuk figyelmünket, és erre készüljünk fel. — *b)* Krisztus, mint mondja, eltávozik és visszatér a mennyei Atyához. Tőlünk való elszakadásának mély jelentősége van, mert távozásának egyik oka, hogy egyedül hagyjon, és ezáltal alkalmat nyujtson önálló tevékenységre és független (a kegyelem együttműködését természete-

sen feltételezve) küzdelemre. Ha folyton a Feltámadott fizikai közelében tartózkodnánk és közelségét élveznénk, túl könnyűvé válna az élet. Nem kellene küzdenünk, és alig volna alkalmunk érdemszerzésre. Krisztus inkább távozik, semhogy megkíméljen a küzdelemtől és kisebbítse érdemeinket. — *c)* De nem hagy el. Ismét eljön és, mint mondja, látni fog minket. Ezáltal világosan kifejezi, hogy a megdicsőülés napján ott akar viszontlátni mindannyiunkat, ahol az igazak veszik el az örök élet koronáját. Jelenlétünkkel biztosan számol, a viszontlátásnak már most örvend és az odajutáshoz szükséges kegyelmet máris megadta. Most már tényleg csak tőlünk függ, viszontlátjuk-e vagy nem.

Elhatározás: Nem örvendek annak, hogy Krisztus nemsokára távozik és az én életem is visszasüllyed a mindennapi küzdelmek keserves bizonytalanságába. Fájdalmamat csak az enyhíti, hogy ismét visszajön, hogy soha többé el ne menjen. Életemet ennek megfele-

lően fogom fel, és a viszontlátásra való várakozást kötelességteljesítésem, komoly lelkiéletem és áldozataim által teszem mozgalmassá és érdemszerzővé. Várok Krisztusra, de nem ölbetett kézzel, hanem a lelkiismeretes cselekedet ritmusával, és annak is örvendek, hogy ez megrövidíti a várakozás hosszadalmas idejét.

2.

«Majd ismét meglátlak titeket, és örvendeni fog szívetek.» (U. o.)

Gondolkodjunk egy keveset a fölött, hogy mit jelent számunkra Krisztus második eljövetele. Ha Krisztus szavai fölött elmélkedünk (Ev.), rájövünk, hogy a Feltámadott második eljövetelének nyomában végtelen öröm fakad, amely a maga nemében leírhatatlan, és amelynek a húsvéti élmény világossága csak szerény előképe. — *a)* A legnagyobb szerepet ebben a szív játssza. Itt nem érzelgésről és az érzelmek beteges túltengéséről van szó, hanem a szeretet beteljesüléséről. Alaptermé-

szetünk megtalálja a viszontlátásban beteljesülését, és élvezi annak minden boldogságát. A küzdő, a vágyakozó, a sóvárgó, a nélkülöző, a minden áldozatra kész szeretet itt találja meg célpontját: Krisztust, az isteni Jegyest, hogy abban örökre elmerüljön. — *b)* A viszontlátás öröme nem beképzelés, nem ittas mámor és felelőtlen túlzás, hanem boldogító valóság: az emberi élet kicsendülése, és az emberi teremtmény visszaáradása kiindulópontjába, Istenbe. — *c)* E viszontlátás az apoteózis jegyében áll: a kör bezáródik. Kör alatt itt az életet értem, amely Istenből indul ki és Istenben fejeződik be. Az elárvulásnak vége, és a szeretetteljes sóvárgás immár tárgytalan. Az emberi élet megdicsőült, Istenből indult ki, és nagy, vergődő küzdelmek árán Istenbe talált vissza.

Elhatározás: A viszontlátás örömét már előre élvezem, és szabadjára hagyom kegyelemittas fantáziámat, hadd tombolja ki és élje bele magát a nagy beteljesülés valóságába. Ezál-

tal megszilárdul bennem a hit, megtermékenyül a reménység és ízzóbbá válik a szeretet.

3.

«Örömeteket senkisem veszi el tőletek.» (U. o.)

A viszontlátás örömének és az örök megdicsőülés fényességének jellegzetes sajátsága az «eltulajdoníthatatlan»-ság. Végre valami, ami nem változik, amihez nem férkőzik rozsda és amit nem vesznek el tőlünk. — *a)* A viszontlátás öröme eltulajdoníthatatlan és a megdicsőülés boldogsága örökké megmarad. Az állandóság legnagyobb ellensége az idő, nem változtathat rajta, mert már «lejárt az ideje», vagyis az idő folyton hullámzó folyamata az örökkévalóság megváltozhatatlan állandóságává merevedett. — *b)* E boldog helyzeten a teremtmények sem változtathatnak, mert már nem ékelődnek Isten és a megboldogult lélek közé. Márcsak azért sem, mert lepattantak rólunk és visszamaradtak az időben, hogy ott várják meg beteljesülésük pillanatát.

— *c)* A legnagyobb veszedelmet az hárítja el, hogy önmagunk sem ronthatunk a helyzeten. E szomorú lehetőségnek is végeszakad és boldogságunk eltulajdoníthatatlan; nem veszíthetjük el, mert a jóban, a kegyelemben végleg megszilárdultunk.

Elhatározás: Végtelenül boldog vagyok, hogy örök megdicsőülésem fényességét semmisem halványíthatja el. Eltulajdoníthatatlanul örök osztályrészem. Erre azáltal készülök fel, hogy amennyire lehetséges, már most függetlenítem magam az idő változandóságától, a teremtmények befolyásától és kiszámíthatatlan szeszélyeimtől.

Húsvét utáni harmadik vasárnapra következő péntek.

A mai szentmise Kollektájában az emberi élet visszfényét találjuk meg. A liturgikus szöveg tárgyilagosan szemlélteti az emberi életet és annak hű képét festi. Ebből a képből a következő vonásokat emeljük ki: 1. A tévelygők. 2. A visszatérés az

igazság útjára. 3. Az igazság ragyogó világossága.

1.

«Isten, ki a tévelygőknek, hogy az igaz útra visszatérhessenek, megmutatod igazságod fényét: add meg minden keresztény hívőnek, hogy mindazt, ami e névvel ellenkezik, elvessék és mindazt, ami vele megegyezik, kövessék.» (Kollekta.)

A mai Kollekta a tévelygőkről beszél és őket is beleszövi a liturgikus gondolatmenetbe. Józan tárgyilagossággal utal sorsukra, és vonja le belőle a következményeket. — *a)* Tévelygők alatt elsősorban azokat kell érteni, akik távol állnak Istentől, és még nem ismerik az Urat. Nem az a lényeges, hogy miért állnak távol, hanem az, hogy még nem jutottak el a kegyelemteljes istenközelséghez, és lelkükben még nem fakadt fel az igazság világossága. A Kollekta ezekkel is foglalkozik, amennyiben lelkiüdvösségükért könyörög és érettük imádkoztat minket is. — *b)* Azokat is a tévelygőkhöz kell számítani, akik Istentől elpártoltak és hűtlenek lettek hozzá. Ezek hely-

zete sokkal súlyosabb, mert egyszer már élvezték az isteni kegyelem éltető melegét és az isteni Jóság végtelen jótéteményeit. Hűtlenek lettek Hozzá, hátat fordítottak Neki és eltaszították maguktól a feléjük kinyujtott isteni Kezet. A liturgia forró fohászban könyörög e szerencsétlenek üdvözüléséért. — *c)* A bukdácsolók, azok, akik sokszor visszaesnek a régi bűnökbe és nem tudnak következetesen megmaradni az istenes élet útján, szintén a tévelygőkhöz számíttatnak. Nem annyira szerencsétlen, mint inkább szegény és szánalomraméltó lelkek, akikből hiányzik az akarat acélossága és a következetes, céltudatos erkölcsi magatartás harmónikus kibontakozása. A Kollekta róluk is megemlékezik, érettük is imádkozik. — A tévelygők hármas csoportjával kapcsolatosan tiszta képet nyerünk a mindennapi élet veszedelmeiről, és azt is megtudjuk, hogy mitől óvakodjunk és kikért imádkozzunk.

Elhatározás: Nem tartózkodom a fellegekben: a földön élek, és tudom, hogy tévelygők

is vannak. Elsősorban azon vagyok, nehogy én is hozzájuk tartozzam, másodsorban imádkozom üdvösségükért, és szenvedéseim által engesztelem helyettük az Urat.

2.

«Isten, ki a tévelygőknek, hogy az igaz útra visszatérhessenek, megmutatod igazságod fényét.» (U. o.)

A liturgia életközelségét és az emberi lelkek kezelését illető tapasztalatát bizonyítja, hogy a mai Kollekta a helyes útra való visszatérésről beszél, és klasszikus rövidséggel tárgyalja annak esélyeit. Ezáltal új távlatokat nyit és bebizonyítja, hogy nincs oly szerencsétlen bukás és lelki tragédia, amelyet ne lehetne jóvátenni, ha idejekorán észbekapunk és a felénk nyujtott isteni Kézre támaszkodunk. — *a)* A liturgikus szöveg elsősorban azt hangsúlyozza, hogy a visszatérés vagy az odatérés mindenkor lehetséges. Azok, akik egész életükön keresztül távolmaradtak Istentől, bármikor odatérhetnek Hozzá; és azok, akik Tőle el-

pártoltak, Hozzá hűtlenek lettek, bármikor jóvátehetik roppant tévedésüket és kiengesztelhetik az Urat. Más megoldás nincs, és az ellene felhozott érvek csak gyenge kifogások, amelyek rosszakaratról tanúskodnak. Az isteni irgalom és megértés ugyanis oly nagy, hogy azt a bűn elvetemültségének bármily mértéke sem képes felülmúlni. — *b)* A liturgikus szöveg azt mondja, hogy vissza kell térni az útra, a helyes útra, amely Istenhez vezet. Nem tagadja a valóságot és nem feledteti el velünk, hogy ez szűk, meredek, tövises, sziklás és merész ívelésben vezet a magasba. Nem könnyű ezen az úton járni, de annál üdvösségesebb és gazdagabb érdemekben. Akik ezt az utat járják, el nem tévedhetnek, és biztosak lehetnek az Istenhez való odatérés és visszatérés őszinteségéről, valamint a mindenért kárpótló örök üdvösségről. — *c)* A liturgia az igazság útjáról beszél. Erre kell visszatérnünk. Azért nevezzük igazság útjának, mert alapja és éltető eleme a kegyelem, amely Istennel kapcsol össze és természetfeletti értelemben veendő igazságos-

ságunkat eszközli. — Visszatérésünket lényegesen megkönnyíti a liturgikus szövegből merített irányítás, amely megmutatja az utat és annak szépségeivel ismertet meg.

Elhatározás: Törekszem az igazság útjait járni; és példaadásommal, életalakításommal, szenvedéseimmel, apostoli munkásságommal, engesztelő teljesítményeimmel azon vagyok, hogy mások is, különösen az eltévelyedettek észbekapjanak és hasonlóképen cselekedjenek.

3.

«*Mutasd meg igazságod fényét.*» (U. o.)

A liturgia azt sem hallgatja el, hogy az üdvösség útjára az igazság világossága vezet vissza. — *a)* Nem magunktól találunk az üdvösség útjára, hanem Isten vezeti lépteinket, amennyiben megmutatja az utat és rávilágít a rajta tündöklő krisztusi lábnyomokra. E jótétemény, a jóságos isteni vezetés esélyei beláthatatlanok. Isten a legkülönbözőbb életkörülményeket és a

legváltozatosabb lehetőségeket, a legbonyolultabb összefüggéseket és a legmeglepőbb kapcsolatokat használja fel, hogy megmutassa az utat, és segítsen annak porában megtalálni az isteni lábnyomot. — *b)* Isten a világosságot használja eszközként. Mi annak fényességében találjuk meg az utat. Isteni világosság ez, de képességeinknek megfelelően le van tompítva, úgy, hogy nem vakít, de mégis eléggé ragyogó ahhoz, hogy tökéletesen meggyőzzön; eléggé tüzes ahhoz, hogy teljesen átváltoztasson; és eléggé hatalmas ahhoz, hogy szelíd erővel jó útra kényszerítsen. — *c)* Ezenkívül azon jó tulajdonsága is megvan, hogy soha meg nem fogyatkozik, el nem fakul, el nem lanyhul és nem hül ki. Ragyog, fényeskedik, tüzesít, átizzít és mindig tovább világít. Mindinkább közelebb jutunk Hozzá; és mégis eltávolodik, hogy az új távolságból ismét hívjon, Magához vonzzon és újabb kibontakozásra késztessen. — Csodálatos világosság az, amit Isten igazsága fényének nevezünk. Rendkívüli módon ruganyos és felülmulha-

tatlan a benne rejlő dinamika. Boldogok azok, akik közelébe jutottak és belőle merítik az életalakítás termékenységét.

Elhatározás: Megint felteszem magamban, hogy a világosság gyermeke akarok lenni, és ennek következtében nemcsak mindenben annak fényességét keresem, hanem másokat is közelébe vezetek, hogy előttük is felragyogjon életünket megtermékenyítő gazdagsága.

Húsvét utáni harmadik vasárnapra következő szombat.

A Kollekta második részében is annyi gondolatbőség van, hogy abból elegendő anyagot meríthetünk e hét elmélkedési anyagának befejezésére. A liturgikus szöveg alapján a következő igazságokról elmélkedünk: 1. Az összesség. 2. A visszautasítás. 3. A követés.

1.

«*Isten . . . add meg minden keresztény hivőnek, hogy mindazt, ami e névvel ellenkezik, elvessék.*» (Kollekta.)

A Kollekta szavaival kapcsolatban megint az összesség motívuma csendül fel, de egészen új megvilágításban. Itt már nem az összességről, mint a Világegyház univerzálitásáról van szó, hanem arról a méretről, amelyet Isten irántunk tanúsított jóságára és természetfeletti, a kegyelmi életre vonatkozó gondviselésére kell alkalmaznunk. Ez ugyanis univerzális, mindenkire kiterjed, mindenkit belevonatkoztat terveibe, nem ismer kivételeket és magában foglalja az emberiség összességét. E jóságot és gondviselést jellemzi — *a)* hogy benne a jók és a rosszak, a kegyelem gyermekei és a bűnösök szerepet játszanak. A jókat, a kegyelem gyermekeit e gondviselés annyiban érinti, amennyiben újabb kegyelmekkel árasztja el, továbbfejlődésre képesíti, megerősíti a jóban és magával ragadja a természetfeletti kibontakozás fennsíkjára. A rosszakat, a bűnösöket pedig vagy rendkívüli szenvedések, megrázkódtatások vagy pedig a megtérést előkészítő sugallatok által vezeti vissza a jó útra és menti meg, sokszor az utolsó pillanat-

ban, az örök kárhozattól. Ebben, mint tudjuk, nagy szerep jut a kegyelemközvetítő Istenanyának, aki közbenjárása által csak fokozza Istennek a bűnösök iránt tanúsított irgalmát. — *b)* Isten jóságának megnyilvánulásaiba bele vannak foglalva az erősek és a gyengék is. Az erőseket az Úr azáltal vezeti a további kibontakozás útján, hogy újabb megpróbáltatásoknak teszi ki őket, újabb és nem könnyű akadályokat gördít útjukba és alkalmat nyujt nekik, hogy új erőfeszítéssel új győzelmet arassanak és előbbre haladjanak a lelki életben. A gyengéket pedig különös kegyelemmel erősíti meg, hogy a nehézségeket teljesítőképességüknek megfelelően könnyebben leküzdjék és a jóban megerősödjenek. Fokról-fokra vezeti őket, úgy, hogy gyengeségük erővé, félénkségük bátorsággá, és kisméretű, sokszor csak bukdácsoló küzdelmük hősiességgé változik át. Igy alakítja Isten a nagy jellemeket, és így fejlődnek ki azok a páratlan egyéniségek, akiket szenteknek nevezünk. — *c)* Ide tartoznak még a boldogok és a szenvedők. A bol-

dogokat Isten rendkívüli utakon vezeti, és azért részesíti a boldogság világosságában, hogy egyrészt felbátorítsa, másrészt új és nehéz küzdelmekre készítse elő őket. A szenvedőket pedig, kiket különös előszeretetével ajándékoz meg, a kegyelem mindenre képesítő vigaszával erősíti és buzdítja a legkeservesebb megpróbáltatások érdemteljes elviselésére. — Isten szeretetteljes gondviselése mindenkiről gondoskodik és mindenkit úgy vezet, hogy elérje célját, a sikerült lelki kibontakozást.

Elhatározás: Hálás szívvel szemlélem Isten jósága páratlan univerzalitását, és multamat vizsgálva megállapítom, hogy Isten vezető kezének nyomait az én életemben is megtalálom. Elért sikereimet és lelki termékenységemet csak ennek köszönhetem; aminek tudatában felteszem magamban, hogy az isteni vezetésre mindenkor a legélénkebben reagálok és mindenben szerinte cselekszem.

2.

«Add meg minden keresztény hivőnek, hogy mindazt, ami e névvel ellenkezik, elvessék. (U. o.)

A Kollekta szavai az ellentállóképességgel foglalkoznak és annak tulajdonságait magyarázzák. A liturgikus szöveg alapján alkalmunk van a hősies ellentállóképesség minden szépségével megismerkedni, és arról is meggyőződni, hogy annak a mindennapi életben mily jelentőséget kell tulajdonítani. Ezenkívül azt is megtudjuk, hogy a hősiességig felfokozott ellentállóképesség nemcsak a nagyok, a szentek életében fordul elő, hanem az őszintén törekvő keresztény lélek megszokott kötelességeihez is hozzátartozik. — *a)* Az ellentállóképesség célpontja a Kollekta szerint mindaz «quae inimica sunt huic (divini) nomini» — ami ellenkezik Isten szent Neve méltóságával. Ez az egyedül mérvadó, a zsinórmérték, amelyet alkalmazni kell; és a biztos határvonal, amely a jót, a követendőt a rossztól, az elvetendőtől választja el. Az ellentállóképesség mindig csak erre van

tekintettel és csak ez után igazodik. — *b)* Az ellentállóképesség forrása a «sanctitas divini nominis» — az isteni Név szentsége. Fényes ragyogással áll előtte e szent Név sérthetetlen méltósága, szeplőtelen tisztasága, imádásraméltó végtelensége. Mindaz, ami ez ellen irányul és e ragyogást szándékozik elhalványítani az emberek előtt, ellentmondását hívja ki és arra készteti, hogy megvédje e szent Név dicsőségét. Ebből a szándékból és dícséretreméltó jóakaratból meríti ellentállóképességét és ezen acélosítja erejét. A megsegítő isteni kegyelem ebbe a jó szándékba kapcsolódik bele és ennek teljesítőképességét fokozza megfelelő mértékben. A mindennapi tapasztalatok és a nagyok, a szentek élete bizonyítja, hogy az ellentállóképesség egyes rendkívüli körülmények között mire volt képes, és mily fölényes módon kényszerítette hallgatásra Isten legszenvedélyesebb ellenségeit. — *c)* Az ellentállóképesség eszközlője a «virtus divini nominis» — az isteni Név legyőzhetetlen ereje. Mindazok, akik e Név dicsőségéért

buzgólkodnak, felmagasztalásáért küzdenek és szolgálatának szentelik életüket: belőle, végtelenségéből merítik azt a fölényes erőt, amely győzelemre segít és megtörhetetlen ellentállóképességet biztosít. — Az ellentállóképesség egyike a legértékesebb keresztény tulajdonságoknak és a lelki élet leghathatósabb fegyvereinek. Boldogok azok, akik e végtelen értéket Isten szent Neve szolgálatába állítják!

Elhatározás: Ellentállóképességem nekem is van. Fő az, hogy Isten szolgálatába állítsam, szent Neve dicsőségének szenteljem és ezáltal fokozzam ruganyos megterhelőképességét. Azon gondolkodom, hogy sajátos körülményeimnek megfelelően hogyan éljek e képességgel, hogyan tökéletesítsem és hogyan állítsam lelki kibontakozásom szolgálatába. E szerint alakítom jófeltételeimet és irányítom további életemet.

3.

«Add meg híveidnek, hogy mindazt, ami e Névvel megegyezik, kövessék. (U. o.)

Isten szent Neve ragyogása mindent betölt és magához vonz. A Kollekta szavai szerint kötelességünk e fényességet mindenben követni és az «azzal megegyezőt» mindenek fölé helyezni. Életünknek ugyanis csak akkor van valódi értéke, ha ehhez alkalmazkodunk és mindenben a szent Név méltóságának megfelelően cselekszünk. Ennek következtében első kötelességünk — *a)* a helyes megkülönböztetés. Meg kell tudnunk ítélni, hogy mi ellenkezik az isteni Név méltóságával és mi felel meg neki. Ebben nagy segítségünkre lesz a lelkiismeret. Neveljük, ápoljuk úgy, hogy biztos kézzel irányítsa életünket, és tökéletesen kifejlessze bennünk a helyes és gyors megkülönböztetés adományát. Akkor nyugodtan reá bízhatjuk sorsunkat és meg lehetünk győződve, hogy elhatározásainkat finom tapintattal, a keresztény lelkiség megbízható intuiciójával fogja vezetni.

— *b)* Isten szent Neve fényességének követése az erős, odaadásteljes elhatározást is megkívánja. A lelkiismeret által irányított megkülönböztető tehetség csak világosság : megmondja, hogy mit kell tennünk. A keresztülvitel azonban az odaadásteljes elhatározástól függ. Ennek fő támasza a jól nevelt és acélossá kiképzett akarat; csak ez képes az elhatározást megvalósítani, az odaadást foganatosítani és kézzelfogható eredményhez vezetni. Sokat kell törődnünk akaratunk ápolásával és acélosításával. Gyakoroljuk magunkat a kisebb önmegtagadásokban, lemondásokban, önfegyelemben. Ebbeli sikereinken ismerjük meg akaratunk teljesítőképességét. Gyakoroljuk akaratunkat, mert csak így válik erőssé, és csak ezen feltétel mellett foganatosítja odaadásteljes elhatározásunkat. — *c)* Ezenkívül még állhatatos konzekvenciára van szükségünk. Nem lehet egy-két sikerrel megelégedni és a nagy lendülettel megindított kezdeményezés után megállani, elgyengülni és félbeszakítani az Isten szent nevéért folytatott

küzdelmet. Konzekvens állhatatossággal és céltudatos kitartással kell a küzdelmet a végleges győzelem kivívásáig folytatni. Neveljük nagyra a férfias kitartás szellemét és gyakoroljuk magunkat az állhatatosságban. — Az isteni Név ragyogását a fentebb szemlélt alapelvek szerint kell követni. Ez is hozzátartozik a keresztény életalakítás törvényeihez és Isten nagyobb dicsőségére folytatott küzdelemhez.

Elhatározás: Az isteni Név fényességét én is követem. Istenszolgálatomat így fogom fel. És minden erőmből törekszem, hogy lelkiismeretem tökéletes, akaraterőm ellentállóképes és állhatatosságom konzekvens legyen.

Húsvét utáni negyedik vasárnap.

Szent Jakab apostol a mai Szentleckében a természetfeletti világrend szépségeit boncolgatja és tárja fel szemünk előtt. Tanítása alapján alkalmunk van a természetfeletti élet minden szépségével megismerkedni és annak gazdagságában elmerülni. A Szent-

leckéből a következő gondolatokat emeljük ki: 1. A jó adomány. 2. A tökéletes ajándék. 3. A felülről való jövetel.

1.

«Szeretteim: minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről vagyon, alászállva a világosság Atyjától, Akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak.» (Szentlecke.)

A lelki élet alapja és tengelye Krisztus őszinte követése. Ennek szépségeit egy előző elmélkedésben (húsvét utáni második vasárnapra következő hétfőn) szemléltük. A Szentlecke alapján most csak azzal foglalkozunk, hogy Krisztus eszményi követése természetfeletti teljesítményeket tételez fel és ennek következtében a természetfeletti élet áradatába kapcsol bele. — *a)* Első követelménye, a krisztusi Arculathoz való hasonlóság megvalósítása. A krisztusi arculat, mint tudjuk, csak emberi kifejezése és emberi formában való megjelenése a Fiúval egylényegű mennyei Atya tökéletességének. A krisztusi fiziognómián keresztül a mennyei Atya, az első isteni Személy abszolút

szépségét és tökéletességét szemléljük. Ha azon fáradozunk, hogy bennünk a krisztusi arculat hasonmása alakuljon ki, akkor alapjában véve a mennyei Atya tökéletességét utánozzuk, és annak alapvető tulajdonságait öntjük saját lelki fiziognómiánk kézzelfogható és látható formájába. Felesleges magyarázni, hogy ez természetfeletti teljesítmény; természetfeletti alapot és életet tételez fel. Ennek következtében tudomásul vesszük, hogy a természetfeletti világrend egyik legragyogóbb szépsége és dicsősége : a mennyei Atya tökéletességének követése. Ennek eszközlője a ragyogó krisztusi arculat, amelyet minden törekvésünkkel utána alakítunk lelkünkben. — *b)* Magától értetődik, hogy e páratlan teljesítményhez a természetfeletti világrendbe való belekapcsolódás szükséges. Lehetetlen e teljesítmény keresztülvitelére gondolni anélkül, hogy Isten megszentelő kegyelme a természetfeletti élet fennsíkjára emelt volna. Ebből következik, hogy mindenki, aki a természetfeletti élet alapvető szépségét, a mennyei Atya tökéletességét

akarja követni és a krisztusi arculathoz való hasonlóságot óhajtja elérni, a természetfeletti világrendbe való belekapcsolódást és a kegyelem-eszközölte természetfeletti életet keresi. — *c)* E belekapcsolódás eszközlője a «datum optimum», a jó adomány, amely alatt feltétlenül kegyelmet kell érteni. Ez Istenből árad belénk, önnön gyarló emberi természetünk fölé emel, megteremti az Istennel való kapcsolatot, megszenteli lelkünket és az emberi befogadóképesség méreteinek megfelelően képesít Isten életében való részesülésre. Szent Jakabnak tehát tökéletesen igaza van, midőn a Szentleckében a kegyelmet «jó adománynak» nevezi. Abszolút értelemben jó, mert Istennel kapcsol össze; és adomány, mert nincs módunk arra, hogy kiérdemeljük, és önnön érdemeink alapján (Krisztus érdemei nélkül) nem formálhatunk magunknak jogot a benne való részesülésre. — A természetfeletti élet lényege a mennyei Atya tökéletességének Krisztus által lehetővé tett követésében áll. A követés pedig a természetfeletti világrendbe való bele-

kapcsolódást tételezi fel, amit a «jó adomány», a kegyelem eszközöl.

Elhatározás: Elmerülök a természetfeletti világrend szemléletébe és annak ragyogásában Krisztus követésének, a mennyei Atya tökéletessége utánképzésének szépségeivel ismerkedem meg. Felfakad bennem a hő vágyakozás Krisztus követését minden szempontból komolyan venni, a természetfeletti világrendbe bele illeszkedni és azért teljes odaadással azon vagyok, hogy érdemszerző imáim, munkásságom és szenvedéseim által minél több kegyelemben legyen részem.

2.

«Minden . . . tökéletes ajándék onnan felülről vagyon.» (U. o.)

A természetfeletti világrendbe való belekapcsolódás és a megszentelő kegyelem bennünk való működése alapján szükségünk van — *a)* az egyes körülményeknek megfelelő rendkívüli segítségre és képesítésre. A megszen-

telő kegyelem az alap, amely érdemszerző cselekedetekre képesít. Az élet változatos körülményei rendkívüli nehézségekkel járnak. A Krisztust komolyan követő keresztény léleknek ezekkel esetről-esetre meg kell küzdenie. Ehhez a megszentelő kegyelem ereje nem mindig elegendő. Itt külön segítésre, megerősítésre, elindításra, buzdításra és képesítésre van szükség. Minél nehezebbek az egyes életkörülmények által keletkezett ellentmondások és akadályok, annál nagyobb szükség van rendkívüli alátámasztásra és képesítésre. Enélkül alig van remény, hogy Isten elvárásának megfelelően megálljuk helyünket, felülmúljuk a nehézségeket és eltávolítsuk az akadályokat. — *b)* E rendkívüli segély az említett szükségnek megfelelően, esetről-esetre kapcsolódik bele életünkbe, hogy átsegítsen a legnehezebb pillanatokon és megóvjon a lelki kialakulásunkat környékező veszélytől. Esetről-esetre egészíti ki gyarlóságunkat, tökéletlenségünket és fokozza ellentálló teljesítőképességünket. Minden egyes esetben új segít-

séget, megerősítést, alátámasztást kapunk. Ez szintén kegyelem. A megszentelő kegyelemtől annyiban különbözik, amennyiben csak addig tart, ameddig kiegészítő erejére szükségünk van. Tehát nem alakít külön lelkiállapotot, és nem áll — mint a megszentelő kegyelem — a folytonosság jegyében. — *c)* Ezt nevezi Szent Jakab «donum perfectum»,-nak — tökéletes ajándéknak. Ajándék annyiban, amennyiben jogunk erre sincs és mert kizárólag Krisztus végtelen érdemeinek és a Szentséges Szűz számtalanszor megnyilvánuló közbenjárásának tudható be. Tökéletes ajándék: amennyiben mindazon erő benne foglaltatik, amelyre szükségünk van, hogy a különböző életkörülmények alakította nehézségekkel valóban megküzdjünk és azok felett fölényes győzelmet arassunk. Sohase tévesszük szem elől, hogy e tökéletes ajándék nélkül eszményi és sikerteljes életalakításra távolról sem gondolhatunk. Arról se feledkezzünk meg, hogy Isten a «tökéletes ajándék» időszerű adományával működik közre lelki kibontakozásunkon

és annak segítségével fejleszti bennünk a krisztusi arculat kibontakozását. — A «tökéletes ajándék» Isten természetfeletti gondviselésének egyik legfennköltebb megnyilvánulása.(Lásd húsvét utáni harmadik vasárnapra következő szombaton.) Isten jósága éber figyelemmel kíséri életalakításunkat és lépésről-lépésre velünk jön, hogy a tökéletes ajándék, a segítő kegyelem közvetítésével alakítsa ki lelkünkben a krisztusi arculat alapvető vonásait.

Elhatározás: Nagy súlyt fektetek a segítő kegyelem szerepére és valahányszor érzem, hogy újból nagy nehézségekkel kell megküzdenem, az Úrhoz fordulok, hogy e rendkívüli segítségben részesüljek. Ha pedig már megkaptam a segítő kegyelmet, lelkiismeretesen felhasználom, együttműködöm vele és így törekszem életalakításom tökéletességét mindinkább fejleszteni.

3.

«*Minden jó adomány onnan felülről vagyon.*» (Szentlecke.)

A jó adomány és a tökéletes ajándék, egyszóval az isteni kegyelem bármely megnyilvánulása, felülről jön, vagyis Istentől származik. — *a)* Isten e kegyelmi ajándékok által szeretete legszebb tanúbizonyságát adja már azért is, mert Önnönmaga, isteni lényege legjavát, a megszentelő és életre képesítő kegyelmet árasztja belénk. Ezáltal bizonyos mértékben belevon isteni életébe és abban részesít. Ennél többet Isten sem tehet érettünk és e csúcsteljesítmény által bizonyítja irántunk tanúsított korlátlan szeretetét. — *b)* Ezenkívül végtelen nagy szolgálatot is tesz nekünk, amennyiben a kegyelem áradata közvetítésével irányítja lelki kibontakozásunkat és vezeti lelki fiziognómiánkat alakító kezünket. Velünk együttműködik, és velünk egy közösségben alakítja ki a Krisztushoz való hasonlóság jegyében álló arculatot. — *c)* Mindennek betetőzése a kegyelem-alakította életközösség. Isten azért adja a kegyelmet, hogy közösségbe lépjen velünk, ezáltal magához vonzzon és az életközösségből kiáradó erő segítségével megszenteljen.

A kegyelem-alkotta életközösség képezi a természetfeletti világrend legtökéletesebb kibontakozását, annak minden értékét és tökéletes beteljesülését. Minden kegyelmi megnyilvánulás «desursum est», felülről jön : belénk árad, átalakít, magával ragad és az örök mennyei Atyához vezet.

Elhatározás: Én is fölfelé törekszem és magasságok felé irányítom életemet, ahonnan a kegyelem és a természetfeletti világrend lüktető élete árad felém. Minél inkább törekszem, annál valószínűbb, hogy nagy mértékben részesülök azon kegyelmi gazdagságban, amely a természetfeletti élet magaslatainak éltető eleme.

Húsvét utáni negyedik vasárnapra következő hétfő.

Mai elmélkedésünkben alkalmunk van Isten arcába tekinteni és a tökéletes istenfogalom szépségeit élvezni. Ezt Szent Jakabnak köszönhetjük, aki a Szentleckében tökéletes istenfogalmat közvetít. Ennek következő alap-

vető elemeit szemléljük : 1. A világosság Atyja. 2. A változás. 3. A változandóság árnyéka.

1.

«Minden jó adomány . . . felülről vagyon, alászállva a világosság Atyjától, akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak.» (Szentlecke.)

A Szent Jakab által közvetített tökéletes istenfogalom kiinduló pontja — ami egyébként Szent János apostol elgondolásának is megfelel — a világosság. Istenünk csupa világosság, fény és ragyogás. Nyoma sincs benne az árnyéknak, elhalványulásnak vagy elapadásnak. Mindig ragyog; öröktől-fogva, minden szempontból egyformán világos és ugyanabban a mértékben fényes. A tökéletes istenfogalom ezen pazar vonását csak a hit tüzében megtisztult szem képes szemlélni. Az értelem csak annyiban közelíti meg, amennyiben fényes árnyékát — értem alatta kihatásait — vizsgálja és azok gazdagságából következtet Isten, az abszolút világosság és tökéletes fényesség lényegének felmérhetetlen gazdag-

ságára. — *a)* Isten lényegének világos fényességét az ige hozza közelebb hozzánk. Nem az Atyával egylényegű második isteni Személyt értjük alatta, hanem a kinyilatkoztatás igéjét, amelynek nyomait az emberi történelemben az ősidőktől kezdve a mai napig megtalálhatjuk. Ez is csupa fény, világosság és ragyogás, visszfénye az abszolút isteni fényességnek. *α)* Az Ószövetségben az őshajnalon túl az örökkévalóságig visszamenőleg az ige kibontakozását, a kinyilatkoztatás fejlődését szemléljük. Istenből kiáradó fénycsóva az ige, amely eléri az emberiséget és az eredeti bűn alkotta ködön keresztülhatol, hogy lassan mindenkit hozzászoktasson a fokozatosan kibontakozó világosság szemléletéhez és annak megértéséhez. Fokról-fokra nagyobbodik, tisztul, ragyogóbbá válik az emberi szem és értelem előtt kibontakozó világosság, az isteni kinyilatkoztatás igéje, és így készít elő a beteljesülésre. *β)* Az Újszövetség már magával hozza a beteljesülést és a megtestesült második isteni Személyt, az Igét állítja a tör-

téns középpontjába. A megtestesült Ige befejezi és tökéletesíti a kinyilatkoztatást, betetőzi az isteni fényesség fokozatosan kibontakozó ragyogását és ezzel a világossággal, amely minden szempontból tökéletes, és az abszolút igazság jegyében áll, árasztja el a világot. Itt valóban a fényesség beteljesülését szemléljük. *γ)* E beteljesülésben az «incarnatio» — a megtestesülés játszik tengelyszerepet. Az Újszövetségben nemcsak az ige, az élő szó, a tanítás, az isteni bölcseség visszhangja, az örök igazság fényeskedik. E ragyogást messze felülmúlja az ige hirdetőjének, a megtestesült isteni Igének, Krisztus szent emberségének fényes világossága, egyénisége, magatartása, példája, istenemberi mivolta. Ez oly fényforrás, amely elapadhatatlan, kiárad az eljövendő századokra és mint az isteni örök világosság e földön való megjelenése, szüntelen fényeskedik az embereknek. — *b)* Az isteni világosság e földön még egy másik fényességet fakasztott. Ez a beteljesült kinyilatkoztatás nyomában keletkezett keresztény szellem. Ebben

is minden csupa fény és világosság. Nyomát, szikrázó tüzét, fénycsóvájának útját a századokban mindenütt megtaláljuk. Sőt! Sok esetben csak e fény világít a történelem kaotikus időszakainak ijesztő sötétségében. — *c)* A földön is megnyilvánuló isteni fényesség felette termékenynek bizonyult. Nemcsak ragyogott, világított, hanem alkotott is. Alkotása az örök világosság forrását tükrözi vissza és ez is csupa fény és szikrázás. Itt azokról az egyéniségekről van szó, akik az isteni világosság hívó szavát követték, útjait járták és ragyogó fényénél tökéletesítésükön munkálkodtak. Világosság emberei, fényesség gyermekei ezek, akik mint tökéletesek, és mint Isten fölényesen sikerült hasonmásai a szó legreálisabb értelmében az emberiség vezető egyéniségeihez, feledhetetlen nagyságaihoz tartoznak. —Mindebben: az igében, a szellemben, az alakításban az isteni világosság apoteózisát szemléljük és termékeny erejének szikrázó tűzijátékában gyönyörködünk. E gazdagságból már nyugodtan következtethetünk a felmérhetet-

len fényességre, amely mindennek forrása és amelyet a kinyilatkoztatás alapján Istenünknek nevezünk.

Elhatározás: Csodálattal szemlélem az örök Atya világossága fényes ragyogását és áhítattal merülök el annak végtelen kihatásaiban. E fényességben én is részesültem az isteni Ige közvetítésével és az annak nyomában fakadó szellem segítségével. Töltekezem e fénnyel, fokozom annak megvalósulását és arra törekszem, hogy az isteni Ige által alakított szellem minél tökéletesebben alakuljon ki bennem.

2.

«*A világosság Atyjától, Akinél nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak.*» (U. o.)

Szent Jakab szavai végtelenül megnyugtatnak, mert meggyőznek, hogy az isteni Világosság, a világosság Istene elmozdíthatatlan nyugvópont, amelyre biztosan támaszkodunk és amelyben megtaláljuk életünk egyen-

súlyát. Mint ilyen — *a)* kiapadhatatlan. Az isteni fényesség, soha meg nem fogyatkozik, el nem halványul és semmiféle változáson sem megy keresztül; mindig egy és ugyanaz lényegében, termékenységében, kihatásában és alakításában. Kimeríthetetlen fényforrással állunk szemben, amelynek csak egy magyarázata van : Isten végtelensége. — *b)* E fényforrást bármikor megközelíthetjük ; változatlanságában mindig feltalálható. Isten mindig mindenkor és mindenütt van. Bárhogyan közeledünk hozzá, mindig egy és ugyanazon erőteljes fényforrásnak bizonyul. Világossága oly roppant nagy, hogy fénye mindenüvé eljut. Bárhol vagyunk, fénycsóvájában mozgunk és ha közeledni akarunk hozzá, csak ki kell nyitnunk szemünket, hogy meglássuk ragyogását. — *c)* E változatlan fényesség az alapja a «pax Christi»-nek, Krisztus békéjének, amely nélkül húsvéti örömünket el sem tudnánk gondolni. Béke, és békét áraszt maga körül ; megbízható, feltalálható, megközelíthető, biztos és kiapadhatatlan. A keresztény lélek erre a világos-

ságra alapítja benső egyensúlyát, természetfeletti békéjét és ebben látja húsvéti öröme beteljesülését.

Elhatározás: A változást nem ismerő fényforrásban, Istenben találom meg lelkem békéjét, szívem megnyugvását és életem egyensúlyát. Ezzel a világossággal töltekezem, ezt árasztom embertársaim lelkébe, ennek segítségével oldom meg életem problémáit és ennek alapján alakítom ki magamban a krisztusi arculatot.

3.

«*Nincs változás, sem árnyéka a változandóságnak.*» (U. o.)

Isten nap, de napfoltok nélkül. Fényességét semmiféle árnyék sem tompítja le: Csupa ragyogás, vakító világosság és tökéletes fényesség. — *a)* Minden szempontból abszolút tökéletesség. Minden tulajdonsága a legtökéletesebb, felfokozhatatlan és abszolút isteni mértékben van meg Benne. E tökéletesség oly magas és annyira betetőzése mindennek, hogy

felette és kívüle már nincs semmi. — *b)* Isten, az örök fényforrás, abszolút végtelenség. Benne nem találunk kezdetet. Hiányzik Belőle a folytatás. Létezése befejezést nem ismerő végtelenségben csendül ki. Nincs időhöz kötve és felette áll minden változandóságnak, a fény és árny kölcsönös hatásainak, az idő folyamatának. — *c)* Isten abszolút erő. Belőle indul ki minden energia, Ő tartja fenn az erőt, amely nélkül lehetetlenné válna az élet; és Őbelőle árad vissza mindaz, amit az Általa irányított erőkifejtés elért, alakított és megvalósított. — Istenben valóban nincs árnyék. Ő abszolút lény és mint ilyen csupa tűz, fény, ragyogás és elapadhatatlan világosság.

Elhatározás: Végre megtaláltam amit oly régen keresek: az abszolút fényt, amelyben nincs árnyék, sem fogyatkozás. Ehhez igazodom s ennek képmása akarok lenni. Életem is a fényesség jegyében álljon, és mint a Krisztushoz való hasonlóság remekműve

árassza világosságát a lelkekbe, hogy azok is töltekezzenek az isteni fényesség ragyogásával.

Húsvét utáni negyedik vasárnapra következő kedd.

Végtelenül hálásak lehetünk a liturgiának, hogy páratlan nemességünk oklevelét nyomja kezünkbe (Szentlecke) és ezáltal fokozza bennünk a jóra való törekvést, a kegyelemfűtötte ambíciót és a tökéletes kibontakozást célzó elhatározást. Nemesi oklevelünkben felülmúlhatatlan származásunk következő alapvonásaival ismerkedünk meg: 1. Teremtmény. 2. Isten teremtménye. 3. A zsenge.

1.

«*Mert szabad akaratból nemzett minket az igazság igéjével, hogy mintegy zsengéje legyünk az Ő teremtésének. Tudjátok, szeretett testvéreim.*» (Szentlecke.)

Nemességünk lényege és kiindulópontja abban áll, hogy teremtmények vagyunk. Ebben nem megaláztatás, hanem felmagasztaltatás rejlik. Minél jobban megértjük a teremtményben

rejlő értéket és jelentőséget, annál hálásabbak vagyunk azért, hogy teremtmények lehetünk. — *a)* A teremtmény méltósága és nemessége elsősorban abban áll, hogy alkotást jelent és szeretetből származik. *α)* Alkotást jelent, amennyiben a Teremtő életgazdagságának és *exuberáns*, túláradó tevékenységének köszöni létezését. A Teremtő végtelen mozgékony és termékeny ujjai plazmálták lényét és öntötték abba a formába, amely megfelel jellegzetes célkitűzésének és azt a legjobban szolgálja. *β)* Ennek következtében szeretetből származik, mert nem tételezhető fel, hogy a Teremtő olyasvalamit alkosson, amelytől szíve, vonzalma, szeretete távol áll. Az alkotás szeretetet jelent és a szeretet alkotást von maga után. E kettő egybefolyt a Teremtőben és ennek gyümölcse a teremtmény. — *b)* A teremtmény ezenkívül egy gondolat kifejezését is jelenti. A Teremtő ugyanis előbb elgondolta alkotását és csak azután öntötte (a teremtés pillanatában) abba a formába, amely legtökéletesebb kifejezése az alkotó gondolat-

nak. A mi esetünkben a gondolat, amely a Teremtőt ihlette és amely bennünk kifejezésre jutott, a második isteni Személy, az isteni örök Ige. Az Ő fényessége ragyogott már az örökkévalóságban, midőn a Teremtő elgondolta teremtésünket és Ő állott a teremtés pillanatában bölcsőnknél. Akarata szerint plazmálódott lényünk, és az Ő igéje, az igazság szentelte meg lelkünket. Végtelen hálával tartozunk Istennek, hogy ilyen nemes származásra méltatott, mert a mondottak alapján nem vagyunk egyéb, mint egyik gondolatának testet öltött kifejezése. — *c)* A teremtmény harmadsorban a Teremtőben rejlő alkotóképesség páratlan kifejezése. A teremtmény, mint olyan, bizonyítéka és élő tanúbizonysága alkotója teremtő képességének és visszfénye a benne rejlő gazdagságnak. Nemességünk egyik leglényegesebb tulajdonsága ennek következtében az, hogy magunkban hordjuk az örök Alkotó mindenhatóságának, — amely a semmiből is képes teremteni, — világos visszfényét. — Teremtmények vagyunk : ebben rejlik nemességünk

egyik legszebb vonása. Szeretetteljes alkotás, egy isteni gondolat kifejezése, alkotó erő élő tanúbizonysága vagyunk és ezen alapszik egyéni létezésünk jelentősége.

Elhatározás: Nem találok semmi megalázót abban, hogy teremtmény vagyok, mert megértem annak jelentőségét. Nem is akarok más lenni; és arra törekszem, hogy megfeleljek a belém fektetett értékeknek, kevésbbé méltatlan kifejezése legyek az isteni gondolatnak, és életalakításom tökéletessége, teljesítményei, sikere és életerőm fölénye által Isten végtelen alakító ereje mellett tegyek fényes, a Teremtő nagyobb dicsőségére váló tanúbizonyságot.

2.

«*Szabad akaratból teremtett minket az igazság igéjével.*» (U. o.)

Nemes származásunk méltóságát végtelenül fokozza, hogy Isten teremtményei, tehát a művészek Művésze alkotása vagyunk. Ez olyan fokozás

és többlet, hogy kihatásával feltétlen foglalkoznunk kell. — *a)* Mint az Úr teremtménye Isten képmása vagyunk. A tapasztalat bizonyítja (eltekintve a kinyilatkoztatástól), hogy az Alkotó és az alkotás, a Teremtő és a teremtmény között mindig szoros a kapcsolat és kézzelfogható a hasonlóság ; sok rokonvonást találunk bennük, ami azt bizonyítja, hogy az Alkotó önmaga javát, saját értékét fektette bele alkotásába. Ez a művészetben is feltűnik. Egy és ugyanazon kéz alkotásában mindig van valami közös vonás, amelyből rögtön következtethetünk az alkotóra, — úgyhogy az alkotás magán hordja alkotója nevét. Fokozottabb mértékben áll fenn ez az eset az örök Alkotónál, Istennél, Aki Önnön képmására teremtett minket, úgyhogy az emberi teremtményt jogosan nevezhetjük az isteni tűzből kipattant szikrának, ami származásunk nemessége mellett tesz tanúbizonyságot. — *b)* Ennek bizonyítékául vizsgáljuk meg lényünket. Fel fog tűnni előttünk, hogy magunkban hordjuk az isteni természet visszfényét és kor-

látolt emberi méreteinknek megfelelően Istenhez hasonló életet élünk. A teremtés pillanatában Isten elgondolásának megfelelően az isteni természet gazdagsága szorult belénk úgyhogy kicsiben, emberi méretekre lefokozva, ugyanazokkal a tulajdonságokkal rendelkezünk, amelyeket a Teremtőben fedezünk fel: értelem, akarat és cselekvőképesség van bennünk. Értelmünk az isteni értelem visszfénye és a kinyilatkoztatott örök igazság birtokosa. Akaratunk az isteni akarat hasonmása, független, önálló életet él és eléri célját. Cselekvőképességünk, amelynek az emberi haladás és kultúra legszebb tanúbizonysága, a megszakítatlan isteni tevékenység hasonmása. Értelmünk, akaratunk és cselekvőképességünk alapján tehát Istenhez hasonló életet élünk. Ebben rejlik nemességünk, amely magasra emeli az embert a többi teremtmény nívója fölé. — *c)* A belénk fektetett felbecsülhetetlen értékek jelentősége abban áll, hogy az életfolyamat időtartama alatt kibontakoznak, érvényre jutnak, gyümölcsöt hoznak, el-

érik céljukat és Istenhez való visszatérésük által Őbenne csendülnek ki és találják meg beteljesülésüket. — Isten teremtményei vagyunk, Hozzá hasonló életet élünk és szent Arculatának alapvető vonásait viseljük magunkon. Erről, az értelmi belátáson és megértésen kívül, a mai Szentleckében talált nemességi okiratunk bizonykodik.

Elhatározás: Tudatában vagyok annak, hogy mint a művészek Művésze alkotása, megfelelő magatartást kell tanusítanom. Származásom, a kinyilatkoztatás szent szövegében található nemesi oklevelem arra kötelez, hogy ne elégedjek meg mindennapi, tucatszámbamenő és a jelentéktelenségek sívárságában eltűnő életalakítással, hanem Alkotóm akaratának megfelelően, művészi tökéletességű, minden szempontból kifogástalan, kiforrott stílus jegyében álló, az isteni Arculat méltóságának megfelelő életalakításra törekedjek.

3.

«Mintegy zsengéje legyünk az Ő teremtésének.» (U. o.)

A Szentlecke idézett szavai a legfelsőbb felfokozást, az apoteózist, a kicsendülést tartalmazzák. Nemcsak teremtmények vagyunk, ami rendkívül sokat jelent, és nemcsak Isten teremtményei vagyunk, ami még többet mond, hanem Isten teremtményei zsengéjének nevezhetjük magunkat, ami valóban megdicsőülést, csúcspontot és apoteózist foglal magában. Az Alkotó ezáltal oly fennsíkra helyezett, melynek szemlélete szédülettel jár és világosan sejteti a Teremtő irántunk tanúsított szeretetének mérhetetlen nagyságát. — *a)* Isten teremtményei zsengéje vagyunk, tehát bennünk összpontosult és sűrűsödött össze a legtöbb szeretet. A Teremtő minden más alkotásánál jobban szeretett minket, ennek következtében rendkívül gondot fordított reánk és egyéb teremtményei fölé emelt. — *b)* Isten teremtményei zsengéje vagyunk és a Teremtő isteni zsenialitásának minden világosságát felragyogtatta, midőn megteremtett

minket. E ragyogás nyomait a legkisebb nehézség nélkül is megtalálhatjuk egyéniségünkben és képességeinkben. — *c)* Isten teremtményei zsengéje vagyunk, és az Alkotó kifogyhatatlan természetének és jósága végtelenségének minden bőségéből merített, midőn minket alkotott. Ennek nyomait is megtalálhatjuk magunkban, mert teremtményt bőségesebben megajándékozni és gazdagabban ellátni már aligha lehet. — Nemességünk oklevele félre nem érthető világossággal szól hozzánk és magyarázza páratlan származásunk egyedülálló méltóságát.

Elhatározás: Igazán nem felejtem el, hogy Isten teremtményei zsengéje vagyok. Ez fűti ambíciómat, ez késztet megszakítást nem ismerő munkásságra és lendületes kibontakozásra. «Noblesse oblige» — «a nemesség kötelességekkel jár», ezt tudom, és életpályámon mindig olyan magatartást tanúsítok, hogy azon meglássék nemcsak a nemes származás, hanem az azzal

járó előnyöket kicsiszoló és tökéletesen érvényre juttató, jellemalakító egyéni fáradozás. Ezáltal remélem Istennek a nagy kitüntetést meghálálni, amelyben részesített, és Neki bebizonyítani, hogy mindig törekedtem arra méltónak lenni.

Húsvét utáni negyedik vasárnapra következő szerda.

Ma már a pünkösdi beteljesülés és a fehérizzású tűz sejtelme szállja meg lelkünket. Az Evangéliumban Krisztus szavait halljuk és megtudjuk, hogy nemsokára eljön Az, Akinek tüzében majd megújul a föld arculata. Krisztus tanítását a következő gondolatcsoportokba foglaljuk össze: 1. Krisztus távozásának jelentősége. 2. Amitől az isteni Lélek eljövetele függ. 3. Az isteni Lélek küldetése.

1.

«*De én az igazságot mondom: Jobb nektek, hogy én elmenjek; mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jövend tihozzátok; ha pedig elmegyek, el fogom Őt küldeni hozzátok.*» (Evangélium.)

«Jobb nektek, hogy én elmenjek», mondja Krisztus és szavaiban mély jelentőség rejlik. A tanítványok még nem mérték fel ésszel Krisztus szavainak súlyát, és inkább arra gondolnak, hogy nemsokára elválik tőlük és egyedül hagyja őket. Ennek okain törik fejüket és csak lassan dereng bennük a teljes megértés világossága. Pedig Krisztus szavai világosak és érthetők. *a)* A Feltámadott búcsúszavai mögött fájdalom remeg. Krisztus nemcsak arra gondol, hogy eltávozik, elválik tanítványaitól, akiket nem lát többé, hanem főleg arra, ami azután következik. Egy pillantásba foglalja össze az eseményeket és fájdalmas szívvel előre látja a magukra maradt apostolok vergődését, az üldözött vértanúk halálhörgését, az Egyház vajúdását, a századok kaoszát, az árulók, a tucatemberek, a közömbösen félreállottak, a hűségesek és a szentek színpompás seregét és szomorú szívvel szemléli a kölcsönös fényhatásokat. Szavain, melyekkel távozását jelenti be, átszivárog az efölött érzett fájdalom és — *b)* rögtön megoldást talál. Anélkül,

hogy minden gondolatát kifejezné és annak mélységeit magyarázná, vigasztal és azt mondja tanítványainak «expedit», jobb nektek, ha én eltávozom. Tehát nem azért megy, mert nem akar maradni, hanem azért, mert ez jobb, mert ez a tökéletes megoldás. Távozásából ugyanis haszon keletkezik. Kegyelmet, megtermékenyülést, üdvösséget és dicsőséget fakaszt. Ha nem menne, az apostoloknak nem kellene küzdeniök, a vértanúkat nem kínoznák halálra, az Egyháznak nem kellene vajúdnia és a benne rejlő erő megfelelő alkalom hiányában elsatnyulna és nem tanúskodna Isten mindenhatósága mellett. Érdemszerzésre sem volna alkalom, mert ha Krisztus velünk maradna, akkor könnyű volna hinni, Őt követni és törvénye szerint élni. «Expedit» jobb és nagy kegyelmet jelent, ha távozik, visszatér mennyei Atyjához, magunkra hagy és csak a kegyelem útján irányítja küzdelmünket. — *c)* Búcsúszavaiban ígéret is van. «Expedit», jobb ha távozik, mert mégis velünk van. Hiszen megígérte tanítványainak, hogy Ő, a világ Vilá-

gossága minden nap velünk marad (Máté 28., 20.), hogy el ne gyengüljünk és el ne tévesszük az üdvösséghez vezető utat. Azt is megígérte, hogy elküldi a Lelket, Aki izzó tüzével árasztja el a tanítványokat, hogy a megváltás beteljesülése fegyverével a kezükben és a Lélek erejével hódítsák meg a világot. — «Expedit», valóban «expedit». Jobb nekünk, hogy távozik és visszamegy mennyei Atyjához. Annál is inkább, mert mégis velünk marad, bennünk lakozik és velünk együtt küzdi az élet küzdelmeit.

Elhatározás: Nekem is fáj hallanom, hogy távozik és visszamegy mennyei Atyjához, de azért nem csüggedek el, mert ha ki is alszik a húsvéti világosság, mégis megmarad Krisztus bennünk való lakozásának és örök jelenlétének szelíd fényessége. Éreznem kell, hogy bennem van és együtt él velem. Mindig ebben a tudatban összpontosítom erőmet, erre alapítom teljesítményeimet és küzdelmei-

met. Magatartásomat is eszerint alakítom és minden cselekedetemnél arra gondolok, hogy Krisztus bennem van és teljesítményeimnek méltónak kell lenni jelenlétéhez.

2.

«*Ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jövend tihozzátok.*» (U. o.)

A Szentlélek eljövetele Krisztustól függ. A Lélek csak akkor jön, ha Ő távozik és visszatér Atyjához. Ennek mélységes oka van. — *a)* Addig, amíg Krisztus itt él és jelen van közöttünk, az apostolokra, mint Krisztus életének földi folytatására semmi szükség sincs. Annál kevésbbé van szükség az isteni Lélek által eszközölt irányításra, mert ezt az apostolokkal együtt élő és közöttük jelenlevő Krisztus bőségesen elvégzi. Addig, amíg Krisztus jelen van, nem beszélhetünk földi életének folytatásáról és ennek következtében arról az irányításról, amelyet abban a Szentlélek vállal. Ez csak akkor válik időszerűvé, amikor az apostolok és a tanítványok,

a fejlődőfélben levő fiatal Egyház magára marad és elindul az önálló élet útján. Addig, amíg ez be nem következik, a Szentlélek nem jön el. — *b)* A Lélek tehát addig nem jön, nem tökéletesíti és fejezi be a küldetését, amelyben a Feltámadott részesítette apostolait, amíg Krisztus velük van. Az apostoli küldetés és ennek beteljesülése abban a percben kezdődik meg, amelyben Krisztus elhagyja a földet és megdicsőülése nyomában az Atya jobbján ülve irányítja tovább az Egyház életét. — *c)* A Szentlélek addig az időpontig, amíg Krisztus velük van, nem jön el és nem alakítja át az apostolokat, akikben még mindig sok a gyarlóság és feltűnően nagy a fogyatkozás. Krisztus ezt nem teszi, mert Ő, mint a második isteni Személy, a megváltást eszközli és annak beteljesülését, a megszentelést és tökéletesülést a harmadik isteni Személyre, a megszentelő Lélekre, vagy mint a mai Evangélium mondja, a Vigasztalóra bízza. — Krisztusnak tehát el kell mennie, hogy eljöjjön a Lélek és tüzes kegyelmével átalakítsa az

apostolokat és képessé tegye őket küldetésük teljesítésére.

Elhatározás: Az imént szemlélt igazság fényében én is megtalálom lelki megnyugvásomat és nem szomorkodom Krisztus közeli távozása miatt. Tudom, hogy el kell mennie, mert el akarja küldeni a Lelket, Aki hozzám is jön, hogy énbennem is beteljesítse a megváltás kegyelmét és eszközölje megszentelésemet. Őszinte vágyakozással imádkozom a Lélekhez, hogy jöjjön, ne késsen, szabadítson meg gyarlóságomtól és szentelje meg lelkemet. A mai naptól pünkösdig minden nap megismétlem ezen imádságot és így szentelem meg a nagy eljövetelre való előkészületemet.

3.

«*Ha pedig elmegyek, el fogom Őt küldeni hozzátok.*» (U. o.)

Szinte még most is halljuk, amint Krisztus az apostoloknak és tanít-

ványoknak mondja: «Legyetek nyugodtak és ne féljetek,» «expedit», jobb ha elmegyek. De azért nem feledkezem meg és gondoskodom rólatok. Távozom, de küldök helyettem mást, Aki beteljesít mindent: az isteni Lelket, a Vigasztalót. — *a)* A Lelket küldöm, mert szeretlek titeket. Nem hagylak egyedül és egyetlen kívánságom, hogy a Lélek tüze kárpótoljon távozásomért. Végtelen szeretetről és atyai gondoskodásról tanúskodik, midőn távozása előtt megígéri, hogy elküldi nekünk az isteni Lelket. — *b)* Az isteni Lelket küldöm, mondja, mert hatalmam van hozzá. «Én és a Lélek egy vagyunk,» a Lélek velem egylényegű, egy Isten vagyunk, két különböző Személyben. Tehát meg van a lehetősége annak, hogy Őt küldjem és Őáltala erősítselek meg titeket. — *c)* Az Isten Lelkét küldöm, mondja Krisztus. És Ő szívesen jön, hogy az Általa elkezdettet befejezze és ezáltal dicsőítse a Feltámadottat. Nyugodtak lehetünk: Krisztus megtartja szavát és elküldi a Lelket. Őbenne találjuk beteljesülésünket és Ő irányítja

lépteinket, hogy ismét egyesüljünk a Feltámadottal.

Elhatározás: Én is hallom, amint mondja, hogy elküldi az isteni Lelket. Várakozó reménység küzd, feszül bennem, és már most, idejekorán megkezdem az előkészületet. Fel akarok készülni a Lélek eljövetelére és méltó nyughelyet akarok Neki készíteni nálam. Most afölött gondolkodom, mit kell lelkemből eltávolítanom, mi sérti a Lélek szűzies szemét, mivel kell lelkemet ékesítenem, és mi örvendezteti meg tüzes szeretetét.

Húsvét utáni negyedik vasárnapra következő csütörtök.

A liturgia is amellett tanúskodik, hogy a Lélek jön és meggyőzi a világot. Nemsokára, a pünkösdi időszak bekövetkeztével imádkozzuk majd: «Emitte Spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terrae» — áraszd rájuk Lelkedet és ismét életre kelnek és megújítod a föld színét. (103.

Zsolt., 30.) A világ színe megújul és a mai Evangéliumban említett ítélet beteljesül. Erről a következő pontokban elmélkedünk: 1. A Lélek meggyőzi a világot a bűnről. 2. A Lélek meggyőzi a világot az igazságról. 3. A Lélek meggyőzi a világot az ítéletről.

1.

«Ki mikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról és ítéletről: tudniillik a bűnről, mert nem hisznek bennem; meg az igazságról, hogy az Atyához megyek és már nem láttok engem; az ítéletről pedig, hogy e világ fejedelme már megítéltetett.» (Evangélium.)

Az isteni Lélek elsősorban azért jön, hogy a világ felett ítélkezzen és őt mindenekelőtt bűnéről győzze meg. A világ bűne a hitetlenség. Ennek lényege, — mint a mai Evangélium mondja — abban áll, hogy nem hitt Krisztusban. — *a)* A világ nem hitt Krisztusnak és teljes egészében elfordult Tőle. *a)* Tette ezt elsősorban Isten kiválasztott népe, akihez a Megváltó küldetett. Évezredeken keresztül volt szem- és fültanúja

az isteni kinyilatkoztatás kibontakozásának és eleget hallotta a Megváltóról szóló ígéret megújulását. Mindennek ellenére hitetlen maradt, elfordult Krisztustól és nem ismerte fel Benne a próféták által megjövendölt Messiást. *β)* Hasonló módon cselekedett a magas kultúrájú pogányság is. A kereszt tanítása a kiválasztott nép szemében, mint az Apostol mondja, botrány, a pogányok számára esztelenség. A pogányság hitetlensége, a Krisztustól való elfordulása is végtelen nagy vétek, de sokkal könnyebben nyer bocsánatot, mert a pogány világ nem részesült a kiválasztott nép módjára a kinyilatkoztatás ragyogó világosságában. *γ)* Hogy a világ teljességéből senki se hiányozzék, később a műveletlenek hatalmas tömege is ugyanezt a magatartást tanúsította. Ő is elfordult Krisztustól és megfelelőbbnek tartotta azok magatartását követni, kiknek tanítását műveltsége hiányában még csak meg sem értette. A világ teljességéből tehát senki sem hiányzik és a Szentlélek mindenkit meggyőz a hitetlenség, a

Krisztustól való elfordulás univerzalitásának valóságáról. — *b)* A hitetlenség valóban a világ bűne és jellegzetes tulajdonsága. E beállítás egyébként a következő okokra vezethető vissza: *a)* A világ, amióta fennáll mindig saját tökéletességében hitt. Ez volt erkölcsi magatartásának alapja és törekvéseinek zsinórmértéke. Az egyik kizárja a másikat; s az önmagába vetett hit lehetetlenné tette a világ számára, hogy Krisztusban higyjen és Őbenne találja beteljesülését. *β)* A világ mindig féltette önnön hatalmát. Ez volt élete és teljesítménye gerince. E félelem vakította el úgy, hogy Krisztusban nem ismert rá a megígért Megváltóra és elment mellette anélkül, hogy megismerkedett volna Vele. *γ)* A világ mindig megvédte örömeit és halálos gyűlölettel fordult azok ellen, akik — felfogása szerint — élvezetei szabadságát veszélyeztették. Krisztusban is örömeinek ellenségét vélte látni, azért fordult ellene és üldözte halálra. A világ egyszóval a megváltás ellen vétkezett és Krisztussal szemben bűnös hitetlenséget tanú-

sított. — *c)* A Lélek azért jön, hogy a világot erről meggyőzze és szeme elé állítsa a hitetlenségében és a Krisztussal szemben tanúsított magatartásában rejlő elvetemültséget. A Léleknek meggyőző ítéletében hatalmas eszközök állnak rendelkezésére. *α)* Az apostolok, akik tanúbizonyságot tesznek Krisztus megváltói működéséről. *β)* A vértanúk, akik természetfeletti erőt merítenek Belőle és vérüket ontják Érte. *γ)* A tökéletesek, akik követik példáját, töltekeznek kegyelmeivel, természetfeletti életet élnek és Hozzá válnak hasonlóvá. *δ)* A misztikus Krisztus-test legyőzhetetlensége által, amennyiben minden ebbeli erőfeszítés meghiúsult és porrá zúzódott a sziklára épített Egyház ellentállóképességének sziklaján. — Az apostolok, a vértanúk, a tökéletesek és az Egyház megtörhetetlen életképessége győzi meg a világot, hogy Krisztus, mindennek kezdeményezője és fenntartója, valóban a Megváltó, Akit ő félreismert és Aki ellen hitetlensége által vétkezett. — A Lélek valóban ítélkezik a világ felett és

meggyőzi őt rettenetes bűnéről, a hitetlenségről.

Elhatározás: Bámulattal szemlélem az isteni Lélek felvilágosító erejét és örvendek a világosságnak, amely meggyőzi a világot, és minden jóakaratú embert megerősít a Krisztusba vetett hitben. E világossággal én is töltekezem és már most kérem a Lelket, erősítse meg bennem a hitet, hogy az mindenkor Krisztus mellett tegyen tanúbizonyságot.

2.

«*Meggyőzi a világot az igazságról.*» (U. o.)

A Szentlélek páratlan ítéletéhez az is hozzátartozik, hogy meggyőzze a világot az igazságról. Ennek tengelye Krisztus, a Feltámadott, Aki elhagyta a földet és visszatért mennyei Atyjához. Az isteni Lélek ezzel kapcsolatosan reávilágít — *a)* Krisztus megdicsőülésére és arra a páratlan elismerésre, amelyben Őt a mennyei Atya

részesítette. A Lélek ezáltal az igazság mellett tesz tanúbizonyságot, mert bebizonyítja, hogy van kiegyenlítő igazság, amely jutalomban részesíti a megváltó szenvedést és igaz az, amit Krisztus mondott, hogy Őt az Atya küldte, hogy megváltsa a világot. — *b)* Az isteni Lélek Krisztus földi megdicsőülésére is reávilágít és megmutatja, hogy a Krisztusban hívők serege mily rendületlenül hisz a Feltámadottban, míg a hitetlenek tömege minden küzdelme ellenére sem képes a hitet és annak befolyását megtörni. — *c)* Szeme elé állítja ezenkívül Krisztus követői megdicsőülését is, és reámutat arra a tiszteletre, amelyben ezeket minden nemes és jóra törekvő ember részesíti. Szinte fennhangon mondja, hogy van igazság és ennek az igazságnak tengelye a feltámadott, a megdicsőült Krisztus.

Elhatározás: Én is ebben találom vigaszomat és végtelenül örvendek, hogy a Szentlélek meggyőzte a világot az igazságról, és megerősítette bennünk a megtörhetetlen reményt,

melynek alapja az igazság. Én is ebbe kapaszkodom és életemet az igazságba vetett remény tüzével teszem termékennyé.

3.

«*Meggyőzi a világot az ítéletről.*» (U. o.)

Az isteni Lélek világossága végtelenül termékeny és a világ ennek köszönheti, hogy végre megismerkedhetik a reális valósággal és reáismerhet szomorú helyzetére. A Lélek ugyanis meggyőzi arról, hogy az ítéletre tulajdonképen nem kell várnia, mert az már beteljesült, mint a mai Evangélium mondja: «A világ fejedelme már megítéltetett». — *a)* A világ fejedelme már valóban megítéltetett és ennek önmaga az oka. Gondolata, mellyel követőit, a világ gyermekeit táplálta és irányította, nem volt elegendő, terméketlennek bizonyult és azok, akik benne reméltek tápláló erőt találni, ellentmondásba kerültek a valósággal, az igazsággal és önmagukkal, letértek a helyes útról, eltévedtek és lelkük

kárát vallották. E tényállásban annyi ítélet van, hogy az minden további ítélkezést feleslegessé tesz. — *b)* A világ fejedelme elítéltetett és ezt önmaga okozta, mert életalakítása csalárd volt és hazugságon alapult. Hívei, akik vakon hittek benne és engedelmesen követték, tönkrementek, és félresikerült, eltorzult életalakítással — amely sok esetben jóvátehetetlen lelki nyomort hagy hátra — fizettek elvakult hitetlenségükért. Ebben szintén oly ítélet rejlik, amely minden más ítélkezést fölöslegessé tesz. — *c)* A világ fejedelme elítéltetett és ezt is önmagának köszönheti; fölénye beképzelt volt és nem felelt meg a valóságnak. Hívei egymást öldökölték; kegyetlen, véres háborúk szaggatták meg az emberi egységet; osztályharcok tüze égette porrá a társadalmi kifejlődés és jólét lehetőségeit; ádáz, kenyérért folytatott küzdelem tette elviselhetetlenné az életet; és elképzelhetetlen nyomorúság verte béklyóba az emberiséget. Ebben annyi ítélet rejlik, hogy a Szentléleknek valóban igaza van: «Jam judicatus est», a világ fejedelme

már elítéltetett és az ítélet visszavonhatatlan szavait önnönmaga mondotta ki.

Elhatározás: Sajnálom mindazokat, akik hittek a világ fejedelmének és ennek kárát vallották. Szánalommal fordulok el ettől a nevetséges zsarnoktól, aki önnön feje fölött tör pálcát ; és annál nagyobb odaadással csatlakozom Krisztushoz, Akit a Szentlélek világosságában ismertem meg egész nagyságában. Nyomaiba lépek, igéjére hallgatok és Benne találom üdvösségemet. A Szentlelket pedig, Aki erre megtanított, enyészetlen szeretettel szeretem és mindenben hallgatok sugallatára.

Húsvét utáni negyedik vasárnapra következő péntek.

A Feltámadott ma ismét a Lélekről beszél és annak csodálatos világát tárja fel. Szavaival kapcsolatban a Lélek «Magisterium»-át, tanítását szemléljük

és gondolatainkat a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A mondanivaló. 2. A korlátolt befogadó- és felfogóképesség. 3. Az isteni Lélek tanító szerepe.

1.

«Még sok mondanivalóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek.» (Evangélium.)

A Feltámadott, Aki az imént vigasztalta tanítványait és megígérte nekik az isteni Lélek eljövetelét, tanítását még azzal a megjegyzéssel egészíti ki, hogy sok mondanivalója van. E kijelentés Krisztus egyik legjellegzetesebb mondása. Mély jelentősége van. Ismerete feltétlenül az isteni Lélek világosságához vezet és annak jelentőségét magyarázza. — *a)* Krisztus idézett szavai arra figyelmeztetnek, hogy a kinyilatkoztatott igazság végtelenségét és kifogyhatatlan gazdagságát emberekkel nem lehet közölni. Ezt legfeljebb csak sejtetni lehet. A Feltámadott is sok időt töltött apostolaival s tanítványaival és egész életét a kinyilatkoztatott igazságról szóló tanításnak szentelte. Az

apostolok és tanítványok mindenütt jelen voltak és elég alkalmuk volt Krisztus szavaira figyelni, tanítását megjegyezni, felette elmélkedni és az igazsággal megismerkedni. Mindennek ellenére, most, mielőtt távozik, kénytelen őket figyelmeztetni, hogy még sok mondanivalója volna, amire azonban, tekintettel a kinyilatkoztatott igazság végtelenségére, még nem akadt idő. Ebből a körülményből mindenki levonhatja a kézenfekvő következményeket. Krisztus szavai világosságában ugyanis belátjuk, hogy hosszú és szorgalmas munkával kitöltött emberélet sem elegendő, hogy teljesen megismerkedjünk a kinyilatkoztatott igazsággal, gondolatgazdagságát tökéletesen végiggondoljuk és végtelenségét kimerítsük. Minél többet foglalkozunk vele, annál világosabban értjük Krisztus szavait, hogy még sok mondanivalója volna, és annál tökéletesebben tudjuk, hogy sohasem leszünk képesek a kinyilatkoztatott igazság végtelenségét, Isten gondolatvilágát tökéletesen magunkba fogadni. — *b)* Krisztus itt arra is céloz, hogy a kinyilatkoz-

tatott isteni igazság végtelenségére, amely valóban új távlatokat nyit előttünk és az élet misztériumába nyujt bepillantást, a totális felfogás és a teljes megértés szempontjából feltétlenül szükség van. Nem elég az igazság egyes részeivel megismerkedni és annak csak egyes vonásait szemlélni, hanem, amennyire lehetséges és az emberi befogadóképesség korlátai megengedik, tökéletes ismeretre van szükség, mert csak a tökéletes ismeret (totális felfogás) hoz közelebb Istenhez és alapozza meg a tökéletes, a természetfeletti gazdagságban kicsendülő vallásos élményt. Krisztus ezt is szem előtt tartja és megértteti apostolaival, hogy az eddig még meg nem mondottat is közölni akarja és tudomásukra fogja hozni. — *c)* Ezt annyiban teszi, amennyiben az igazság végtelenségébe való behatolást és az igazság teljes ismeretébe — amelyben a felvilágosító kegyelem is nagy szerepet játszik — a belefejlődést szükségszerűen az időre, a tapasztalatra és a különböző élmények változatos egymásutánjára bízza. Más szóval, meghagyja

az elkerülhetetlen fejlődéshez szükséges időt és ennek megtermékenyítő eredményeire bízza az igazság ismeretének kibontakozását. Ezúton közli az emberekkel a sok mondanivalót, egészíti ki és tökéletesíti tanítását.

Elhatározás: Krisztus szava nekem is szól és tudom, hogy még mindig, — pedig már régóta hallgatok tanítására, — sok mondanivalója van. Ebből levonom a következményeket és annyiban hallgatok tovább is igéjére, amennyiben én is a fejlődésre bízom az örök igazság megismerésének kibontakozását. Nyugodtan élem vallásos életemet, ambícióval teljesítem természetfeletti kötelességeimet és szorgalmasan gyüjtöm tapasztalataimat. Ezek mindegyike közelebb hoz az örök igazság megértéséhez és elmélyíti bennem a kinyilatkoztatás, az isteni gondolatvilág örökké fényes szemléletét. Legjobban azonban annak örülök, hogy Krisztus

életem utolsó pillanatában majd magához hív s akkor is tudtomra adja, hogy még sok mondanivalója van. Az, amit majd akkor mond, egész örökkévalóságomat kitölti.

2.

«Még sok mondanivalóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek.» (U. o.)

A Feltámadott szavai éles körvonalakban állítják elénk az emberi befogadó- és felvevőképesség nagyon is szűk korlátait. Ezek az apostolok esetében is nagy szerepet játszottak és végtelenül gátolták az apostolok lelki kibontakozását. — *a)* Az apostolok nem voltak eléggé erősek mindazt befogadni, amit Krisztus közölni akart. Ennek első oka Krisztus emberi közelsége volt. A végtelen távlatok és a felmérhetetlen mélységek szemléletéhez távolság kell. Ez még nem volt meg az apostolokban, mert Krisztus jelen volt, közöttük élt és gyakran hallhatták szavát. Ezenkívül azt sem szabad szem elől téveszteni, hogy

Krisztus tanítása, a kimondott szó fizikai hatása még túlságosan friss volt. Az apostolok még mindig csak a hangot hallják. A szavak értelme csak később szivárog át lelkükbe és érinti szívüket. Ilyen körülmények között nem lehet mindent megmondani, és a legelrejtettebb és legelvontabb igazságokról szóló tanítás nem találhat megfelelő visszhangra. Ez majd csak akkor következik be, ha Krisztus mennybemenetele után mindig nagyobb lesz a távolság, amelynek méreteiben az örök igazság nagysága is sokkal jobban érvényesül. — *b)* Az apostolok nem voltak képesek Krisztus minden szavát befogadni, úgyhogy még sok mondanivaló maradt. Ennek egy másik oka abban található, hogy a Krisztussal való életközösség élményeivel kapcsolatos megrázkódtatások még utána remegtek lelkükben és utolsó hullámai még nem simultak el. Túlságosan benne voltak az áradatban, semhogy föléje tudtak volna emelkedni és arra a magaslatra eljutni, ahonnan egyedül lehet meglátni a mindent megmagyarázó összefüggéseket. — *c)* Van

ennek még egy harmadik oka is: az apostolok még nem szenvedtek eleget és nem tisztultak meg a heves megpróbáltatások tüzében, ennek következtében még nem csiszolódott le lelkükről az emberi korlátoltsággal együttjáró gyarlóság. Ez akadályozta őket abban, hogy elég erősek legyenek Krisztus tanítása teljességének befogadására. — Krisztusnak valóban sok mondanivalója maradt és oly megoldást kellett keresnie, amely tökéletesen pótolta az ezáltal keletkezett hiányokat.

Elhatározás: Remélem, hogy Krisztus ezen szavai nem vonatkoznak reám, mert eléggé érett és kiforrott vagyok és be tudom fogadni tanítását. Feltétlen törekszem arra, hogy tökéletes kötelességteljesítésem, hivatásomnak szentelt életem és áldozataim által lelkileg mindig érettebb legyek és tökéletesen megértsem, amit Krisztus még mondani akar.

3.

«Mikor pedig eljövend Ő, az igazságnak Lelke, Ő majd eligazít titeket minden igazságban.» (U. o.)

A Feltámadott ismét tökéletes megoldást talált, és az imént vázolt hiány pótlását az isteni Lélek magisztériumára, vagyis tanítására, felvilágosító működésére bízta. — *a)* A Lélek magisztériuma elsősorban Krisztusra vonatkozik. Krisztusról, a Feltámadottról beszél hozzánk és tanítását magyarázza. Mindazt kinyilatkoztatja, amit a Feltámadott nem mondott el Önmagáról és ami, mint lelki fiziognómiájának rendkívül finom vonása, könnyen elkerülte az apostolok figyelmét. Ezáltal kiegészíti Krisztusról képzett fogalmunkat és tökéletesíti ismeretünket, egyszóval Krisztushoz vezet és annak szeretetét alapozza meg bennünk. — *b)* Az isteni Lélek tanítása az igazság jegyében áll. Krisztus azt mondja, hogy az igazságot tanítja, ami annyit jelent, hogy reávilágít az igazság lényegére, feltárja Krisztus tanításának lelkét és ami a fő, meg-

érteti annak mély értelmét. — *c)* A tanító és felvilágosító isteni Lélek semmit sem hallgat el és, mint Krisztus mondja, minden igazságra megtanít, tehát bevezet az igazság teljességébe. Ez annyit jelent, hogy nemcsak az egyszerű, könnyen érthető igazságokról világosít fel, hanem a transzcendens igazságok világosságát is feltárja, és ezeket inkább a vallásos élmény és a kegyelmi világ útján (misztika) magyarázza. — *d)* Az apostolokat és azok utódait tanítja. Krisztus azt mondja: «docebit vos» — titeket tanít, ami az apostolokra és utódaikra vonatkozik. Ezt azért teszi, hogy mindig legyenek emberek, akiket az igazság fényessége felvilágosított és betöltött ragyogásával, hogy mások, a kevésbbé szerencsések és a kegyelemben nem részesültek számára megközelíthető forrás, élő magyarázat és megbízható tekintély lehessenek. Az isteni Lélek ezáltal tökéletesíti az apostolok küldetését és eszközli annak beteljesülését.

Elhatározás: Az isteni Lélek mindenre megtanít, csak hallgatni kell Reá és figyelemmel

venni szavait. Ez nekem is szól. Én is arra törekszem, hogy az isteni Lélek segítségével eljussak az igazság teljességéhez és, ha Isten úgy akarja, mások számára is közvetítő forrás, magyarázó tényező és megbízható tekintély lehessek.

Húsvét utáni negyedik vasárnapra következő szombat.

A mai liturgia az isteni Lélek szentélyének ajtaját nyitja fel, és páratlan bepillantást nyujt annak misztikus életébe. Benyomásainkat a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A Lélek azt tanítja, amit hall. 2. A Lélek közvetítő szerepe. 3. A Lélek kijelentése.

1.

«*Nem fog magától szólani, hanem amiket hall, azokat fogja mondani.*» (Evangélium.)

Krisztus szavai nyomában rendkívüli világosság fakad, melynek fénycsóvája, a háromszemélyű egy Isten, a teljes Szentháromság benső életére világít rá. Ezzel kapcsolatban meg-

tudjuk, hogy a Lélek tanításában a Szentháromság misztériumának végtelen nagy szerepe van. Ennek háttere az a valóság, hogy az isteni Lélek a harmadik isteni Személy, az Atya és a Fiú visszfénye és a kettő között fennálló összekötő kapocs. Ezt kell szemügyre vennünk és akkor megértjük, hogy — *a)* az isteni Lélek nem magától szól al meg és nem saját gondolatait közvetíti. Az Atyával és a Fiúval való egylényegűség alapján azt az igazságot és gondolatvilágot nyilatkoztatja ki, melyet az Atyától «hallott» (merített) és amelynek megszemélyesített isteni kifejezése a Fiú, Aki azt benne megerősítette. — *b)* Az isteni Lélek tehát az Atya és Fiú nevében szól hozzánk, áraszt el világosságával és magyarázza az örök igazság benső, rejtett értelmét. Ezáltal belekapcsolódik a teremtés, a megváltás és a megszentelés ökonómiája örök terveibe és Ő is résztvesz az Isten és az emberi teremtmény között fennálló kegyelemteljes kapcsolat beteljesülésében. — *c)* Mint Krisztus mondja, «hirdeti» az isteni kinyi-

latkoztatást. Ennek az az értelme, hogy kifejezi, formába önti, megérthetővé teszi az örök igazság tanítását és ezáltal, mint az örök szeretet, Isten legnagyobb jótéteményével halmoz el.

Elhatározás: Nagyon figyelek a Lélek szavára és összpontosított erővel hallgatok sugallataira, mert tudom, hogy Őbenne és Őáltala az Atya és a Fiú szava is eljut hozzám. Nagyon kérem a Lelket s kérésemet megfelelő cselekedetekkel támasztom alá, hogy sokszor szólaljon meg és közvetítse világosságával az Atya és a Fiú akaratát.

2.

«*Ő majd megdicsőít engem.*»
(U. o.)

A Szentlélek többek közt azért is jön, hogy tanúbizonyságot tegyen a Fiú, a Feltámadott mellett és Őt dicsőítse. Az Atya, mint előbbi elmélkedéseinkben már láttuk, ezt már megtette. Az Atya által történt meg-

dicsőülést immár az isteni Lélek fejezi be és tökéletesíti. — *a)* Krisztusnak a Szentlélek közvetítette megdicsőülése az igazság ragyogása a szeretetben. Krisztus mint Logosz, mint isteni Ige, a Lélek, az örök szeretet tüzétől körüllengve és világos fényétől megvilágítva ragyog fel előttünk, válik megérthetővé és megközelíthetővé. Páratlan közvetítés ez és felülmúlhatatlan istenlátás. «Veritas in caritate» az igazság fényessége a szeretet tüzében, a Logosz megjelenése a Pneuma világosságában és annak közvetítésével. — *b)* Ezen istenlátásból Krisztus szent embersége ragyogása sem hiányzik. Az isteni Lélek a Feltámadottat minden szempontból dicsőíti és fényessége annak szent emberségére is reávilágít. Minél tökéletesebben domborul ki e pazar világosságban Krisztus istensége, a második isteni Személy lényege, annál közelebbről szemléljük a Tőle elvonatkozhatatlan szent emberség tökéletes szépségét. Ez annyira igaz, hogy Krisztus szent embersége dicsőségét a legjobban a Szentlélek világosságában szemléljük.

— *c)* Ugyanezt mondhatjuk Krisztus cselekedeteiről is. Páratlan erkölcsi magatartása, tökéletes életalakítása, vértanúságteljes kínszenvedése és életének minden egyéb fázisa és megnyilvánulása a Szentlélek világosságában — amely a legrejtettebb motívumokat is közelebb hozza — dicsőül meg tökéletesen.

Elhatározás: Az isteni Lélek, Aki Krisztus szent emberségének alakításában is közreműködött és az Istenanya jegyesének neveztetik, örömét leli Krisztus, a második isteni Személy megdicsőülésében. Megértem ezt az örömet és krisztocentrikus beállításomnál fogva boldog vagyok, hogy Krisztus tökéletesen megdicsőült. Ebből levonom a következményeket és tőlem telhetőleg én is Krisztus dicsőségét hirdetem ; a Szentléleknek pedig azáltal szolgálok, hogy világosságát terjesztem.

3.

«Ő (isteni Lélek) az enyémből vesz és kijelenti nektek.» (U. o.)

Az isteni Lélek egyik legnemesebb és számunkra legtermékenyebb tulajdonsága, hogy nem rejti el ragyogását és annak minden fényét eljuttatja hozzánk, amennyiben életünket gazdagítja kijelentéseivel. Ezzel kapcsolatban fontoljuk meg a következőket: — *a)* Az isteni Lélek elsősorban a benső sugallatok útján szól hozzánk és közvetíti kijelentéseit. Ezt a Lélek inspirációjának nevezik, amely a lelkek történetében, a lelkiélet kialakulásában és irányításában felbecsülhetetlen szerepet játszik. Foglalkozzunk sokat ezekkel a sugallatokkal és sohase vétsünk a Szentlélek ellen azáltal, hogy elzárkózunk világossága elől és nem vesszük tudomásul kijelentéseit. — *b)* Az isteni Lélek nem egyszer embereket állít szolgálatába és általuk szól hozzánk. Erre is akad elegendő példa és bizonyíték. Ilyen esetben emberek szólalnak meg, de belőlük az isteni Lélek beszél és ők mint eszközök, csak

a Szentlélek szavát közvetítik. Ez történt pünkösd napján is, midőn az apostolok a szent város útcáin hirdették Krisztust, a Megfeszítettet, és mindenki saját nyelvén hallotta őket beszélni. Elragadtatásuk, az isteni Lélek bennük lobogó tüze oly nagy volt, hogy szinte mámorosaknak látszottak. — *c)* Az isteni Lélek a tetteket is szólásra kényszeríti és szolgálatába állítja. Ezúton is közvetíti kijelentéseit és hirdeti az örök isteni igazságot. Itt természetesen az életszentség, a tökéletes krisztusi életalakítás rendkívüli megnyilvánulásairól van szó, amelyek mind a Lélek alakításaihoz tartoznak, és mint olyanok az örök igazság irányító ereje és léleknevelő hatalma mellett tesznek tanúságot.

Elhatározás: Nekem egészen mindegy, hogy mily eszközök igénybevételével és közvetítők segítségével szól hozzám a Lélek, a fő, hogy megszólaljon, beleszóljon életembe, irányítson, tanítson és kijelentései által segítse elő

lelki értékeim és természetfeletti életem tökéletes kibontakozását.

Húsvét utáni ötödik vasárnap.

A mai szentmise liturgikus szövegét a húsvéti programm kicsendüléseként is vehetjük. Elmélkedésünkben három pontba foglaljuk össze a húsvéti világosság fényességéből fakadt jófeltételeinket, és ennek alapján a következő igazságokat szemléljük: 1. Az igehirdetés. 2. A tiszta és szeplőtelen vallásosság. 3. Az Atya szeretete.

1.

«Örvendező szózattal hirdessétek és hallassátok, Allelúja: Hirdessétek a föld határáig: Megszabadította az Úr az ő népét, Allelúja.» (Introitus.)

A mai Introitus összehasonlíthatatlanul szép szövege, amely Izaiás jövendöléseinek negyvennyolcadik fejezetéből van véve, a húsvéti világosság nyomában fakadt lendületet és ruganyosságot vázolja. Benső dinamikából merít és ez termékenységet fakaszt, sikerteljes kiterjedést hoz magával.

A levonandó tanulság, hogy a húsvéti világosságot nem szabad véka alá rejteni, hanem ellenkezőleg, terjeszteni kell és arról gondoskodni, hogy elárassza a világot. — *a)* Ennek eszköze az igehirdetés örvendező szózata. A húsvéti világosság megismertette velünk az örök igazságot és annak fényességével boldogította életünket. Ez örömet fakasztott bennünk és szilárdan megalapozta lelki kibontakozásunkat. Ennek következtében alkalmasakká váltunk arra, hogy a kapott világosságot továbbadjuk és másoknak is juttassunk belőle. Ezt az igehirdetés által tesszük, amelynek azonban csak akkor lesz eredménye, ha ebbeli tevékenységünk örvendő szózattal hasonlítható össze. Igehirdetésünkön csendüljön keresztül benső kiegyensúlyozott örömünk minden boldogsága, és szavaink lelkesítő szózatként hassanak a hallgatóságra. Csak így részesítünk mindenkit lelki örömünkben és húsvéti világosságunkban. Igehirdető tevékenységünk sohase legyen lanyha, fakó és örömtelen. Legyen benne lendület, meggyőződés és

az abból származó meggyőző, magával ragadó erő. Egyszóval örvendező szózat legyen, világosságot árasszon és örömet fakasszon. — *b)* E szózatot hallatni kell, mondja az Introitus, vagyis arról kell gondoskodni, hogy mindenkihez eljusson és mindenki meghallja. Ehhez több mint elég eszköz áll a modern lelkipásztor vagy apostoli lelkületű keresztény rendelkezésére. Juttassuk el az igehirdetés örvendező szózatát mindazokhoz, akik annak világosságára rászorulnak és őszinte fáradozás árán teremtsünk az isteni szózatnak megfelelő és megtermékenyítő visszhangot. — *c)* Igehirdetésünk az Introitus meghagyása szerint ne legyen korlátokhoz, határokhoz kötve. «A föld határáig» tehát univerzális értelemben kell hirdetni az örök igazságot és terjeszteni a Feltámadott dicsőségét, a húsvéti világosságot. Emberi szempontok sohase vonjanak határokat és sohase korlátozzák az isteni igében rejlő benső dinamika ruganyosságát.

Elhatározás: Húsvéti világosságomat igazán nem rejtem el és

abban mindenkit részesítek. Mint felszentelt pap vagy egyszerű keresztény lélek bele kapcsolódok az igehirdetés örök áradatába, és részemről mindent megteszek, hogy a Feltámadott dicsőségének hirdetése örvendező szózat, magával ragadó kinyilatkoztatás és izzó tűz legyen, melynek csóvája minden lelket elér és mindenütt világosságot gyujt.

2.

«*A tiszta és szeplőtelen vallásosság az Isten és Atya előtt ez: Meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő szorongatásukban, és magát szeplőtelenül megőrizni e világtól.*» (Szentlecke.)

Összefoglaló húsvéti programmunk második pontját Szent Jakab tanításából merítjük. (Lecke.) Az említett Apostol a tiszta és szeplőtelen vallásosság alapelveiről szól hozzánk. — *a)* Elsősorban megkívánja, «hogy ne csupán megtartói, hanem cselekvői legyünk az igének». Az Apostol tehát az igehallgatásból, az örök igazság világ-

gosságában való részesedésből fakadó cselekedetekre és nemes életalakításra fekteti a fősúlyt. Nem elég az igét meghallgatni, általa gondolatvilágunkat gazdagítani, hanem le kell vonni belőle a következményeket és életünket tanítása szerint kell megszervezni. Igehallgatásunk és életalakításunk, vallásos ismereteink és cselekedeteink, vallás-kulturális tudásunk és magatartásunk között a legkisebb ellentmondásnak sem szabad lennie. — *b)* A tiszta és szeplőtelen vallásosság Szent Jakab apostol szerint, a cselekvő szeretetet is kihangsúlyozza és belevonja az újszövetség életprogrammjába. Amint az igének cselekvői vagyunk, ugyanabban a mértékben a szeretet hősei is legyünk. Ne csak ajkunkon hordjuk a szeretet igéit, hanem cselekedjünk is, és tettekkel bizonyítsuk, hogy valóban komolyan vesszük az isteni kinyilatkoztatás és a krisztusi világnézet alapvető erkölcsi törvényét. Szeressünk sokat, őszintén; szeretetünk bőséges gyümölcsöt hozzon, fáradhatatlan és elapadhatatlan cselekedetekre késztessen. — *c)* Szent Jakab a vallásos lel-

kektől még megkívánja, hogy szeplőtelenül őrizzék meg magukat a világtól. Ez nem annyit jelent, hogy visszavonuljanak a világtól, elhagyják a világot és mint a középkor egy szép kifejezése mondja, «kimenjenek a világból», hanem annyit, hogy a világban megmaradva, sohasem feledkezzenek meg annak szelleme és Krisztus kinyilatkoztatása között fennálló áthidalhatatlan ellentétről. Ne meneküljenek a világból, ellenkezőleg, szenteljék meg jelenlétük által a világot, de kerüljék szellemét és őrizkedjenek káros kihatásától.

Elhatározás: Tiszta és szeplőtelen vallásosságra törekszem én is, és életkörülményeimet úgy használom fel, hogy az eszményi vallásosság érdekeit szolgálják. Minél több vallásos, természetfeletti és kegyelmen alapuló értéket fektetek életembe, annál mélyebbé és tökéletesebbé válik és annál több reményre jogosít.

3.

«*Maga az Atya szeret titeket, mivel ti szerettetek engem, és hittétek, hogy én az Istentől jöttem ki.*» (Evangélium.)

Összefoglaló húsvéti programmunkba az Atya szeretetének szemléletét is belefoglaljuk. Szívünkre vesszük Krisztus megható, bizalmat keltő szavait (Evangélium) és azok megfogadásával törekszünk az Atya szeretetét biztosítani. — *a)* Krisztus az Atya szeretetéről beszél és annak valóságáról biztosít. Ezt szívesen, de nem először teszi. Már többször is szólt hozzánk az Atyáról és figyelmeztetett Annak végtelen szeretetére. Sőt tovább ment: megparancsolta, hogy Istent imáinkban, fohászainkban, gondolatainkban és Vele való kapcsolatainkban egyszerűen, őszintén és gyermeki lelkülettel Atyának nevezzük. Szemünk elé állította az Atya szeretetének minden szépségét és ennek tanúbizonyságaként Önmagára, értünk elszenvedett kereszthalálára hivatkozott. A húsvéti világosságban és Krisztus szavai nyomában plasztikusan dom-

borul ki az Atya szeretete és felkelti bennünk az utána való őszinte vágyakozást. — *b)* Vágyakozásunk nem lesz eredménytelen, ha megszívleljükKrisztus szavait és tudomásul vesszük, hogy az Atya szeretetét a Fiú iránt tanúsított őszinte ragaszkodás által érdemeljük meg. Az Atya azokat szereti, akik a Fiút szeretik és annak kézzelfogható tanúbizonyságát adják. Minél nagyobb Krisztus iránt tanúsított szeretetünk, annál biztosabbak lehetünk, hogy az Atya sem feledkezik meg rólunk és jóságos szívébe zár minket. — *c)* Az Atya irántunk tanúsított szeretetét Krisztusba vetett hitünk erősíti meg. A Feltámadott szavai szerint az Atya csak azokat szereti, akik hittek és hisznek isteni Fiában, elfogadták és elfogadják megváltói küldetését. Azok, akik e hit szerint élnek és a kinyilatkoztatás követelményeinek minden szempontból megfelelnek, tehát tettekkel bizonyítják, hogy valóban hisznek Krisztusban, megérdemlik az Atya szeretetét és részesülnek jótéteményeiben. — Foglalkozzunk többet az első isteni Személlyel, az Atyával és

keressük mindenben szeretetét. Ez azon alapfeltétel, melynek teljesítése nélkül nem üdvözülünk.

Elhatározás: Szeretem az Atyát, Aki előbb szeretett és öröktől-fogva megelőzött engem. Ragaszkodásomat azzal bizonyítom, hogy mindenben tetszését keresem, nagyobb dicsőségére válok, és feleleventem magamban Krisztusba vetett hitemet és iránta való szeretetemet.

Összefoglalás.

Jelen elmélkedésünkkel befejeztük a húsvéti időszak első részét és elérkeztünk a mennybemenetel dicsőséges ünnepe előestéjéhez. A mennyekbe menő Krisztust követő gondolataink nyomában oly hangulat fakad, amely feltétlen alkalmas arra, hogy mégegyszer visszatekintsünk az üresen maradt sírboltra, ismét felidézzük magunkban a feltámadás világossága kegyelemteljes hatásait, és lelkünkben mégegyszer végigjárjuk az utat, amely a sírbolttól, az Olajfák hegyének magaslatán, ahhoz a sziklához vezetett, amelyen a mennybement és eltávozott Krisztus lábnyomát hagyta. Húsvéti

élményeinket egy pillantásba foglaljuk össze, és ebből különösen a következő motívumokat domborítjuk ki:

a) Húsvéti élményünk elsősorban a túláradó világosság feledhetetlen jegyében állott. E szent napok alatt alkalmunk volt a világosság minden színpompájával megismerkedni és annak szikrázó ragyogásában gyönyörködni. Győzedelmes fénycsóva e világosság, amely mindenhova behatol és fehérizzású tüzet fakaszt. Egyes sugarai különös tűzben égnek. Itt van például a kinyilatkoztatás beteljesülése, melynek fényessége irányítja további életünket. Ebben annyi világosság van, hogy bősége egy egész életre kitelik és az örökkévalóságot is elárasztja. Egy másik ilyen fénysugár a tökéletes erkölcsi magatartás, amelyet Krisztus tanítása, példaadása és mindenre képesítő kegyelme tett lehetővé. Ez is világosság, és ennek győzedelmes útja is abból a fénypontból indul ki, amelyet az üresen maradt sírboltnak, a feltámadás ezen kézzelfogható tanúbizonyságának nevezünk. Idetartozik a tökéletes alakítások és teljesítmények beláthatatlan sorozata. A húsvéti időszak ragyogó fénycsóvája nemcsak tökéletes jellemekre, felülmúlhatatlanul gazdag egyéniségekre, hanem a legkülönbözőbb, jelentőségteljes, és pompásan sikerült teljesít-

mények tökéletességére is rávilágít, s azokat is Krisztus, a Feltámadott győzelmére vonatkoztatja vissza. A legszebb fénysugár ebben az isteni tűzijátékban mégis a kegyelem bősége, amely a Golgota magaslatán, a keresztfa tövében fakadt és a sírüregen keresztül árasztotta el a világot, hogy mint erőforrás mindenkit elérjen és a megváltás gyümölcseiben részesítsen. A húsvéti időszakban alkalmunk volt mindezt bőségesen szemlélni, egyszóval világossággal töltekezni, és annyi ragyogást halmozni fel önmagunkban, hogy az elég a későbbi időkre, és több mint alkalmas arra, hogy mindennapunkból száműzze a szürkeséget, és napsugarassá tegye annak minden megnyilvánulását.

b) Húsvéti élményünk második karakterisztikus jellemvonása a küldetés, amelyben az apostolok részesültek és amely az Egyház kialakulásának elindulását jelenti. Ennek jelentőségét nem lehet elegendőképen felbecsülni. A küldetésben, az Egyház Isten-akarta önálló életének elindulásában annyi érték található, hogy azt emberi gondolattal kimérni és tökéletesen végiggondolni nem lehet. Ezen értékek sokaságából egyesek különös tűzzel ragyognak felénk és nagy nyomatékkal terelik magukra figyelmünket. Ilyen például a küldetés korlátlansága, ami

a kiterjedést és az elterjedést illeti. Nincs földrajzi határokhoz kötve, túlteszi magát a nyelvek sokaságán, a faji ellentétek által okozott nehézségeken, és a föld kerekségét, a nemzetek összességét Krisztus könnyű és édes igája alá hajtja. Abszolút univerzalitással állunk szemben, melynek meglepő tökéletességét nem lehet kellőképen megcsodálni. Ugyanígy vagyunk az Egyház életében tapasztalt szentségi kihatásokkal, a lüktető, termékeny természetfeletti élettel is. A szentségek az Egyház lelkipásztorkodó ténykedése közvetítésével mindenkire befolyással vannak és az élet minden körülményéhez alkalmazkodnak. Az isteni zseniálitás az élet legkülönbözőbb összefüggéseiből keletkezett esélyeket is előre látta, és a szentségek páratlan ruganyossága által már eleve gondoskodott segítségről, orvoslásról és megerősítésről. Ebben is feltétlen univerzálitást látunk, mert nincs oly életkörülmény és nehézség, amelyhez a szentségek kegyelmi ereje jóvátevően és megerősítően hozzá ne férkőzne. Egy másik ily végtelenül fontos érték az Egyház, a misztikus Krisztus-test megszakíthatatlan fennállása, amely minden időre, századra és kultúrirányzatra kiterjed. Ez is univerzálitás a szó legtökéletesebb értelmében, mert magában foglalja a különböző kor-

szakok színes mozgalmát és az idők összességét. A liturgia a húsvéti időszakban elegendő alkalmat nyujtott az apostoli küldetés és a nyomában fakadó értékek tüzetes szemléletére. Lelkünk ezáltal jelentékenyen meggazdagodott, hitünk megerősödött, eszményi beállításunk még eszményibbé vált, és végre kialakult bennünk a «corpus Christi mysticum», az apostoli küldetést gyakorló Egyház őszinte és odaadásteljes szeretete.

c) Húsvéti élményünk betetőzését azon abszolút totalitás («egész-ség») közvetíti, amelyet a feltámadott Istenember, Krisztus személyében találtunk meg. A húsvéti világosság páratlan tökéletességgel domborította ki Krisztus, a Feltámadott istenségét, és alkalmunk volt annak leglényegesebb tulajdonságaival megismerkedni, hozzá közelebb jutni és ezáltal természetfelettibbé tenni vallásos élményünket. Hozzájárult ehhez a Feltámadott szent emberségének kimerítő szemlélete. Amit a nagyböjti időszak alatt már gyakoroltunk, az a húsvéti időszak világosságában teljesült be: Krisztus szent arculatát tanulmányoztuk vonásról-vonásra, és hozzávaló hasonlóságunk kialakulásán és tökéletesítésén fáradoztunk. A húsvéti időszak világossága valóban meghozta a beteljesülést, mert szemtanúi lettünk Krisz-

tus szent embersége győzelmének, a feltámadásnak, az arra következő megdicsőülésnek ; és ebben a világosságban oly közel jutottunk az isteni fiziognómiához, hogy annak minden egyes arcvonását mélyen szívünkbe véstük. A húsvéti világosság minden értéke és ereje Krisztusban összpontosult és arra tanított meg, hogy Őbenne mindent megtaláljunk : az abszolút Istent, Aki enyészetlen világosság; a tökéletes Embert, Aki mint egyéniség és lelkiarculat, felülmúlhatatlan tökéletességű alakítás és örök eszménykép.

Nemsokára felkísérjük Krisztust az Olajfák hegyének magaslatára, hogy még egyszer mélyen szemébe nézzünk és Tőle elbúcsúzzunk. Mielőtt lábaihoz borulnánk, hogy dicső sebhelyét csókkal illessük és hűséget esküdjünk Neki, mégegyszer visszapillantunk az idevezető útra, és húsvéti élményeink sokaságát egy felejthetetlen képbe tömörítjük össze : a sírüreget látjuk s a belőle kiáradó szikrázó fényt, amely a Feltámadott istenemberi személyét lengi körül és dicsőíti meg. A fényáradat végtelenségéből felénk közeledő Feltámadottban a győzedelmes életet köszöntjük, amely az örökkévalóság adományával kezében közeledik hozzánk, és mindenért kárpótló követésére szólít fel.

Keresztjáró napok.

1. Aszkétikus tartalom.

A keresztjáró napok aszkétikus jelentőségét a következő pontokba foglaljuk össze:

a) A keresztjáró napok elsősorban mint a húsvéti Allelúja rövid lélekzetű megszakítása, alkalmat nyujtanak, hogy ismét megálljunk, imában összpontosítsuk lelki erőnket, könyörgő fohásszal forduljunk az Úrhoz, és Tőle kérjük a további életalakításhoz és a húsvéti világosság kellő felhasználásához szükséges kegyelmet. E szent napok tehát a lelki komolyság, a benső összeszedettség és az imádságos lelkület érvényesülése jegyében állanak.

b) Aszkétikus jelentőségüket fokozza a nemsokára bekövetkezendő pünkösdi beteljesülés, a Szentlélek eljövetele. A pünkösdi élmény oly rendkívüli és jelentőségteljes fordulatot jelent, hogy arra feltétlenül elő kell készülni. A keresztjáró napok alkalmat nyujtanak erre és kötelességünkké teszik, hogy az imaszellem tökéletesítése, a lelki összeszedettség felújítása és a velejáró kegyelmi megújulás által készüljünk fel a pünkösdi élményben való méltó részesülésre és annak kellő

megértésére. A keresztjáró napok alatt tehát nagyon tanácsos a figyelmet a Szentlélek eljövetelére összpontosítani, utána vágyakozni és látogatására méltóan előkészülni.

c) Különös és jellegzetes szerepet játszanak a keresztjáró napokban a római stációs templomok, amelyeket ünnepélyes körmenetben szokás meglátogatni. E templomok (Santa Maria Maggiore, a lateráni bazilika és a Szent Péter bazilika) félre nem érthető módon domborítják ki a keresztjáró napok további aszkétikus jelentőségét.

Hétfőn a «Santa Maria Maggiore» bazilikát, a világ első, az Istenanya kultuszának szentelt templomát keressük fel ünnepélyes körmenetben. A liturgia ezáltal a Szentséges Szűz, az Istenanya áldásdús kegyelem-közvetítésére emlékeztet és felszólít, hogy e napok komoly lelki munkájából a máriás motívumot, az Istenanya kultuszát ki ne kapcsoljuk. Az Istenanya templomában lévén, úgy érezzük, mintha a kánai mennyegzőn volnánk és a Szent Szűz isteni Fiánál megismételné közbenjárását. A keresztjáró napok alatt tehát rendkívüli bizalommal és őszinte áhítattal fordulunk az Istenanyához, kegyelemközvetítésétől reméljük lelki elmélyülésünket és kérjük, készítse elő lelkünket Jegyese, az isteni Lélek méltó befogadására.

A keresztjáró napok második napján, kedden a lateráni bazilikát keressük fel és arra a markáns egyéniségre gondolunk, kinek dicsőségét hirdeti e monumentális, művészi tökéletességű épület. A lateráni bazilika ugyanis keresztelő Szent Jánosnak van szentelve és a liturgia ma azért vezet oda, hogy mint stációs templom, Szent János egyénisége közelébe hozzon és annak szellemét állítsa példaként elénk. Keresztelő Szent János a komoly lelkiség, a kemény önfegyelem és az isteni kegyelem embere volt. A liturgia azt akarja, hogy erre gondoljunk és ezekkel az értékekkel gazdagítsuk a keresztjáró napok lelki élményeit, hogy így majd méltóbban fogadjuk az eljövendő isteni Lelket.

A harmadik napon, szerdán, az apostolfejedelem vatikáni bazilikáját keressük fel és ott is felcsendül a Mindenszentek litániájának páratlan dallama. A liturgia ezt is céltudatosan teszi, és midőn a Mindenszentek litániáját énekelteti, akkor azon kiváltságos egyéniségeket vonultatja fel, akik a győzelmes Egyházhoz tartoznak, Krisztusban megdicsőültek és ragyogó példái a tökéletes krisztusi életalakításnak. Mint az ősrégi görög bazilikákban az oszlopok felett és a falak mellett sorakozó mozaik-képek, vonulnak el szemeink előtt a Mindenszentek litá-

niájában a szentek, az apostolok, a vértanúk, a papok, a hitvallók, a szűzek és az özvegyek. Ennek jelentősége az, hogy mi is hasonló módon cselekedjünk és azon az úton járjunk, amely a szenteket az örök megdicsőülés felé vezette. A keresztjáró napok aszkétikus jelentőségének kidomborításához hozzátartozik a szentek fényes példaadásának szemlélete és a férfias elhatározás, hogy tőlük tanulunk krisztusi életalakítást, és irányításuk mellett járjuk az üdvösség útjait.

2. A történelmi háttér.

A keresztjáró napok a körülményekhez képest elég későn ékelődtek bele az egyházi év liturgikus folyamatába. Az ősrégi római liturgia még nem ismeri e szép szokást, amely francia kezdeményezésre vezethető vissza. Szent Mamert püspök (470) volt az, aki a franciaországi Vienneben először tartott keresztjáró napokat három nappal Krisztus mennybemenetele ünnepe előtt. A körmenet ünnepélyes keretek között folyt le. Azonkívül tiltva volt szolgai munkát végezni és szigorú böjtöt kellett tartani. E szokás csakhamar egész Franciaországban elterjedt és nagy népszerűségre tett szert. Rómában azonban, ahol a liturgikus érzék mindig tökéletesen kifejlett volt, csak nehezen tudott gyö-

keret verni. A liturgikus felfogás szerint ugyanis érthetetlen a húsvéti időszak szent örömének e hirtelen megszakítása. Rómában nagyon komolyan vették a húsvéti örömet és ennek védelmére a különböző zsinatok kimondottan megtiltották, hogy a hívek a húsvéti időszak alatt böjtöljenek. Szent Mamert keresztjáró napjai csakis a frank befolyás időszaka alatt tudtak a római liturgiában meghonosulni (III. Leó pápa), de nem az eredeti formában, hanem a római liturgia követelményeihez alkalmazkodva. Ennek egyik következménye, hogy eltörölték a szigorú böjtöt és mindazon motívumokat kikapcsolták, amelyek ellentmondásban állanak a húsvéti időszak örömteljes hangulatával. Az eredeti ritusból csak a körmenet és a Mindenszentek litániája maradt meg, mint kifejezése az előző pontban vázolt lelki megújulásnak és a Szentlélek eljövetelére való felkészülésnek.

3. Liturgikus sajátságok.

a) A keresztjáró napok alatt ünnepélyes körmenetben vonulunk a fentebb említett római bazilikákhoz, hogy ott résztvegyünk a szentmiseáldozatban és elvégezzük ájtatosságunkat. Az örökvároson kívül ősrégi hagyományhoz kötött szokások jelölik meg azt a három különböző templomot,

amely az ünnepélyes körmenet célpontja. A körmenetnek, mint vallásos felvonulásnak az a jelentősége, hogy nyilvános könyörgéssel fordul az Úrhoz s az istenházán kívül végzett imádság által nemcsak a keresztjáró napok jellegzetes tulajdonságát domborítja ki, hanem azonkívül a nyilvánosság figyelmét is felhívja, és e napokra úgyszólván reányomja a lelki elmélyülés, a komoly imádság és a benső összeszedettség bélyegét. A körmenet egyszersmind liturgikus formában tartott figyelmeztetés, hogy az Úr kegyelemteljes segítségére — amelyért imádkozni is kell — mindannyian rászorulunk.

b) E napokon a Mindenszentek litániájának ünnepélyes dallama csendül fel és árasztja el a lelkeket rendkívüli világossággal. Eltekintve attól, hogy a szentek dicsőséges seregének ragyogó példájára utal és azoknak közbenjárásáért könyörög, még a mindennapi élet szükségleteiről (könyörgések) is megemlékezik és a közösség lelki és testi jólétéért nyilvános imádsággal fordul az Úrhoz. A Corpus Christi Mysticum, a misztikus Krisztustest térdel ilyenkor az Úr zsámolyánál és könyörög az emberiségért. Valahányszor résztveszünk ezen ünnepélyes szertartáson, önként a mennybemenetel után naponta összegyűlő apos-

tolokra gondolunk; akik közös imádságban készültek el az isteni Lélek befogadására. A misztikus Krisztustest, az Egyház is hasonlóképen cselekszik és a keresztjáró napokon a szenteket is segítségül hívja, hogy ők is segítsenek az isteni Lélek eljövetelére előkészíteni a lelkeket.

c) A stációs templomok, fentebb vázolt jelentőségüktől eltekintve, a «coelestis urbs Jerusalem» a mennyei Jeruzsálem, az örökkévalóság előképeként szerepelnek. A Mindenszentek litániája és a könyörgések a mennyei udvar dicsőségét szemléltetik és arra emlékeztetnek, hogy az imádságos lelkületre alapított élet azon végtelen boldogságban csendül ki, melynek tökéletes képmását Szent János jelenéseinek könyvében szemléljük.

d) A körmenet, a Mindenszentek litániája és az úgynevezett stációs mise szövege, egyszóval a liturgikus körülkeretezés a feltétlen kegyelemkeresés jellegét viseli magán. A liturgikus funkciók összessége és azok egyes gesztusai arra emlékeztetnek, hogy a keresztény élet testi és lelki vonatkozásban az isteni segítség és a kegyelemkérés jegyében áll. A keresztjáró napok ezáltal nagy mértékben szolgálják lelki kibontakozásunkat és fokozzák a természetfeletti beállítás tökéletesülését.

Keresztjáró napok I.

Szent Jakab apostol a mai nap hangulatának megfelelően az imaélet jelentőségét vázolja. Kötelességünkké teszi annak ápolását és megmutatja, hogy milyen körülményekre kell különösen ügyelnünk. Tanácsait a következő pontokba foglaljuk össze: 1. Imádkozzunk egymásért. 2. Az igaz ember kitartó imádságának értéke. 3. A bűnösök megtérítése.

1.

«*Imádkozzatok egymásért.*»
(Szentlecke.)

A mai Szentleckében Szent Jakab apostol a jól ápolt imaélet egyik alapvető kötelességére emlékeztet, és ezzel kapcsolatosan keresztjáró napjaink egyik legfontosabb célkitűzését domborítja ki. Imádkoznunk kell egymásért, mondja az Apostol, és ezáltal a kölcsönös imádság jelentőségére utal. — *a)* Imádkoznunk kell egymásért, mert tagjai vagyunk a Corpus Christi

Mysticumnak, a misztikus Krisztustestnek. A tagok minden szempontból kiegészítik egymást. Ez elsősorban a természetfeletti életre vonatkozik. A misztikus Krisztus-test ugyanis természetfeletti életet él és annak megfelelő teljesítményekre van hivatva. Ebben minden egyes tag résztvesz képességeinek és tulajdonságainak megfelelően és ezen az alapon részesül az egész a közösség életében. Az ezen alapuló teljesítmények természetfölötti jellegűek és ennek következtében nem egyszer nehézségbe ütköznek. A tagok kötelessége ezekkel megküzdeni, ami azonban, tekintettel az emberi gyarlóság és fogyatékosság különböző megnyilvánulásaira, nem mindig sikerül ugyanazon mértékben. Ilyenkor, mikor az egyes tagokat elfogja a gyengeség, a többiek sietnek segítségükre, és imáikkal azon kegyelmet, vagyis megerősödést eszközlik, amelyre az elgyengülteknek szükségük van, hogy befejezzék teljesítményüket és hozzájáruljanak az egész, a misztikus Krisztustest természetfeletti életéhez. Az a tény, hogy tagjai vagyunk a misztikus

Krisztus-testnek és annak egységébe tömörültünk össze, a természetfeletti életre is kiterjedő kölcsönös kihatást teszi magától értetődő és magyarázatra nem szoruló kötelességgé. — *b)* Fokozza ezt az a tudat, amelyet egyébként saját tapasztalatunkból meríthetünk, hogy az élet különböző lehetőségei oly körülményekkel járnak, amelyek komoly, majdnem felülmulhatatlan akadályt jelentenek. Ilyenkor, amikor érezzük, hogy nem vagyunk képesek az akadályokat eltávolítani és természetfeletti teljesítményünket símán, jelentősebb megszakítás nélkül folytatni, meggyőződünk arról, hogy idegen segítségre, a misztikus Krisztus-test többi tagjának imádságos kegyelemközvetítésére vagyunk rászorulva. Ez lebegjen folytonosan szemünk előtt és akkor nem feledkezünk meg arról, hogy nekünk is imádkozni kell a többiért, hogy ezáltal segítségükre siessünk és őket a jóban megerősítsük. — *c)* Fogadjuk meg az Apostol tanácsát, és imádkozzunk egymásért, mert a szeretet, amelynek bennünk elevennek kell lennie, első-

sorban a lélek inségét és a természetfeletti élet kibontakozásáért folytatott küzdelmet veszi tekintetbe. Éles legyen pillantásunk, kifejlett intuiciónk, hogy idejekorán észrevegyük embertársaink lelki küzdelmét és önzetlen szeretetből, minden további felszólítás nélkül, segítségükre siessünk és érettük imádkozzunk. — *d)* Egymásért végzett imádságunkban az a tudat vezessen, hogy Isten az önzetlen könyörgést feltétlen meghallgatja, és ezenfelül megjutalmazza. Semmivel sem lehet Istent jobban megközelíteni, mint az őszinte szeretetből fakadó, embertársainkért végzett imádsággal. Ezért mondja Szent Jakab, imádkozzatok kölcsönösen egymásért, «ut salvemini», hogy meggyógyuljatok, vagyis lelki és testi egészségre tegyetek szert. Ez a jutalom, amellyel Isten a felebaráti szeretetből fakadó imádság értékét elismeri.

Elhatározás: A kölcsönös imádságra való felszólítás nekem is szól és engem is kötelez. Van körülöttem éppen elég inség, úgyhogy nem kell rendkívüli al-

kalmat várnom és keresnem. Nyílt szemekkel járom életem útját és mindenütt meglátom a lelki krízist, a benső vajúdást, hogy gyorsan segítsek és imámmal érdemeljem ki a vajúdók helyzete javulását. Sokat imádkozom felebarátaimért és ebben is rendet tartok, amennyiben az elsőbbséget azoknak juttatom, akik a vér köteléke, a szervezeti egység vagy más módon közelebb állnak hozzám. Ebből azonban nem következik, hogy nem törődöm a távolállókkal és nem foglalkozom gondjaikkal. Beállításom mindenben univerzális legyen, mint az azt ihlető szeretet.

2.

«*Sokat tehet meg az igaz állhatatos könyörgése.*» (U. o.)

Szent Jakab apostol nagyon jól ismeri a lelkiéletet és tapasztalatból beszél, midőn az igaz állhatatos könyörgésének hatalmát említi. — *a)* A hatalom kiindulópontja az imádság lé-

nyegében található. Minden ima alázatos könyörgés. Isten a könyörgő, kérő gesztussal hozzáforduló teremtmény elől sohasem zárkózik el, mert Ő elsősorban mennyei Atya; és a teremtmény: őszinte szeretetével kitüntetett gyermeke. A szeretett gyermek kérőn felénk tárt kezét mi sem utasítjuk el, annál kevésbbé tételezzük ezt fel Istenről. — *b)* Az állhatatos könyörgés feltűnő hatalmának megindokolása a benne rejlő kitartás. Az állhatatos és kitartásban céltudatos imádság ostromszerűen közeledik Istenhez, addig fohászkodik és könyörög, míg nem éri el célját. A szó szoros értelmében ostromolja Isten jóságát és ezáltal küzdi ki magának a meghallgattatás kegyelmét. — *c)* Ehhez még hozzájárul az igaz emberben meglevő kegyelmi állapot. Az igaz a benne működő kegyelem által közel áll Istenhez és Ővele él közös, természetfeletti életet. Isten gyermekei családjához tartozik és mint olyan, ellenállhatatlanná válik abban a pillanatban, amelyben a kérés nemes mozdulatával tárja Isten felé karját és könyörgő

fohásszal fordul hozzá. — Az állhatatos és igaz lélekből fakadó könyörgés hatalmának szemlélete lényegesen hozzátartozik a keresztjáró napok hangulatához. Ebben a gondolatvilágban kell elmerülnünk, midőn a keresztjáró napok ünnepélyes körmenetén résztveszünk és belekapcsolódunk az eget ostromló nyilvános könyörgésbe.

Elhatározás: Imaéletemben azt a nézetet vallom, hogy nem szabad türelmetlenkedni. Nem idegeskedem, hanem lelki békén alapuló nyugalommal várom meg az időpontot, amelyben Isten jónak látja könyörgésemet meghallgatni. Addig sem ülök ölbetett kézzel a tétlenség egyhangú sarkában, hanem állhatatosan imádkozom, hogy kiérdemeljem a meghallgattatás kegyelmét.

3.

«*Ha valaki közületek eltéved az igazságtól és valaki megtéríti őt, tudja meg, hogy aki a bűnöst visszatéríti téves útjáról, az megmenti annak lelkét a haláltól és betakarja bűneinek sokaságát.*» (U. o.)

Szent Jakab apostol félremagyarázhatatlan világossággal szól hozzánk és szólít fel a bűnösök megtéréséért végzendő munkára. Ezzel szintén a keresztjáró napok komoly és szép hangulatába illeszkedik bele és azok egyik célját, a bűnösök megtéréséért vállalt küzdelmet említi. — *a)* Az Apostol szavai szerint törődnünk kell testvéreink lelkével. Nem avatkozunk idegen dolgokba, midőn testvéreink lelki kibontakozását kísérjük figyelemmel és nem követünk el megbocsáthatatlan tapintatlanságot, midőn arra törekszünk, hogy az eltévedteket visszavezessük a helyes útra. Ez esetben csak kötelességünket teljesítjük, mert mindannyian egy és ugyanazon Krisztus vérkeringése által táplált Krisztus-test tagjai vagyunk. Tehát összetartozunk, és ebből a szempontból is törődnünk kell egymással. — *b)* Szükség esetén vállalnunk kell a bűnösök, az eltévedt testvérek, a misztikus Krisztus-test halálra sebzett tagjainak megtérítését. Ezt főleg helyettesítő szenvedés, kifogástalan példaadás, baráti tanács és szünet nél-

küli könyörgő, fohászkodó, szeretetből aggódó imádság által eszközöljük. Mindig a helyzetnek megfelelő térítési eszközt válasszuk. Csak egyet ne akarjunk mellőzni: és ez az állhatatos imádság. — *c)* Ezáltal nemcsak veszélyeztetett és a bűn hálójába került lelkeket szabadítunk meg, hanem saját lelkünket is megmentjük, mert Isten önzetlen jóságát nem lehet felülmúlni. Aki annyira megfeledkezik önmagáról, hogy csak másokra gondol és azok megtérítésének szenteli életét, arról az isteni Jóság gondoskodik, hogy lelke kárba ne vesszen és a kegyelem benne el ne apadjon. Együttjár ezzel a térítő törekvéssel bűneink bocsánata éspedig azért, mert térítő munkánk által a pokoli hatalmasságok gonosz szándékait hiúsítjuk meg. Nem hiába mondja az Apostol, hogy az e fajta tevékenység «betakarja a bűnöknek sokaságát», ami nemcsak a megtértre, hanem a térítőre is vonatkozik.

Elhatározás: Aggódó szeretettel figyelem embertársaim lelki vajúdását, és szánakozó szeretettel szemlélem a

bűnösök sokaságát. Nem vagyok a tétlenség barátja és azért rögtön hozzálátok a lelketmentő, térítő munkához. És ha oly helyzetbe kerülnék, hogy nem tudnám miként közelítsem meg a bűnöst, nem sokat nyugtalankodom, hanem imádságban keresek világosságot és abból merítek erőt.

Keresztjáró napok II.

A mai Evangéliumban Krisztus szavaira hallgatunk, Aki megtanít helyesen kérni és az imádság fegyverével tökéletesen élni. Szavai nyomán feltűnő kölcsönhatásokat szemlélünk és így mélyítjük el magunkban az imádságos lelkületet: 1. Kérni — kapni. 2. Keresni — találni. 3. Kopogni — belépni.

1.

«*Kérjetek, és adni fognak nektek.*» (Evangélium.)

Az első kölcsönhatás, amelyet a mai elmélkedésben szemlélünk, a kérés és a megkapás között fennálló viszonylat.

Ennek szemléletéből a következő tanulságokat vonjuk le: — *a)* Istenhez könyörgő lélekkel kell fordulni, mert teljesen tőle függünk, és adományaira semmi néven nevezendő jogunk nincsen. Koldusok vagyunk előtte és üres kezekkel jövünk Hozzá. Jogcímekre, érdemekre, járandóságokra nem hivatkozhatunk és minden szempontból csak jóságos atyai szeretetére vagyunk utalva. Ennek következtében csak könyörgő lélekkel és kérő gesztussal közeledhetünk Hozzá, hogy meghallgatásra találjunk és kérésünk teljesüljön. — *b)* Könyörgésünkbe mindent bele kell foglalni, a legalacsonyabb szükségletektől kezdve a legfönségesebb kegyelmi életig, mert ezáltal teljes függésünket dokumentáljuk és azonkívül bebizonyítjuk, hogy mindent, még a legcsekélyebb ajándékot is, az Ő kezeiből akarunk venni. Ne csak akkor forduljunk Istenhez és könyörögjünk Hozzá, ha rendkívüli dolgokról, teljesítményekről, szükségletekről, veszélyekről, nehézségekről, kísértésekről és kegyelmekről van szó, hanem mindig és mindenkor, hogy ez-

által imaéletünk teljes legyen és az élet minden egyes megnyilvánulására kiterjedjen. — *c)* E feltételek teljesítése mellett a kérés és a megkapás között helyes viszonylat alakul ki. A kérésre, amelybe szívünk őszinteségét és lelkünk minden fohászát belefektettük, valóban bekövetkezik a megkapás, vagyis a meghallgattatás, a kegyelemben való részesülés. Minél tökéletesebb a kérés, annál túláradóbb a megkapás, vagyis a nyomában fakadó kegyelmi áradat. — Tökéletesítsük kérésünket és tüzesítsük át őszinte istenszeretetünk izzásával, hogy annál nagyobb legyen a természetfeletti éltetőerőben, a kegyelemben való részesülésünk.

Elhatározás: Valahányszor helyesen kértem, mindig kaptam, ha pedig nem kaptam, akkor önmagamra vessek, mert könyörgésem fogyatékos volt. Miután a fogyatékosságért egyáltalán nem rajongok, imaéletemből is kiküszöbölök minden tökéletlenséget, és ebbeli törekvésemet elsősorban Isten

nagyobb dicsőségére irányítom, és csak alárendelt értelemben gondolok a velejáró meghallgattatásra és boldogító jutalomra.

2.

«*Keressetek, és találtok.*» (U. o.)

Az imádságos lelkület beteljesüléséhez elvonatkozhatatlanul hozzátartozik a megnyugvást nem ismerő keresés. Alapelvünk legyen: «Semper quaerere», mindig keresni, éspedig — *a)* kegyelmi bőséget, mint a lelkiélet alapját és egyetlen fenntartóját. A kegyelemre irányuló keresésben a fősúlyt természetesen az imára, az imádságos lelkülettel végzett munkára és a türelemmel elviselt szenvedésre fektetjük. — *b)* Keressük ezenkívül az erkölcsi jót és a jobbat. Elsősorban a jót keressük és miután sikerült benne részesülnünk, a jobb, a tökéletesebb után vágyakozzunk. Ezáltal fokozzuk lelki kialakulásunk értékeit és siettetjük azok ritmusát. — *c)* E feltétel rövidesen a keresés és megtalálás között fennálló viszonylat tökéletes be-

teljesüléséhez vezet. Ha ebben az értelemben keresünk, mindig találni fogunk, mert ez nem egyéb, mint Istennek tetsző élet, őszinte istenkeresés, amely feltétlen meghallgattatásra és megvalósulásra talál.

Elhatározás: Nem vagyok lusta és nem félek a kereséssel járó fáradságtól. Egész életemet az eszményi keresés szándékának szentelem, ezzel gazdagítom, tartom feszültségben és vezetem végkicsendülés felé. Minél jobban, őszintébben és szorgalmasabban keresek, annál többet fogok találni életem útjain.

3.

«*Zörgessetek, és megnyitnak nektek.*» (U. o.)

A zörgetés és az ajtónyitás között fennálló viszonylat egyike a legérdekesebbeknek. Mélységes tanításából főleg a következőket jegyezzük meg: — *a)* Elsősorban arra van szükségünk, hogy egyáltalán akarjunk az ajtón belépni, vagyis őszintén akarjunk üdvözülni. Sokan csak azért találnak mindenütt

csukott ajtókra, mert nincs komoly szándékuk a küszöböt átlépni és a mögötte rejlő értékeket keresni. Mi nem tartozunk ezekhez. Komolyan be akarunk menni és birtokunkba akarjuk venni az említett értékeket. — *b)* A csukott ajtó előtt természetesen nem állunk tétovázva, hanem céltudatos komolysággal kopogunk rajta és ezt úgy tesszük, hogy kopogásunkat valóban meghallják, és jelenlétünket, küszöb előtti várakozásunkat észrevegyék. E kopogás alatt az örök üdvösségre irányuló cselekedeteinket értjük, amelyek tökéletes krisztusi alakításba tömörülnek össze. Ezek segítségével vétetjük magunkat észre, és kopogunk a titokzatos ajtón abban a reményben, hogy valóban feltárul. Minden más kopogás és hasonló próbálkozás hasztalan és eredménytelen kísérletezés. Az élet ajtaján csakis az üdvös cselekedetek által lehet eredménnyel kopogni. — *c)* A beteljesülés nem várat magára, a kopogás és a megnyilás között fennálló viszonylat hamarosan nyilvánvalóvá válik, és az ajtó feltárul, hogy befogadjon és cél-

hoz vezessen. Vagyis: a kért kegyelmi segítség nem marad el és annyira hathatós, hogy eredményesen eszközli végső beteljesülésünket, az örök megdicsőülést.

Elhatározás: Felteszem magamban, hogy megtanulok kopogni; erre szükségem van, mert az ajtón be akarok jutni, és ha másképp nem megy, betöröm az ajtót, vagyis a teljesítmények szent erőszakával és elszánt merészségével kényszerítem megnyílásra.

Krisztus mennybemenetelének ünnepe.

1. Aszketikus jelentősége.

Krisztus mennybemenetelének ünnepe (Áldozócsütörtök) a húsvéti ünnepkör második, nagy jelentőségű, kimagasló pontja.

a) A mennybemenetel Krisztus életének kicsendülése és a Feltámadott megdicsőülése. Szükség volt ugyanis arra, hogy a Feltámadott végre megszabaduljon megváltásunkat eszközlő földi vándorlásának porától, elhagyja szegény földünket és visszatérjen Atyjához, Akivel öröktőlfogva egy Isten, és Aki, szent Ciprián kijelentése szerint, «emberi szavakkal ki nem fejezhető örömmel fogadta egyszülött Fia szent Emberségét.» — Szükség volt arra is, hogy Krisztus birtokába vegye a mennyei birodalmat, amelyre keserves kínszenvedése által szerzett magának jogot. Végre eljött az órája annak, hogy szent Emberségében «gyenge természetünket ültesse az Atya dicsőséges jobbja mellé» és ezáltal megnyissa számunkra az örök Atya házát, és

lehetővé tegye, hogy abban mint Isten gyermekei elfoglaljuk a bukott angyalok helyét. Az Ószövetség főpapja annak idején behatolt a Szentek Szentjébe, hogy az engesztelő áldozat kiontott vérét mutassa be az Úrnak. Krisztus, mondja az Apostol, szintén belépett a mennyei Jeruzsálem Szentek Szentjébe és önnön kiontott vérét mutatta be az Atyának, hogy Őt helyettünk kiengesztelje. A mennybemenetel napja azon ünnepélyes pillanat, amelyben Krisztus az örök Atyának megmutatja dicsőséges sebhelyeit, és ezáltal megkezdi működését mint mennyei Főpapunk. «Örök közvetítőnkké vált az Atyánál» és megszerezte nekünk a Szentlelket és annak ajándékait.

b) Az imént vázolt dogmatikus alapon mondhatjuk, hogy Krisztus a mai napon dicsőül meg. Az örök Atya ugyanis a megdicsőítés által jutalmazza meg és ismeri el Krisztus megváltásunkat eszközlő küzdelmét, szenvedését és kínhalálát. A kör bezáródik: Krisztus, Aki az Atyával egylényegű, a megtestesülés által az örökkévalóságból szállott le hozzánk, élte végig nélkülözésekben és megerőltetésekben gazdag életét, hogy miután megváltott a bűntől és megtanított élni, visszatérjen az Atyához és az örökkévalóság végtelenségében folytassa életét. A mai

ünnep aszkétikus jelentőségének egyik alapgondolata tehát a teljesség, amelyet az eltávozott, a megdicsőült Krisztusban találunk meg. Őbenne minden beteljesült és az abszolút tökéletesség legmagasabb fokát érte el. Ragyogó világosságban és a megdicsőülés fényétől övezve áll előttünk a mennybement Krisztus, az emberi élet örök eszményképe, akiben mindazt megtaláljuk, ami természetes és természetfeletti jellemalakításunkhoz és életművészetünkhöz szükséges.

c) A mennybemenetel világosságában a párhuzamokat is felfedezzük és azoknak szikrázó sugárzásában felragyog előttünk az Apostol páratlan felszólítása : «compatimini et conglorificabimini» — szenvedjünk együtt Krisztussal, hogy Vele együtt megdicsőüljünk (Róm. 8., 17.). A mennybemenetel ünnepi hangulatában tehát önkénytelenül arra gondolunk, hogy életünknek minden szempontból Krisztus életéhez kell hasonlítania. Minél tökéletesebb e hasonlóság, minél nagyobb áldozatokkal jár a Krisztussal való együttszenvedés és győzelméért folytatott küzdelem, annál ragyogóbb lesz a reá következő megdicsőülés. Ennek sugarai, mint a beteljesülés sejtelme, már most érintik lelkünket, hogy azt elárasszák világossággal, és az élet minden napját nap-

sugarassá, meleggé és termékennyé tegyék.

d) A mai ünnep aszkétikus jelentősége abban is megnyilvánul, hogy pillantásunkat ég felé fordítja és életünk javát, nemesebb részét a természetfeletti fennsíkra magával ragadja. (Ünnepi Kollekta.) Igy teljesül be az Apostol mondása «conversatio nostra in coelis est», szabadon fordítva : minden jóakaratú törekvésünk ég felé irányul.

e) A mennybemenetel aszkétikus jelentősége a mondottak alapján tökéletes kereszténységre nevel, és megtanít földi életünket mennyei módon alakítani : mindkét lábunkkal a földön állunk és a földi lét valóságában gyökerezünk, arcunk azonban megszakítás nélkül az örökkévalóság ragyogó fényessége felé fordul, annak hívó szózatát követi és így fejlődik át a földi lét méreteiből az örökkévalóság dimenziójába.

2. A történelmi háttér.

Az apostolok pünkösd közeledtével Jeruzsálembe jöttek és az utolsó-vacsora termében gyülekeztek. Krisztus ismét megjelent közöttük, hogy utolszor üljön velük egy asztalhoz. A szeretetlakoma befejeztével kivezette őket a városból, és a Bethánia felé vezető úton az Olajfák hegyére a szent várost

körülövező dombok legmagasabbjára ment velük. Miután odaérkeztek, megáldotta őket, felemelkedett a földről, égbe ment és rövidesen felhő takarta el Őt az apostolok szemei elől. Ez déltájban történt. Majd két angyal jött és tudomására hozta az apostoloknak, hogy a mennybement Krisztus a világ végén ismét el fog jönni.

3. Liturgikus sajátságok.

A mennybemenetel ünnepe liturgiájának csak egy sajátos funkciója van: a húsvéti gyertya eltávolítása (II. köt. 748.). A húsvétra következő negyven nap alatt Krisztus jelenlétét és a tanítványoknak való megjelenését jelképezte. A mai ünnep szentmiséjében Evangélium után eloltjuk a húsvéti gyertyát, hogy ezáltal Krisztus távozását, az örök Atyához való visszatérését jelképezzük.

Krisztus eltávozott, és közöttünk való jelenlétét immár nem a húsvéti gyertya szelíd lángja, hanem a hit világossága közvetíti, amely arra késztet, hogy a természetfeletti világrendre helyezzük életünk súlypontját és így készüljünk elő Krisztus második eljövetelére.

Áldozócsütörtök ünnepét megelőző előkészület napja. (Vigilia.)

Elő kell készülnünk Krisztus mennybemenetele ünnepére (Áldozócsütörtök), és mielőtt elbúcsúzunk a távozó Krisztustól, mégegyszer mélyen a szemébe nézünk, hogy Őt tökéletesen megismerjük és megjegyezzük magunknak azt a tengelyszerepet, amelyet kegyelmi életünkben játszik. E célra a mai Szentlecke szavait boncolgatjuk, és tanítását a következőkben foglaljuk össze: 1. Krisztus ajándékozásának mértéke. 2. A mozgalmassá tett egység. 3. A hit egységéhez vezető út.

1.

«*A kegyelmet mindegyikünk Krisztus ajándékozásának mértéke szerint kapta.*» (Szentlecke.)

A távozó Krisztus tengelyszerepének vázolását Szent Pál a Krisztus ajándékozásának mértékéről szóló tanítással vezeti be. Ennek világosságá-

ban megértjük, hogy Krisztus valóban út, és az üdvösség útja Őrajta vezet keresztül. — *a)* Kegyelmi életünk és végső megdicsőülésünk kiindulópontja feltétlen Krisztus: mert kínszenvedése, halála és feltámadása által kiérdemelte üdvözülésünket és megnyitotta számunkra az örökkévalóság kapuit. Ezen értelemben Krisztus örök üdvösségünk kapuja. Krisztus ezenkívül üdvözülésünk eszközlője. Nemcsak megalapozza bennünk a kegyelmi életet, hanem ki is fejleszti, elmélyíti és tökéletesíti azáltal, hogy kegyelemben részesít. Ezt nevezi Szent Pál a mai Szentlecke alapján «donatio Christi»-nek Krisztus ajándékának. Minden kegyelem az ő érdemeiből fakad, és az Ő főpapi kezein megy keresztül. Kínszenvedése és halála által szerezte meg magának azt a jogot, hogy Ő részesítse a megváltottakat kegyelemben.— *b)* Ezzel kapcsolatban az Istenanyáról sem szabad megfeledkezni, akiben nagy és önzetlen, kegyelemközvetítő mennyei Anyánkat tiszteljük. Kegyelmi közvetítése Krisztus akaratára vezethető vissza, Aki annyira

szereti a Szentséges Szűzet, hogy az Ő általa a keresztfán kiérdemelt és a megváltottaknak szánt kegyelmet jóságos anyai kezeire bízza. — *c)* A kegyelmi ajándék mértéke — mint Szent Pál mondja — Krisztus tőlünk teljesen független szent akarata és elgondolása, amely azonban önzetlen szereteten alapszik. A kegyelmi ajándék mértéke tulajdonképen Krisztus irántunk tanúsított szeretete. A mértékben rejlő különbséget is a szeretet határozza meg: aki jobban és tökéletesebben érdemli meg Krisztus szeretetét és őszintébben vágyakozik utána, annál nagyobb lesz a kegyelmi ajándékra alkalmazott mérték. Szeressünk nagyon, s Krisztus is nagy mértékkel fog mérni velünk szemben; szeressünk végtelenül, és kiérdemeljük Krisztus kegyelmi ajándékainak végtelen mértékét.

Elhatározás: Üdvösségem útja Krisztus. Eszközlője szintén Ő, amennyiben kegyelmi ajándékaival halmoz el. Én csak az után vágyakozom, hogy ezeknek mértékét önmagam «ha-

tározhassam» meg. Ezt azáltal remélem elérni, hogy a szeretet végtelenségébe merülök el, és annak folyton fejlődő fokával befolyásolom kegyelmi ajándékaim mértékének nagyságát.

2.

«*És Ő maga megtett némelyeket apostoloknak, némelyeket pedig prófétáknak, másokat evangélistáknak, másokat pedig pásztoroknak és tanítóknak, hogy alkalmassá tegye a szenteket a szolgálat munkájára, Krisztus testének kiépítése végett.*» (Szentlecke.)

Kegyelmi életünk áradata abban a mederben folyik, amelyet a keresztény közösség nagy egységének nevezünk. Ennek tengelye természetesen Krisztus, Akiből páratlan termékeny élet fakad és Aki az egységet végtelenül mozgalmassá tette. A közösséget, a Világegyházat két részre osztotta. A tanítók és a tanulók csoportjára. — *a)* A tanítók csoportja is színes változatosság jegyében áll. Szent Pál nem átallja az e csoporthoz tartozókat néven nevezni és egyenkint felsorolni : apos-

tolokról, prófétákról, evangélistákról, pásztorokról és tanítókról beszél. E változatosságban minden, a Tanító-egyházhoz forduló szükséglet és igény kielégülésre és beteljesülésre talál. — *b)* Az említettek hivatása a «consummatio sanctorum», a Tanuló-egyház tagjainak szolgálata. Azért vannak apostolok, próféták, pásztorok és tanítók, hogy a misztikus Krisztus-test lelki életének kibontakozását irányítsák és ezáltal szolgáljanak a Tanuló-egyház tagjainak. Krisztus tehát, mint a kegyelmi élet tengelye, bőségesen gondoskodott természetfeletti életünk kibontakozásának korlátlan lehetőségeiről, és az említett hivatások által megadta annak a szükséges, felelősségteljes vezetést. — *c)* Szent Pál a kegyelmi élet beteljesüléséről is megemlékezik és «Krisztus testének kiépítéséről» beszél. Az említett szolgálat, amely a misztikus Krisztus-test tagjainak lelki érdekeit mozdítja elő, tökéletesíti a misztikus Krisztus-test kegyelmi életét és lényegesen hozzájárul annak beteljesüléséhez. Krisztus, a kegyelmi élet tengelye, ezúttal felül-

múlja önmagát, és oly lehetőségeket nyujt, amelyek alapján lelki kibontakozásunk korlát és határ nélkül fejlődhet bele a végtelenség méreteibe.

Elhatározás: Mindinkább elmerülök a kegyelmi életben rejlő mozgalmas termékenység szemléletébe. Hálát adok azért, hogy a Tanítóegyházban különböző hivatások és megbizatások vannak és ezeket kellőképen megbecsülöm. Ha e hivatások egyikéhez tartozom, akkor tökéletesen teljesítem vele járó kötelességemet, ha pedig nem hívattam pásztor vagy tanító lenni, akkor szeretettel fogadom a pásztorok és tanítók fáradozását, mert segítségükkel Krisztushoz jutok közelebb.

3.

«Mígnem mindnyájan eljutunk a hitnek és az Isten Fia megismerésének egységére, férfiúi tökéletességre, olyan életkorra, melynek mértéke Krisztus teljessége.» (U. o.)

Szent Pál szavai a kegyelmi élet beteljesülését és tökéletességét szemléltetik. Ennek alapvető vonásai: — *a)* a hit egysége Jézus Krisztus megismerésében. Ez minden kegyelem alapja és kiinduló pontja, minden törekvés ellenállhatatlan géniusza és minden teljesítmény felülmúlhatatlan eszközlője. Ezen értelemben mondhatjuk, hogy Krisztusba vetett hit nélkül nincs üdvösség. — *b)* A férfiúi tökéletesség vagy teljesség, az Apostol elgondolása szerint, teljes kibontakozást, kiforrott egyensúlyt és termékeny érettséget jelent. Aki a kegyelmi életből fakadó erőt lelkiismeretesen felhasználja és vele hűségesen együttműködik, az hamarosan eléri e beteljesülést és férfiúi tökéletességre tesz szert, amelynek következtében megérdemli a kinyilatkoztatás által sokszor használt és biztos üdvözülést jelentő díszjelzőt: «Vir justus» — igaz ember. — *c)* Szent Pál szerint e beteljesülés lelkileg véve oly életkor, melynek mértéke Krisztus teljessége. Itt már a beteljesülés apoteózisával állunk szemben, mert az előbb említett férfiúi tökéletesség

letesség annyira kifejlett, hogy benne a Krisztus teljességéhez való hasonlóság alapvonásai minden értelemben érvényre jutnak. — Krisztus tehát az üdvösségre vezető kegyelmi élet kiinduló pontja, eszközlője és ragyogóan fényes beteljesülése.

Elhatározás: Én is ide akarok eljutni, és azon vagyok, hogy végre kiérjen bennem a férfiúi tökéletesség és oly méreteket öltsön, hogy Krisztus teljességének visszfényévé váljon.

Áldozócsütörtök.

A mennybemenetel misztériuma végtelenül tanulságos. Világosságából merítünk, hogy ismereteinket gazdagítsuk és életművészetünket tökéletesítsük. 1. Az apostolok csodálkozása. 2. Krisztus második eljövetele. 3. A mennyben való lakozás.

1.

«*Galileai férfiak! Mit néztek csodálkozva az égre? Allelúja!*» (Introitus.)

Az apostolok Krisztus mennybemenetele pillanatában a legtermésze-

tesebb magatartást tanúsítják: magasba néznek, ahol Krisztus eltűnt, és szemüket nem tudják elfordítani az égtől. E szép gesztus az angyaloknak is feltűnt és mint az Apostolok Cselekedetei könyvében olvassuk, szózatukat erre vonatkozó kérdéssel vezették be: «Mit néztek csodálkozva az égre?» Mi is hasonló kérdést intézünk az apostolokhoz, és a következő választ kapjuk: — *a)* Az apostolok nem tudják elfordítani szemüket az égtől és az egymásra tornyosuló felhők mozgalmas változatosságában is az Eltávozott nyomait keresik. Ennek magyarázatát Szent Ágoston adja meg egy híres homiliában, amelyet a zsolozsmás könyvben Szent János evangélista ünnepén találunk meg. A zseniális egyháztanító itt a «merces contemplationis»-ról — mindenért megjutalmazó szemlélődésről beszél. Önkéntelenül erre gondolunk, ha az apostolok égbenfeledt pillantását látjuk. Ők ugyanis jutalom után vágyakoztak és lelkük legmélyén érezték, hogy az élet legfensőbb értelme az Istent-néző szemlélődés és az abból fakadó ki-

meríthetetlen boldogság. Ezen Istentnézés után vágyakoztak, és ennek kifejezése az ég felé fordított pillantás. Még túlságosan a mennybemenetel misztériuma benyomása alatt állottak és nem adhattak számot maguknak arról, hogy a jutalomként értékelendő szemlélődés, vagyis Istent-nézés a boldog örökkévalóságnak van fenntartva. — *b)* Az angyalok jókor lépnek közbe és hívják vissza az apostolokat a reális földi élet valóságába. «Mit néztek csodálkozva az égre?» — mondják, és ezzel Szent Ágoston fentebb idézett homiliájának elgondolása szerint az «opus actionis» — a cselekvő munkásság mellőzhetetlen szükségességére figyelmeztetnek. A boldog Istent-nézésnek még nem jött el az ideje ; addig, amíg a földi lét tart, az «opus actionis» — a cselekvő munkásság, az érdemszerzés főfeladatunk. — *c)* Ez az egyetlen biztos út, amely önnön mennybemenetelünkhöz, vagyis üdvösségünkhöz, végső megdicsőülésünkhöz vezet. Krisztus is előbb elvégezte a megváltás munkáját, végigjárta a Golgota-utat és elszenvedte a keserves

kínhalált, és csak azután támadt fel halottaiból és tért vissza a mennybemenetel napján az örök Atyához. Nekünk is ezen az úton kell járnunk, ha Krisztushoz akarunk hasonlóvá válni.

Elhatározás: A mai ünnep tanulságából elsősorban azt jegyzem meg magamnak, hogy még számomra sem jött el a boldog Istentnézés örök pillanata, és azért nekem is minden törekvésemmel azon kell lennem, hogy komolyan vegyem az «opus actionis»-t, és cselekvő munkássággal, tökéletes életalakítással gazdagítsam érdememet és készítsem elő önnön megdicsőülésemet. Ez legyen életművészetem alapvető törvénye.

2.

«Amint láttátok Őt felszállani az égbe, úgy jön ismét vissza, Alleluja.» (U. o.)

Az apostolokkal beszélő angyalok nagy igazságot fejeznek ki, és az életművészet egyik legszebb teljesítmé-

nyére hívják fel figyelmünket. Krisztus második eljövetelérő̈l beszélnek, és ha nem is közvetlenül, legalább közvetve arra utalnak, hogy addig várnunk kell Őreá, tehát a tökéletes és termékeny istenvárás nemes művészetére tanítanak meg és annak alapvető szerepét vázolják. — *a)* «Úgy jön ismét vissza» — mondják az angyalok — és ezzel elsősorban fájdalmat fakasztanak lelkünkben. Nem azért, mert nem tudunk örvendeni második eljövetelének, hanem mert önkéntelenül arra gondolunk, hogy hosszú évtizedeken, egész életünkön keresztül nélkülöznünk kell boldogító látását, megerősítő közellétét és le kell mondanunk arról, hogy isteni csengésű hangját halljuk. A «species sacramenti» — a szentségi fátyol sem törli el fájdalmunkat, legfeljebb csak tompítja. Tudjuk ugyan, hogy Krisztus e Szentségben a kenyér és bor színe alatt jelen van és közöttünk él, de szemünk csak a fátyolt látja és kezünk csak a «species»-t, a kenyér és bor színét érinti. A hit mécsesére és a kegyelem világosságára van szüksé-

günk, hogy ezekben meglássuk és megérezzük Krisztus valódi jelenlétét és reális közelségét. — *b)* «Úgy jön ismét vissza» — mondják az angyalok — és e szavak végtelenül jólesnek, mert biztosítanak Krisztussal való találkozásunkról és egyesülésünkről. Most már tudjuk, miért élünk, küzdünk, szenvedünk, miért kell a halál fájdalmas átváltozásán keresztül esnünk és a földi élet terhét elviselnünk. Az Eltávozott visszatérésébe, Krisztus második eljövetelébe vetett hitünk valóban hivó világosság és vezető géniusz, amely őrködik felettünk és nem engedi, hogy letérjünk a helyes útról. — *c)* Az angyalok szavai az istenvárás művészetére tanítanak és annak teljesítményeit alapozzák meg bennünk. Izgalmas ritmus van ebben, mert mint örök beteljesülésre való várakozás, az élet legsóvárgóbb várakozása. Hatalmas feszültség van benne; minket is feszültségben tart, megtermékenyít és teljesítményekre késztet. Ezenkívül örök bizonytalanságban tart, mert nem tudjuk, mikor üt a beteljesülés órája és találkozunk

ismét az Eltávozottal. Csak annyit tudunk: akkor, amikor a legkevésbbé várjuk. Ez tartja fenn bennünk a felülmúlhatatlan, kegyelemteljes feszültséget, amely istenvárásunkat jellemzi.

Elhatározás: Én is Istenre várakozom és bennem is hatalmas feszültség van. Minden lépésemmel és cselekedetemmel közelebb jutok a beteljesüléshez és kiérdemlem az Eltávozott visszajövetelét, a Vele való egyesülést. Erre való felkészülésemet izgalmas ritmus jellemzi. Izgalom van bennem: mert vágyakozva szeretek. És ritmus: mert tudom, hogy beteljesülésemet csakis a fokozatosan kibontakozó érdemszerzés útján tudom biztosítani.

3.

«*Engedd, kérünk, mindenható Isten, hogy mi, akik hisszük, hogy Egyszülötted, a mi Megváltónk a mai napon mennybe ment, lelkünkkel magunk is mennyben lakozzunk.*» (Kollekta.)

Életművészetünk tökéletesítéséhez a mai Kollekta jótanácsa is hozzájárul. Az említett Könyörgés a mennyben való lakozásról beszél és annak földi kihatását vázolja. — *a)* Elsősorban arra emlékeztet, hogy a misztikus Krisztus-test tagjai kénytelenek a Krisztustól való távollét, benső egyedüllét és elárvulás nehéz időszakán átesni. Ez erőszakként hat ugyan sóvárgó lelkünkre, de ennek így kell lennie, hogy érdemet szerezzünk, és egyedüllétünk napjait Krisztusért hozott áldozatokra használjuk fel. — *b)* A mennyben való lakozás földi kihatásai ezen az alapon válnak valóvá. Egyedüllétünk napjait ugyanis azáltal tesszük elevenné és elviselhetővé, hogy szemünket, mint az Olajfák hegyén visszamaradt apostolok, ég felé fordítjuk, és lelki erőinket a természetfeletti világrendben összpontosítjuk. Lelkünkkel tehát mennyben lakozunk, Krisztusnál vagyunk, szent Arculatát szemléljük és boldogító közelségét élvezzük. Az Eltávozott és közöttünk kialakult kegyelmi kapcsolat, melynek eszközlője a szentségekre és a

liturgiára alapított élet, ezáltal szorosabb, tökéletesebb, lendületesebb és termékenyebb lesz. Lelkünk mennyben való lakozása által jobban érezzük Krisztus kegyelemteljes közellétét és kevésbbé szenvedünk amiatt, hogy szemeink még nem részesültek boldogító látása kegyelmében. E mennyben való lakozás enyhíti sóvárgó fájdalmunkat, elviselhetővé teszi egyedüllétünk napjait és erőt ad további érdemszerzésre. — *c)* Akik a mai Kollekta (ennek ősrégi szövege a remekműszámba menő liturgikus alakításokhoz tartozik), tanácsát megfogadják, azok közös nevezőre hozzák az eget és a földet: a földön való tartózkodást és a mennyben való lakozást. Két lábbal állnak ugyanis a földi lét valóságában, hogy annak megfelelően teljesítsék kötelességüket, de fejükkel az égben járnak, lelkükkel a mennyben lakoznak és annak világából merítik a továbbfejlődéshez szükséges erőt.

Elhatározás: Életművészetem tökéletességét azzal tetőzöm be, hogy megfogadom a Kollekta tanácsát és lelkem-

mel minden körülmény között mennyben lakozom és annak fényességét szemlélem. Földi kötelességemet és emberi (világi) hivatásom teljesítését semmi áron sem hanyagolom el, mert be akarok válni és érdemet akarok szerezni. De azért úgy élek, hogy földön való tartózkodásom mennyben való lakozássá változzon át.

Áldozócsütörtök utáni péntek.

A vigilia Evangéliuma alapján ma ismét az Eltávozottal foglalkozunk, hogy ünnepi élményünket elmélyítsük. Gondolatainkat a következő pontokban csoportosítjuk össze: 1. A megdicsőülés órája. 2. Az örök élet. 3. Krisztus főpapi imádsága.

1.

«*Az időben Jézus az égre emelvén szemeit szóla: Atyám! Eljött az óra, dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen Téged.*» (Evangélium.)

A mennybemenetel ünnepe alapgondolatához tartozik a megdicsőülés

órája, amely végre eljött, hogy az isteni Megváltó érdemeit a mennyei Atya elismerje és az örök dicsőség jutalmában részesítse. — *a)* «Venit hora» — eljött az óra, a megdicsőülés órája. A Feltámadott ennek jelentőségét Önnön szavaival indokolja meg az Evangéliumban: «Én Téged megdicsőítettelek a földön, a munkát elvégeztem, amit reámbíztál, hogy azt megtegyem . . . megismertettem nevedet az emberekkel, akiket e világból nekem adtál.» Az óra valóban eljött és a dicsőség méltán övezi Krisztus istenemberi személyét, mert: «Most már megtudták (az emberek), hogy minden, amit nekem adtál, Tetőled vagyon; mert az igéket, amelyeket nekem adtál, átadtam nekik és ők elfogadták és az igazságot megismerték, hogy Tőled jöttem ki és elhitték, hogy Te küldöttél engem». A Feltámadott tökéletesen teljesítette küldetését és semmi oka sem volt, hogy tovább folytassa földi tartózkodását. Ne feledjük, hogy nekünk is hasonló módon kell cselekednünk, és tartsuk szem előtt, hogy megdicsőülésünk órája

csak akkor jön el, ha teljesítettük Isten-akarta küldetésünket. — *b)* A mennybemenetellel bekövetkezett a megdicsőülés órája. Azért mondja Krisztus: «Most Te dicsőíts meg engem, Atyám, Tenmagadnál azzal a dicsőséggel, mely enyém volt Nálad, mielőtt a világ lett». (Ev.) Krisztus teljesítette megváltói küldetését; a kör bezárul: Isten dicsőségéből indult ki, mint az Atyával egylényegű megtestesült Ige, végigjárta a megváltás Golgota-magaslatán kicsendülő keserves útját, feltámadt halottaiból, megalapította az Egyházat, hozzáférhetővé tette a természetfölötti világrendet és most, e szent pillanatban, a mennybe emelkedik, hogy visszatérjen oda, ahonnan jött: a mennyei Atya örök dicsőségébe. — *c)* Megdicsőülése, apoteózisa, hogy az Atya jelenlétében teljesül be, és az Atya örökkévalóságában csendül ki. «Tenmagadnál» dicsőíts meg, mondja Krisztus, és ezzel megdicsőülése legfennköltebb ragyogását teszi megérthetővé. Ezért imádkozzuk Szent Athanáz hitvallásában: «Fölment a mennyekbe és

a mindenható Atya jobbján ül». Ez a valódi apoteózis, az örök Atya trónján való székfoglalás, és a világ kormányzatában való részesülés. — Mértékünknek és érdemeinknek megfelelően nekünk is hasonló megdicsőülésben lesz részünk, amennyiben majd mi is a mennyei Atya dicsőségét szemléljük és kormányzatának kifogyhatatlan bölcseségét dícsérjük.

Elhatározás: Már most készülök fel arra az ünnepélyes pillanatra, amelyben Krisztus eljön hozzám és e boldogító szavakat mondja: «Venit hora», a te órád is eljött, a te órád is letelt; és most jöjj és vedd az örök élet koronáját. Erre való várakozásomban összpontosítom minden lelkierőmet és hűséges, természetfölötti életemmel, kötelességteljesítésemmel, hivatásom gyakorlatában tanúsított lelkiismeretességemmel remélem kiérdemelni, hogy amikor az én órám is eljött, valóban részem lesz az örök élet dicsőségében.

2.

«Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek Téged, egyedül igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust.» (U. o.)

A Feltámadott szavai alapján egy másik ünnepi élményünket mélyítjük el: az örökélet megtörhetetlen reményt fakasztó világosságát szemléljük, és ebből merítünk irányítást további életünkhöz. — *a)* Az örökélet alapvető eleme — Krisztus szavai szerint — «az Atya, az egyedül igaz Isten ismerete». «Cognoscere Patrem» — az Atyát ismerni valóban boldog örökkévalóság. Az Atyában elsősorban a gondolatot ismerjük meg, és kimeríthetetlen gondolatvilágában merülünk el. Ebben megtaláljuk, mint parányi kis atómot, önnön gondolatvilágunkat is, amelyet az Atya öröktől fogva előre látott és tökéletesen ismert. Gondolatvilágunk az Atya gondolataiban létezett öröktől fogva. Minél nagyobb gondot fordítunk gondolatvilágunk elmélyítésére és ápolására, annál méltóbb lesz az Atyában beteljesülő továbblétezésére. Gondo-

latvilágunk üdvözülésünk pillanatában találja meg beteljesülését, és él tovább mint az isteni gondolat parányi, de tiszta visszfénye. Ugyanígy vagyunk az akarattal és a szeretettel is. Az Atyában megismerjük az akaratot, és benne megtaláljuk önnön Isten felé törekvő akaratunkat. Az Atyában megismerjük a kifogyhatatlan szeretetet, és benne megtaláljuk annak visszhangját, gyarló feleletünket, Istenhez való szeretetteljes ragaszkodásunkat. Mindez üdvözülésünkön keresztül maradandóvá, enyészetlenné, örökkévalóvá válik az Atya akaratába és szeretetébe való visszavonhatatlan beleolvadás által. — *b)* Kiegészíti mindezt a tudat, hogy mint Krisztus mondja, «az Atyát mint egyedül igaz Istent» ismerjük meg. Egyedül Isten; és Őkívüle nincs más örökkévaló, aki a lelket boldogítani tudná. Egyedül igaz Isten; és Őkívüle nincs más örökkévaló, akiben a lélek önnön megszakíthatatlan folytonosságát, örökkévalóságát találná meg. Az Atya ismerete tehát az örökélet forrása és az emberi teremtmény örökkévaló léte-

zésének kiinduló pontja. — *c)* Az örökélethez még hozzátartozik, hogy «megismerjük Azt, Akit az Atya küldött, Jézus Krisztust». Az örökélet beteljesüléséhez nem elég, hogy az Atyát ismerjük, ismernünk kell küldöttjét a Fiút, Jézus Krisztust is. Őt, mint az Atya egylényegű hasonmását, dicsőségének megszemélyesült visszfényét és önmegismerésének megszemélyesült és megtestesült kifejezését, mint Igét ismerjük meg. Ebbe az ismeretbe a megtestesült Ige szent Embersége is bele van vonva, ami végtelen nagy előnyt jelent, mert Krisztus szent Embersége megdicsőülésében emberi természetünk örökkévaló szublimációjára, (lélekkel telítésére) is reáismerünk. — Az Atya-Isten és a Fiú-Isten örök üdvösséget fakasztó ismeretéhez csakis a megtestesült Ige szent Emberségén keresztül jutunk el. Következésképen Krisztus emberi egyéniségének szemlélete is hozzátartozik az örökélet előfeltételeihez és annak beteljesüléséhez.

Elhatározás: Áldozócsütörtöki lelki élményemet azáltal mélyí-

tem el, hogy az örökéletet is szemlélem és Krisztus tanításának megfelelően mindinkább törekszem az Atyát és a Fiút megismerni és ezáltal közeledni az örökkévalósághoz.

3.

«Én Őérettük könyörgök; nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál; mert ők Tieid: és az Enyémek mind Tieid, és a Tieid Enyémek, és Én megdicsőültem bennük.» (U.o.)

Ünnepi élményünket betetőzi Krisztus örökszép főpapi könyörgése, amelyet minden nehézség nélkül, és ezt a liturgia meg is teszi, azokkal a szavakkal lehet összeegyeztetni, amelyekkel Krisztus az Olajfák hegyén búcsúzik tanítványaitól. A Feltámadott főpapi könyörgéséből a következő gondolatokat tesszük magunkévá : — *a)* «Őérettük» könyörög, az emberekért ,«akiket az Atya Neki adott». Ők az övéi, Hozzá tartoznak és legönzetlenebb szeretettel gondol rájuk. Sohasem tudjuk kellőképen meghálálni, hogy a misztikus Krisz-

tus-test tagjai és a mennybement és eltávozott Krisztus örök főpapi könyörgésének tárgya vagyunk. Érettünk könyörög, imádkozik, fohászkodik és számunkra nyeri meg az Atya kifogyhatatlan jósága kegyelmi ajándékait. — *b)* «Nem a világért» imádkozik a Feltámadott, mert Őközötte és a világ között oly ür tátong, amely áthidalhatatlan. (Lásd II. kötet, 355—358. oldal.) Krisztus ennek következtében nem vesz tudomást a világról, és ha kivételesen mégis megteszi, akkor csak azok kedvéért, akik Őhozzá tartoznak, főpapi imádsága tárgyát képezik, de Isten-akarta hivatásuk által a világban vannak és ott teljesítik kötelességüket. — *c)* Főpapi imádságát azzal indokolja meg, hogy azok, akikért könyörög az Atyáé és Ő, a Fiú őbennük mint elismerésreméltó hasonmásában és isteni Arculatának visszfényében dicsőül meg.

Elhatározás: Krisztus folyton könyörög érettem, és ezáltal is elmélyíti a közöttünk fennálló kapcsolatot. Jó volna talán a fölött gondolkodnom, hogy mivel viszo-

nozzam az értem könyörgő Krisztus szeretetét, és hogyan alakítsam imaéletemet, hogy az méltó válasz legyen a Feltámadott főpapi könyörgésére.

Áldozócsütörtök utáni szombat.

Az Eltávozott örökséget hagyott hátra, és küldetést adott. Ezt szemléljük az ünnep Evangéliuma alapján. A fősúlyt a következő igazságokra fektetjük : 1. Az igehirdetés. 2. A hit és keresztség által eszközölt üdvösség. 3. Isten együttműködése.

1.

«*És mondá nekik: elmenvén az egész világra, hirdessétek az Evangéliumot minden teremtménynek.*» (Evangélium.)

A fentebb idézett szavakban találjuk meg az Eltávozott nagy örökségét, a küldetést, melynek célpontja : «praedicare» — az igehirdetés. Ennek alapvető jellemvonásai a következők : — *a)* Az igehirdetés élő szó, eleven ige ; mindent kidomborító közvetítője pedig az apostoli egyéniség. *α)* Első-

sorban élő szó, amely mint Krisztus igéjének ismétlése, körülírása, magyarázata és megvilágítása szívből jön és szívre hat. Lüktető élet, meleg valóság és megcáfolhatatlan őszinteség van benne. Szó: mert ige; mint olyan, felvilágosít és tanít. Élő szó: mert nemcsak eleven emberi életből fakad, hanem mindazokban, akikhez eljut, életet fakaszt. *β)* Közvetítője, eszköze az élő szónak az apostoli egyéniség. Feladata azonban nemcsak a közvetítésben, a szó fizikai és értelmi kimondásában rejlik. Nem elég a szót kimondani, az igét hirdetni; annak jelentőségét, mély értelmét ki is kell domborítani. Erre csak az Ige világossága által irányított, bensőleg kiforrott, apostoli lelkületre alapított, isteni szeretettől átizzott, Isten által kiválasztott és megbízott egyéniség képes. Egyéni tulajdonságaival, sajátságaival, értékével, temperamentumával, odaadásával és azon megmagyarázhatatlan valamivel, — ami az egyéniség soha meg nem ismétlődő, tehát egyedül álló lényegét képezi, — működik közre, hogy a kimondott

igének súlya legyen, a lelkek mélyére hasson, ott mint reális élet testet öltsön és az üdvösséget eszközölje. — *b)* Az igehirdetés tökéletességéhez hozzátartozik még a meggyőződésből fakadó és meggyőző erő. Minden attól függ, hogy mily hangsúllyal, tűzzel, nyomatékkal mondjuk ki az igét és hirdetjük Krisztus tanítását. Kell, hogy az ige természetfeletti hullámzásával együttrezegjen önnön egyéni meggyőződésünk; és kell, hogy az ige áradatával egy ritmusban áradjon a lelkek felé mélységes hitünk, amely emberileg szólva egyedül ad nyomatékot és súlyt igehirdető munkásságunknak és vezet eredményhez. Meggyőződésből meggyőződés fakad. Tűz tüzet gyújt. Világosság világosságot teremt és hit hitet szül. Sohase tévesszük szem elől, hogy csak a meggyőződésből fakadó igének van meggyőző ereje. — *c)* Tökéletesíti mindezt az igehirdetésnek szentelt és általa kitöltött egyéni élet. Ez talán egyike a legsúlyosabb érveknek. Az ige hirdetője az ige által, az igének, az igében és az igéért él. Benne találja élete

megszentelését és munkássága minden szempontból gazdag tartalmát. A lelkekhez a kimondott igén kívül ezen élet erkölcsi súlyát viszi magával, és így segíti elő az ige-közvetítette megtermékenyülést és alapozza meg az általa fakasztott hitet.

Elhatározás: Két kézzel nyúlok az Eltávozott öröksége után és vállalom a küldetést. Nem húzódozom és nem állok félre, ha az igehirdetés munkájáról van szó; és nem zárom be magam mögött az ajtót, ha feltételezem, hogy a legjelentéktelenebb munkát éppen nekem kell vállalnom. Itt nem jelentéktelenségről, hanem az ige dicsőségéről van szó. Ebben a vonatkozásban tehát minden nagy, fontos, szent; és (mint pap, szerzetes vagy világi) legnagyobb örömmel vállalom az igehirdetésben a szolgai munkát is és nem átallok az isteni ige cselédje lenni.

2.

«Aki hiszen és megkeresztelkedik, üdvözül; aki pedig nem hiszen, elkárhozik.» (Evangélium.)

Az Eltávozott nagy öröksége csalhatatlan hatással eszközli az üdvösséget ha — *a)* a lelkek befogadják az igét, közvetítésével Istenhez fordulnak, és Benne hisznek a rendületlen meggyőződés értelmében. Az ige üdvösségünket tehát csak akkor eszközli, ha nyomában valóban felfakad a hit. — *b)* A hit kicsendülése és beteljesülése a nélkülözhetetlen «baptisma» — keresztség legyen. Ez elkerülhetetlenül szükséges, mert a baptisma természetfelettivé teszi a hitet a kegyelmi élet megindítása és a természetfeletti világrendbe való belekapcsolás által. — *c)* Ezenkívül lehetővé teszi a hitből fakadó eszményi életkép és a hit által szemléltetett krisztusi Arculat követését, mert kegyelmet közvetít és természetfeletti erővel ajándékoz meg.

Elhatározás: Én sem kerülhetem el a hitet és az azt beteljesítő keresztséget. Részesültem

ugyan már mind a kettőben, de most megállok egy pillanatra és afelett gondolkodom, hogy nincs e baj hitem körül és hogy, mint már többször feltettem magamban, feleleveníttettem-e a keresztségben kapott, egész életemre kiható kegyelmet? Azonkívül azzal is foglalkozom, hogy miként teljesítettem eddig keresztségben tett fogadalmamat. Erre szükség van, mert csak élő hitben és eleven keresztségben találom üdvösségemet.

3.

«*Azok pedig elmenvén (apostolok), prédikálnak mindenütt, velük együtt munkálkodván az Úr és a beszédet megerősítvén.*» (U. o.)

Az Eltávozott öröksége végtelenül termékenynek bizonyult, mert az igehirdetés nyomában — mint tudjuk — új embertípus alakult. Ez azonban — és ezt jól jegyezzék meg mindazok, akik az igehirdetés szolgálatában állanak, — már nem emberi be-

folyásra vezethető vissza, hanem kizárólag az Úr műve. — *a)* Az igét emberek hirdetik és emberi egyéniségek domborítják ki. A lelkeket elárasztó világosság és az annak nyomában fakadó tiszta megértés, amely az ige tanítását magyarázza, az Úrtól jön és az Úr csodálatos erejével érinti a lelket. — *b)* Egyúttal — és ez szintén az Úr keze alkotása, — átalakítja, ellentállóképessé, acélossá és a jóban összpontosulttá teszi az akaratot és — *c)* miután szeretetből fakad és szeretetből szólal meg, tüzet fakaszt, izzásba hoz, és új, a régitől teljesen eltérő lelkiséget alakít. Az Evangéliumban előforduló, az apostolok munkásságát «kísérő csodajelek» csak másodrendű segédeszköz, melynek megindokolása főleg abban áll, hogy a bámészkodók serege és az apostolokat körülálló közömbösök tömege előtt Isten mindenhatóságának dicsőségét ragyogtassa fel. — Tehát minden lelket átalakító és új, kegyelemteljes embertípust alakító erő Istentől jön. Ez az Eltávozott örökségének ragyogóan fényes kicsendülése.

Elhatározás: Az Eltávozott nagy örökségét én is értelemmel fogadom és kezelem. Ha hivatásom szerint igehirdető vagyok, akkor könyörögve könyörgök az Úrhoz, hogy működjön velem közre, mert különben igehirdetésem, Szent Pál szerint, «csengő érc és zengő cimbalom» lesz. Ha pedig csak közvetve kell az igét hirdetnem és magam is másnak igehirdetésére vagyok utalva, akkor szintén kérem az Urat, hogy igehirdetésemet megtermékenyíteni kegyeskedjék, és emellett az isteni ige lelkem talajába került vetőmagját megáldani és sarjadzó életre kelteni méltóztassék.

Áldozócsütörtökre következő, húsvét utáni hatodik vasárnap.

A mai szentmise Introitusa plasztikusan vázolja az Eltávozottal való kapcsolatunkat. A liturgikus szöveg gondolatbőségéből a következő pontok magaslanak ki: 1. A kiáltó szózat. 2. A szív hangja. 3. Az isteni Arculat keresése.

1.

«Halld meg, Uram, szózatomat, mellyel Hozzád kiáltok, Allelúja.» (Introitus.)

A Mennybementelt nem tudjuk elfeledni. Vele való kapcsolatunk minden távolság ellenére végtelenül élénk és termékeny. Az Introitus szövege nagy megértéssel, rendkívüli finom lelki tapintattal vázolja e kapcsolatok lényegét és elsősorban «kiáltó szózattal» hasonlítja őket össze. — *a)* Az Eltávozottal való kapcsolatunkat azzal kezdjük, hogy «Hozzá kiáltunk», vagyis a hangsúlyt az imaéletre, a Velevaló kegyelemteljes társalgásra, beszélgetésre és lelki közeledésre fektetjük. Kapcsolatunkat azáltal tartjuk fenn és mélyítjük el, hogy komoly imaéletet élünk és annak gazdag változatosságával tesszük elevenné természetfeletti életünket. Imaéletünkbe mindent belekapcsolunk: egyéni imáinkat, amelyek a szív és a lélek különböző megmozdulásaiból fakadnak; a közösség keretében végzett imánkat, amely együtthullámzik a misztikus Krisztus-test érdemteljes

imaáldozatával (breviárium, zsolozsma nyilvános istentisztelet stb.) és a szentmiseáldozat szakrális cselekményébe való belekapcsolódásunkat. Ezzel alapozzuk meg, tesszük hathatóssá és változatossá imaéletünket, melynek fontos szerep jut továbbalakulásunkban. — *b)* «Kiáltásunk» vagyis imaéletünk «szózat». Annyiban szózat, amennyiben sok élet, szívből fakadó élő hang van benne. Ezt a legőszintébb, Krisztushoz ragaszkodó s a Vele való kapcsolatokat megszilárdító szeretet tüzesíti át és teszi lendületessé. — *c)* Mint szózat méltóságteljes megnyilvánulás, nem közönséges megszólalás, mert imaéletünk szózatába az isteni méltóságot megillető és megörvendeztető ünnepélyes hangulatot fektetjük bele, amit egyébként azért is megteszünk, mert ezáltal kiszakadunk a mindennapi élet szürkeségéből és imádságunkat sokkal tökéletesebben, Istennek tetszőbb módon végezzük. — *d)* Imaéletünk szózata — és ez már a kifejezésben is benne foglaltatik, — ünnepélyes alaphangulatának megfelelően tökéletes formához

van kötve. A formát, mint a külső kifejezés örökszép eszközét, a plasztikus formák nagy mestere, az évezredes tapasztalattal rendelkező liturgia alkotta. Az elmult két évezred alatt elég alkalma volt tapasztalatokat gyüjteni, a lelkek mélyébe tekinteni, a szív leghalkabb hangjait meghallani, és oly formákat keresni, amelyek ezen finomságnak megfelelnek és azt tökéletesen kifejezik. A liturgia páratlan sikerrel alkotta meg a legkülönbözőbb formákat, hogy változatosságukkal örvendeztesse meg az imádkozó lelket és könnyítse meg a benne végbemenő Isten felé fordulás (imádság) tökéletes kifejezését. Imaéletünket ennek megfelelően alakítjuk, és nagy gondot fordítunk arra, hogy magánimádságaink is megüssék a liturgikus mértéket és a liturgikus formák igénybevételével tökéletes kifejezése legyenek annak, amit szívünkben érezünk és lelkünkben átélünk, midőn imáinkban Istennel beszélgetünk. (Tanulmányozzuk lelkiismeretesen a liturgikus imaformákat, tanuljunk meg a zsoltárok nyelvén

beszélni és mélyítsük el ebbeli ismereteinket, vagyis liturgikus kultúránkat.) — *e)* Imaéletünk, mint lelkünk Isten zsámolyáig elható kiáltása, meghallgattatásért, viszonzásért, a kapcsolatok kölcsönösségéért esdekel. Az előbb említett feltételek betartása mellett eléri célját és Istennel való kapcsolatainkat oly tökéletesen mélyíti el, hogy a leghathatósabb kegyelmi bőség forrásává válnak.

Elhatározás: Imaéletem Isten trónzsámolyáig elható, a szeretet sóvárgásából fakadó kiáltás és tökéletes, klaszszikus formákhoz kötött ünnepélyes szózat legyen. Ennek megfelelően alakítom át imaéletemet és törekszem annak elmélyülésére. Különös gondot fordítok arra, hogy mindennapi imaszolgálatomat: mind a közösséggel végzett, mind magánéletemhez tartozó imámat, jól megfontolt napirend szerint végezzem és ezáltal szervezzem meg újra imaéletemet.

2.

«Neked szól szívem, Téged keres tekintetem, a Te arcodat keresem, Uram.» (U. o.)

Az imaéleten a szív hangja rezeg végig. Imádságunk sohasem lehet üres forma, hideg megszokás vagy fagyos beleilleszkedés a közösség életébe. Imádságunk több legyen : a szív élete. — *a)* Imaéletünk csak akkor értékes és vezet lelki megtermékenyüléshez, ha benne a szív szólal meg. Legyen benne sóvárgó vágyakozás, szeretetteljes szemlélet, örvendező, allelújás Isten felé áradás. Legyen mindig üde, közvetlen és csak a szív nyelvén beszéljen. Legyen klasszikus kifejezése a szív bensőséges életének, és akkor mindig lesz új, őszinte és fontos mondanivalója. — *b)* A szív «Neki» vagyis az Eltávozottnak szólal meg. Jó izlésről tesz tanúságot és bizonyítja, hogy nem kis igényei vannak. Végtelenül exkluzív, mert nem mindenkinek szólal meg és a kifejlődött jó izlés biztos kezével válogatja meg azokat, akiknek megszólal. Ezek között első helyen természetesen Isten áll. Annak

ellenére, hogy szív és érzelem ; rendkívüli józanságról tesz tanúbizonyságot, amennyiben boldogságát csak ott keresi, ahol tényleg meg is találja : az örökkévalóban, a végtelenben, tehát Istenben. Ez a szentek imaéletének alapja és ez teszi benső életüket, lelkületüket természetfeletti vallásos élményeik sokaságát oly végtelenül változatossá és aranyozza be napsugaras boldogsággal. — *c)* Mindennek kiegészülése a fent idézett «kereső tekintet», amely az isteni Arculat örökszép vonásait tanulmányozza. Ezalatt a szemlélődést, a mi esetünkben a liturgikus elmélkedést kell érteni, amely folyton Isten közelében tart, tökéletességének szemléletére késztet, mindig jobban feltárja annak szépségeit és ezáltal — tekintettel az örök isteni szépség kimeríthetetlenségére, — mindig újat talál, megindokolja folyton változó, újnál is újabb meglátásait, táplálja istenszeretetünket és ezáltal lendületessé, elevenné, szinessé és kifogyhatatlanná teszi imaéletünket.

Elhatározás: Az Úrral mindig a szív nyelvén beszélek, és a fő-

súlyt arra fektetem, hogy minden imádságomban — tehát nemcsak magánimáimban — a szív szólaljon meg s hangja érvényesüljön. Nemcsak lélekkel és értelemmel imádkozom (Kor. I. 14., 15.), hanem szívvel is, hogy annál jobban hasson a Feltámadott szentséges Szívére.

3.

«*A Te arcodat keresem Uram.*» (U. o.)

Az Introitus szövege által említett isteni Arculat keresése a mi esetünkben feltétlenül elmélkedést és szemlélődést jelent. Ezzel mégegyszer kell foglalkoznunk, hogy a liturgikus elmélkedés fontosságáról és jelentőségéről annál tökéletesebben meggyőződjünk. — *a)* A liturgikus elmélkedés egyik előnyét abban látjuk, hogy az isteni Arculatban mindig új és új, finom és úgyszólván elrejtett vonásokat fedez fel, amelyek annyira finomak, hogy nagyon könnyen elkerülik az elmélkedéshez nem szokottak és

felületesek figyelmét. Ezen elrejtett arcvonások tökéletesítik istenfogalmunkat, elmélyítik az Úr ismeretét és lényegesen hozzájárulnak ahhoz, hogy ezeket is átvegyük lelki kialakulásunk programmjába, és velük tökéletesítsük Istenhez való hasonlóságunkat. — *b)* A liturgikus elmélkedés a folytonos és tökéletes istenszemlélet és a nemes istenközelségben való tartózkodás közvetítésével tüzet gyújt a lélekben és azt megszakítás nélkül táplálja. Tökéletes istenfogalmat közvetít és mindinkább elmélyíti az Úr ismeretét, tehát az örök szépség legfényesebb megnyilvánulásait szemlélteti az elmélkedővel és ezáltal mindig nagyobb szeretetre késztet. Egyszóval: tüzet gyújt a lélekben és azt úgy táplálja, hogy az elmélkedésben rejlő folytonosság által bennünk felgyúlt szeretetet újonnan, más szempontból és más megvilágításban indokolja meg. — *c)* A liturgikus elmélkedés a szeretet tüzét táplálja, és ezáltal folyton feszültségben, lendületben tart. Az értelmet folyton új gondolatokkal és meglátásokkal gazdagítja, a szívet

mindig új élményekre készteti, az akaratnak mindig új legyőzni és kialakítani valót ad és az egész embert arra kényszeríti, hogy minden erejével Isten útjait járja és Őhozzá közeledjen. — A liturgikus elmélkedés az isteni Arculat szemléletében merül el, új meglátásokat közvetít, tüzet gyújt és ezáltal mélyíti el a lelkiéletben nagy szerepet játszó imaéletet.

Elhatározás: Az isteni Arculatot én is vonásról-vonásra tanulmányozom, hogy mindig újat fedezzek fel benne és ezáltal tegyem lelkiéletemet változatossá. Teszem ezt a mindennapi liturgikus elmélkedés által, amelyet mindig tökéletesen végzek, soha el nem mulasztok, és amelyből mindazt az erőt és irányítást merítem, amely lehetővé teszi, hogy egész napom tökéletes istenszolgálat és imaáldozat legyen.

Áldozócsütörtök utáni hétfő.

A vasárnapi szentmise könyörgései alapján az Eltávozottal való kapcsolatunk lelki feltételeivel ismerke-

dünk meg. Erre nagy súlyt kell fektetnünk, mert ezáltal sokkal jobban tudjuk elmélyíteni a kapcsolatokat, amelyekből valóban nagy kegyelmi bőség fakad. A feltételek a következők: 1. Hódoló akarat, 2. Hathatós égi kegyelem. 3. Kitartás a hálaadásban.

1.

«Mindenható örök Isten, tedd meg, hogy Irántad mindig hódoló akarattal viselkedjünk és Fölségednek mindig őszinte szívvel szolgáljunk.» (Kollekta.)

A hódoló akarat az első feltétel, amelynek beteljesülésétől az Eltávozottal való benső lelki kapcsolatunk sorsa függ. Nagy súlyt kell fektetnünk arra, hogy lelkiéletünkből a «devota voluntas», a hódoló akarat ne hiányozzon, és jelentőségének megfelelő szerepet játsszon. — *a)* Elsősorban tényleg akarat legyen, és nem habozó tétovázás, nevetséges bizonytalanság és elpuhult határozatlanság. Az Eltávozottal való kapcsolat csak akkor válik termékennyé és hat ki további kialakulásunkra, ha acélos, elszánt és

férfias, öntudatos és konzekvens akarat van bennünk, amely minden erejét az elérendő célban összpontosítja és nem fél az akadályoktól. — *b)* Az akarat alárendelt legyen, és nem önfejű, necsak saját elgondolásait kövesse. A Kollekta azt mondja, hogy ez az akarat «devota,» tehát hódol, odaadja magát és a tökéletes alárendeltség jegyében áll. Akaratunkban következőleg végtelen sok fegyelem legyen, mert csak az képesít arra, hogy mindenben alávessük magunkat Isten akaratának, azt válasszuk cselekvéseink legfőbb zsinórmértékéül. — *c)* Akaratunk Isten felé irányuljon, Őbenne összpontosuljon minden ereje, az Ő útjait járja, az Ő akaratához simuljon és az ő elgondolását valósítsa meg. Ezt kívánja meg a Kollekta, mikor azt mondja: «Isten, tedd meg, hogy irántad mindig hódoló akarattal viselkedjünk». — *d)* Akaratunkból a folytonosság se hiányozzék, mert a Kollekta is azt mondja, hogy «mindig hódoló akarattal viselkedjünk», ami annyit jelent, hogy e viselkedés a folytonosság jegyében áll, és nem ismer

megszakítást. — *e)* A hódoló akarat mögött a Kollekta felszólítása szerint a szív őszintesége áll, amely nem keres egyebet, mint Isten nagyobb dicsőségét; és elég gazdag ahhoz, hogy áttüzesítse akaratunkat és a legnagyobb teljesítményekre képesítse. — Az Eltávozottal való kapcsolatunk szolgálatába elsősorban a hódoló akaratot és az akarat hódolatát állítjuk, és ezen sziklaszilárd alapra fektetjük kapcsolatunk további alakulását.

Elhatározás: Istennek férfias akaratommal kívánok hódolni és feltétlen hódolatomat az elszánt akarat erejére alapítom. Nagy gondot fordítok akaraterőm acélosítására és féltékeny éberséggel őrködök afelett, hogy akaraterőmet semmi sem gyengítse. Ennek nagy fontosságot tulajdonítok, mert tudom, hogy a lelkiéletben is, a feltételezett kegyelmen kívül, minden az akarattól függ.

2.

«Ezek a szeplőtelen adományok tisztítsanak meg minket, Urunk, és lelkünknek szerezzenek hathatós égi kegyelmet.» (Szekréta.)

Az Eltávozottal való kapcsolatunk elmélyülésének további feltétele a «vigor gratiae», a kegyelem eleven termékenysége. Ez természetesen a kegyelmi kihatásokra vonatkozik, amelyekkel kapcsolatban tudjuk, hogy minden tőlünk függ. A kegyelem ugyan mindig termékeny, erőteljes és hathatós, de csak akkor hat, ha az, akit látogatásával kitüntet, helyesen bánik vele és megfelelően használja ki a benne rejlő erőt. — *a)* A kegyelem legyen eleven bennünk, éspedig lendületes együttműködésünk által. Minél elevenebb, ruganyosabb és mozgékonyabb életalakításunk, annál elevenebb, ruganyosabb és mozgékonyabb a cselekményeinket és teljesítményeinket kiegészítő, tökéletesítő kegyelem. Amely mértékben növekszik önnön lelki elevenségünk és mozgékonyságunk, ugyanazon mértékben növekszik a kegyelem elevensége és mozgékony-

sága is. — *b)* A kegyelem legyen erőteljes: komoly és elszánt erőfeszítés által. Minél nagyobb és ellentállóképesebb az erőfeszítés, annál nagyobb és erőteljesebb a kiegészítő kegyelem. — *c)* A kegyelem kiindulópontja elsősorban az Eucharisztia legyen, amennyiben kegyelmi világunkat az eucharisztikus áldozat végtelenségéből tápláljuk. — *d)* A kegyelmi bővelkedés — amely olyannyira elmélyíti az Eltávozottal való kapcsolatot, — lesz lelkünk gazdagsága, és a benső, valódi érték, amelyen oly nagy szeretettel nyugszik meg Isten tekintete.

Elhatározás: Életemben én is a kegyelem termékenységére és mozgékonyságára, elevenségére fektetem a fősúlyt. Nemcsak azon vagyok, hogy minél több kegyelmet szerezzek, hanem azt is szem előtt tartom, hogy e kegyelem kihatásait lelkes és hűséges együttműködésem által fokozzam és tökéletesítsem.

3.

«Add meg, kérünk, Urunk, hogy mi, akik szent ajándékoddal elteltünk, a hálaadásban mindig kitartsunk.» (Posztkommúnió.)

Az Eltávozottal való kapcsolatunk csak akkor válik tényleg reális valósággá, ha megfontoljuk a Posztkommúnió felszólítását, és állhatatosak vagyunk a hálaadásban. — *a)* Már az is nagy kegyelem, hogy beismerjük és megértjük, mily sok leróni valónk van az Eltávozottal szemben. Ezzel kapcsolatban nemcsak az alapvető kegyelmekre gondolunk, mint a megváltás, megszentelés stb., hanem a mindennapi élet, az évek hosszú során keresztül megnyilvánuló kisebb-nagyobb kegyelmi kihatásokat is szem előtt tartjuk, mégpedig abban a tudatban, hogy ezeknek a lelkiéletben oly nagy szerepet játszó össszesége hatalmas és felbecsülhetetlen energia-mennyiséget tesz ki. — *b)* Ezzel szemben csak egy beállítás lehetséges, amit egyébként a vasárnapi Posztkommúnió is hangoztat, éspedig: a jótéteményekért teljesített hálaadás. Csak ezáltal érdemel-

jük ki az Eltávozottal való kapcsolat további elmélyülését, a jóban való megszilárdulásunkat és azokat a kegyelmeket, amelyeket a jövőben sem nélkülözhetünk. — *c)* Magától értetődő hálaadásunkat azzal tesszük tökéletessé, hogy nagy gondot fordítunk életalakításunkra, és Krisztus őszinte követése által bizonyítjuk, hogy nem voltunk egészen méltatlanok a reánk pazarolt kegyelmi ajándékokra.

Elhatározás: A hálaadásban feltétlen állhatatos akarok lenni, és életem egy pillanatában sem feledkezem meg arról, hogy mivel tartozok Istennek. Hálaadásomat azáltal teszem termékennyé, hogy nagy gonddal tökéletesítem életalakításomat, és minden erőmből azon vagyok, hogy Krisztust komolyan kövessem.

Áldozócsütörtök utáni kedd.

Azáltal, hogy Krisztus mennybe ment és eltávozott tőlünk, mi sem változott helyzetünkön : úgy kell Neki tovább szolgálnunk, mintha a nagy

változás be sem következett volna. E szolgálat alapelemeire Szent Péter tanít meg a vasárnapi Szentleckében, amelyben azt kívánja tőlünk, hogy: 1. okosak legyünk, 2. imában virrasszunk, 3. a kölcsönös szeretetet gyakoroljuk.

1.

«Szeretteim: Legyetek okosak.» (Szentlecke.)

Az apostolfejedelem által kötelességgé tett okosság (prudentia) a keresztény életalakítás alapvető törvénye. Ennek jelentőségét a kinyilatkoztatás szent könyvei domborítják ki. — *a)* A keresztény okosság kiindulópontja és alapja az őszinte istenfélelem. (Jób 28, 28; 110, Zsolt. 10.) — *b)* A keresztény okosság Istentől származik, és az Úr ajándéka. (Péld. 2, 6.) — *c)* Ezenkívül mindennek értéke. (Péld. 8, 11.) — *d)* Alázatos, vagyis a józan tárgyilagosság jegyében áll. (Péld. 11, 2.) — *e)* Erőt ad, és kimeríthetetlen erőforrás. (Préd. 7, 20.) — *f)* A keresztény okosság forrása Isten igéje, és ez méltó módon világít rá nagy jelentőségére. (Sir. 1, 5.) — *g)* Lényege Isten

szeretete. (Sir. 1, 14.) — *h)* Szellemiséget alakít, és a keresztény lelkiség tengelye. (Ef. 1, 17.) — Egyszóval oly érték, melynek birtoklásáért minden áldozatot meg kell hozni. Értsük meg Szent Péter felszólítását, és jegyezzük meg magunknak, hogy csak akkor üdvözülünk, ha a keresztény okosság törvényeire alapozzuk életünket.

Elhatározás: Ez nekem is szól, és én nem átallom megkérdezni lelkiismeretemet, nem volna-e szükségem több okosságra? Továbbá azt is megkérdezem, menynyiben vétettem az okosság törvénye ellen, miért nem törődtem vele jobban és miért nem törekedtem követelményeinek tökéletesebben megfelelni?

2.

«*Virrasszatok imádságban.*»
(U. o.)

Szent Péter felszólításának megfelelően imádságos lelkületet alakítunk magunkban, és ezt abban a tudatban tesszük, hogy az imádságos lelkület a keresztény élet gerince. E

lelkület szépségeit a kinyilatkoztatás szent könyvei alapján a következőkben szemléljük: — *a)* Az imádságos lelkület kiindulópontja és alapja az alázatosság. (Jud. 9, 16; Zsolt. 101, 18.) — *b)* Az imádságos lelkület lényege az áldozat (140, Zsolt. 2.), mert a kinyilatkoztatás az imádságot az engesztelő áldozattal hasonlítja össze. — *c)* Imádságban rejlik a lélek megigazulása (Péld. 15, 29.) és — *d)* a valódi bensőséges szemlélet. (Zak. 12, 10.) — *e)* Az imádságos lelkület nem kedveli a szóbőséget, és inkább szívvel mint szájjal szól Istenhez. (Sir. 7, 15.) — *f)* Ereje, és sikere alapja a türelem és a kitartás. (Rom. 12, 12.) — *g)* A lélek öröme. (Fil. 1, 4.) — *h)* Megszenteli az életet. (Ti. I. 4, 5.) — *i)* Erejével mindent elér (Jak. 5, 16.) — *j)* és megszenteli az életet, tehát az életszentség alapja. (Jel. 5, 8.) — Az imádságos lelkületet, és annak kihatásait tökéletesebben — mint azt a Szentlélek a kinyilatkoztatás könyveiben teszi — vázolni valóban nem lehet. Ezek az igazságok lebegjenek szemünk előtt, midőn imádságos lelkületünk kialaku-

lásáról gondoskodunk és annak megfelelően alakítjuk további kibontakozását.

Elhatározás: «Imában virrasztani» én is sokat fogok, vagyis kellőképen gondoskodom imádságos lelkületem tökéletes kialakulásáról. Imádságos lélek akarok lenni, és ezzel a hathatós fegyverrel a kezemben küzdöm majd végig az élet küzdelmét, hogy elérjem célomat és részem legyen az örök megdicsőülésben.

3.

«*Mindenekelőtt pedig kölcsönös szeretettel legyetek egymás iránt szüntelenül.*» (U. o.)

A kölcsönös szeretet és annak gyakorlata a keresztény élet apotcózisa és legragyogóbb ékessége. Erre már azért is nagy súlyt kell fektetni, mert az Eltávozott a szeretettől teszi függővé üdvösségünket. — *a)* A szeretet kiindulópontja és alapja azon fölényes erő, melynek semmi sem tud ellentállni, és amely a halált is megtöri. (Én. én. 8, 6.) — *b)* A szeretet ezenkívül

mindent összeforrasztó, felbonthatatlan kötelék. (Oz. 11, 4.) — *c)* A folytonosság jegyében áll, és külön, Isten előtt nagyon kedves állapotot teremt. (Ján. 15, 10.) — *d)* Minden megnyilvánulásában tökéletesen őszinte, és sem hamisságot, sem kétértelműséget nem tűr meg. (Róm. 12, 9.) — *e)* A törvény beteljesülése, amelyben minden benne foglaltatik. (Róm. 13, 10.) — *f)* Enyészetlen és örök, tehát minden szempontból felette áll az idő változandóságának. (Kor. I. 13, 8.) — Az isteni kinyilatkoztatás bőségesen közvetíti nekünk a keresztény szeretet összehasonlíthatatlan szépségeit. Ezekre a szavakra gondoljunk, és a bennük felragyogó igazsággal foglalkozzunk, valahányszor szeretetről van szó és annak megvalósulásán fáradozunk.

Elhatározás: A kinyilatkoztatás világossága rávezetett arra, hogy szeretet nélkül nem érdemes élni; én pedig élni akarok, éspedig tökéletes életet, ennek következtében felteszem magamban, hogy komolyan szeretek és tökéletesen

gyakorlom a szeretet cselekedeteit. Teszem ezt minden irányban és minden vonatkozásban, mert feltétlen akarom, hogy szeretetem általános, igazságos legyen és ne ismerjen kivételeket.

Áldozócsütörtök utáni szerda.

«A szeretet befödi a bűnök sokaságát» — mondja Szent Péter a vasárnapi Szentleckében, és ezáltal alkalmat nyujt, hogy az Eltávozott legkedvesebb gondolatával és a kinyilatkoztatás alaptörvényével foglalkozzunk. Elmélkedésünket Szent Péter szavai alapján a következő pontokba foglaljuk össze : 1. A szeretet Istenben. 2. A szeretet visszfénye az emberben. 3. A szeretet bűnbocsátó ereje.

1.

«Mindenekelőtt pedig kölcsönös szeretettel legyetek egymás iránt, mert a szeretet befödi a bűnök sokaságát.» (Szentlecke.)

Szent Péter fentebb idézett szavai a szeretet dicshimnuszát magyarázzák. Ha az apostolfejedelem tanítását az

isteni kinyilatkoztatás többi részével egészítjük ki, akkor tökéletes képet nyerünk az Istenben megnyilvánuló szeretetről és annak lényegével ismerkedünk meg. A szeretetet ugyanis, amelyben végtelen bűnbocsátó erő rejlik, csak akkor fogjuk fel tökéletesen, ha elsősorban kiinduló pontjában, Istenben szemléljük: — *a)* Az Atyában, az örök Teremtőben, aki mint Isten önmagában véve szeretet (Kor. II. 13, 11.); szeretete azáltal nyilvánult meg, hogy fiaivá, gyermekeivé tette az embereket. (Ján. I. 3, 1.) A teremtés, a megváltás és a megszentelés, egyszóval Isten nemünk üdvösségére vonatkozó tervei és azok megvalósulása mind erre, az Atyában öröktőlfogva létező tökéletes szeretetre vezethetők vissza. — *b)* A második isteni Személy, Isten egyszülött Fia, a megtestesült Ige szintén tökéletes, kifogyhatatlan szeretet. *α*) Szeretete elsősorban feszültséget okoz, «sürget minket» (Kor. II. 5, 14.), mondja Szent Pál, és ezáltal a benne rejlő termékenységet is vázolja. *β*) Minden tudás felett áll és minden isme-

retet felülmúl (Ef. 3, 19.), mert az isteni Igében található szeretet és az azzal való töltekezés a legmagasabb bölcseséget foglalja magában. γ) A végtelen és mindenre kiterjedő szeretet apoteózisa, csúcsteljesítménye Krisztusnak a Golgota magaslatán elszenvedett kereszthalála. (Ján. 15, 13.) — A szeretet a második isteni Személyben, a Fiúban szintén végtelen méretet öltött, melynek előnyeit mi, a megváltottak élvezzük. — *c)* A Lélekben, a harmadik isteni Személyben megnyilvánuló szeretetről Szent Pál, a nemzetek apostola beszél elragadóan. (Róm. 15, 30.) α) Elsősorban termékenységét domborítja ki, és megemlíti, hogy e szeretet minden szolgálatra kész. (Gal. 5, 13.) β) SzentJános ezt azáltal egészíti ki, hogy a szeretet végtelenségéről beszél, és felszólít, hogy maradjunk a szeretetben, mert akkor Istenben maradunk. (Ján. I. 4, 16.) γ) Ide fűzhetjük még Jeremiás (31, 3.) kijelentését is, amely szerint azok, akik szeretettel töltekeznek, örökkévalóságra tesznek szert. — A szeretet a Lélekben, a harmadik isteni Személy-

ben is az abszolút végtelen méreteit üti meg, és mint felénk áradó kegyelem, örök erőforrás.

Elhatározás: Az isteni kinyilatkoztatás nyomában alkalmam volt megismerni a három személyű egy Istenben és a három isteni Személyben öröktől fogva élő, cselekvő és a kegyelemteljes jótétemények közvetítésével felém áradó szeretetet. Ennek pazar világosságában könnyebben találom meg életem tengelyét, és belátom, hogy ez kizárólag az isteni szeretet, melynek különböző bennem való megnyilvánulásai képezik lelkem tökéletes életét.

2.

«*Mindenekelőtt pedig kölcsönös szeretettel legyetek egymás iránt, mert a szeretet befödi a bűnök sokaságát.*» (U. o.)

Az Istenben megnyilvánuló szeretet visszfényét az emberi teremtményben találjuk meg. Ennek a megismerése lényegesen tökéletesíti a szeretetről alkotott fogalmat és megkönnyíti

a szeretet kialakulását. — *a)* Szent Péter szerint a szeretet testvériségen alapul és a kölcsönös kiegészítés jegyében áll. (Róm. 12, 10.) — *b)* A nemzetek apostola azt is hangoztatja, hogy a szeretet sohasem tesz rosszat (Róm. 13, 10.), tehát a tökéletes életszentség jegyében áll. — *c)* Ezenkívül mindent magában foglal, összes cselekedeteinkre kiterjed (Kor. I. 16, 14.) és — *d)* a legtökéletesebb őszinteségen alapszik. (Kor. 2, 8, 24.) — *e)* A tökéletes szeretetnek az az előnye is megvan, hogy kötelezővé teszi a kölcsönös elviselést (Ef. 4, 2.), — *f)* «az igazságot a szeretetben» cselekszi (Ef. 4, 15.), ezáltal lelki megigazulásunkra törekvő cselekedeteinket alapozza meg és hatja át tüzével. — *g)* Mindennek kicsendülése Szent Pál szerint (Kor. 3, 14.) az, hogy a szeretet minden szempontból mindenekelőtt van, és mindenekfelett áll. — Az isteni szeretet visszfénye az emberben hatalmas méretet öltött, rendkívüli termékenység kiindulópontjává vált és páratlan értékes cselekedetekre késztetett. A visszfényen

meglátszik az eredet nagysága. A bennünk megnyilvánuló emberszeretet méltó hasonmása az Istenben öröktől-fogva élő tökéletes szeretetnek.

Elhatározás: Nem csekély dolog az isteni szeretet visszfényének lenni és annak ragyogását hordozni magamban. Van bennem elég bátorság ahhoz, hogy ezt is vállaljam, és minden erőmből azon vagyok, hogy tökéletes emberszeretetem méltó visszfénye legyen Isten örök szeretetének. Valahányszor embertársaimhoz közeledek, nekik szolgálok és rajtuk segítek, mindig erre gondolok; és úgy irányítom cselekedeteimet, hogy embertársaimat valóban az isteni szeretet éltető visszfénye érintse.

3.

«*A szeretet befödi a bűnök sokaságát.*» (U. o.)

Szent Péter szavaiból kitűnik, hogy a szeretetben végtelen bűnbocsátó erő rejlik. Ez, mint a tapasztalat bizo-

nyitja, felülmúlhatatlan, teljesen megbízható és minden szempontból nagy előmozdítója lelkiüdvösségünknek. A szeretetben rejlő bűnbocsátó erőt következőképen indokoljuk meg: — *a)* Alapja Krisztus szent akarata, amelyet a kinyilatkoztatásban, főleg az Evangéliumban ismerünk meg. (Máté 22, 40.) Krisztus akarata különösen Magdolna megtérésére vonatkozó szavakban nyilvánul meg (Luk. 7, 47.), amelyben Krisztus azt mondja, hogy Magdolnának azért bocsáttatik meg sok, mert sokat szeretett. — *b)* A szeretetben rejlő bűnbocsátó erő másik oka, hogy a szeretet Szent Pál szerint a törvény beteljesülése. (Róm. 13, 10.) Aki tehát szeret, az az egész törvényt megtartja, ennek következtében törvényhűséget tanúsít és — *c)* kiérdemli az Úr viszontszeretetét, amely az isteni szeretet irgalmával kezeli az emberi fogyatkozásra visszavezethető gyarlóságokat. — A szeretet bűnbocsátó ereje tehát felülmulhatatlan és azok, akik tényleg szeretnek, Isten irgalmával számolhatnak, és meg lehetnek győződve arról, hogy szerete-

tük mértékének megfelelően részesülnek Isten bűnbocsátó kegyelmében.

Elhatározás: Nekem már azért is okom van szeretni, mert nem tiszta a lelkiismeretem, és tudom, hogy sokat vétkeztem. Vétkeimet és azok következményeit azáltal óhajtom jóvátenni, hogy Isten kívánságának megfelelően hősiesen szeretek és ezt a beállítást életem minden megnyilvánulására kiterjesztem.

Áldozócsütörtök nyolcada.

Szent Péter a vasárnapi Szentleckében a kölcsönös kiegészülést vázolja, amelynek alakító ereje nagy eredménnyel működik a misztikus Krisztus-test közösségében, az Egyházban. Ennek alapvető vonásai a következők: 1. Az egyéni mérték. 2. A másokkal való közlés. 3. A jó sáfár.

1.

«*Mindegyiktek, amint kapta a kegyelmet, úgy közölje azt mással is, mint jó sáfárai az Isten sokféle kegyelmének.*» (Szentlecke.)

Szent Péter elgondolása az egyénileg kapott és a személyes szükségleteknek megfelelően kimért kegyelmi ajándékokból indul ki. Ezek elsősorban — *a)* mint Szent Péter mondja és Szent Pál is hangsúlyozza (Róm. 1, 5.) Istentől származnak. Minden kegyelem, minden adomány, minden képesítés Isten kezeiből jön, hogy lelkünket gazdagítsa és az isteni adományozó nagyobb dicsőségére váljon. — *b)* Isten ajándékai lelki életünket gazdagítják, minden jóra képesítenek (Róm. 12, 3.) és lehetővé teszik, hogy megfeleljünk Isten elvárásának és elérjük célunkat. — *c)* Egyéni szükséglet szerint és a közösség érdekeire való tekintettel, különböző adományokban részesülünk (Róm. 12, 6.), amelyek úgy vannak kiosztva, hogy mindegyikünk képes egyéni célját elérni és a misztikus Krisztus-test legkülönbözőbb igényeit kielégíteni. — *d)* Az adományok annyira változatosak és gazdagok, hogy teljességükből semmi sem hiányzik (Kor. I. 1, 7.), mert az isteni adományozó minden szükségletet előre

látott és arról eleve gondoskodott. — *e)* Az adományokban mindenki részesül, mert azok kimeríthetetlen gazdagsága kivétel nélkül mindenkire kiterjed. (Ef. 4, 7.) — *f)* Az adományok változatossága és azoknak összessége a közösségnek adatott és — mint már említettem — abból a célból, hogy a misztikus Krisztus-test különböző igényeit szolgálja (Kor. II. 8, 1.). — *g)* A misztikus Krisztus-test tagjainak legszentebb kötelessége az «ajándékot el nem mulasztani» (Zsid. 12, 15.), nehogy azokat «hiába fogadja» (Kor. II. 6, 1.) és roppant felelősséggel terhelje meg magát.

Elhatározás: A kegyelmi adományokban én is részesültem, és tudom, hogy azokat kamatoztatnom kell. Ezt azáltal teszem, hogy önnön lelki kibontakozásomat segítem elő, és minden erőmmel a misztikus Krisztus-test, a nagy keresztény közösség érdekeit szolgálom.

2.

«*Közölje azt mással is.*» (U. o.)

A kegyelmi ajándékok bőségében nemcsak azért részesültünk, hogy önnön lelki érdekeinket szolgáljuk, hanem, mint az előző pontban szemléltük, azért is, hogy a közösség jogos igényeit kielégítsük. — *a)* Szent Pál apostol ezt szolgálatnak nevezi (Róm. 15, 25.), és felszólít, hogy egymásnak a lélek szeretetével szolgáljunk (Gal. 5, 13.). Ezt úgy érti, hogy adományainkat és képességeinket testvéreink, felebarátaink, a misztikus Krisztustest tagjai szolgálatába állítsuk és ezáltal pótoljuk a hiányokat, amelyeket rajtuk észlelünk. — *b)* Önnön adományainkat tehát testvéreinknek adjuk, amennyiben érdekükben használjuk fel (Kor. I. 7, 7.), minek viszonzásául a többiek szolgálata által oly értékekben részesülünk, amelyek viszont nekünk hiányoznak. — *c)* Ezáltal teljesül be a legeszményibb kölcsönös kiegészítés. A misztikus Krisztus-testben ugyanis a különböző mértékekben kiosztott ajándékok a

kölcsönös szolgálat által egymást kiegészítik, s ezáltal alakítják a közös életet, amelyben az egyének is megtalálják megszentelésüket.

Elhatározás: Szívesen szolgálok kegyelmi ajándékaim felhasználásával embertársaimnak, és törekszem arra, hogy minden adományt javukra fordítsak és ezáltal fokozzam a kölcsönös kiegészítés termékenységét.

3.

«*Jó sáfárai az Isten sokféle kegyelmének.*» (U. o.)

A kegyelmi ajándékokat azért kaptuk, hogy azokkal az isteni Adományozó szándékainak megfelelően éljünk. Jó sáfároknak kell tehát lennünk, — mondja Szent Péter. Ezzel kapcsolatban fontoljuk meg, hogy — *a)* a helyes és Isten-akarta sáfárkodás megtermékenyíti az ajándékot, fokozza teljesítőképességét és növeli értékét. — *b)* A jó sáfárkodás ezenkívül nagy mértékben mozdítja elő a közösség javát, pótolja a különböző

tagokon észlelhető hiányt és jóváteszi annak következményét. Egyszóval tökéletes kiegészítést nyujt és megalapozza a közösség Isten-akarta teljesítőképességét. — *c)* A jó sáfárkodás végül érdemszerzéssel jár és megszenteli a sáfárkodó életét. Nagy érdem és szeretetteljes önzetlenség van abban, hogy kegyelmi adományaink használatát nem korlátozzuk önnön érdekeink szolgálatára, és velük úgy élünk, mintha azokat kizárólag mások érdekében kaptuk volna. E szent önzetlenség és a belőle fakadó cselekedetek megszentelik az életet, és méltóvá tesznek arra, hogy további adományokban és a meglevők fokozásában részesülünk.

Elhatározás: Jó sáfár akarok lenni és minden szempontból a kegyelmi adományok fönséges célját tartom szem előtt. A misztikus Krisztus-test életére gondolok és annak igényeit elégítem ki. Egyébként pedig az Úrhoz fohászkodom, hogy szaporítsa a nekem szánt adományokat, mert a közösség érdekeit még

önzetlenebb tökéletességgel és nagyobb eredménynyel akarom szolgálni.

Áldozócsütörtök nyolcada utáni péntek.

Mai elmélkedésünkben nagy távlatok nyílnak meg, úgyhogy mély bepillantást tehetünk a jövőbe. Ismét a Feltámadott örökségét szemléljük, és a vasárnapi Evangélium alapján a következő igazságokkal ismerkedünk meg: 1. Az üldöztetés. 2. A megindokolás. 3. A visszaemlékezés.

1.

«*Ki fognak zárni benneteket a zsinagógából; sőt, eljön az óra, hogy mindaz, aki megöl titeket, szolgálatot vél tenni Istennek.*» (Evangélium.)

Az Eltávozott örökségének és hagyatékának legszebb következménye a sorsközösség. — *a)* Krisztus tanítványai sem részesülnek jobb elbánásban, mint isteni Mesterük. Életútjuk hasonló módon a Golgota véres és viharos magaslatára vezet. Üldöztetésben lesz részük, és a megpróbáltatás nehéz óráján kell majd keresztül-

vergődniök. Krisztus a mai Evangéliumban megnyitott távlatokban félreérthetetlen világossággal mutat rá ezekre az igazságokra, és az üldöztetés egyes fázisait a következőkben vázolja: «Ki fognak zárni benneteket a zsinagógából» vagyis, megtagadják tőletek az élet- és sorsközösséget, nem akarnak tudni rólatok, és kizárnak benneteket a társadalmi közösség nagy egységéből. Másszóval társadalmi és bizonyos fokig emberi szempontból hontalanná tesznek titeket és megvonják tőletek a valahovátartozás jogát. De ez csak az üldöztetés első fázisa, amire — *b)* sokkal keményebb dolgok következnek. Az Eltávozott ugyanis azt mondja: «Eljön az óra, hogy mindaz, aki megöl titeket, szolgálatot vél tenni Istennek». Ennek következtében halálveszedelemről van szó. Az apostolok és tanítványok életére törnek és őket feltétlenül el akarják távolítani az élők sorából. Krisztus jövendölése csakhamar beteljesült. Elég Szent Pál leveleit olvasni és jelentéseit tanulmányozni, azonkívül írásaiból azt is kihámozni, ami a sorok

között van, hogy megtudjuk, mily ádáz üldöztetésben és keserves szenvedésben lesz része a Krisztussal egy golgotás sorsközösségben élő tanítványoknak. — *c)* Ennek betetőzése a vallásos megindokolás, amennyiben az apostolok és tanítványok ádáz gyilkosai még azt is beképzelik maguknak, hogy Krisztus híveinek lemészárlásával Istennek tesznek szolgálatot. A fanatizmus és az elvakultság annyira elfajulnak, hogy az üldözők a legkézenfekvőbb összefüggéseket sem látják meg és elvetemültségükben még Istenre mernek hivatkozni. — Krisztus élete minden egyes apostol és tanítvány esetében megismétlődik, és Krisztus Golgota-járása addig nem ér véget, amig emberek lesznek, akik Őbenne hisznek, és akadnak elvetemültek, kiket e hit a legmegvetendőbb üldözésre és gyilkosságra késztet.

Elhatározás: Már volt alkalmam észrevenni, hogy Krisztus tanítványait szeretik üldözni. Eddig még nem panaszkodhatok, hogy túlságos üldöztetésben lett volna részem, de

azért mindenre felkészülök, mert nem tudom, hogy mit hoz a jövő ; és ha arról lesz szó, hogy Krisztussal való és minden szempontból boldogító sorsközösségem Golgota-utakra vezessen, akkor nem maradok ülve az utolsó vacsora termében és nem hagyom egyedül távozni a isteni Üldözöttet, hanem Vele megyek az Olajfák hegyére és onnan a Golgotára.

2.

«És ezeket fogják cselekedni veletek, mert nem ismerték az Atyát, sem engemet.» (U. o.)

«Ezeket fogják cselekedni veletek» — mondta az Eltávozott, és minden további nélkül megindokolja, hogy miért kell apostolainak és tanítványainak a legkeservesebb üldöztetést elszenvedniök. — *a)* Krisztus szerint elsősorban azért, mert az üldözők nem ismerik az Atyát. Nincs a valóságnak megfelelő istenfogalmuk és még sohasem tekintettek az Atya örökszép arculatába ; annak egyetlen

vonását sem ismerik és így nem is sejtik, hogy miben áll Isten örök és enyészetlen szépsége és felülmulhatatlan dicsősége. Nem ismerik a fényforrást, következőleg nem csodálkozhatunk, hogy az örök fényesség visszfényét, Isten dicsőségének az apostolokban, a tanítványokban, Krisztus híveiben való megvalósulását sem ismerik fel. Sőt minél világosabban ragyog bennük az isteni fényesség, annál nagyobb a valószínűség, hogy azt félreismerik és ennek következtében ott gyűlölnek, üldöznek és öldökölnek, ahol szeretniök és lelkesülniök kellene. — *b)* Másik oka ezen sajnálatos üldöztetésnek, melynek árát egyébként mindig az üldözők fizetik meg, az a körülmény, hogy a Fiút, Krisztust sem ismerik. Már megtestesülése és Betlehemben való születése pillanatában előítélettel viseltettek iránta. A názáreti ács fiának tartották és azon törték a fejüket, hogy «jöhet-e valami jó Názáretből» (János 1. 46.). Később sem tartották érdemesnek Krisztus egyéniségével komolyabban foglalkozni és benne a próféták által

megjövendölt Megváltóra ráismerni. Gyűlölettel és megvetéssel mentek el mellette, és csak önmaguknak tudhatják be, hogy Krisztusnak tényleg igaza van, mert a szerencsétlenek a Fiút sem ismerik. Ez komoly következménnyel jár, mert Krisztus iránt táplált minden alapot nélkülöző gyűlöletükbe az Isten Fiához hű és erkölcsi törvényeit követő tanítványokat is belevonták és az említett sorsközösség következtében az üldözést reájuk is kiterjesztették. — *c)* Harmadik oka ennek, hogy elvakultságukban csakis a szenvedély szavára hallgatnak és önnön ítéletükre bízzák magukat. Ez nem is igen lehet másként, mert érzik, hogy a tanítványokban egészen más világgal állnak szemben, amely számukra teljesen idegen és semmiben sem felel meg ízlésüknek. Krisztus ezt egyébként előre megmondotta : «Ha a világ gyűlöl benneteket, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt nálatok. Ha a világból valók volnátok, a világ szeretné azt, ami övé ; de mivel nem vagytok a világból valók, hanem én

választottalak ki titeket e világból, azért gyűlöl benneteket a világ.» (Ján. 15, 18—19.). Ez a legbensőbb megindokolása az üldözők magatartásának, amely annyira világos, hogy nem szorul további magyarázatra.

Elhatározás: Nem töröm a fejemet azon, hogy miért üldöz minket a világ, hanem inkább arra fektetem a fősúlyt, hogy igenis legyen oka az üldözésre. Ha én valóban Krisztust követem és mindenben törekszem olyan lenni, mint Ő, akkor okot adok az üldözésre, és nemcsak hogy nem félek a velejáró szenvedéstől, hanem ellenkezőleg, örvendek neki és büszke vagyok, hogy méltónak találtattam «üldöztetést szenvedni az igazságért.» (Máté 5. 10.)

3.

«*Ezeket szóltam nektek, hogy mikor eljövend az óra rá emlékezzetek, hogy én megmondottam nektek.*» (U. o.)

«Ezeket mondottam nektek», hangoztatja Krisztus, hogy folyton ez lebegjen szemetek előtt és tudjátok mi vár reátok. — *a)* Az apostolok és tanítványok életében is üt egyszer az óra éspedig «az ő órájuk, a sötétség hatalmasainak órája» (Luk. 22, 53.). Borzalmas óra ez, és valóban ember legyen talpán, aki ebben a förtelmes viharban ingadozás nélkül megállja a helyét. Krisztus az Olajfák hegyén vért izzadott, és az emberi szenvedés minden fázisán átküzdötte magát, hogy példát adjon és rámutasson, mennyire kell az Atyát kérni, hogy megerősítsen, ellentállóképessé tegyen és keresztül segítsen azon az elképzelhetetlen viharon, amely a sötétség hatalmasságainak tomboló orgiája. Ilyenkor szükség van arra, hogy — *b)* visszaemlékezzünk Krisztus szavaira és az imából merítsünk kitartást és reménységet. Az Eltávozott is azt mondotta: «Emlékezzetek szavaimra, melyeket mondottam nektek: nem nagyobb a szolga uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak; ha az én beszédemet megtartották,

a tieteket is majd megtartják. De mindezeket az én nevemért fogják cselekedni nektek, mert nem ismerik azt, Aki engem küldött» (Ján. 15, 20—21.). Ilyenkor csak az a tudat segít rajtunk, hogy Krisztus megerősít minket és bennünk is győzedelmeskedik. Van hatalma hozzá, «mert legyőzte a világot» (Ján. 16, 33.). — *c)* Ezenkívül az is megerősít, hogy Krisztus előre megmondotta és ezáltal tudomásunkra hozta, hogy mindez az Ő beleegyezésével történik, mert az üldöztetés egyénileg és a közösség szempontjából is csak javunkra válik, és Krisztust, az örök Üldözöttet dicsőíti meg. Ilyenkor vissza kell emlékezni Krisztus szavaira és nem szabad szem elől téveszteni, hogy mindez csak átmeneti állapot, melynek kicsendülése végtelen boldogság. Az Eltávozott ezt is előre megmondotta és figyelmeztetett, hogy «szomorúságunk örömre fog változni.» (János 16, 22. Lásd húsvét után harmadik vasárnapot!) — Tétovázó ingadozástól, bukdácsolástól és mindennemű méltatlan magatartástól az üldöztetés

órájában csakis a kegyelemteljes visszaemlékezés és Krisztus szavaiban való elmerülés szabadít meg.

Elhatározás: Emlékezetem minden szempontból kifogástalan. Krisztus szavait sem feledtem el és azokra fogok visszaemlékezni, ha az üldöztetés, félreértés, ellentmondás, rágalom, súrlódás és megpróbáltatás nehéz óráiban helyt kell állnom. Szavaiból annyi erőt merítek, hogy lehetetlenné teszem a bizonytalanságot, és Krisztus nagy követői példájához méltóan szállok szembe a nehézségekkel és nézek farkasszemet az üldözőkkel. Nem tudom mit hoz a jövő és már most gyakorlom magamat a Krisztus mellett tanúskodó hűséges bátorságban.

Összefoglalás.

Jelen elmélkedésünkkel eljutottunk a húsvéti időszak második szakasza végéhez. Mielőtt a liturgia átvezetne a húsvéti ünnepkör harmadik szakaszába és a Szentlélek világosságában

részesítene, álljunk meg egy percre és egy pillantásban foglaljuk össze az Áldozócsütörtök időszakának lelki élményeit.

a) Áldozócsütörtöki élményeink gerince Krisztus mennybemenetele, tőlünk való távozása volt. Szomorú szívvel váltunk el Tőle és hagytuk Őt távozni. Fájdalmunkat csak az tette elviselhetővé és változtatta át ragyogó világosságá, hogy a Feltámadott kiérdemelt megdicsőülésének ment elébe, és azonkívül megígérte, hogy még egyszer eljön és örökké velünk marad. Most már hozzá kellett szoknunk Krisztus távollétéhez és hozzá kellett látnunk, hogy el ne veszítsük az Eltávozottal való kapcsolatainkat, ellenkezőleg, azok megszilárdulásán dolgozzunk. Elmélkedésünkben végzett munkánk elsősorban e célt szolgálta, és a fősúlyt arra helyeztük, hogy megszilárdítsuk és termékennyé tegyük az Eltávozottal való kapcsolatainkat és egyedülmaradásunk idejét kegyelemre alapozott önálló teljesítményeink segítségével érdemszerzővé tegyük és ezáltal biztosítsuk lelki kialakulásunk sikerét.

b) Az Eltávozottal való kapcsolatainkat úgy törekedtünk alakítani, hogy azok segítségével bennünk is kibontakozzék az eszményi istenvárás lelkisége. Minden törekvésünk abban összpontosult, hogy életalakításunk

teljesítményeink, áldozataink és életünk egyéb megnyilvánulásai az istenvárás jegyét hordják magukon és annak megtermékenyítő feszültségéből fakadjanak. Arra törekedtünk, hogy az istenvárás izgalma és szent buzgósága meglássék rajtunk, továbbá, hogy lelki életünk kibontakozása, önmegszentelésünk és tökéletesülésünk által méltóan készüljünk elő önnön megdicsőülésünkre és az Eltávozottal való egyesülésre.

c) Ezen rövid idő alatt az apostolok és tanítványok hangulata is kialakult bennünk : nagy és ígéretteljes sejtelem szállta meg lelkünket. Előérzet ez, amelyet az Eltávozottnak a Szentlélek eljövetelérő tett ígérete gerjesztett fel bennünk. A feszültség napról-napra fokozódott, mert éreztük, hogy mindig közelebb jutottunk a Vígasztaló Lélekhez. Ezt méginkább fokozta az a tudat, hogy a nagy Beteljesülésre, a Lélek eljövetelére szükségünk van, mert Ő az, Aki minden igazságra megtanít és oly életre képesít, amely teljesen megfelel istenvárásunk dinamikájának és összhangban van az Eltávozottal való viszontegyesülés után való vágyakozásunkkal.

Beteljesülésünk közel áll, és nem sokára eljövend a Lélek, hogy kegyelmi adományaival elárasszon és istenvárásunk hosszú időtartamára kellőképen megerősítsen.

A szentek ünnepei.

Húsvét utáni második vasárnapra következő szerda.

Szent József oltalma.

Bevezetés.

a) Szent József oltalma ünnepének és nyolcadának *nagy aszkétikus jelentőséget* kell tulajdonítanunk, mert ez a húsvéti ciklusba beleszorult ünnep rendkívüli távlatokat nyit meg és azzal a hűséges férfiúval kapcsol össze, aki Krisztus életében végtelenül fontos szerepet játszott. Az ünnep liturgiája Szent Józsefet mint követendő eszményképet állítja szem elé és nagy nyomatékkal hangsúlyozza a Szent istenközelségét, küldetését, kegyelemteljes halálát és hathatós pártfogását. *a)* Szent József egyénisége aszkétikus jelentőségének tengelye az istenközelség. Szent József — mint az elmélkedésekben látni fogjuk, — tökéletes istenközelségben élt és annak világosságában töltötte napjait. Ezáltal oly tökéletességre tett szert, hogy méltán választhatjuk eszményképünkké és

Beuron

nyugodtan követhetjük megbízható, hozzánk emberileg közelálló példáját. *β)* Fokozza jelentőségét a Szent egyénisége és az üdvösség történetében teljesen egyedülálló küldetése. Szent József ugyanis hivatva volt Krisztus csodálatos születésének misztériumát a kíváncsi firtatók szemei elől elrejteni, a Szent Szűzet minden szempontból megvédeni és a Krisztus-gyermek serdülő élete fölött őrködni. E küldetés keretein belül rendkívüli alkalom kínálkozott lelki kibontakozásra, kegyelmi meggazdagodásra és páratlanul tökéletes jellemalakításra. Szent József, Krisztus nevelőatyja, mint az elmélkedésekben látni fogjuk, teljesen megfelelt Isten elvárásának, méltóan illeszkedett bele hivatása kereteibe és tökéletesen megalkotta azt a nemes lelkiséget, amely egyedül felel meg a Megváltó nevelőatyja méltóságának. Ezáltal példát adott, hogy hogyan kell a hivatásadta keretbe bele illeszkedni, annak előnyeit felhasználni és oly életet alakítani, amely Isten elvárásának minden szempontból megfelel és önnön lelki igényeinket tökéletesen kielégíti. Szent József valódi egyénisége és benső nagysága a halál ünnepélyes pillanatában domborult ki legplasztikusabban. Vannak, akik azt mondják, hogy Szent József szeretetből halt meg, mert életét az Isten után való vágyakozás

őrölte fel. Nem hiszem, hogy e nézet és felfogás téves volna, vagy túlságosan távol állna az igazságtól. A fő mindenesetre az, hogy Szent József boldog halála által szintén eszményképpé vált és megtanított arra, hogy hogyan kell a halál fennkölt és döntő pillanatában viselkedni. *δ)* Egyénisége, érdemei, küldetése, kegyelmi bővelkedése és rendkívüli teljesítményei által kiérdemelte, hogy a Feltámadott Világegyházának befolyásos megvédője legyen és hathatós pártfogásába vegye a misztikus Krisztus-test tagjait, a küzdő Egyház gyermekeit. Szent József pártfogása a hosszú évszázadok folyamán rendkívüli eredményekhez, csodával határos eseményekhez és feltűnő kegyelemközvetítéshez vezetett. A tapasztalat bizonyítja, hogy a Szent még soha senkit vissza nem utasított, minden ügyet pártfogásába vett, és mint Krisztus és az Istenanya védelmezője, ellenállhatatlan közbenjárónak bizonyult. — Krisztus nevelőatyja, Szent József egyénisége aszketikus szempontból is végtelenül gazdag és alkalmas arra, hogy példájával, kegyelemközvetítő közbenjárásával lelki kibontakozásunkat előmozdítsa és közelebb hozzon Ahhoz, Akinek nagyobb dicsőségére áldozta fel életét.

b) A történelmi hátteret — és ez a Szent élete — a liturgikus szövegek dom-

borítják ki. Ezt azonban a márciusi Szent József ünnep nem tudja kellőképpen érvényre juttatni, mert mindig a nagyböjt komoly időszakába esik és megfelelő, szigorú liturgikus törvényeknek van alávetve. Így azt a pompát sem tudja kifejteni, amelyet a páratlan történelmi háttérből kidomboruló egyéniség megérdemel. E körülmény késztette uralkodása első évében IX. Pius pápát, hogy a húsvéti időszak liturgikus keretébe Szent József oltalma ünnepét is beleillessze. Ezen ünnep, amely kezdetben csak egy pár egyházmegyében lett megtartva, később az egész Egyházra ki lett terjesztve. A pápa, midőn II. Viktor Emánuel csapatai elfoglalták Rómát, Szent József oltalmába ajánlotta a nehéz helyzetbe került Egyházat és különös pártfogásáért esdekelt. A Szent Szertartások Kongregációja 1870. dec. 8-án kelt iratában Szent Józsefet a Világegyház pátrónusának nyilvánította ki és ezzel a következő mélységes jelentőségű hittitoknak adott kifejezést: Krisztus nevelőatyja Názáretben mint az örök mennyei Atya helyettese gyakorolta hatalmát és vette a Krisztusgyermeket és a fenséges Istenanyát pártfogásába. Miután a megváltás beteljesülésével a Szent jellegzetes küldetése megszünt, a Mindenható e pártfogást a kibővített értelemben veendő

Szent Családra, Krisztus Világegyházára ruházta át. Szent József tehát nemcsak abban az értelemben pátrónusa és megvédője a Világegyháznak, mint egyes szenteket városok és nemzetek mennyei védelmezőjének nevezünk, hanem főleg abban a másik értelemben, hogy a Világegyház a názáreti Szentcsalád képmása és kibővítése, amelyben természetesen a Megváltó nevelőatyjának a védelem és pártfogás szempontjából vezető szerep jut. — Szent József oltalmának ünnepe kezdetben húsvét utáni harmadik vasárnap lett megtartva. B. e. X. Pius pápa liturgikus reformja azonban megkívánta, hogy az ősrégi vasárnapi miseszövegek kivétel nélkül érvényre jussanak és Szent József ünnepe ezért húsvét harmadik vasárnapjáról a megelőző szerdára lett áthelyezve.

c) Ezen ünnepnek nincsenek *különösebb liturgikus sajátságai.* Csak azt jegyezhetjük meg, hogy külön nyolcada van. Idefűzhetünk azonban egy magasabb szempontból veendő és igen érdekes liturgikus sajátságot: Ez Krisztus húsvéti megdicsőülése, győzedelmes ragyogása és a Nevelőatya megdicsőülése közötti párhuzam. Az Egyház liturgiája nagyon finom tapintattal éppen ebbe az időszakba illesztette bele a szent Pátriárka ünnepét, hogy ezáltal Krisztus és Nevelőatyja

megdicsőülését egymással összekapcsolva állítsa szem elé és rámutasson arra, hogy a megdicsőült Krisztus hálásan emlékezett meg Nevelőatyja önzetlen szolgálatairól és Őt is belevonta a húsvéti fényességbe.

Szent József oltalma I.

Szent József életét (lásd II. köt. 807—818. old.) a mai ünnep Introitusa (32. Zsolt. 20. 21.) vázolja tökéletesen. Gondolatainkat az említett szöveg alapján a következő pontokba foglaljuk össze: 1. Isten segedelme. 2. Szívünk öröme. 3. Életünk reménysége.

1.

«*Az Úr a mi segítségünk és oltalmazónk.*» (Introitus.)

Szent József érdemben gazdag életének és kimagasló teljesítményének az isteni oltalom és pártfogás a rendíthetetlen alapja. E ragyogó életben, amely nemcsak aszketikus, hanem világtörténelmi szempontból is nagy jelentőséggel bír, Isten segedelme és védelme rendkívüli és feltűnő szerepet játszott. A szent Pátriárka ennek köszönhette, hogy a vállalt és roppant felelősséggel járó küldetést teljesítette, és minden szempontból

megfelelt a személyéhez fűzött isteni bizalomnak. — *a)* Az Isten segedelmét elsőízben akkor tapasztalta, amikor a Szent Szűz lassan külsőleg is észlelhető várandósága meglepetésként hatott reá és gyötrő kételyt fakasztott lelkében. A szent Pátriárka ugyanis még nem tudta, mi történt és még nem volt beavatva az isteni Ige megtestesülésének misztériumába. E nehéz helyzetből, mint tudjuk, csakis Isten segedelme vezette ki. Az isteni oltalom gondoskodott róla, hogy Szent József méltóképen viselje e keserves megpróbáltatást; ne cselekedjen megfontolás nélkül és ne hamarkodja el a dolgokat. — *b)* Különösen akkor volt alkalma tapasztalni az isteni oltalom mindenhatóságát, midőn arról volt szó, hogy a Gyermek-Krisztust megvédelmezze és nevelése fölött őrködjék. Elég az Egyiptomba való menekülés és a vele járó bizonytalanság izgalmaira gondolni és megértjük, mily rendkívüli pártfogásra és oltalomra volt szüksége a Szentnek, hogy helytálljon és hivatásának megfeleljen. Később, midőn már megkezdődtek a

Názáretben töltött csendes és boldog évek, amelyek Szent Józsefnek oly sok örömet okoztak, szintén szüksége volt az isteni pártfogásra. A Szentcsalád mai kifejezéssel élve munkáscsalád volt, mindennapi kenyerét kemény munkával kereste meg. Ebben acélos életküzdelem, gond és aggodalom rejlik. Szent József végigküzdötte a mindennapi életért, modern nyelven szólva a megélhetésért folytatott küzdelmet és biztos kézzel irányította a Szentcsalád életét. Erre csak Isten rendkívüli segítsége és feltűnően megnyilvánuló oltalma képesítette. — *c)* Az isteni oltalom Szent József életében legszebben a halál pillanatában érvényesült. A Szent halála méltó befejezése volt tökéletes életének, és az isteni oltalom, amely olyan hathatósan védelmezte a Szentet egy hosszú emberéleten keresztül, a halál óráját is fényessé, világossá tette, hogy ezáltal jutalmazza meg a hűséges férfiút önfeledt odaadásáért. — Az isteni oltalom Szent József egész életére kiterjedt és feltűnően bizonyítja, hogy mindazok, akik őszintén törekszenek

Istennek szolgálni, elvárásának megfelelni, kötelességüket teljesíteni, komolyan számíthatnak Isten pártfogására, melynek segítségével életük letelte után a boldog halál kegyelmében részesülnek.

Elhatározás: Szent József esetéből én is tanulok és megértem, hogy minden szempontból egyénileg kell Isten oltalmát kiérdemelni. A szent Pátriárka példáját követem, és törekszem tökéletesen élni, hivatásomat kifogástalanul teljesíteni, hogy ezáltal kiérdemeljem pártfogását és részesüljek a boldog halál kegyelmében. Szentünket arra kérem, vegyen pártfogásába és őrködjön felettem, nehogy valaha hűtlen legyek elhatározásomhoz.

2.

«*Az Ő szent nevében reménykedünk.*» (U. o.)

Az Introitus fentidézett része Szent József életének egy másik vonását tárja fel. Ez azon természetfeletti bol-

dogság, amely jellemzi egyéniségét, kitölti életét és rendkívüli hatással van reánk. Krisztus nevelőatyja minden küzdelem, szegénység, nélkülözés, bizonytalanság s ellentmondás ellenére is tökéletesen boldog volt. Boldogsága gerince, mint az Introitus mondja, az Úr. — *a)* Boldogságát az Úrban találta, és ennek egyik kimagasló pontja, hogy hivatva volt az Úr terveiben nagymértékben szerepelni és a megváltás előkészületeiben résztvenni. Tudta, hogy a Megváltó Nevelőatyja és az sem volt ismeretlen előtte, hogy az oltalmába helyezett isteni Gyermek további életétől és teljesítményétől a világ megváltása és az emberiség üdvössége függ. Érezte, hogy ennek előkészítésében nagy szerep jutott neki, és ennek következtében megtisztelve, kitüntetve érezte magát és tökéletesen boldog volt, hogy az Úr ily rendkívüli hivatásra méltatta. — *b)* Hozzájárult ehhez Isten, a megtestesült Ige fizikai közelléte. Éveken keresztül élt egy szoros közösségben az isteni Gyermekkel, volt szemtanúja fizikai fejlődésének, élvezte jelenléte örömet árasztó

boldogságát, és minden jóban megerősítő kegyelmét. A nehézségeket könnyen viselte és a megpróbáltatások tüzén sértetlenül ment keresztül, mert megszakítás nélkül az Úr közelében élt és ez annyira boldoggá tette, hogy az élet keservei legfeljebb tűszúrásként hatottak reá. — *c)* Boldogságának egy másik indítóoka az volt, hogy őrködnie kellett az isteni Gyermek felett. A Gyermek-Krisztus az ő oltalmába volt helyezve. A szent Pátriárka végtelen boldogságát abban találta, hogy az isteni Gyermeket, Aki életének szemefénye volt, minden szempontból megvédelmezze és őrködjön felette. Hogy csak egy példát mondjak: mily boldog volt akkor, amikor emberileg szólva olyan kevés oka volt örvendezni, mert az éjtszaka védőpalástja alatt menekült hazulról és ment idegen földre, hogy megmentse az üldözött Gyermek életét. Mily boldog volt abban a pillanatban, amelyben átlépte az egyiptomi határt, elérkezett az idegen földre és tudta, hogy a menekülés sikerült, és a Gyermek megvan mentve. — A litur-

gia tanítását az élet valósága erősíti meg. Szent József élete tökéletesen boldog, mert Isten közelében folyik le és fenntartás nélkül az Úr szolgálatának van szentelve.

Elhatározás: Szent Józsefhez megyek, hogy megtanuljak boldog lenni. Ehhez tulajdonképen nem sok kell. Elég, ha éber szemmel kísérem élete folyását, szemlélem magatartását és minden szempontból követem példáját. Akkor én is boldog leszek, és e páratlan kegyelmet, amelyben oly sok életerő rejlik, Krisztus Nevelőatyjának, szent Józsefnek, lelkem és életem pátrónusának köszönöm.

3.

«*Az Ő szent nevében reménykedünk.*» (U. o.)

Szent József fölött az Istenbe vetett remény csillaga őrködött. Erre tényleg szükség volt, mert a szent Pátriárka élete egyáltalán nem volt könnyű vagy egyszerű. Nem egy ne-

hézség környékezte Józsefet, és nem egy akadályt kellett leküzdenie. Mindezt azonban sikerrel tette és elérte célját, mert Istenben remélt. Az Istenbe vetett reménység volt élete nagy megoldása. — *a)* A reménység csillaga vezette a hosszú úton, amely a haza földjéről az idegen és ellenséges indulatú Egyiptomba vezetett. József, aki az isteni Gyermek életéért rettegett, nem arra gondolt, hogy Egyiptomban idegennek számít és ennek következtében sokkal nehezebben fogja megkeresni kenyerét. Amiatt sem aggódott, hogy az egyiptomiak ellenszenvvel fogják fogadni, mert a kiválasztott nép fiai a fáraók földjén éppen nem örvendettek nagy népszerűségnek. A többi nehézségek sem okoztak neki gondterhes éjtszakát. Nem aggódott, mert kezében tartotta a legtökéletesebb megoldást: gyermekded szívvel remélt az Úrban. — *b)* Ugyanezt mondhatjuk a mindennapi kenyérért folytatott küzdelemről is. A Szentcsalád a munkáscsaládok élete bizonytalanságának volt kitéve és ennek következtében komolyan kel-

lett küzdenie, hogy az asztalra a vizeskorsó mellé egy kis kenyér is jusson. Szent Józsefet ez sem nyugtalanította. Higgadt kiforrottsággal és rendíthetetlen nyugalommal végezte mindennapi munkáját, teljes odaadással teljesítette kötelességét; a többit egyszerűen és megingathatatlan reménnyel — nagyon helyesen — az Úrra bízta. — *c)* Küldetése teljesítésében is ugyanezen alapelv szerint cselekedett. Nagyon jól tudta, mit jelent a Megváltó Nevelőatyjának lenni, a Gyermek-Krisztus életét irányítani és a Szentséges Szűz fölött oltalmat gyakorolni. Tudatában volt hivatása nehézségeinek, de nem aggódott. Őszinte jóakarattal és teljes odaadással élt hivatásának és mindent megtett, ami tőle tellett, hogy annak megfeleljen. Egyébként az Úrban bízott, beléje helyezte minden reménységét és tudta, hogy nem fog csalatkozni. — Szent József erejét, melynek megnyilvánulását oly sokszor van alkalmunk megcsodálni, Isten szent nevébe vetett reménységének köszönhette. Ez a magyarázata annak, hogy kezdeményezései sikerül-

tek, küldetését beteljesítette és mint Krisztus Nevelőatyja minden szempontból eszményi módon viselkedett.

Elhatározás: Szent Józseftől megtanulok remélni. Ezt tökéletesen teszem, amennyiben reménységemet azzal támasztom alá, hogy hivatásom-adta kötelességemet kifogástalanul teljesítem, teljes erővel küzdök a nehézségek ellen és kizárólag csak egyéni küldetésemnek élek. A többit, a sikert és a beteljesülést a legnagyobb lelkinyugalommal, — és ezt is Szent Józseftől tanulom — az Úrra bízom.

Szent József oltalma II.

Szent József páratlan egyéniségének előképét az ószövetségi József életében találjuk meg. Az ünnepi Szentlecke ezzel az előképpel foglalkoztat minket, és ezáltal segíti elő Szent József ismeretét és az iránta táplált szeretetünket. A Szentlecke gondolatait a következő pontokban

foglaljuk össze: 1. Belső szépség. 2. Mindenható áldás. 3. A nép pásztora.

1.

«*József, termékeny fa; a forrás mellett álló termékeny fa.*» (Szentlecke.)

A fenti idézetnek általánosan elfogadott nézet szerint az az értelme, hogy egyiptomi József az előkép és a názáreti József, annak beteljesülése, átvitt értelemben, mint a Vulgata mondja, «decorus aspectu» szép arculatú és kellemes megjelenésű férfiú volt. Ezt természetesen nem lehet fizikai értelemben magyarázni és testi előnyökre vonatkoztatni. A kinyilatkoztatás szavai természetfeletti értelemben veendők, mert lelki szépségre, benső gazdagságra céloznak és annak ragyogását szemléltetik. József, ezt az előző elmélkedés alapján is mondhatjuk, valóban bővelkedett belső gazdagságban és világosságként fényeskedő lelki szépségben. Ennek főbb vonásait a következőkben szemléljük: — *a)* Szent József egyéniségén meglátszott a kiválasztás kegyelmé-

nek hatása. Az Úr rendkívüli teljesítményekre hívta meg és végtelenül magas polcra emelte. Ennek következtében József nemcsak hogy nem volt tucatember, hanem ellenkezőleg hivatása jelentőségének megfelelően szép és gazdag lelkülettel bírt. Ezt a kiválasztás kegyelme eszközölte benne. Ennek visszfénye elárasztotta egyéniségét, nemessé tette lelki fiziognómiáját és meglátszott erkölcsi magatartásán. — *b)* Nem szabad szem elől téveszteni, hogy Szent József az Úr közvetlen közelségének boldogságát élvezte. Ennek tüze izzott szemeiben és tette világossá, vonzóvá, széppé arculatát. Természetfeletti, nem evilágból való szépség ez, amelyet csak azok tudnak értékelni és megbecsülni, akik vallásos élményeik alapján már szemlélték az Úr örök szépségének ragyogását. — *c)* Szent József belső lelki szépségét színessé, mozgalmassá és változatossá a benső lelki kibontakozás folyamatának világossága tette. A Szent élete a tökéletes fejlődés jegyében állt (II. köt. 812—815. old.). Annak benső, tüzes áradata lelki

fiziognómiáján is meglátszik, sőt még külső megjelenésére is nagy befolyással van és fokozza benne a természetfeletti szépségét, amelyről a Szentlecke is megemlékezik. — Szent Józsefben valóban megcsodálhatjuk az örök isteni szépség visszfényének világosságát, és boldogan szemlélhetjük a benső, kegyelmi élet külső és szembeötlő kihatásait.

Elhatározás: Nem vagyok hiú, de azért nagy súlyt fektetek a benső, klasszikus lelki szépségre, amely annyira tüzes és eleven, hogy külső megjelenésemet is nemesíti. Szent Józsefet azért kérem, segítse elő bennem hathatós oltalmával a lelki szépség áldásdús kibontakozását, és ne engedje meg, hogy ez ellen a legkisebb mértékben is vétsek.

2.

«*A Mindenható meg fog áldani téged onnan felülről az ég áldásaival, az alant elterülő mélység áldásaival.*» (U. o.)

Szent József élete a legtökéletesebb és legtermékenyebb Isten-áldás jegyében áll. A mennyei Atya, Aki a Gyermek-Krisztust bízta gondjára, áldása minden bőségével megajándékozta a szent Pátriárka életét és gondoskodott arról, hogy az abból fakadó termékenység soha el ne apadjon. A szent Pátriárka meg is érdemelte, mert szilárd hitű és természetfeletti beállítású férfiú volt. Cselekedeteinek kiinduló pontja, magatartásának megindokolása és jellemképének kulcsa: a hit. Mindenben a hit világossága vezette és mindig annak parancsolatai szerint cselekedett. Nem keresett magyarázatokat, támaszpontokat és érveket. A legegyszerűbb megoldást választotta, amely egyúttal a legbiztosabb is; hitt Isten szavának, a kinyilatkoztatásnak és ennélfogva a természetfeletti világosság fényességénél folytak le napjai. A tökéletes hit valóban megérdemli Isten áldását, és ez a magyarázata annak, hogy Szent József oly bőségesen részesült benne. — *b)* A Szent Pátriárka ezenkívül a szeretet embere volt. Benne e ritka erény

a hősiesség fokát érte el és életét káprázatosan széppé, tökéletesen boldoggá tette. Szent József nehéz hivatását és roppant felelősséggel járó küldetését a szeretet bőséges erejével teljesítette és ebben annyira ment, hogy teljesen megfeledkezett önmagáról és csak pártfogoltjai, a Szentséges Istenanya és a Gyermek-Krisztus érdekeit tartotta szem előtt. Önzetlen szeretete Isten felülmulhatatlan önzetlenségét hívta ki és ennek tudható be, hogy Szent Józsefnek korlátlan mértékben volt része Isten gazdagságában, vagyis azon kegyelemteljes áldásban, amely oly sikerrel erősítette meg életét. — *c)* Ehhez még küldetése rendkívüli missziója is hozzájárul. A mindennapi teljesítményeket felülmúló és nagy küzdelmeket, áldozatokat feltételező küldetés rendkívüli megerősítéssel, kegyelembőséggel, Isten-áldással jár. Az Úr senkitől sem kíván lehetetlent, és azokat, akiket rendkívüli küldetéssel tisztel meg, bőségesen ellátja áldásával. Ez az oka annak, hogy a szent Pátriárka korlátlanul élvezte az Isten-áldás ke-

gyelemteljes bőségét. — Szent Józsefen valóban Isten áldása nyugodott és vezette az élet útjain.

Elhatározás: Isten áldásáért és az abban való bővelkedésért nekem is könyörögnöm kell, mert a hivatásommal járó nehézségre való tekintettel szükségem van megerősítésre és támaszra. Az Isten-áldás bőségét azáltal remélem kiérdemelni, hogy Szent József pártfogását keresem és kegyelemközvetítő közbenjárására bízom annak bennem megnyilvánuló bőségét.

3.

«*Izrael pásztora, sarkköve.*» (U. o.)

A Szentlecke szép szavait Krisztus Nevelőatyjára, Szent Józsefre is alkalmazhatjuk, mert mint eszménykép és hatalmas pártfogó valóban pásztor, kinek szavára tényleg érdemes hallgatni. — *a)* Pásztor és eszménykép, tehát irányítja életünket, amennyiben a tökéletes atyaság előképe. Szent József, kinek szűzességén

soha csorba nem esett, a szó tökéletes értelmében atya. Itt nem a vér köteléke és a fizikai törvények érvényesülése — amely Szent József esetében nem következett be — mérvadó, hanem a lelkikapcsolat, amely a Gyermek-Krisztus és a Nevelőatya között fennáll. Ez a legtökéletesebb szeretet. József szerette Krisztust, Neki szentelte életét, és a mennyei Atya megbízásából gyakorolta Vele szemben atyai hatalmát. Tehát atya volt a szó leglelkibb, következőleg legtökéletesebb értelmében. Mint ilyen : eszménykép, mert Józsefnél tökéletesebb atyaságot csak Istenben találunk. — *b)* József pásztor és eszménykép, és mint ilyen irányítja életünket, mert ő a tökéletes férfiúság előképe. Szent József férfi volt a szó legfelfokozottabb értelmében. Mindig férfiasan viselkedett, férfias bátorságot, elszántságot, akaraterőt és öntudatot tanúsított. Férfias tekintélye kormányozta Isten nevében a reábízott Szentcsalád életét, férfias akaratereje szerezte meg a mindennapi kenyeret, bátorsága és higgadt körültekintése óvta meg a

Szentcsalád életét és férfias munkaereje, teljesítőképessége volt a Szentcsalád élete biztonságának rendíthetetlen alapja. Tény az, hogy Szent Józsefnél tökéletesebb férfiút és érettebb férfiasságot Krisztus szent Emberségén kívül nem lehet találni. — *c)* József, pásztor és eszménykép, és mint olyan életünket irányítja, mert a lovagias, védelmező szeretet előképe. Ezt legjobban az Istenanyával, a Szentséges Szűzzel szemben tanúsított magatartása bizonyítja. A szűzies és megközelíthetetlen József gondjára bízott Jegyesével, az Istenanyával szemben a legtökéletesebb és legnemesebb szeretetet tanúsította. Lovagias védelmezője volt és féltékenyen őrködött hírneve csorbátlansága felett. Minden áldozatot meghozott érette, és ezáltal bizonyította, hogy szeretete komoly, szent, őszinte és hűséges, mint az Krisztus Nevelőatyjához és az Istenanya oltalmazójához illik. — Szent József megérdemli, hogy pásztornak nevezzük és benne lássuk az életképes férfiasság és a férfias életképesség tökéletes, min-

den szempontból követendő eszményképét.

Elhatározás: Szent József életem pásztora, eszményképem, vezetőm, oltalmazóm. Ezt nemcsak mondom, hanem komolyan, valóban érzem is. Eszerint cselekszem. Férfiasságában követem, életalakítását saját életemre alkalmazom, kegyelemből ségét, amennyire tőlem telik, utánozom és mindenben alkalmazkodom egyéniségéhez.

Szent József oltalma III.

A liturgia a mai Allelúja-versben Szent Józsefet szólaltatja meg, aki hozzánk való beállítását vázolja. E szavak világosságában megismerjük Szent József pártfogásának jelentőségét, kiterjedését és egész súlyát, — úgyhogy lelkünkben felfakad a vágy életünket a szent Pátriárka oltalma alá helyezni és lelki kibontakozásunkat gondjaira bízni. Az Allelúja-vers gondolatait a következő pontokba foglaljuk össze: 1. A bajok sokasága.

2. A hozzáfordulás. 3. A meghallgató oltalom.

1.

«*Bármily bajukban hozzám kiáltanak, meghallgatom őket.*» (Allelújavers.)

Az Allelújaversben Szent József szól hozzánk. Szavai végtelen bizalmat keltenek és ugyanabban a mértékben jólesnek szívünknek, mert a szent Pátriárka mondásából kitűnik, hogy bármily nehéz helyzetben és bonyolult bajban hozzáfordulhatunk. Ezen állítás igazságát a következőkben indokoljuk meg: — *a)* Szent József, kinek élete végtelenül nehéz és bonyolulatokban gazdag volt, a fájdalmat, a bajt, a nehézséget és a küzdelmet saját tapasztalatából ismeri. Nagy lelki megrázkódtatásokon ment keresztül és ennek következtében nagyon is közel áll az emberi fájdalom minden problémájához. — *b)* Elsősorban a lelkifájdalom gyengédkezű enyhítője. A Szentnek több mint elegendő alkalma volt megismerkedni a benső, a lelki fájdalom tüzével, és tapasztalni, mily keserves ezeken a megpróbáltatásterhes órákon keresztülvergődni.

Azt is tudja, hogy Isten segítsége nélkül sok esetben teljesen lehetetlen a lelkifájdalom és benső megpróbáltatás óráiban helytállni, és azért teljes megértéssel és tökéletes odaadással szólít fel, hogy őnála, kegyelemközvetítő pártfogásában keressünk menedéket. — *c)* Szent József a fizikai, a testi fájdalom kínjai elől sem zárkózik el. Ismeri az életet és tudja, hogy a test számára is nem egyszer üt a kemény megpróbáltatás órája. A testnek is kell szenvedni, hogy bűnhödjön vétkeiért és kiérdemelje a közös feltámadás pillanatában bekövetkezendő dicsőséget. A testi fájdalmak Isten megengedéséből néha olyan mértéket öltenek, hogy emberi erő alig elegendő elviselésükhöz. Ennek következtében szeretetteljes szavakkal szólít fel, hogy a szükség pillanatában őhozzá forduljunk és kegyelemközvetítő hatalmából merítsük a testi szenvedéshez szükséges lelkierőt. — *d)* Szent József ezenkívül nagyon jól ismeri azokat a bajokat, küzdelmeket és szenvedéseket, amelyek együttjárnak a lelki kibontakozás folyamatá-

val. A kegyelemmel együttműködni, az isteni Géniusz hívó szavát meghallgatni és Krisztust követni nagy áldozattal, kemény önmegtagadással és folytonos küzdelemmel jár. Maga a Feltámadott mondotta annakidején, hogy «csak az követi Őt valóban, aki mindennap vállára veszi a keresztet és úgy lép nyomaiba» (Mát. 10. 38.). — Szent József ebben az esetben is segítségünkre siet és pártfogásába vesz. Kegyelemközvetítésével megkönnyíti Krisztus követését és erőt ad a mindennapi küzdelem keresztje elviseléséhez. Feladatunk csak abban áll, hogy a lelki kibontakozásért folytatott küzdelmet a Szent oltalmába ajánljuk és Nála keressünk segítséget.

Elhatározás: Végtelenül boldog vagyok, hogy bármily bajomban Szent Józsefhez fordulhatok abban a biztos reményben, hogy meghallgatásra találok és kegyelemközvetítő hatalmából erőt meríthetek. Ezért mondom gyakran a mai Kollektával: «Is-

ten, Aki szavakkal ki nem fejezhető gondoskodással Szent Józsefet Szentséges Szülőd jegyesévé választani kegyes voltál, add meg nekünk, kérünk, hogy akit pártfogóként tisztelünk a földön, az közbenjárónk legyen a mennyben.»

2.

«*Bármily bajukban hozzám kiáltanak, meghallgatom őket.*» (Allelújavers.)

Szent József atyai jóságában a legnagyobb készséggel siet segítségünkre és vesz pártfogásába. Azonban megkívánja, hogy oltalmát keressük és pártfogását kérjük. A mai Allelújavers ezt félreérthetetlen világossággal domborítja ki és felszólít, hogy minden bajunkban Szent Józsefhez «kiáltsunk». A liturgikus szöveg szavait komolyan vesszük és valóban a szent Pátriárkához fordulunk segítségért. — *a)* Ezt elsősorban teljes bizalommal tesszük. Bízunk Szent József közbenjárásának mindenhatóságában, mert tudjuk, hogy a Feltámadott Nevelőatyjának

egyetlen kérését sem tagadja meg. Bízunk azonkívül abban is, hogy Szent József szíves készséggel siet segítségünkre, mert tudjuk, hogy atyai szíve őszinte szeretettel viseltetik irántunk, akik Krisztus gyermekeinek neveztetünk és ennek következtében Hozzá közel állunk. — *b)* Szent József oltalmát imádsággal reméljük kiérdemelni. Fohászkodva könyörgünk hozzá és esdeklünk pártfogásáért. Ezt őszinte szívvel tesszük, mert tudjuk, hogy a Szent megkívánja könyörgésünket, amelyben testi-lelki bajainkról beszélünk és ettől teszi függővé pártfogását. Azért kívánja meg, hogy belássuk tehetetlenségünket, megalázkodjunk és alázatos könyörgésünk által kiérdemeljük a mindenkor beváló hathatós segítséget. Egyébként Isten is akarja, hogy szentjeihez, különösen pedig Szent Józsefhez imádsággal forduljunk segítségért, mert a könyörgés meghallgatása és a kérés beteljesülése által a Szent dicsősége válik ragyogóvá. — *c)* Mindezt megfelelő erkölcsi magatartással és krisztusi életalakítással kell alátámasztani. A

Szent csak akkor hallgatja meg könyörgésünket és érezteti velünk pártfogása hatalmát, ha jóakaratra talál bennünk és látja, hogy őszintén törekszünk Krisztus méltó gyermekei és hűséges követői lenni. E gondolatot az Allelújavers második része domborítja ki, amelyben az Egyház liturgiája a következőképen fohászkodik: «Szerezd meg József, hogy útjainkat ártatlanul, és mindig a te oltalmad alatt futhassuk meg». Erre az ártatlanságra törekszünk és így akarjuk pártfogását valóban kiérdemelni.

Elhatározás: Jól megszervezett és programmszerűen irányított imaéletembe Szent Józsefet is beleveszem és egy napot sem mulasztok el anélkül, hogy pártfogásáért ne esedeznék. A mai Szekrétával mondom: «Szentséges Szülőanyád Jegyesének pártfogásában bizakodva kérjük, Urunk, kegyelmedet, hogy szívünk minden földit megvessen és Téged, igaz Istent tökéletes szeretettel szeressen.»

3.

«Meghallgatom őket és mindenkor oltalmazójuk leszek.» (U. o.)

Szent József szavai nagy lelki megnyugvást okoznak, mert arról biztosítanak, hogy Krisztus Nevelőatyjánál valóban pártfogásra, megértésre és segítségre találunk. Ez tényleg kegyelemszámba megy, amelyért nem tudunk eléggé hálát adni, mert már eddig is nagyon sokszor éreztük a lelki elhagyatottság óráiban a benső elárvulás súlyát és az oltalmazó pártfogás nélkülözhetetlenségét. — *a)* Szent József oltalmában főleg annak örvendünk, hogy, mint az Allelújavers mondja, meghallgatja könyörgésünket. Nem zárkózik el lelki inségünk, testi szenvedésünk, heves küzdelmeink okozta nehézségeink elől. Feltárja előttünk megértő atyai szívét, magáévá teszi bajainkat, gondjainkat és valóban atyai szeretettel gondoskodik rólunk, amennyiben meghallgatja könyörgésünket és közvetíti a nélkülözhetetlen kegyelmet. — *b)* Ezáltal pártfogónkká, oltalmazónkká, segítségünkké válik. Oltalmába vesz, amit

azáltal bizonyít, hogy az élet minden bajában segítségünkre siet. Ne féljünk oltalmát elfogadni és hathatós pártfogását lelki értelemben felhasználni, mert nemcsak hogy nem kisebbíti lelki életalakításunkhoz szükséges önállóságunkat, hanem ellenkezőleg, nagyobbítja érdemeinket, mert elmélyíti bennünk az isteni jóságba és a Szent pártfogás erejébe vetett hitünket. — *c)* Szent József ezáltal vezérünkké, életünk irányítójává válik. Példáját követjük, nyomdokaiba lépünk, kegyelemteljes befolyása alatt állunk, szellemiségéből merítünk és így haladunk előre azon az úton, amelyen a kereszténységet vezeti, és érjük el az Isten-akarta órában, a boldog örökkévalóságot.

Elhatározás: Szent Józsefet arra kérem, hogy életem vezére és lelki alakításom irányítója legyen. Oltalma alatt és vezetése mellett akarom végigjárni az élet bonyolult útjait, és a Szent iránt tanúsított hűséges szeretetemmel akarom kiérdemelni a ke-

gyelmet, hogy különösen halálom órájában mellettem álljon és éreztesse velem hathatós oltalmát.

Május 2.

Laziosi Szent Peregrin.

Szervita hitvalló.

Szent Peregrin markáns egyéniségét a Szervita-rend liturgiája páratlan művészettel domborítja ki. A szent szövegek alapján a nagy és csodatevő Szent egyéniségével ismerkedünk meg és abban a következő kimagasló pontokat szemléljük: 1. Elindulás. 2. Magaslat. 3. Megdicsőülés.

1.

«*Tüzet bocsátott a magasból csontjaimba . . . felborított engem.*» (Allelújavers.)

Szent Peregrin magasba ívelő életútját rendkívüli elindulás jellemzi. Ennek visszfényét a mai Allelújaversben (Jer. sir. 1, 13.) találjuk meg, melynek szavai nagyszerűen vázolják a kezdetet, amely mint természetfeletti elindulás az Úr kegyelme remekműszámba menő alakítása. —

a) A magasságok Istene tüzet bocsátott serdülőkorban lévő Szentjére, kinek életét kezdettől fogva az izzó tűz jegyébe állította. Az isteni tüzet kettős értelemben kell venni. Isten ugyanis, — és ez az egyik értelme, — rendkívüli lelki adottságokkal és feltűnően tüzes, benső értékekkel ajándékozta meg Peregrint. Igaz ugyan, hogy a Szent serdülő ifjú korában még nem látta be ezen ajándékok rendeltetését és a benső tüzet nem használta fel Isten szándékainak megfelelően. Tévútra került (de nem erkölcsi értelemben) és Krisztus földi helytartójának tekintélye ellen lázadt fel, kinek küldöttjét, benici Szent Fülöpöt súlyosan és tettlegesen bántalmazta. Elvetemült cselekedete a benső tűz meg nem felelő használatára, túlfűtött hazafiasságra vezethető vissza. Másik megnyilvánulása ezen Isten-gyujtotta tűznek, amely Peregrinben oly lángolóan égett, a hivatás kegyelme, amely a pápa küldöttjével, Szent Fülöppel történt összetűzése után villámként csapott lelkébe és új irányba terelte életét. — *b)* Jeremiás siralmainak szavai teljesen rá-

illenek — és a liturgia helyesen alkalmazza őket — a fiatal Szent esetére. Az Úr valóban «tüzet bocsátott csontjaiba», vagyis a hivatás izzó kegyelmével teljesen átalakította lelkét, megváltoztatta gondolkodásmódját, váratlanul új világosságot tárt fel előtte és mindenki meglepetésére egész más irányba terelte életét. E tűzben egyébként a Szentséges Istenanya olaja is égett. Mert Ő szólította fel és hívta meg, hogy a hivatás kegyelmének Szolgái közösségében feleljen meg, a Szervita-rendben éljen apostoli életet és tegye jóvá a forrongó multat. — *c)* Jeremiás további szavai is illenek Szent Peregrinre, mert az isteni hivatás kegyelmének villámcsapása «felborította» őt, vagyis lepattantotta róla mindazt, ami gyarló és tökéletlen volt rajta, hogy teljesen átváltoztassa, a természetfeletti világrend dimenzióiba belefejlessze és a legtökéletesebb krisztusi, a Mária-szolgálat iskolájában elsajátított életalakítás beláthatatlan magasságába ragadja. — Szent Peregrin elindulása, az égből reáküldött tüzes kegyelem és hivatás következ-

tében valóban földindulás volt. A Szent eddigi életének és serdülő korabeli megbocsáthatatlan tévedésének talaja a földindulás nyomában keresztülkasul hasadt és a mindinkább mélylyebbé váló hasadékban új, életképes termékenység fakadt. Páratlan elindulás ez és mint olyan, az isteni kegyelem alakító erejének remekműve.

Elhatározás: Szent Peregrint az Úr valóban szokatlan módon indította el útjára. Én valószínűleg nem részesültem hasonló kegyelemben, de azért az Úr jóságának nyomait az én kezdetemen is meg lehet látni. Hosszú évtizedek multán és azok ködén keresztül még mindig felém ragyognak a nyomok, melyek világossága kérdőjelként hat reám és azt a problémát teszi aktuálissá, vajjon mennyiben feleltem meg a kegyelemnek, amely hivatásom életútján elindított és az elvárásnak, amelyet Isten jogosan fűzött kegyelem-ajándékához?

2.

«Boldog az ember, akit Te oktatsz Úram és törvényeidre megtanítasz.» (Offertórium.)

Szent Peregrin, aki szerzetesi nevelését a Szervita-rend ősrégi sziénai kolostorában kapta, nagyon hamar küzdötte fel magát a természetfeletti világrend összehasonlíthatatlan magaslataira. E siker megindokolását a fentidézett Offertóriumban (93. Zsolt. 12.) találjuk meg. Ennek következtében a Szent az Úr tanítványa volt és isteni oktatásban részesült. Életének egyes fázisai feltűnő módon tanúskodnak a liturgikus szöveg állítása mellett és bizonyítják, hogy az Úr rendkívüli módon és csodálatos eszközök igénybevételével foglalkozott szent tanítványával. — *a)* Az Úr oktatása elsősorban abban nyilvánult meg, hogy az őrangyal gyakran és szokatlan módon szólott bele a Szent életébe, hogy azt irányítsa. Szükség esetén még az is előfordult, hogy az őrangyal látható formában jelent meg és hosszadalmas utazásai alatt szerető és gondoskodó útitársa volt Szentünknek. Az Úr tehát

az őrangyal közvetítésével oktatta és vezette a Szentséges Szűz hűséges szolgáját és szeretett tanítványát. — *b)* A Szentséges Szűz, a Fájdalmas Istenanya sem átallotta egyénileg foglalkozni a Szenttel, őt tanítani, nevelni és vezetni. Szent Peregrin a Szervitarendben és annak szellemének megfelelően teljesen az Istenanya szolgálatára adta magát. Kötelességét nemcsak hűségesen és tökéletesen, hanem az elindulás és a kezdet kegyelmének megfelelően fehérizzású tüzes lelkülettel teljesítette. Szívvel és lélekkel Mária szolgája volt és boldogságát csak abban látta, hogy az Istenanyának minél önzetlenebbül szolgáljon. A Szentséges Szűz bőségesen megjutalmazta szolgája hűségét és mint Peregrin élete bizonyítja, anyai szeretettel oktatta és vezérelte különböző életútjain. Az Úr tehát az Istenanya jóságos szeretetét is arra használta fel, hogy a Szentet rendkívüli vezetésben részesítse. — *c)* Betetőzi mindezt, hogy maga az isteni Megváltó is, Akit a Szent teljes odaadással szeretett, feléje fordult és rendkívül nehéz

betegségében, amikor már arról volt szó, hogy az egyik lábát el kell távolítani, csodálatos módon megsegítette és meggyógyította. — *d)* A Szent mint tudjuk, kiváló tanítvány volt, és életében egyebet sem tett, mint a mennyei oktatás szavaira hallgatott és annak intelmét követte. Ezáltal csakhamar elérte a lelkiélet szédítő magaslatait és olyan tökéletességre tett szert, melynek dicsősége előtt évszázadok hajolnak meg. Ezt a nagyon is józan és szűkszavú liturgia is elismeri és gyönyörű szavakkal dicsőíti. Szent Peregrin esetében beteljesült a mai Evangélium igérete: «Mindent odaadott és feláldozott Istennek, hogy az odaajándékozottnak százszorosát kapja vissza». (Máté 19, 27—29.) — Szent Peregrin rövid idő alatt elképzelhetetlen magasságba küzdötte fel magát és lelki értelemben rendkívüli sikert aratott, mert élete alaptörvényévé tette, hogy mindig Isten oktatására hallgat és annak szavait követi.

Elhatározás: Alaposan magasba kell tekintenem, ha dicsősége teljességében akarom

szemlélni Szentünket. Ez arra emlékeztessen, hogy én is hasonló magas ívelésű életre vagyok hivatva. Az odavezető utat szintén a Szent mutatja meg, aki arra figyelmeztet, hogy Isten tanítására kell hallgatni, a benső sugallatokra figyelni és azok szavait követni, ha részesülni akarunk az örök megdicsőülésben. Szent Peregrin közbenjárásával gyakran kérem Istent, hogy «részem legyen a mennyei tanításban, őrangyal vezessen életutamon, a Szentséges Szűz neveljen és a megfeszített Krisztus szabadítson meg testi és lelki bajaimból» (Kollekta), hogy Jézusnak és Máriának annál tökéletesebben szolgáljak.

3.

«*Jöttek Vele, hogy hallgassák őt és meggyógyuljanak betegségeikből.*» (Kommúnió.)

Magaslatot csak magaslat tetőzhet be. A tökéletes lelki kibontakozás

fennsíkjára már csak a megdicsőülés következhet. Szent Peregrin a Szentséges Szűz példás és hűséges szolgája oly megdicsőülésben részesült, melynek fényességét századok szemlélik és amelynek gazdagságából beláthatatlan embertömegek, a szenvedők sokasága — mint a mai Evangélium mondja — merít erőt. A Szent örök dicsőségének alapvető vonásai a következők: — *a)* Irányítja, neveli tisztelőit és az egész kereszténységet, amennyiben megtanít a bűnbánat komolyságára. E tanítás valóban jellemzi a Szentet, aki a bűnbánatot oly komolyan vette, hogy sohasem mutatta be a szentmise áldozatot anélkül, hogy közvetlenül előtte el ne végezte volna szentgyónását és aki, mint a történetírók bizonyítják, lelke érintetlen tisztaságán a mindennapi szentgyónás segítségével munkálkodott. Mindezt ma már a Szent megdicsőülésének fényességében látjuk; annak világosságában megértjük, mily nagy szükségünk van nekünk is a bűnbánat komolybavételére (Szekréta) és a Szent példája elszánt követésére. — *b)*

A Megdicsőült azáltal is irányít minket, hogy a türelem állhatatos gyakorlatára tanít meg. (Posztkommúnió) Életét a leghősiesebb türelem jellemzi, amely tetőpontját lábbajával kapcsolatos testi szenvedése hosszú ideje alatt érte el. A Szent senkinek sem szólt betegségéről és oly tökéletesen uralkodott fájdalmán, hogy hosszú ideig legszűkebb környezete sem sejtette, az egyik lábán keletkezett rothadást. Roppant fájdalmai ellenére sem hiányzott a közös gyakorlatokról, az éjféli zsolozsmáról. Tovább végezte apostoli munkáját és a mellett oly fegyelmezett volt, hogy, amit egyébként azelőtt is, azután is megtett, harminc éven keresztül sem nem ült, sem nem feküdt és rövidre szabott pihenését is csak falhoz támaszkodva töltötte. Ma mindezt szintén a dicsőség fényében látjuk és annak melegében bennünk is felfakad a vágy, hogy kemény testi fegyelemre, férfias önuralomra neveljük magunkat, és mindenben addig gyakoroljuk a türelmet, míg annak érdemteljes hőseivé válunk. — *c)* A Szent megdicsőülésének egyik leg-

szebb vonása, hogy «taumaturgus», csodatevő, akihez korlátlan bizalommal fordulhatunk testi és lelki bajainkban, mert biztosan meghallgatásra találunk. Ezt egyébként a mai Kommúnió már idézett szövege is kidomborítja, és ezáltal hatékonyan rámutat a Szent és az isteni Mester között fennálló hasonlatosságra. — A Szentet ma már csak dicsősége fényességében szemlélhetjük és ez annyiban előny, amennyiben életalakítása főbb vonásait világosabban látjuk és ragyogó példaadását szívesebben követjük.

Elhatározás: Nem marad más hátra: nekem is Szent Peregrin útját kell járnom. Előbb keresztül kell küzdenem magam a komoly bűnbánat sötét éjtszakáján és az állhatatos türelem áldozatteljes teljesítményein, és így kell kiérdemelnem, hogy a jutalom napján az örök megdicsőülés egy szerény kis sugara koronázza lelkemet.

TARTALOM.

Oldal

Előszó 3
Imádság az elmélkedés előtt 5
Imádság az elmélkedés után 6
Liguori Szent Alfonz tanítása az imádság jelentőségéről 8
Az elmélkedő imádság szerepe a különböző hivatáscsoportok életében 30
1. A papi hivatás 31
2. A szerzetesi hivatás..... 37
3. A világi ember hivatása... 41
A húsvéti időszak 47
Húsvétvasárnap I. 57
Húsvétvasárnap II. 68
Húsvétvasárnap III. 81
Húsvéthétfő I. 93
Húsvéthétfő II. 101
Húsvéthétfő III. 111
Elmélkedés a húsvéti szekvencia alapján 122
Húsvét utáni kedd I. 130
Húsvét utáni kedd II. 138

Oldal

Húsvét utáni kedd III. 146
Húsvét utáni kedd IV. 156
Húsvét utáni szerda I. 164
Húsvét utáni szerda II. 172
Húsvét utáni csütörtök I. .. 181
Húsvét utáni csütörtök II. .. 192
Húsvét utáni csütörtök III. .. 205
Húsvét utáni péntek I. 217
Húsvét utáni péntek II. 226
Húsvét utáni péntek III. 241
Húsvét utáni szombat I. ... 253
Húsvét utáni szombat II. ... 265
Húsvét utáni szombat III. ... 276
Fehérvasárnap 288
Húsvét utáni második vasárnap 357
Húsvét utáni harmadik vasárnap 410
Húsvét utáni negyedik vasárnap 466
Húsvét utáni ötödik vasárnap. 527

Összefoglalás 535

Keresztjáró napok 541
Keresztjáró napok I. 548
Keresztjáró napok II. 557

Krisztus mennybemenetelének ünnepe 564
Áldozócsütörtök ünnepét megelőző előkészület napja. (Vigilia.)... 569

Oldal

Áldozócsütörtök 576
Áldozócsütörtök utáni péntek .. 585
Áldozócsütörtök utáni szombat 594
Áldozócsütörtökre következő, húsvét utáni hatodik vasárnap .. 601
Áldozócsütörtök utáni hétfő ... 610
Áldozócsütörtök utáni kedd ... 617
Áldozócsütörtök utáni szerda .. 623
Áldozócsütörtök nyolcada..... 630
Áldozócsütörtök nyolcada utáni péntek 636

Összefoglalás 645

A szentek ünnepei 648
Szent József oltalma I. 654
Szent József oltalma II. 663
Szent József oltalma III. 672
Laziosi Szent Peregrin 681

